

Αρχαία Ελληνικά Β' Γενικού Λυκείου

Λυσία Υπέρ Μαντιθέου

Τράπεζα Θεμάτων του
Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-archiki-selida>)».

Περιεχόμενα

Αριθμός	Θέμα	Παράγραφος	Σελίδα
1.	18817	1 – 3	1
2.	18818	1 – 3	2
3.	18819	1 – 3	5
4.	23751	1 – 3	7
5.	23753	1 – 3	10
6.	34863	1 – 3	12
7.	34865	1 – 3	14
8.	34867	1 – 3	16
9.	20148	1 – 3	18
10.	35924	1 – 3	20
11.	15920	1 – 3.7	22
12.	17176	1 – 3.7	24
13.	18980	1 – 3.7	27
14.	18982	1 – 3.7	29
15.	18984	1 – 3.7	31
16.	34869	1 – 3.7	33
17.	19184	2 – 3	35
18.	19186	2 – 3	38
19.	19190	2 – 3	40
20.	23809	2 – 3	41
21.	34870	2 – 3	43
22.	34937	2 – 3	45
23.	34938	2 – 3	47
24.	15910	3.8 – 5	49
25.	15944	3.8 – 5	51
26.	17220	3.8 – 5	53
27.	18361	3.8 – 5	56
28.	18362	3.8 – 5	58
29.	18363	3.8 – 5	60
30.	23752	3.8 – 5	62
31.	15922	4 – 6	64
32.	17187	4 – 6	66
33.	18905	4 – 6	68
34.	18906	4 – 6	70
35.	23757	4 – 6	72
36.	23807	4 – 6	75
37.	34939	4 – 6	77
38.	34940	4 – 6	79
39.	20134	4 – 6	81
40.	35925	4 – 6	83
41.	15908	4 – 6.4	85
42.	15909	4 – 6.4	88
43.	17275	4 – 6.4	89
44.	19090	4 – 6.4	92
45.	19093	4 – 6.4	94
46.	23808	4 – 6.4	96
47.	35057	4 – 6.4	98
48.	15946	6 – 7	100
49.	19213	6 – 7	103
50.	19214	6 – 7	105
51.	23762	6 – 7	108
52.	35058	6 – 7	110
53.	35059	6 – 7	112
54.	35060	6 – 7	114
55.	15876	7 – 8	116
56.	17177	7 – 8	118
57.	19162	7 – 8	120

58.	19166	7 – 8	122
59.	19169	7 – 8	124
60.	23754	7 – 8	127
61.	34888	7 – 8	129
62.	20581	7 – 8	131
63.	15923	8 – 9	133
64.	17214	8 – 9	135
65.	18953	8 – 9	137
66.	18954	8 – 9	139
67.	18955	8 – 9	141
68.	23759	8 – 9	143
69.	34889	8 – 9	145
70.	20838	8 – 9	147
71.	15877	9 – 11.1	149
72.	17189	9 – 11.1	152
73.	18377	9 – 11.1	154
74.	18378	9 – 11.1	156
75.	34892	9 – 11.1	158
76.	35120	9 – 11.1	161
77.	15835	10 – 11	163
78.	15947	10 – 11	165
79.	17276	10 – 11	167
80.	18981	10 – 11	169
81.	18983	10 – 11	171
82.	18985	10 – 11	173
83.	20590	10 – 11	175
84.	15902	11 – 12	177
85.	17190	11 – 12	180
86.	19193	11 – 12	182
87.	19195	11 – 12	184
88.	34897	11 – 12	186
89.	35119	11 – 12	188
90.	20589	11 – 12	190
91.	15901	12 – 13	192
92.	15919	12 – 13	195
93.	18946	12 – 13	197
94.	18947	12 – 13	199
95.	18948	12 – 13	201
96.	35122	12 – 13	203
97.	20998	12 – 13	205
98.	15918	18 – 19	207
99.	15921	18 – 19	209
100.	17211	18 – 19	211
101.	18908	18 – 19	213
102.	18909	18 – 19	215
103.	18910	18 – 19	217
104.	20155	18 – 19	219
105.	15914	19 – 21	220
106.	15924	19 – 21	222
107.	17277	19 – 21	224
108.	19033	19 – 21	227
109.	19035	19 – 21	229
110.	35121	19 – 21	230
111.	20079	19 – 21	232

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὃ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῳ δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Τι ακριβῶς θέλει να αποδείξει ο Μαντίθεος σχετικά με τα πολιτικά του φρονήματα και ποιες συγκεκριμένες κατηγορίες αρνείται;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας, 17

Στο ἔργο του Διονυσίου Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων (ὑπομνηματισμοί), που δεν ἔχει διασωθεῖ ολόκληρο, φαίνεται πως ανήκαν πραγματείες για σημαντικούς αττικούς ῥητορες, μεταξύ των οποίων και ο Λυσίας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο Διονύσιος προβαίνει σε θετική αξιολόγηση των προοιμίων των δικανικῶν λόγων του Λυσία.

Τα προοίμιά του [Λυσία] διακρίνονται για τη ζωντάνια και την κίνηση που ἔχουν· αὐτὴ του την ικανότητα στα προοίμια θα μπορούσε να τη θαυμάσει κανεὶς, προπάντων αν σκεφτεῖ ὅτι, ἐνῶ ἔγραψε πάνω ἀπὸ διακόσιους δικανικούς λόγους, σε κανέναν ἀπὸ αὐτούς δεν βρέθηκε να ἔχει γράψει ἓνα μὴ πειστικὸ προοίμιο ἢ να ἔχει χρησιμοποιήσει μὴ ἀσχετὴ με τὴν ὑπόθεση ἀρχὴ ἢ να ἔχει ἀνατρέξει στα ἴδια επιχειρήματα ἢ να ἔχει καταφύγει στις ἴδιες ιδέες. Κι ὅμως, αὐτὸ το σφάλμα το ἔχουν διαπράξει ἄλλοι που ἔγραψαν λίγους λόγους, ἐννοῶ το να χρησιμοποιοῦν τους ἴδιους κοινούς τόπους· και να μὴ πω ὅτι και ὅλοι τους σχεδὸν ἔκλεψαν ἀπὸ ἄλλους, χωρὶς να ντρέπονται καθόλου γι' αὐτό. Ἀντίθετα ο Λυσίας εἶναι πρωτότυπος σε κάθε λόγο του, σε ὅ, τι ἀφορὰ τὴν ἀρχὴ καὶ το προοίμιο, και ικανὸς να πετύχει οτιδήποτε θέλει· εἴτε θέλει να κερδίσει τὴν εὖνοια ἢ τὴν προσοχὴ του ἀκροατηρίου του εἴτε να το κάνει δεκτικὸ στους λόγους του, ποτέ δεν ἀπέτυχε στον σκοπὸ του. Ὅσον ἀφορὰ λοιπὸν αὐτὸ τὸ μέρος του λόγου, ἀνακηρύσσω τὸν Λυσία πρῶτο ἢ τουλάχιστον κατώτερο ἀπὸ κανέναν.

Μτφρ. Φιλολογικὴ Ομάδα «Κάκτου»

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τῆς Νέας Ἑλληνικῆς: **εἶδηση, πρόσχαρος, σχέση, επιτυχία, παράδειγμα.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας §§1-3

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίλωνα, ο κατηγορος - βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Ὁμιην μὲν, ὦ βουλή, οὐκ ἂν ποτ' εἰς τοῦτο τόλμης Φίλωνα ἀφικέσθαι, ὥστε ἐθελῆσαι ὡς ὑμᾶς ἐλθεῖν δοκιμασθῆσόμενον· ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἓν τι μόνον ἀλλὰ πολλὰ τολμηρός ἐστίν, ἐγὼ δὲ ὁμόσας εἰσηλθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τῇ πόλει, ἔνεστί τε ἐν τῷ ὄρκῳ ἀποφανεῖν εἰ τίς τινα οἶδε τῶν λαχόντων ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλεύειν, ἐγὼ τὴν κατὰ τουτουὶ Φίλωνος ποιήσομαι κατηγορίαν, οὐ μέντοι γε ἰδίαν ἔχθραν οὐδεμίαν μεταπορευόμενος, οὐδὲ τῷ δύνασθαι καὶ εἰωθέναι λέγειν ἐν ὑμῖν ἐπαρθεῖς, ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν ἀμαρτημάτων αὐτοῦ πιστεύων, καὶ τοῖς ὄρκοις οἷς ὅμοσα ἐμμένειν ἀξιῶν. **Γνώσεσθε μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀπὸ ἴσης παρασκευῆς ἐγὼ τε τοῦτον ἐλέγξω οἷός ἐστι** καὶ οὗτος ἐπεχείρησε πονηρὸς εἶναι· ὅμως δ' εἰ τι ἐγὼ ἐλλείπομι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ ἂν δίκαιος εἴη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφεληθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅ,τι ικανῶς διδάξαίμι, ἐκ τούτων ἀποδοκιμασθῆναι.

ὁμόσας < ὄμνημι: αφού ορκίστηκα

τουτουὶ: αὐτοῦ ἐδῶ

μεταπορευόμενος: εκδικούμενος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «ἐπειδὴ δὲ ... ἐμμένειν ἀξιῶν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

ὦ βουλή:	εἶναι	.....	στο	.....
τολμηρός:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν λαχόντων:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐμμένειν:	εἶναι	.....	στο	.....
διὰ τοῦτο:	εἶναι	.....	στο	.....
ικανῶς:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Γνώσεσθε μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀπὸ ἴσης παρασκευῆς ἐγὼ τε τοῦτον ἐλέγξω οἷός ἐστι»: Να διακρίνετε τις δευτερεύουσες προτάσεις και να αναγνωρίσετε το εἶδος τους.

2. ΘΕΜΑ 18818

ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθεοῦ §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ

πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειμένος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεται. Ἄξιῷ δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποια αξίωση και ποια παράκληση απευθύνει ο Μαντίθεος στους βουλευτές; Με ποιες προϋποθέσεις;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς. Ακολουθεί το προοίμιο του λόγου.

Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλής, στον κατήγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδώ τη δίκη. Διότι ενώ προηγουμένως δεν είχα αφορμή για να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα, εξαιτίας του, μου έχει δοθεί. Και θα προσπαθήσω με τον λόγο μου να αποδείξω αφενός ότι αυτός ψεύδεται, αφετέρου ότι εγώ έχω ζήσει έως τούτη την ημέρα με τρόπο που αξίζει έπαινο παρά φθόνο. Γιατί έχω την αίσθηση ότι μεθόδευσε αυτή εδώ τη δίκη εναντίον μου όχι για κάποιο άλλο λόγο, αλλά από φθόνο. Ωστόσο, ένας που φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους οικτίζουν, από ποιά αχρειότητα νομίζετε ότι θα κρατηθεί μακριά ένα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεί για χρήματα—. Αν πάλι με εκδικείται ως εχθρό του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της αχρειότητάς του ποτέ έως τώρα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Είναι ήδη σαφές, μέλη της βουλής, ότι με φθονεί, διότι, ενώ αντιμετωπίζω τέτοια συμφορά, είμαι πολίτης καλύτερος από αυτόν. Διότι έχω την άποψη πως πρέπει, μέλη της βουλής, να θεραπεύει κανείς τα ελαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχής. Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **κατηγοροίς:** Συνήθως ψονίζει φρούτα και λαχανικά από τη λαϊκή .....
- **ἀναγκάζωσιν:** Το αεροπλάνο έκανε ..... προσγείωση.
- **πεπραγμένον:** Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών της έκανε την ..... της άσκηση στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός».
- **λόγους:** Είναι ..... το αίτημά σου και δεν θα ικανοποιηθεί!
- **ἵππευον:** Επισκεφθήκαμε τον..... όμιλο της πόλης μας.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Νόμοι 631b.3-d.2

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1967)

Αντικείμενο του συγκεκριμένου πλατωνικού διαλόγου – όπως και στην Πολιτεία – είναι η οικοδόμηση ενός φανταστικού πολιτεύματος, η εύρυθμη λειτουργία του οποίου εξαρτάται από μία ιδεατή νομοθεσία. Στη συζήτηση παίρνουν μέρος ένας ανώνυμος Αθηναίος, ο Κρητικός Κλεινίας και ο Σπαρτιάτης Μέγγιλος.

«Ὡ ξένε,» ἐχρῆν εἰπεῖν, «οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλήσιν· ἔχουσιν γὰρ ὀρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαίμονας ἀποτελοῦντες. Πάντα γὰρ τὰγαθὰ πορίζουσιν. Διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἔστιν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἤρτηται δ' ἐκ τῶν θεῶν θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγεία, κάλλος δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχὺς εἰς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς ἀλλ' ὅξυ βλέπων, ἄνπερ ἅμ' ἔπηται φρονήσει· ὁ δὲ πρῶτον αὖ τῶν θεῶν ἡγεμονοῦν ἔστιν ἀγαθῶν, ἡ φρόνησις, δεύτερον δὲ μετὰ νοῦ σῶφρων ψυχῆς ἕξις, ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἂν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἔμπροσθεν τέτακται φύσει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως».

ἤρτηται: ἐξήρτηται: εξαρτώνται

θάτερα: τὰ ἕτερα

ἀμφοῖν: και τα δύο

τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως: ο νομοθέτης πρέπει να τα παρατάξει μ' αυτή τη σειρά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ... τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

εἰπεῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
εὐδαίμονας:	εἶναι	.....	στο	.....
θάτερα:	εἶναι	.....	στο	.....
τις:	εἶναι	.....	στο	.....
τὰ ἐλάττονα:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλήσιν»: Στο παραπάνω απόσπασμα να διακρίνετε δύο ονοματικούς και τρεις επιρρηματικούς προσδιορισμούς.

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῳ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι σε κάθε περίπτωση χρωστά ευγνωμοσύνη στους κατηγορούς του.
  2. Ο Μαντίθεος ελπίζει πως όποιος νιώθει εχθρικά για αυτόν, θα αλλάξει γνώμη μετά την απολογία του.
  3. Ο Μαντίθεος έχει την αξίωση να επικυρωθεί η εκλογή του, αν αποδείξει ότι έχει φιλικά αισθήματα προς τη δημοκρατία και ότι έχει αναγκαστεί να συμμετέχει στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές.
- β.** Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «οἵτινες»;
  2. «οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας»: Σε ποια «πολιτεία» αναφέρεται ο Μαντίθεος;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, Περὶ τῶν ἀρχαίων ρητόρων, Λυσίας, 17

Στο ἔργο του Διονυσίου Περὶ τῶν ἀρχαίων ρητόρων (ὑπομνηματισμοί), που δεν ἔχει διασωθεῖ ολόκληρο, φαίνεται πως ἀνήκαν πραγματείες για σημαντικούς αττικούς ρήτορες, μεταξύ των οποίων και ο Λυσίας. Στο συγκεκριμένο ἀπόσπασμα, ο Διονύσιος προβαίνει σε θετική ἀξιολόγηση των προοιμίων των δικανικῶν λόγων του Λυσία.

Παρατηρῶ ἀκόμα ὅτι ο ρήτορας χρησιμοποιεῖ ὅλους τους τρόπους που προτείνουν τα ρητορικά εγχειρίδια για το προοίμιο και που απαιτοῦν οἱ περιστάσεις. Ἄλλες φορές ἀρχίζει στο πρῶτο πρόσωπο με αυτο῔παινο, ἄλλοτε με κατηγορίες για τον ἀντίδικο, ἀντικρούοντας ἀρχικά τις κατηγορίες εἰς βάρος του, ἀν τύχει να ἔχει κατηγορηθεῖ πρῶτος. Μερικές φορές κερδίζει τὴν εὖνοια των δικαστῶν στο πρόσωπό του και στην ὑπόθεση, ἐπαινώντας και κολακεύοντάς τους. Ἄλλοτε ὑποδεικνύει τὴ δική του μειονεκτική θέση και τὴν πλεονεκτική θέση του ἀντιδίκου

του και ότι ο αγώνας μεταξύ τους είναι άνισος. Κάποιες φορές παρουσιάζει την υπόθεσή του ως κοινού ενδιαφέροντος, σημαντική για όλους και τέτοια που αξίζει την προσοχή των δικαστών, ή γενικά επινοεί οποιοδήποτε άλλο επιχείρημα που μπορεί να ωφελήσει τον ίδιο και να μειώσει τον αντίδικό του.

Μτφρ. Φιλολογική Ομάδα «Κάκτου»

B4. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. βουλομένοις	α. σκέφτομαι β. θέλω
2. αίτιους	α. υπεύθυνοι β. ανεύθυνοι
3. ἐπιδείξω	α. επιδεικνύομαι β. αποδεικνύω
4. ἄξιῶ	α. είμαι άξιος β. έχω την αξίωση
5. δέομαι	α. παρακαλώ β. φοβάμαι

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Κατ' Αριστογείτονος Α' §§15-17.4

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1966)

Στον λόγο αυτό ο Αριστογείτονας κατηγορείται ότι, αν και οφειλέτης προς το κράτος, ασκεί κανονικά τα πολιτικά του δικαιώματα ενώπιον της Εκκλησίας. Αφού επισημάνθηκε η ευθύνη των δικαστών να διατηρήσουν με την απόφασή τους την αξιοπιστία και το κύρος τους, καθώς η ενοχή του κατηγορουμένου είχε ήδη αποδειχτεί, ο ομιλητής εκθέτει τη στάση του Αριστογείτονα απέναντι στους νόμους της πόλεως.

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. **Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτὸ πᾶσιν.** Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἧ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιοῦτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὰν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. Ὡ πάντας πειθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. Ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἅπασιν ἐάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἐστὶν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι.

τὸ δόγμα: η γνώμη, η απόφαση

ἡ ἐνδειξις: η υποβολή καταγγελίας εναντίον κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων ... καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος**».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

ὁ βίος:	εἶναι	.....	στο	.....
φαῦλα:	εἶναι	.....	στο	.....
πειθεσθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
φρονίμων:	εἶναι	.....	στο	.....
τοῖς ἐν τῇ πόλει:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «**Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτὸ πᾶσιν**»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο ομιλητής διακρίνει τη φύση από τον νόμο και τους αποδίδει συγκεκριμένες ιδιότητες. Να εντοπίσετε τους όρους της περιόδου με τους οποίους δηλώνονται αυτές (σε καθεμία από τις δύο περιπτώσεις) και να τους αναγνωρίσετε συντακτικά.

4. ΘΕΜΑ 23751

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῷ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι σε κάθε περίπτωση χρωστά ευγνωμοσύνη στους κατηγορούς του.
  2. Ο Μαντίθεος ελπίζει πως όποιος νιώθει εχθρικά για αυτόν, θα αλλάξει γνώμη μετά την απολογία του.

3. Ο Μαντίθεος έχει την αξίωση να επικυρωθεί η εκλογή του, αν αποδείξει ότι έχει φιλικά αισθήματα προς τη δημοκρατία και ότι έχει αναγκαστεί να συμμετέχει στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές.
- β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «οἷτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «οἷτινες»;
  2. «οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας»: Σε ποια «πολιτεία» αναφέρεται ο Μαντίθεος;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, Περί τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας, 17

Στο έργο του Διονυσίου Περί τῶν ἀρχαίων ῥητόρων (ύπομνηματισμοί), που δεν έχει διασωθεί ολόκληρο, φαίνεται πως ανήκαν πραγματείες για σημαντικούς αττικούς ρήτορες, μεταξύ των οποίων και ο Λυσίας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο Διονύσιος προβαίνει σε θετική αξιολόγηση των προοιμίων των δικανικών λόγων του Λυσία.

Παρατηρώ ακόμα ότι ο ρήτορας χρησιμοποιεί όλους τους τρόπους που προτείνουν τα ρητορικά εγχειρίδια για το προοίμιο και που απαιτούν οι περιστάσεις. Άλλες φορές αρχίζει στο πρώτο πρόσωπο με αυτοέπαινο, άλλοτε με κατηγορίες για τον αντίδικο, αντικρούοντας αρχικά τις κατηγορίες εις βάρος του, αν τύχει να έχει κατηγορηθεί πρώτος. Μερικές φορές κερδίζει την εύνοια των δικαστών στο πρόσωπό του και στην υπόθεση, επαινώντας και κολακεύοντάς τους. Άλλοτε υποδεικνύει τη δική του μειονεκτική θέση και την πλεονεκτική θέση του αντιδίκου του και ότι ο αγώνας μεταξύ τους είναι άνισος. Κάποιες φορές παρουσιάζει την υπόθεσή του ως κοινού ενδιαφέροντος, σημαντική για όλους και τέτοια που αξίζει την προσοχή των δικαστών, ή γενικά επινοεί οποιοδήποτε άλλο επιχείρημα που μπορεί να ωφελήσει τον ίδιο και να μειώσει τον αντίδικο του.

Μτφρ. Φιλολογική Ομάδα «Κάκτου»

B4. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. βουλομένοις	α. σκέφτομαι β. θέλω
2. αίτιους	α. υπεύθυνοι β. ανεύθυνοι
3. ἐπιδείξω	α. επιδεικνύομαι β. αποδεικνύω
4. Ἄξιῶ	α. είμαι άξιος β. έχω την αξίωση
5. δέομαι	α. παρακαλώ β. φοβάμαι

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Περί ειρήνης §§3-5

(έκδ. του Mathieu, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1942, ανατ. 1966)

Στον Περί ειρήνης λόγο του ο Ίσοκράτης, μετά και την αρνητική για τους Αθηναίους έκβαση του Συμμαχικού πολέμου (357–355 π.Χ.), επιχείρησε να πείσει τους συμπολίτες του να συνάψουν συνθήκη ειρήνης τόσο με τους αποστάτες συμμάχους τους όσο και με τις υπόλοιπες πόλεις, αποδεχόμενοι ακόμη και δυσμενείς όρους. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Ίσοκράτης σχολιάζει τη στάση των Αθηναίων στην Εκκλησία του Δήμου απέναντι στους ρήτορες.

Ὅρῳ δ' ὑμᾶς οὐκ ἐξ ἴσου τῶν λεγόντων τὴν ἀκρόασιν ποιουμένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν προσέχοντας τὸν νοῦν, τῶν δ' οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀνεχομένους. Καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ποιεῖτε· καὶ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον εἰώθατε πάντας τοὺς ἄλλους ἐκβάλλειν πλὴν τοὺς συναγορεύοντας ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις. Ἄ καὶ δικαίως ἂν τις ὑμῖν ἐπιτιμήσειεν, ὅτι συνειδότες πολλοὺς καὶ μεγάλους οἴκους ὑπὸ τῶν κολακευόντων ἀναστάτους γεγεννημένους καὶ μισοῦντες ἐπὶ τῶν ἰδίων τοὺς ταύτην ἔχοντας τὴν τέχνην, ἐπὶ τῶν κοινῶν οὐχ ὁμοίως διάκεισθε πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ κατηγοροῦντες τῶν προσιεμένων καὶ χαιρόντων τοῖς τοιούτοις αὐτοὶ φαίνεσθε μᾶλλον τούτοις πιστεύοντες ἢ τοῖς ἄλλοις πολίταις. Καὶ γὰρ τοι πεποιήκατε τοὺς ῥήτορας μελετᾶν καὶ φιλοσοφεῖν οὐ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει συνοίσειν, ἀλλ' ὅπως ἀρέσκοντας ὑμῖν λόγους ἐροῦσιν. Ἐφ' οὗς καὶ νῦν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐρρήκεν. Πᾶσι γὰρ ἦν φανερόν ὅτι μᾶλλον ἡσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς ειρήνης συμβουλευούσιν.

προσέχω τὸν νοῦν: στρέφω την προσοχή μου, προσέχω

ἐκβάλλω: αποδοκιμάζω

προσιέμαι: αφήνω κάποιον να με πλησιάσει, αποδέχομαι

φιλοσοφέω-ῶ: (εδώ) φροντίζω με επιμέλεια

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄ καὶ δικαίως ἂν τις ὑμῖν ἐπιτιμήσειεν ... ἐροῦσιν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ποιουμένους:	εἶναι	.....	στο	.....
πάντας:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐκβάλλειν:	εἶναι	.....	στο	.....
τις:	εἶναι	.....	στο	.....
μεγάλους:	εἶναι	.....	στο	.....
τούτοις:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Πᾶσι γὰρ ἦν φανερόν ὅτι μᾶλλον ἡσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς ειρήνης συμβουλευούσιν»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε το ρήμα της κύριας πρότασης και να γράψετε το υποκείμενό του.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῳ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποια αξίωση και ποια παράκληση απευθύνει ο Μαντίθεος στους βουλευτές; Με ποιες προϋποθέσεις;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ο ομιλητής, ἄνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεῖ να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς. Ακολουθεῖ το προοίμιο του λόγου.

Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλῆς, στον κατήγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδῶ τη δίκη. Διότι ἐνῶ προηγουμένως δεν εἶχα αφορμὴ για να λογοδοτήσω για τη ζωὴ μου, τώρα, εξαιτίας του, μου ἔχει δοθεῖ. Και θα προσπαθῆσω με τον λόγο μου να αποδείξω αφενός ὅτι αὐτός ψεύδεται, αφετέρου ὅτι ἐγὼ ἔχω ζήσει ἕως τούτη την ἡμέρα με τρόπο που ἀξίζει ἔπαινο παρά φθόνο. Γιατί ἔχω την αἴσθησι ὅτι μεθόδευσε αὐτὴ εδῶ τη δίκη εναντίον μου ὄχι για κάποιον ἄλλο λόγο, ἀλλὰ ἀπὸ φθόνο. Ὡστόσο, ἕνας που φθονεῖ αὐτούς που οἱ ἄλλοι τους οἰκτίρουν, ἀπὸ ποιά ἀχρειότητα νομίζετε ὅτι θα κρατηθεῖ μακριά ἕνα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεῖ για χρήματα—. Αν πάλι με εκδικεῖται ὡς ἐχθρὸ του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της ἀχρειότητάς του ποτέ ἕως τώρα δεν τον εἶχα οὔτε φίλο οὔτε ἐχθρὸ. Εἶναι ἤδη σαφές, μέλη της βουλῆς, ὅτι με φθονεῖ, διότι, ἐνῶ ἀντιμετωπίζω τέτοια συμφορὰ, εἶμαι πολίτης καλύτερος ἀπὸ αὐτόν. Διότι ἔχω την ἀποψη πως πρέπει, μέλη της βουλῆς, να θεραπεύει κανεῖς τα ἐλαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχῆς. Γιατί αν ἡ σκέψη μου ἐξισωθεῖ με τη συμφορὰ και ζήσω ἀνάλογα την ὑπόλοιπη ζωὴ μου, σε τί θα διαφέρω ἀπὸ αὐτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικῆς με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ἢ σύνθετο) της λέξης του ἀρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ὥστε να ολοκληρωθεῖ ὀρθά το νόημά τους:

- **κατηγορίες:** Συνήθως ψονίζει φρούτα και λαχανικά από τη λαϊκή .....
- **ἀναγκάζωσιν:** Το αεροπλάνο έκανε ..... προσγείωση.
- **πεπραγμένων:** Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών της έκανε την ..... της άσκηση στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός».
- **λόγους:** Είναι ..... το αίτημά σου και δεν θα ικανοποιηθεί!
- **ἵπευον:** Επισκεφθήκαμε τον..... όμιλο της πόλης μας.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἴσοκράτης, Περὶ εἰρήνης §§3-5

(έκδ. του Mathieu, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1942, ανατ. 1966)

Στον Περὶ εἰρήνης λόγο του ο Ἴσοκράτης, μετά και την αρνητική για τους Αθηναίους έκβαση του Συμμαχικού πολέμου (357–355 π.Χ.), επιχείρησε να πείσει τους συμπολίτες του να συνάψουν συνθήκη ειρήνης τόσο με τους αποστάτες συμμάχους τους όσο και με τις υπόλοιπες πόλεις, αποδεχόμενοι ακόμη και δυσμενείς όρους. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Ἴσοκράτης σχολιάζει τη στάση των Αθηναίων στην Εκκλησία του Δήμου απέναντι στους ρήτορες.

Ὅρῳ δ' ὑμᾶς οὐκ ἐξ ἴσου τῶν λεγόντων τὴν ἀκρόασιν ποιουμένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν προσέχοντας τὸν νοῦν, τῶν δ' οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀνεχομένους. Καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ποιεῖτε· καὶ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον εἰώθατε πάντας τοὺς ἄλλους ἐκβάλλειν πλὴν τοὺς συναγορεύοντας ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις. Ἄ καὶ δικαίως ἂν τις ὑμῖν ἐπιτιμήσειεν, ὅτι συνειδότες πολλοὺς καὶ μεγάλους οἴκους ὑπὸ τῶν κολακευόντων ἀναστάτους γεγεννημένους καὶ μισοῦντες ἐπὶ τῶν ἰδίων τοὺς ταύτην ἔχοντας τὴν τέχνην, ἐπὶ τῶν κοινῶν οὐχ ὁμοίως διάκεισθε πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ κατηγοροῦντες τῶν προσιεμένων καὶ χαιρόντων τοῖς τοιοῦτοις αὐτοὶ φαίνεσθε μᾶλλον τούτοις πιστεύοντες ἢ τοῖς ἄλλοις πολίταις. Καὶ γὰρ τοι πεποιήκατε τοὺς ρήτορας μελετᾶν καὶ φιλοσοφεῖν οὐ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει συνοίσειν, ἀλλ' ὅπως ἀρέσκοντας ὑμῖν λόγους ἐροῦσιν. Ἐφ' οὗς καὶ νῦν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐρρῦηκεν. Πᾶσι γὰρ ἦν φανερόν ὅτι μᾶλλον ἡσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης συμβουλευούσιν.

προσέχω τὸν νοῦν: στρέφω την προσοχή μου, προσέχω

ἐκβάλλω: αποδοκιμάζω

προσιεμαι: αφήνω κάποιον να με πλησιάσει, αποδέχομαι

φιλοσοφέω-ῶ: (εδώ) φροντίζω με επιμέλεια

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄ καὶ δικαίως ἂν τις ὑμῖν ἐπιτιμήσειεν ... ἐροῦσιν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ποιουμένους: είναι ..... στο .....

πάντας: είναι ..... στο .....

ἐκβάλλειν: είναι ..... στο .....

τις: είναι ..... στο .....

μεγάλους: είναι ..... στο .....

τούτοις: είναι ..... στο .....

β. «Πᾶσι γὰρ ἦν φανερόν ὅτι μᾶλλον ἠσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης συμβουλευούσιν»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε το ρήμα της κύριας πρότασης και να γράψετε το υποκείμενό του.

6. ΘΕΜΑ 34863

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἰ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῳ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Τι ακριβῶς θέλει να αποδείξει ο Μαντίθεος σχετικά με τα πολιτικά του φρονήματα και ποιες συγκεκριμένες κατηγορίες αρνείται;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ο ομιλητής, ἄνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεῖ να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχοὺς. Ακολουθεῖ το προοίμιο του λόγου.

Λίγο ἀκόμα και θα ἐξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλῆς, στον κατήγορο, που μεθόδευσε ἐναντίον μου αὐτὴ ἐδῶ τὴ δίκη. Διότι ἐνῶ προηγουμένως δεν εἶχα ἀφορμὴ για να λογοδοτήσω για τὴ ζωὴ μου, τώρα, ἐξαιτίας του, μου ἔχει δοθεῖ. Και θα προσπαθῆσω με τον λόγο μου να ἀποδείξω ἀφενὸς ὅτι αὐτὸς ψεύδεται, ἀφετέρου ὅτι ἐγὼ ἔχω ζήσει ἐως τούτῃ τὴν ἡμέρα με τρόπο που ἀξίζει ἐπαινο παρὰ φθόνο. Γιατί ἔχω τὴν αἴσθησι ὅτι μεθόδευσε αὐτὴ ἐδῶ τὴ δίκη ἐναντίον μου ὄχι για κάποιον ἄλλο λόγο, ἀλλὰ ἀπὸ φθόνο. Ωστόσο, ἕνας που φθονεῖ αὐτοὺς που οἱ ἄλλοι τους οἰκτιροῦν, ἀπὸ ποιά ἀχρειότητα νομίζετε ὅτι θα κρατηθεῖ μακριὰ ἕνα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί ἀν βέβαια με συκοφαντεῖ για χρήματα—. Ἀν πάλι με ἐκδικεῖται ὡς ἐχθρὸ του, ψεύδεται. Γιατί λόγω τῆς ἀχρειότητάς του ποτέ ἐως τώρα δεν τον εἶχα οὔτε φίλο οὔτε ἐχθρὸ. Εἶναι ἤδη σαφές, μέλη της βουλῆς, ὅτι με φθονεῖ, διότι, ἐνῶ ἀντιμετωπίζω τέτοια συμφορὰ, εἶμαι πολίτης καλύτερος ἀπὸ αὐτόν. Διότι ἔχω τὴν ἀποψη πως πρέπει, μέλη της βουλῆς, να θεραπεύει κανεῖς τὰ ἐλαττώματα του σώματος με τὰ προτερήματα της ψυχῆς.

Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **συνήδη, διαβεβλημένοι, βεβιωμένων, καταστήναι, ἐλπίζω.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Κατ' Αριστογείτονος Α' §§15-17.4

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1966)

Στον λόγο αυτό ο Αριστογείτονας κατηγορείται ότι, αν και οφειλέτης προς το κράτος, ασκεί κανονικά τα πολιτικά του δικαιώματα ενώπιον της Εκκλησίας. Αφού επισημάνθηκε η ευθύνη των δικαστών να διατηρήσουν με την απόφασή τους την αξιοπιστία και το κύρος τους, καθώς η ενοχή του κατηγορουμένου είχε ήδη αποδειχτεί, ο ομιλητής εκθέτει τη στάση του Αριστογείτονα απέναντι στους νόμους της πόλεως.

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταυτὸ πᾶσιν. Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἃν ἦ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὰν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. Ἵζ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλὰ, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. Ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίους ἅπασιν ἐάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἐστὶν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι.

τὸ δόγμα: η γνώμη, η απόφαση

ἡ ἐνδειξις: η υποβολή καταγγελίας εναντίον κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων ... καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἄτακτον:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐξαμαρτάνοντας:	εἶναι	.....	στο	.....
πᾶσιν:	εἶναι	.....	στο	.....
ζῆν:	εἶναι	.....	στο	.....
Ἀριστογείτων:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἃν ἦ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται»: Ο ομιλητής διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο θέλοντας να εκφράσει μία διαχρονική άποψη. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

7. ΘΕΜΑ 34865

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῷ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵπευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. Ποια ἀξίωση καὶ ποια παράκληση ἀπευθύνει ὁ Μαντίθεος στους βουλευτές; Με ποιες προϋποθέσεις;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας, 17

Στο ἔργο του Διονυσίου Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων (ὑπομνηματισμοί), που δὲν ἔχει διασωθεῖ ὁλόκληρο, φαίνεται πῶς ἀνήκαν πραγματείες γιὰ σημαντικούς αττικούς ῥήτορες, μεταξύ των οποίων καὶ ὁ Λυσίας. Στὸ συγκεκριμένο ἀπόσπασμα, ὁ Διονύσιος προβαίνει σὲ θετικὴ ἀξιολόγηση των προομιῶν των δικανικῶν λόγων τοῦ Λυσία.

Παρατηρῶ ἀκόμα ὅτι ὁ ῥήτορας χρησιμοποιεῖ ὅλους τους τρόπους που προτείνουν τὰ ρητορικὰ εγχειρίδια γιὰ τὸ προοίμιο καὶ που ἀπαιτοῦν οἱ περιστάσεις. Ἄλλες φορές ἀρχίζει στὸ πρῶτο πρόσωπο με αὐτοῦ ἐπαινο, ἄλλοτε με κατηγορίες γιὰ τὸν ἀντίδικο, ἀντικρούοντας ἀρχικὰ τις κατηγορίες εἰς βᾶρος του, ἀν τύχει νὰ ἔχει κατηγορηθεῖ πρῶτος. Μερικὲς φορές κερδίζει τὴν εὖνοια των δικαστῶν στὸ πρόσωπό του καὶ στὴν υπόθεση, ἐπαινώντας καὶ κολακεύοντάς τους. Ἄλλοτε υποδεικνύει τὴ δική του μειονεκτικὴ θέση καὶ τὴν πλεονεκτικὴ θέση τοῦ ἀντιδίκου του καὶ ὅτι ὁ ἀγώνας μεταξύ τους εἶναι ἀνίσος. Κάποιες φορές παρουσιάζει τὴν υπόθεσή του ὡς κοινὸν ἐνδιαφέροντος, σημαντικὴ γιὰ ὅλους καὶ τέτοια που ἀξίζει τὴν προσοχή των δικαστῶν, ἢ γενικὰ ἐπινοεῖ ὁποιοδήποτε ἄλλο ἐπιχείρημα που μπορεῖ νὰ ὠφελήσει τὸν ἴδιο καὶ νὰ μειώσει τὸν ἀντίδικό του.

Μτφρ. Φιλολογικὴ Ομάδα «Κάκτου»

- B4. Γιὰ καθεμίᾳ ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ ἀρχαίου διδαγμένου κειμένου, νὰ γράψετε ἓνα **ομορρίζο ουσιαστικὸ ἢ ἐπίθετο** τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, ἀπλό ἢ σύνθετο: **ποιεῖν, ἡγοῦμαι, φαίνωμαι, μετρίως, πολιτείας.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας §§1-3

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίλωνα, ο κατήγορος - βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Ἦμιην μὲν, ὃ βουλή, οὐκ ἂν ποτ' εἰς τοῦτο τόλμης Φίλωνα ἀφικέσθαι, ὥστε ἐθελῆσαι ὡς ὑμᾶς ἐλθεῖν δοκιμασθόμενον· ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἓν τι μόνον ἀλλὰ πολλὰ τολμηρός ἐστιν, ἐγὼ δὲ ὁμόσας εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τῇ πόλει, ἔνεστί τε ἐν τῷ ὄρκῳ ἀποφανεῖν εἴ τις τινα οἶδε τῶν λαχόντων ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλεύειν, ἐγὼ τὴν κατὰ τουτουὶ Φίλωνος ποιήσομαι κατηγορίαν, οὐ μέντοι γε ἰδίαν ἔχθραν οὐδεμίαν μεταπορευόμενος, οὐδὲ τῷ δύνασθαι καὶ εἰωθέναι λέγειν ἐν ὑμῖν ἐπαρθεῖς, ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν ἀμαρτημάτων αὐτοῦ πιστεύων, καὶ τοῖς ὄρκοις οἷς ὅμοσα ἐμμένειν ἀξιῶν. Γνώσεσθε μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀπὸ ἴσης παρασκευῆς ἐγὼ τε τοῦτον ἐλέγξω οἷός ἐστι καὶ οὗτος ἐπεχείρησε πονηρὸς εἶναι· ὅμως δ' εἴ τι ἐγὼ ἐλλείπομι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ ἂν δίκαιος εἴη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφελῆθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅ,τι ἰκανῶς διδάξαιμι, ἐκ τούτων ἀποδοκιμασθῆναι.

ὁμόσας < ὄμνημι: αφού ορκίστηκα

τουτουὶ: αυτού εδώ

μεταπορευόμενος: εκδικούμενος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «ἐπειδὴ δὲ ... ἐμμένειν ἀξιῶν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Φίλωνα:	εἶναι	.....	στο	.....
τῇ πόλει:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀποφανεῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
τῷ πλήθει:	εἶναι	.....	στο	.....
τοῖς ὄρκοις:	εἶναι	.....	στο	.....
πονηρὸς:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «εἴ τι ἐγὼ ἐλλείπομι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ ἂν δίκαιος εἴη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφελῆθῆναι»: Ο βουλευτής - κατήγορος του Φίλωνα διατυπώνει τη σκέψη του σχετικά με την κατηγορία που θα απευθύνει στον Φίλωνα με έναν υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση αιτιολογώντας την απάντησή σας.

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἰ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῳ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι σε κάθε περίπτωση χρωστά ευγνωμοσύνη στους κατηγορούς του.
  2. Ο Μαντίθεος ελπίζει πως όποιος νιώθει εχθρικά για αυτόν, θα αλλάξει γνώμη μετά την απολογία του.
  3. Ο Μαντίθεος έχει την αξίωση να επικυρωθεί η εκλογή του, αν αποδείξει ότι έχει φιλικά αισθήματα προς τη δημοκρατία και ότι έχει αναγκαστεί να συμμετέχει στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές.
- β.** Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «οἵτινες»;
  2. «οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας»: Σε ποια «πολιτεία» αναφέρεται ο Μαντίθεος;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας, 17

Στο ἔργο του Διονυσίου Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων (ὑπομνηματισμοί), που δεν ἔχει διασωθεῖ ολόκληρο, φαίνεται πως ἀνήκαν πραγματείες για σημαντικούς αττικούς ῥητορες, μεταξύ των οποίων και ο Λυσίας. Στο συγκεκριμένο ἀπόσπασμα, ο Διονύσιος προβαίνει σε θετική ἀξιολόγηση των προοιμίων των δικανικῶν λόγων του Λυσία.

Τα προοίμιά του [Λυσία] διακρίνονται για τὴ ζωντάνια και τὴν κίνηση που ἔχουν· αὐτὴ του τὴν ικανότητα στα προοίμια θα μπορούσε να τὴ θαυμάσει κανεὶς, προπάντων ἀν σκεφτεῖ ὅτι, ἐνῶ ἔγραψε πάνω ἀπὸ διακόσιους δικανικούς λόγους, σε κανέναν ἀπὸ αὐτούς δεν βρέθηκε να ἔχει γράψει ἕνα μὴ πειστικό προοίμιο ἢ να ἔχει χρησιμοποιήσει μὴ ἀσχετὴ με τὴν ὑπόθεση ἀρχὴ ἢ να ἔχει ἀνατρέξει στα ἴδια ἐπιχειρήματα ἢ να ἔχει καταφύγει στις ἴδιες ιδέες. Κι ὅμως, αὐτὸ τὸ σφάλμα τὸ ἔχουν διαπράξει ἄλλοι που ἔγραψαν λίγους λόγους, ἐννοῶ τὸ να

χρησιμοποιούν τους ίδιους κοινούς τόπους· και να μην πω ότι και όλοι τους σχεδόν έκλεψαν από άλλους, χωρίς να ντρέπονται καθόλου γι' αυτό. Αντίθετα ο Λυσίας είναι πρωτότυπος σε κάθε λόγο του, σε ό, τι αφορά την αρχή και το προοίμιο, και ικανός να πετύχει οτιδήποτε θέλει· είτε θέλει να κερδίσει την εύνοια ή την προσοχή του ακροατηρίου του είτε να το κάνει δεκτικό στους λόγους του, ποτέ δεν απέτυχε στον σκοπό του. Όσον αφορά λοιπόν αυτό το μέρος του λόγου, ανακηρύσσω τον Λυσία πρώτο ή τουλάχιστον κατώτερο από κανέναν.

Μτφρ. Φιλολογική Ομάδα «Κάκτου»

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πολλήν	α. αιωνόβιος
2. διαβεβλημένοις	β. δοκίμιο
3. βεβιωκώς	γ. δημοσκόπηση
4. δόξαν	δ. διαβόητος
5. έπεδήμουν	ε. πλειονότητα
	ζ. επίπεδο
	η. βολή

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Νόμοι 631b.3-d.2

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1967)

Αντικείμενο του συγκεκριμένου πλατωνικού διαλόγου – όπως και στην Πολιτεία – είναι η οικοδόμηση ενός φανταστικού πολιτεύματος, η εύρυθμη λειτουργία του οποίου εξαρτάται από μία ιδεατή νομοθεσία. Στη συζήτηση παίρνουν μέρος ένας ανώνυμος Αθηναίος, ο Κρητικός Κλεινίας και ο Σπαρτιάτης Μέγγιλος.

«ἽΩ ξένε,» ἐχρήν εἰπεῖν, «οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλησιν· ἔχουσιν γὰρ ὀρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαίμονας ἀποτελοῦντες. Πάντα γὰρ τὰγαθὰ πορίζουσιν. Διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἐστίν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἤρτηται δ' ἐκ τῶν θείων θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγίεια, κάλλος δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχὺς εἰς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς ἀλλ' ὁξὺ βλέπων, ἄνπερ ἄμ' ἔπηται φρονήσει· ὁ δὲ πρῶτον αὖ τῶν θείων ἡγεμονοῦν ἐστίν ἀγαθῶν, ἡ φρόνησις, δεύτερον δὲ μετὰ νοῦ σώφρων ψυχῆς ἕξις, ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἂν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἔμπροσθεν τέτακται φύσει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως».

ἤρτηται: ἐξήρτηται: εξαρτώνται

θάτερα: τὰ ἕτερα

ἀμφοῖν: και τα δύο

τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως: ο νομοθέτης πρέπει να τα παρατάξει μ' αυτή τη σειρά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ... τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

πᾶσιν:	εἶναι	.....	στο	.....
εὐδόκμοι:	εἶναι	.....	στο	.....
αὐτοῖς:	εἶναι	.....	στο	.....
τίς:	εἶναι	.....	στο	.....
ταῦτα:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «ἤρτηται δ' ἐκ τῶν θεῶν θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα (...)»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο ομιλητής διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο θέλοντας να εκφράσει μία διαχρονική άποψη. Να διακρίνετε την υπόθεση και την απόδοση τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

9. ΘΕΜΑ 20148

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἠγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω 3, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἰ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεσθαι. Ἄξιῶ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἴπευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Β1. Ἔργο του προοιμίου εἶναι ἡ εὖνοια, ἡ πρόσεξις (προσοχή) καὶ ἡ εὐμάθεια (κατατόπιση). Πραγματώνεται τὸ ἔργο αὐτὸ στο συγκεκριμένο προοίμιο; Να αιτιολογήσετε τὴν απάντησή σας με αναφορὲς στο πρωτότυπο κείμενο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ο ομιλητής, ἄνθρωπος με φυσικὴ ἀναπηρία, μιλώντας στη Βουλὴ των Πεντακοσίων, προσπαθεῖ να διατηρήσει τὸ δικαίωμα να λαμβάνει τὸ ετήσιο χρηματικὸ ἐπίδομα που χορηγοῦσε τὸ δημόσιο ταμεῖο στους ἀνάπηρους καὶ τους φτωχοὺς. Ακολουθεῖ τὸ προοίμιο του λόγου.

Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλής, στον κατήγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδώ τη δίκη. Διότι ενώ προηγουμένως δεν είχα αφορμή για να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα, εξαιτίας του, μου έχει δοθεί. Και θα προσπαθήσω με τον λόγο μου να αποδείξω αφενός ότι αυτός ψεύδεται, αφετέρου ότι εγώ έχω ζήσει έως τούτη την ημέρα με τρόπο που αξίζει έπαινο παρά φθόνο. Γιατί έχω την αίσθηση ότι μεθόδευσε αυτή εδώ τη δίκη εναντίον μου όχι για κάποιο άλλο λόγο, αλλά από φθόνο. Ωστόσο, ένας που φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους οικτίζουν, από ποιά αχρειότητα νομίζετε ότι θα κρατηθεί μακριά ένα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεί για χρήματα—. Αν πάλι με εκδικείται ως εχθρό του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της αχρειότητάς του ποτέ έως τώρα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Είναι ήδη σαφές, μέλη της βουλής, ότι με φθονεί, διότι, ενώ αντιμετωπίζω τέτοια συμφορά, είμαι πολίτης καλύτερος από αυτόν. Διότι έχω την άποψη πως πρέπει, μέλη της βουλής, να θεραπεύει κανείς τα ελαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχής. Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

- B2.** Στα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) μπορούμε να ανιχνεύσουμε την προσπάθεια του ομιλητή αφενός να εξυψώσει το δικό του ήθος κι αφετέρου να μειώσει το ήθος του κατηγορού ή των κατηγορών. Να συγκρίνετε σε ποιο βαθμό σε καθένα από τα δύο προοίμια ο ομιλητής δίνει έμφαση στο δικό του ήθος ή στο ήθος του/των αντιπάλου/ων του.
- B3.** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
1. Η συστηματική ρητορική γεννήθηκε στη Σικελία μετά το 466 π.Χ.
  2. Οι δικανικοί λόγοι εκφωνούνταν στην Αγορά.
  3. Οι επιδεικτικοί ή πανηγυρικοί λόγοι εκφωνούνταν μόνο μετά από κάθε νικηφόρα μάχη
  4. Η πίστις ως το σημαντικότερο μέρος του ρητορικού λόγου περιέχει άτεχνες και έντεχνες αποδείξεις.
  5. Η παθοποιία είναι σημαντική, επειδή οι άνθρωποι αποφασίζουν περισσότερο συναισθηματικά παρά λογικά.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Κατ' Αριστογείτονος Α' §§15-17.4

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1966)

Στον λόγο αυτό ο Αριστογείτονας κατηγορείται ότι, αν και οφειλέτης προς το κράτος, ασκεί κανονικά τα πολιτικά του δικαιώματα ενώπιον της Εκκλησίας. Αφού επισημάνθηκε η ευθύνη των δικαστών να διατηρήσουν με την απόφασή τους την αξιοπιστία και το κύρος τους, καθώς η ενοχή του κατηγορουμένου είχε ήδη αποδειχτεί, ο ομιλητής εκθέτει τη στάση του Αριστογείτονα απέναντι στους νόμους της πόλεως.

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτὸ πᾶσιν. Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἢ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσατε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὰν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. Ἴσ' πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλὰ, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων

φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. Ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δίκαιοις ἅπασιν ἐάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι.

τὸ δόγμα: ἡ γνώμη, ἡ ἀπόφαση

ἡ ἐνδείξις: ἡ υποβολὴ καταγγελίας ἐναντίον κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ2. Για ποιους συγκεκριμένους λόγους, σύμφωνα με τον Δημοσθένη, πρέπει ὅλοι να υπακούν στον νόμο;

Γ3. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για τις παρακάτω λέξεις που σας δίνονται:

πόλιν: την κλητική ενικού.

ἄνδρα: την κλητική ενικού.

ἔχοντος: τον ίδιο τύπο στον αόριστο β' ενεργητικής φωνής και στο θηλυκό γένος.

ζητοῦσιν: τον ίδιο τύπο στον παρατατικό ενεργητικής φωνής.

παίθεσθαι: το β' ενικό πρόσωπο στην οριστική παρατατικού (στην ίδια φωνή και διάθεση).

10. ΘΕΜΑ 35924

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω 3, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Ἔργο του προοιμίου εἶναι ἡ εὖνοια, ἡ πρόσεξις (προσοχή) καὶ ἡ εὐμάθεια (κατατόπιση). Πραγματώνεται τὸ ἔργο αὐτὸ στο συγκεκριμένο προοίμιο; Να αιτιολογήσετε τὴν ἀπάντησή σας με αναφορὲς στο πρωτότυπο κείμενο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ο ομιλητής, ἄνθρωπος με φυσικὴ ἀναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεῖ να διατηρήσει τὸ δικαίωμα να λαμβάνει τὸ ετήσιο χρηματικὸ ἐπίδομα που χορηγοῦσε τὸ δημόσιο ταμεῖο στους ἀνάπηρους καὶ τους φτωχοὺς. Ἀκολουθεῖ τὸ προοίμιο τοῦ λόγου.

Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλής, στον κατήγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδώ τη δίκη. Διότι ενώ προηγουμένως δεν είχα αφορμή για να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα, εξαιτίας του, μου έχει δοθεί. Και θα προσπαθήσω με τον λόγο μου να αποδείξω αφενός ότι αυτός ψεύδεται, αφετέρου ότι εγώ έχω ζήσει έως τούτη την ημέρα με τρόπο που αξίζει έπαινο παρά φθόνο. Γιατί έχω την αίσθηση ότι μεθόδευσε αυτή εδώ τη δίκη εναντίον μου όχι για κάποιο άλλο λόγο, αλλά από φθόνο. Ωστόσο, ένας που φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους οικτίζουν, από ποιά αχρειότητα νομίζετε ότι θα κρατηθεί μακριά ένα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεί για χρήματα—. Αν πάλι με εκδικείται ως εχθρό του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της αχρειότητάς του ποτέ έως τώρα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Είναι ήδη σαφές, μέλη της βουλής, ότι με φθονεί, διότι, ενώ αντιμετωπίζω τέτοια συμφορά, είμαι πολίτης καλύτερος από αυτόν. Διότι έχω την άποψη πως πρέπει, μέλη της βουλής, να θεραπεύει κανείς τα ελαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχής. Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

- B2.** Στα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) μπορούμε να ανιχνεύσουμε την προσπάθεια του ομιλητή αφενός να εξυψώσει το δικό του ήθος κι αφετέρου να μειώσει το ήθος του κατηγορού ή των κατηγορών. Να συγκρίνετε σε ποιο βαθμό σε καθένα από τα δύο προοίμια ο ομιλητής δίνει έμφαση στο δικό του ήθος ή στο ήθος του/των αντιπάλου/ων του.
- B3.** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
1. Η συστηματική ρητορική γεννήθηκε στη Σικελία μετά το 466 π.Χ.
  2. Οι δικανικοί λόγοι εκφωνούνταν στην Αγορά.
  3. Οι επιδεικτικοί ή πανηγυρικοί λόγοι εκφωνούνταν μόνο μετά από κάθε νικηφόρα μάχη
  4. Η πίστις ως το σημαντικότερο μέρος του ρητορικού λόγου περιέχει άτεχνες και έντεχνες αποδείξεις.
  5. Η παθοποιία είναι σημαντική, επειδή οι άνθρωποι αποφασίζουν περισσότερο συναισθηματικά παρά λογικά.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Κατ' Αριστογείτονος Α' §§15-17.4

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1966)

Στον λόγο αυτό ο Αριστογείτονας κατηγορείται ότι, αν και οφειλέτης προς το κράτος, ασκεί κανονικά τα πολιτικά του δικαιώματα ενώπιον της Εκκλησίας. Αφού επισημάνθηκε η ευθύνη των δικαστών να διατηρήσουν με την απόφασή τους την αξιοπιστία και το κύρος τους, καθώς η ενοχή του κατηγορουμένου είχε ήδη αποδειχτεί, ο ομιλητής εκθέτει τη στάση του Αριστογείτονα απέναντι στους νόμους της πόλεως.

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτὸ πᾶσιν. Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἣν ἡ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιοῦτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὰν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα· ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. Ἐάν τις πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλὰ, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων

φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. Ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἅπασιν ἐάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι.

τὸ δόγμα: ἡ γνώμη, ἡ ἀπόφαση

ἡ ἐνδειξις: ἡ υποβολή καταγγελίας ἐναντίον κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ2. Για ποιους συγκεκριμένους λόγους, σύμφωνα με τον Δημοσθένη, πρέπει ὅλοι να υπακούν στον νόμο;

Γ3. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για τις παρακάτω λέξεις που σας δίνονται:

πόλιν: την κλητική ενικού.

ἄνδρα: την κλητική ενικού.

ἔχοντος: τον ίδιο τύπο στον αόριστο β' ενεργητικής φωνής και στο θηλυκό γένος.

ζητοῦσιν: τον ίδιο τύπο στον παρατατικό ενεργητικής φωνής.

παίθεσθαι: το β' ενικό πρόσωπο στην οριστική παρατατικού (στην ίδια φωνή και διάθεση).

11. ΘΕΜΑ 15920

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὃ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἰ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειμένος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῷ δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι κατηγοροί του ενδιαφέρονται για την περιουσία του.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ξεκάθαρα την αυτοπεποίθησή του.
3. Ο Μαντίθεος λαμβάνει υπόψη του το ενδεχόμενο ότι ορισμένοι βουλευτές μπορεί να τον αντιπαθούν.
4. Ο Μαντίθεος ζητά να τον αποδεχτούν ως βουλευτή, εφόσον αποδείξει ότι διακατέχεται από φιλικά αισθήματα για την παρούσα πολιτική κατάσταση.

5. Ο Μαντίθεος ενδιαφέρεται μόνο για τη δική του δικαίωση και αδιαφορεί για τη γνώμη που θα σχηματίσουν οι βουλευτές για τους κατηγορούς του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχύνης, Κατά Τιμάρχου §§1-3

Ο Τιμάρχος κατηγορεί τον Αισχύνη με τον οποίο είναι πολιτικοί αντίπαλοι. Ο Αισχύνης με τη σειρά του, προσπαθώντας να αναβάλει ή να ματαιώσει τη δίκη, επικαλέστηκε τον νόμο για τη δοκιμασίαν των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τιμάρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν το λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Πότε ως τώρα, άνδρες Αθηναίοι, ούτε κατηγορήσα κανένα για δημόσιον αδίκημα, ούτε ενόκλησα κανέναν, όταν έδινε εξηγήσεις για τα δημόσια πράγματα που διαχειρίστηκε, αλλ' όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω, τήρησα στάση επιφυλακτική και στις δύο αυτές περιπτώσεις. Επειδή όμως βλέπω, ότι η πόλη βλάπτεται από τον Τιμάρχο, ο οποίος μιλάει από το δημόσιο βήμα, αντίθετα με όσα προβλέπουν οι νόμοι, και επειδή εγώ προσωπικά συκοφαντούμαι –θα αποδείξω στην πορεία του λόγου μου με ποιον τρόπο – νόμισα, ότι θα ήταν επαίσχυντο να μην προστρέξω για να βοηθήσω την πόλη και τους νόμους, και για σας και για μένα τον ίδιο. Καθώς γνωρίζω ότι αυτός είναι ένοχος για τις πράξεις που ακούσατε να διαβάσει προηγουμένως ο γραμματέας, τον κάλεσα να δικαιολογήσει μπροστά σε όλους την άνοδό του στο βήμα. Και, όπως φαίνεται, άνδρες Αθηναίοι, δεν είναι ψέματα όσα συνηθίζεται να λέγονται με αφορμή τις πολιτικές δίκες, ότι δηλαδή οι προσωπικές έχθρες συντελούν, ώστε να διορθώνονται πολλές από τις δημόσιες καταχρήσεις.

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος (Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική)

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριξη** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κείμενο, ηγεμονία, διαβολή, φάντασμα, ενδεής.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76

(εκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Ὁ Ἐλος ἢ ὁ Εὐξίθεος κατηγορεῖται γιὰ τὸν φόνον τοῦ Ἡρώδου σὲ ἕνα κοινὸ τους ταξίδι. Στὸ ἀπόσπασμα ἀναφέρεται στὴν πολιτικὴ διάσταση τῆς υπόθεσης, λέγοντας ὅτι θὰ ἀντικρούσει τὶς κατηγορίες ὧσων υποστήριζαν ὅτι ὁ πατέρας του, πλούσιος Μυτιληναῖος, ἦταν ἀπὸ τους πρωτεργάτες στὴν ἀποστασία τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴν συμμαχία (428 π.Χ.).

Δεῖ δέ με καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι. Καίτοι γε πολλῶ μᾶλλον εἰκὸς ἦν ἐκεῖνον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογήσασθαι πατέρα ὄντα· ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστι τῶν ἐμῶν πραγμάτων, ἐγὼ δὲ πολλῶ νεώτερος τῶν ἐκείνων πεπραγμένων. Καὶ εἰ μὲν ἐγὼ τούτου ἀγωνιζομένου κατεμαρτύρουν ἃ μὴ σαφῶς ἤδη, ἀκοῆ δὲ ἠπιστάμην, δεινὰ ἂν ἔφη πάσχειν ὑπ' ἐμοῦ· νῦν δὲ ἀναγκάζων ἐμὲ ἀπολογεῖσθαι ὧν ἐγὼ πολλῶ νεώτερός εἰμι καὶ λόγῳ οἶδα, ταῦτα οὐ δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι. Ὅμως μέντοι καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐ προδώσω τὸν πατέρα κακῶς ἀκούοντα ἐν ὑμῖν ἀδίκως. Καίτοι τάχ' ἂν σφαιρίην, ἃ ἐκεῖνος ὀρθῶς ἔργῳ ἔπραξε, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ μὴ ὀρθῶς εἰπὼν· ὅμως δ' οὖν κεκινδυνεύσεται. Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργῳ τὴν εὖνοιαν

ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς· ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὅλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἤμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὅλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν.

ἀγωνίζομαι: διεξάγω δικαστικό αγώνα

καταμαρτυρῶ: καταθέτω μαρτυρία

κακῶς ἀκούω: κακολογούμαι

ἡ ἀπόστασις: ἡ ἀποστασία

συνεξαμαρτάνω: συμεριζομαι το λάθος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Δεῖ δέ με καὶ... δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων τοῦ κειμένου:

ἀπολογήσασθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
πατέρα:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν πεπραγμένων:	εἶναι	.....	στο	.....
δεινὰ:	εἶναι	.....	στο	.....
ὅλη:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὅλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἤμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὅλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν»: Να διακρίνετε τὶς προτάσεις στο παραπάνω ἀπόσπασμα καὶ να προσδιορίσετε τὸ εἶδος τῆς/τῶν δευτερεύουσας/ουσῶν πρότασης/προτάσεων.

12. ΘΕΜΑ 17176

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὃ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴ ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῳ δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σε καθεμία ἀπὸ τὶς παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸ τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο

κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι όσοι κατηγορούνται άδικα πρέπει να θεωρούν τους κατηγορούς τους αίτιους μεγάλων συμφορών.
  2. Ο Μαντίθεος αδιαφορεί για τη γνώμη όσων βουλευτών είναι προκατειλημμένοι μαζί του.
  3. Ο Μαντίθεος αρνείται τη συμμετοχή του στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές την περίοδο των Τριάκοντα.
- β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «οἴτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία οἴτινες;
  2. «τούτους δὲ ἠγείσθαι χείρους εἶναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία τούτους;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ῥητορική Γ 14 1415a 22-34

Όπως φανερόναι και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Αριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στο προοίμιο των ρητορικών λόγων.

Η ουσιαστικότερη λοιπόν λειτουργία του προοιμίου, το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, είναι αυτό: να δηλώσει προς τα πού θα κατευθυνθεί ο λόγος (γι' αυτό και, αν το πράγμα είναι φανερό από μόνο του και το θέμα δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό, το προοίμιο δεν χρειάζεται καθόλου). Όλες οι άλλες μορφές προοιμίου που χρησιμοποιούν οι ρήτορες δεν είναι παρά θεραπευτικά μέσα και ταιριάζουν σε όλα τα είδη λόγου. Αυτά έχουν να κάνουν με τον ομιλητή, με τον ακροατή, με το θέμα, με τον αντίδικο: με τον ομιλητή και με τον αντίδικό του όσα σχετίζονται με κάποια κατηγορία, είτε για να την αποκρούσει είτε για να τη διατυπώσει — φυσικά δεν είναι το ίδιο: αν ο ομιλητής είναι κατηγορούμενος και υπερασπίζεται τον εαυτό του, πρέπει να αρχίσει με την απόκρουση της κατηγορίας, ενώ αν είναι κατήγορος, πρέπει να διατυπώσει την κατηγορία στον επίλογό του. Ο λόγος είναι φανερός: αυτός που υπερασπίζεται τον εαυτό του, είναι ανάγκη, προκειμένου να παρουσιάσει τον εαυτό του στο δικαστήριο, να βγάλει από τη μέση όλα τα εμπόδια, και άρα είναι υποχρεωμένος κίολας από την αρχή να αναιρέσει την κατηγορία: αυτός όμως που θέλει να διατυπώσει μια κατηγορία πρέπει να τη διατυπώσει στο τέλος, για να τη θυμάται ο ακροατής καλύτερα.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

- B4.** Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. διαβεβλημένοι	α. βουλή β. βολή
2. βεβιωμένων	α. βιοτικός β. βιαστικός

3. εὔνους	α. ανόητος β. έξυπνος
4. πλέον	α. πλοίο β. πολύ
5. χείρους	α. χέρι β. χειρότερος

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25

(έκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Το 419 π.Χ. κατά τη διάρκεια των δοκιμών διθυραμβικού χορού παιδων με αφορμή μία θρησκευτική εορτή στην Αθήνα, ένα από τα αγόρια του χορού πέθανε, όταν του έδωσαν να πει κάτι. Ο αδερφός του νεκρού αγοριού μήνυσε τον χορηγό, θεωρώντας τον υπεύθυνο για τον θάνατο. Ο κατηγορούμενος υποστηρίζει ότι ο κατηγορος υποκινείται από αντιπάλους του, που ήθελαν με αυτό τον τρόπο να τον εξουδετερώσουν πολιτικά και κοινωνικά, επειδή ήταν ισχυρό πρόσωπο.

Και ταῦτα ἐμοῦ προκαλουμένου καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ καὶ ἕτεροι ἰδιῶται πολλοὶ μάρτυρες παρήσαν, οὔτε τότε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ οὐδεπώποτε ἠθέλησαν ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο τὸ δίκαιον, εὖ εἰδότες ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίγνετο οὗτος, ἀλλ' ἐμοὶ κατὰ τούτων, ὅτι οὐδὲν δίκαιον οὐδ' ἀληθὲς ἠτιῶντο. Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ ἔλεγκοι ἐκ τούτων σαφέστατοι καὶ πιστότατοι περὶ τοῦ δικαίου, ὅπου εἶεν μὲν ἐλεύθεροι πολλοὶ οἱ συνειδότες, εἶεν δὲ δοῦλοι, καὶ ἐξεῖη μὲν τοὺς ἐλευθέρους ὄρκους καὶ πίστεσιν ἀναγκάζειν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις μέγιστα καὶ περὶ πλείστου ἐστίν, ἐξεῖη δὲ τοὺς δούλους ἐτέραις ἀνάγκαις, ὅφ' ὧν καὶ ἦν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι κατειπόντες, ὅμως ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν· ἢ γὰρ παροῦσα ἀνάγκη ἐκάστω ἰσχυροτέρα ἐστὶ τῆς μελλούσης ἔσσεσθαι.

παραχρῆμα: αμέσως

οἱ συνειδότες: αυτοὶ που γνωρίζουν

περὶ πλείστου: τα πιο σημαντικά

ἀνάγκαις: με άλλα μέσα εξαναγκασμού

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ... ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παντί:	εἶναι	.....	στο	.....
εἰδότες:	εἶναι	.....	στο	.....
ἰσχυρόταται:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀναγκάζειν:	εἶναι	.....	στο	.....

τάληθῆ:	εἶναι	.....	στο	.....
τῆς μελλούσης:	εἶναι	.....	στο	.....

β.

«ὄτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης, την εισαγωγή και την εκφορά της, και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία.

13. ΘΕΜΑ 18980

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὃ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῶ δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποια ἐλπίδα εκφράζει στο προοίμιο ο Μαντίθεος απευθυνόμενος στους βουλευτές και με ποια προϋπόθεση είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ῥητορική Γ 14 1415a 22-34

Ὅπως φανερόν ἐστι καὶ ο τίτλος, στα τρία βιβλία του ἔργου αὐτοῦ ο Αριστοτέλης περιγράφει τὴν ρητορικὴ τέχνη, τὰ εἶδη καὶ τὰ μέσα της. Ἐδῶ αναφέρεται στο προοίμιο τῶν ρητορικῶν λόγων.

Ἡ ουσιαστικότερη λοιπὸν λειτουργία τοῦ προοιμίου, τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ του, εἶναι αὐτό: νὰ δηλώσει πρὸς τὰ πού θὰ κατευθυνθεῖ ὁ λόγος (γι' αὐτὸ καὶ, ἀν τὸ πρᾶγμα εἶναι φανερό ἀπὸ μόνου του καὶ τὸ θέμα δὲν εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό, τὸ προοίμιο δὲν χρειάζεται καθόλου). Ὅλες οἱ ἄλλες μορφές προοιμίου πού χρησιμοποιοῦν οἱ ρήτορες δὲν εἶναι παρὰ θεραπευτικὰ μέσα καὶ ταιριάζουν σὲ ὅλα τὰ εἶδη λόγου. Αὐτὰ ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὸν ομιλητὴ, μὲ τὸν ἀκροατὴ, μὲ τὸ θέμα, μὲ τὸν ἀντίδικο: μὲ τὸν ομιλητὴ καὶ μὲ τὸν ἀντίδικό του ὅσα σχετίζονται μὲ κάποια κατηγορία, εἴτε γιὰ νὰ τὴν ἀποκρούσει εἴτε γιὰ νὰ τὴν διατυπώσει — φυσικὰ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο: ἀν ὁ ομιλητὴς εἶναι κατηγορούμενος καὶ υπερασπίζεται τὸν εαυτὸν του, πρέπει νὰ ἀρχίσει μὲ τὴν ἀπόκρουση τῆς κατηγορίας, ἐνῶ ἀν εἶναι κατήγορος, πρέπει νὰ διατυπώσει τὴν κατηγορία στὸν ἐπίλογό του. Ὁ λόγος εἶναι φανερός: αὐτὸς πού υπερασπίζεται τὸν εαυτὸν του, εἶναι ἀνάγκη, προκειμένου νὰ παρουσιάσει τὸν εαυτὸν του στὸ δικαστήριον, νὰ βγάλει ἀπὸ τὴ μέση ὅλα τὰ ἐμπόδια, καὶ ἄρα εἶναι υποχρεωμένος κίόλας ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ ἀναίρει τὴν κατηγορία· αὐτὸς ὅμως πού θέλει νὰ διατυπώσει μιὰ κατηγορία πρέπει νὰ τὴν διατυπώσει στὸ τέλος, γιὰ νὰ τὴ θυμάται ὁ ἀκροατὴς καλύτερα.

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **είδηση, αγάριστος, νοημοσύνη, αιωνόβιος, ένδεια.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76

(εκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Ο Έλος ή ο Ευξίθεος κατηγορείται για τον φόνο του Ηρώδη σε ένα κοινό τους ταξίδι. Στο απόσπασμα αναφέρεται στην πολιτική διάσταση της υπόθεσης, λέγοντας ότι θα αντικρούσει τις κατηγορίες όσων υποστήριζαν ότι ο πατέρας του, πλούσιος Μυτιληναίος, ήταν από τους πρωτεργάτες στην αποστασία του νησιού από την αθηναϊκή συμμαχία (428 π.Χ.).

Δεῖ δέ με καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι. Καίτοι γε πολλῶ μᾶλλον εἰκὸς ἦν ἐκεῖνον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογήσασθαι πατέρα ὄντα· ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστι τῶν ἐμῶν πραγμάτων, ἐγὼ δὲ πολλῶ νεώτερος τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων. Καὶ εἰ μὲν ἐγὼ τούτου ἀγωνιζομένου κατεμαρτύρουν ἃ μὴ σαφῶς ἤδη, ἀκοῆ δὲ ἠπιστάμην, δεῖνὰ ἂν ἔφη πάσχειν ὑπ' ἐμοῦ· νῦν δὲ ἀναγκάζων ἐμὲ ἀπολογεῖσθαι ὧν ἐγὼ πολλῶ νεώτερός εἰμι καὶ λόγῳ οἶδα, ταῦτα οὐ δεῖνὰ ἠγεῖται εἰργάσθαι. Ὅμως μέντοι καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐ προδώσω τὸν πατέρα κακῶς ἀκούοντα ἐν ὑμῖν ἀδίκως. Καίτοι τάχ' ἂν σφαιεῖην, ἃ ἐκεῖνος ὀρθῶς ἔργῳ ἔπραξε, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ μὴ ὀρθῶς εἰπὼν· ὅμως δ' οὖν κεκινδυνεύσεται. Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργῳ τὴν εὖνοιαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς· ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὅλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποσταῖσα καὶ ἤμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὅλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν.

ἀγωνίζομαι: διεξάγω δικαστικό αγώνα

καταμαρτυρῶ: καταθέτω μαρτυρία

κακῶς ἀκούω: κακολογούμαι

ἢ ἀπόστασις: ἡ αποστασία

συνεξαμαρτάνω: συμερίζομαι το λάθος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δεῖ δέ με καὶ... δεῖνὰ ἠγεῖται εἰργάσθαι».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ἀπολογήσασθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
πρεσβύτερος:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν ἐμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐμέ:	εἶναι	.....	στο	.....
ἔργῳ:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. « Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργῳ τὴν εὖνοιαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς »: Να διακρίνετε τις προτάσεις στο παραπάνω απόσπασμα και να προσδιορίσετε το εἶδος της/των δευτερεύουσας/ουσῶν πρότασης/προτάσεων.

14. ΘΕΜΑ 18982

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειμένος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῳ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι κατηγοροί του ενδιαφέρονται για την περιουσία του.
  2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ξεκάθαρα την αυτοπεποίθησή του.
  3. Ο Μαντίθεος λαμβάνει υπόψη του το ενδεχόμενο ότι ορισμένοι βουλευτές μπορεί να τον αντιπαθούν.
  4. Ο Μαντίθεος ζητά να τον αποδεχτούν ως βουλευτή, εφόσον αποδείξει ότι διακατέχεται από φιλικά αισθήματα για την παρούσα πολιτική κατάσταση.
  5. Ο Μαντίθεος ενδιαφέρεται μόνο για τη δική του δικαίωση και αδιαφορεί για τη γνώμη που θα σχηματίσουν οι βουλευτές για τους κατηγορούς του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3

Ἡ περιουσία ἐνὸς Ἀθηναίου πολίτη, τοῦ Ἀριστοφάνη, εἶχε δημευθεῖ. Ὁ πατέρας του ομιλητὴ και πεθερὸς του Ἀριστοφάνη κατηγορεῖται για κακὴ διαχείρισή της. Ὁ ομιλητὴς θα προσπαθήσει να υπερασπιστεῖ τὴν τιμὴ και τὴ μνήμη του πατέρα του, και να αποδείξει ὅτι, ὅταν πέθανε ὁ Ἀριστοφάνης, ἡ περιουσία του δεν ξεπερνούσε τα τέσσερα τάλαντα. Ἀκολουθεῖ μέρος του προοιμίου.

Εἶναι πολὺ δύσκολη ἡ θέση μου, ἄνδρες δικαστές, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ δίκη, ὅταν ἀναλογισθῶ ὅτι, ἐὰν ἐγὼ δεν τα πῶ τώρα καλά, ὄχι μόνον ἐγὼ ἀλλὰ και ὁ πατέρας μου θα φανεῖ ὅτι εἶναι ἀδίκος και θα στερηθῶ ὅλα μου τα υπάρχοντα. Εἶναι ἀνάγκη, λοιπὸν, ἀν και δεν εἶμαι ἰκανὸς ἀπὸ τὴ φύση μου γι' αὐτά, να βοηθήσω τὸν πατέρα μου

και τον εαυτό μου έτσι, όπως θα μπορούσω. Την προετοιμασία και την προθυμία των εχθρών τη βλέπετε και δεν πρέπει να πω τίποτε γι' αυτά· τη δική μου, πάλι, απειρία όλοι την ξέρουν, όσοι με γνωρίζουν. Θα ζητήσω, λοιπόν, από σας να μου κάνετε δίκαια και εύκολη χάρη, να ακούσετε δηλαδή και μας με εύνοια, όπως και τους κατηγορούς. Γιατί, είναι φυσικό ο απολογούμενος να βρίσκεται σε μειονεκτικότερη θέση, κι αν ακόμη τον ακούτε με την ίδια διάθεση. Γιατί αυτοί, επιβουλευόμενοι εμάς από καιρό, χωρίς να διατρέχουν κανένα κίνδυνο, «έστησαν» την κατηγορία, ενώ εμείς αντιμετωπίζουμε αυτήν εδώ τη δίκη τρομοκρατημένοι, κατασυκοφαντημένοι και απειλούμενοι με το μεγαλύτερο κίνδυνο. Είναι φυσικό, λοιπόν, να δείχνετε μεγαλύτερη εύνοια στους απολογούμενους (απ' ό,τι στους κατηγορούς).

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. έλλειψη	α. χάριν
2. ενεστώτας	β. βεβιωμένων
3. υποδεέστερος	γ. λοιπόν
4. άχρηστος	δ. καθεστηκόσι
5. ισόβιος	ε. δέομαι
6. αχάριστος	
7. αλοιφή	

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άντιφών, Περί τοῦ χορευτοῦ §§24-25

(έκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Το 419 π.Χ. κατά τη διάρκεια των δοκιμών διθυραμβικού χορού παιδών με αφορμή μία θρησκευτική εορτή στην Αθήνα, ένα από τα αγόρια του χορού πέθανε, όταν του έδωσαν να πει κάτι. Ο αδερφός του νεκρού αγοριού μήνυσε τον χορηγό, θεωρώντας τον υπεύθυνο για τον θάνατο. Ο κατηγορούμενος υποστηρίζει ότι ο κατήγορος υποκινείται από αντιπάλους του, που ήθελαν με αυτό τον τρόπο να τον εξουδετερώσουν πολιτικά και κοινωνικά, επειδή ήταν ισχυρό πρόσωπο.

Καὶ ταῦτα ἐμοῦ προκαλουμένου καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ καὶ ἕτεροι ἰδιῶται πολλοὶ μάρτυρες παρήσαν, οὔτε τότε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ οὐδεπώποτε ἠθέλησαν ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο τὸ δίκαιον, εὖ εἰδότες **ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίγνετο οὗτος**, ἀλλ' ἐμοὶ κατὰ τούτων, ὅτι οὐδὲν δίκαιον οὐδ' ἀληθὲς ἠτιῶντο. Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὐταὶ ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ ἔλεγκοι ἐκ τούτων σαφέστατοι καὶ πιστότατοι περὶ τοῦ δικαίου, ὅπου εἶεν μὲν ἐλεύθεροι πολλοὶ οἱ συνειδότες, εἶεν δὲ δοῦλοι, καὶ ἐξείη μὲν τοὺς ἐλευθέρους ὄρκους καὶ πίστεσιν ἀναγκάζειν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις μέγιστα καὶ περὶ πλείστου ἐστίν, ἐξείη δὲ τοὺς δούλους ἐτέραις ἀνάγκαις, ὑφ' ὧν καὶ ἦν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι κατειπόντες, ὅμως ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν· ἢ γὰρ παροῦσα ἀνάγκη ἐκάστῳ ἰσχυροτέρα ἐστὶ τῆς μελλούσης ἔσσεσθαι.

παραχρήμα: αμέσως

οί συνειδότες: αυτοί που γνωρίζουν

περι πλείστου: τα πιο σημαντικά

ἀνάγκαις: με άλλα μέσα εξαναγκασμού

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ... ἀναγκάζονται τάληθῃ λέγειν**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ἐν τῷ δικαστηρίῳ:	εἶναι	.....	στο	.....
ὧ ἄνδρες:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀναγκάζειν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἄ:	εἶναι	.....	στο	.....
μέγιστα:	εἶναι	.....	στο	.....
ἡ παροῦσα:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «**ὄτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίγνετο οὗτος**»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία της.

15. ΘΕΜΑ 18984

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῷ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι όσοι κατηγορούνται άδικα πρέπει να θεωρούν τους κατηγορούς τους αίτιους μεγάλων συμφορών.
  2. Ο Μαντίθεος αδιαφορεί για τη γνώμη όσων βουλευτών είναι προκατειλημμένοι μαζί του.
  3. Ο Μαντίθεος αρνείται τη συμμετοχή του στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές την περίοδο των Τριάκοντα.
- β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «οἴτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία οἴτινες;
  2. «τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία τούτους;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αἰσχύνης, Κατὰ Τιμάρχου §§1-3

Ο Τιμάρχος κατηγορεί τον Αἰσχύνη με τον οποίο είναι πολιτικοί αντίπαλοι. Ο Αἰσχίνης με τη σειρά του, προσπαθώντας να αναβάλει ή να ματαιώσει τη δίκη, επικαλέστηκε τον νόμο για τη δοκιμασίαν των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τιμάρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν το λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Πότε ως τώρα, ἄνδρες Αθηναῖοι, οὔτε κατηγόρησα κανένα για δημόσιον ἀδίκημα, οὔτε ἐνόησα κανέναν, ὅταν ἔδινε ἐξηγήσεις για τα δημόσια πράγματα που διαχειρίστηκε, ἀλλ' ὅπως ἐγώ τουλάχιστον νομίζω, τήρησα στάση ἐπιφυλακτικὴ και στις δύο αυτές περιστάσεις. Ἐπειδὴ ὅμως βλέπω, ὅτι ἡ πόλη βλάπτεται ἀπὸ τον Τιμάρχο, ο οποίος μιλάει ἀπὸ το δημόσιο βήμα, ἀντίθετα με ὅσα προβλέπουν οι νόμοι, και ἐπειδὴ ἐγώ προσωπικά συκοφαντούμαι –θα ἀποδείξω στην πορεία του λόγου μου με ποιον τρόπο – νόμισα, ὅτι θα ἦταν ἐπαίσχυντο να μην προστρέξω για να βοηθήσω την πόλη και τους νόμους, και για σας και για μένα τον ἴδιο. Καθὼς γνωρίζω ὅτι αὐτός είναι ἔνοχος για τις πράξεις που ἀκούσατε να διαβάξει προηγουμένως ο γραμματέας, τον κάλεσα να δικαιολογήσει μπροστὰ σε ὅλους την ἀνοδό του στο βήμα. Και, ὅπως φαίνεται, ἄνδρες Αθηναῖοι, δεν είναι ψέματα ὅσα συνηθίζεται να λέγονται με ἀφορμὴ τις πολιτικὲς δίκες, ὅτι δηλαδή οι προσωπικὲς ἐχθρες συντελοῦν, ὥστε να διορθώνονται πολλές ἀπὸ τις δημόσιες καταχρήσεις.

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος (Διασκευή ἀπὸ την καθαρεύουσα στη δημοτικὴ)

- B4.** Να επιλέξετε ἀπὸ τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνικὴ λέξη ἢ φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαῖο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. εἰς ἔλεγχον καταστήναι	α. ἐλέγχομαι β. λογοδοτώ
2. τῶν βεβιωμένων	α. τα βιώματα β. οι ζωντανοί
3. κακῶς διακείμενος	α. φέρομαι ἐχθρικά β. κακοποιώ

4. ἐπιδείξω	α. αποδεικνύω β. επιδεικνύω
5. ἐπεδήμουν	α. είμαι ασθενής β. διαμένω στην πατρίδα

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς.

Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν, ὃ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τοῦτον, εἰ πρότερον οὐκ ἔχων πρόφασιν ἐφ' ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδείξει ψευδόμενον, ἑμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνου. Καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ οὐς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Εἰ μὲν γὰρ ἔνεκα χρημάτων με συκοφαντεῖ – εἰ δ' ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται, ψεύδεται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πάποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὃ βουλή, δηλὸς ἐστὶ φθονῶν, ὅτι τοιαύτη κεχρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμι πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὃ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι, εἰκότως. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῆ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἐξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;

ὀλίγου δέω: δεν απέχω πολύ από, είμαι μακριά από

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ πειράσομαι ... ἐχρησάμην αὐτῷ**».
- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων αντωνυμιῶν του κειμένου: **τοῦτον, μοι, ὅστις, τίνος, αὐτῷ, τούτου.**
- β.** Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο δευτερεύουσες προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής αιτιολογεί α) την ευγνωμοσύνη του προς τον κατήγορο β) το συναίσθημα του φθόνου του κατήγορου προς τον ίδιο.

16. ΘΕΜΑ 34869

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὃ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἠγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειμένος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ὃ

βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμι τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Ποια ελπίδα εκφράζει στο προοίμιο ο Μαντίθεος απευθυνόμενος στους βουλευτές και με ποια προϋπόθεση είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3

Η περιουσία ενός Αθηναίου πολίτη, του Αριστοφάνη, είχε δημευθεί. Ο πατέρας του ομιλητή και πεθερός του Αριστοφάνη κατηγορείται για κακή διαχείρισή της. Ο ομιλητής θα προσπαθήσει να υπερασπιστεί την τιμή και τη μνήμη του πατέρα του, και να αποδείξει ότι, όταν πέθανε ο Αριστοφάνης, η περιουσία του δεν ξεπερνούσε τα τέσσερα τάλαντα. Ακολουθεί μέρος του προοιμίου.

Είναι πολύ δύσκολη η θέση μου, άνδρες δικαστές, σ' αυτήν εδώ τη δίκη, όταν αναλογισθώ ότι, εάν εγώ δεν τα πω τώρα καλά, όχι μόνον εγώ αλλά και ο πατέρας μου θα φανεί ότι είναι άδικος και θα στερηθώ όλα μου τα υπάρχοντα. Είναι ανάγκη, λοιπόν, αν και δεν είμαι ικανός από τη φύση μου γι' αυτά, να βοηθήσω τον πατέρα μου και τον εαυτό μου έτσι, όπως θα μπορέσω. Την προετοιμασία και την προθυμία των εχθρών τη βλέπετε και δεν πρέπει να πω τίποτε γι' αυτά· τη δική μου, πάλι, απειρία όλοι την ξέρουν, όσοι με γνωρίζουν. Θα ζητήσω, λοιπόν, από σας να μου κάνετε δίκαια και εύκολη χάρη, να ακούσετε δηλαδή και μας με εύνοια, όπως και τους κατηγορούς. Γιατί, είναι φυσικό ο απολογούμενος να βρίσκεται σε μειονεκτικότερη θέση, κι αν ακόμη τον ακούτε με την ίδια διάθεση. Γιατί αυτοί, επιβουλευόμενοι εμάς από καιρό, χωρίς να διατρέχουν κανένα κίνδυνο, «έστησαν» την κατηγορία, ενώ εμείς αντιμετωπίζουμε αυτήν εδώ τη δίκη τρομοκρατημένοι, κατασυκοφαντημένοι και απειλούμενοι με το μεγαλύτερο κίνδυνο. Είναι φυσικό, λοιπόν, να δείχνετε μεγαλύτερη εύνοια στους απολογούμενους (απ' ό,τι στους κατηγορούς).

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ποιεῖν, εἶχον, λέγοντος, εἰμί, ἡγεῖσθαι.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς.

Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν, ὧ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τοῦτον, εἰ πρότερον οὐκ ἔχων πρόφασιν ἐφ' ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδείξει ψευδόμενον, ἑμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνον. Καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Εἰ μὲν γὰρ ἔνεκα χρημάτων με συκοφαντεῖ – εἰ δ' ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται, ψεύδεται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πώποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὧ βουλή, δῆλός ἐστι φθονῶν, ὅτι τοιαύτη κεκρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμὶ πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὧ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι, εἰκότως. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῆ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἔξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;

ὀλίγου δέω: δεν απέχω πολύ από, είμαι μακριά από

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ πειράσομαι ... ἐχρησάμην αὐτῷ**».
- Γ4. α.** «**ἐπιδείξει, παρασκευάσαι, ἀποσχέσθαι**»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων παρεμφάτων του κειμένου επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας.
- β.** Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο αιτιολογικές προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής αιτιολογεί κάποιο συναίσθημα.

17. ΘΕΜΑ 19184

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειμένος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεται. Ἄξιόν δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος νιώθει αυτοπεποίθηση μπροστά στους βουλευτές.
  2. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι είχε ευνοϊκά συναισθήματα για το καθεστώς των Τριάκοντα.
  3. Ο Μαντίθεος θα αποδείξει ότι έχει δείξει μέχρι τώρα στη ζωή του εντιμότητα.
  4. Ο Μαντίθεος ζητάει από τους βουλευτές να τον αθώσουν και να μην τον καταδικάσουν σε θάνατο.

5. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι ζούσε στην Αθήνα κατά την περίοδο της τυραννίας μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία §§1-3

Κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους τὰ ἱερά δέντρα περιφράσσονταν με ξύλινο φράχτη, που ονομαζόταν «σηκός» και ἐλέγχονταν τακτικά. Ὅποιοι προξενούσαν βλάβη στα δέντρα ἢ παραβίαζαν τὸν «σηκός» τιμωροῦνταν σκληρά. Ὁ λόγος τοῦ Λυσία «Ἄρεοπαγιτικός» ἢ «Περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία» γράφτηκε περίπου τὸ 394 π.Χ. για να εκφωνηθεῖ ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπὸ κάποιον Ἀθηναῖο που εἶχε κατηγορηθεῖ ἀπὸ ἓναν συμπολίτη του ὅτι ἀρχικά ξερίζωσε μια ἱερὴ ελιά και ἀργότερα κατὰστρεψε τὸν «σηκός» της. Ὁ κατηγορούμενος ἀντιμετώπιζε τὸν κίνδυνο ἐξορίας και δήμευσης της περιουσίας του.

Στο παρελθὸν ἐνόμιζα, μέλη της βουλῆς, ὅτι ὅποιος ἤθελε μπορούσε να κοιτάει τη δουλειά του και να μην ἔχει οὔτε δίκες οὔτε «περιπέτειες». Τώρα ὅμως ἔχω βρεθεῖ τόσο ἀπροσδόκητα ἀντιμέτωπος με κατηγορίες και ἀδίστακτους συκοφάντες, ὥστε πιστεύω ὅτι και αυτοὶ που δεν ἔχουν ἀκόμα γεννηθεῖ πρέπει, αν γίνεται, να φοβούνται ἤδη για ὅσα πρόκειται να τοὺς συμβοῦν. Διότι ἐξαιτίας ἀνθρώπων ὅπως αυτοὶ, οἱ κίνδυνοι ἀφοροῦν ἐξίσου και τοὺς παντελῶς ἀθῶους και ἐκείνους που ἔχουν διαπράξει σωρεία ἀδικημάτων. (...) Και ἐνῶ αὐτός βρίσκεται ἐδῶ ἔχοντας καταστρώσει ἀπὸ καιρὸ την ἐπίθεσή του, ἐγὼ εἶμαι ὑποχρεωμένος, ἀκούγοντας για τις κατηγορίες την ἴδια στιγμή με ἐσάς που θα ἀποφασίσετε για την ὑπόθεση, να ἀγωνιστώ και για την πατρίδα μου και για την περιουσία μου. Παρὰ ταῦτα, θα προσπαθῆσω να σας διαφωτίσω ἀπὸ την ἀρχή.

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

- B4.** Να ἐπιλέξετε για καθεμία ἀρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α τὴν **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β:

A	B
1. πεπραγμένων	α. ἀπραξία β. πέρασμα
2. μετέχειν	α. ἐξοχή β. μετόπη
3. εἶναι	α. περιουσία β. ἀνάσα
4. φαίνωμαι	α. φανατικός β. ἀφανής
5. δέομαι	α. ἀδελφός β. δέηση

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§15-17.3

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής στην πίστιν – ἀπόδειξιν του λόγου του υποστήριξε ότι κανείς δεν έρχεται στον κόσμο με διαμορφωμένες πολιτικές απόψεις, αλλά ότι οι πολιτικές επιλογές του καθενός διαμορφώνονται με βάση τα συμφέροντά του. Τόνισε, μάλιστα, ότι όσοι δεν υπέστησαν δεινά κατά την περίοδο του δημοκρατικού πολιτεύματος δεν είχαν λόγους να επιζητούν την ανατροπή του.

Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἄξιον σκέψασθαι. Ἐγὼ γὰρ τοιοῦτον ἑμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾶ χρήσασθαι συμφορᾶ. Ἐπ' ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὔτε ἀπαχθεὶς οὐδεὶς φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθῶς. (Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν καταδαιτησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγονὼς συμφορῶν. Καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἠγοῦμαι περὶ ἑμαυτοῦ τῆ δημοκρατία πίστιν δεδωκέναι.

ἑμαυτὸν παρέσχον: αποδείχτηκα

εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέγω: συμπεριλαμβάνω στον κατάλογο των μη Αθηναίων

καταδαιτῶμαι δίαιταν: μεσολαβῶ για την τιμωρία κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἔτι τοίνυν... ῥάδιον».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τὴν αὐτήν:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
Ἐπ' ἐμοῦ:	εἶναι	.....	στο	.....
κακῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «σκέψασθαι», «δεδωκέναι»: Να προσδιορίσετε το είδος των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων, καθώς και τη συντακτική λειτουργία τους· να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία.

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιόν δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μὴδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνομαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵπευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος δείχνει μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό του ότι θα μεταστρέψει τις αρνητικές σε βάρος του εντυπώσεις.
2. Ο Μαντίθεος προβάλλει τα δημοκρατικά του φρονήματα και τη συμμετοχή του στις στρατιωτικές δραστηριότητες της πόλης.
3. Οι αντίπαλοι του Μαντίθεου θεωρούν ότι στη ζωή του ακολούθησε το μέτρο.
4. Ο Μαντίθεος ζητάει από τους βουλευτές να παραβλέψουν το ήθος των κατηγορών.
5. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι ζούσε στην Αθήνα κατά την περίοδο της τυραννίας μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ῥητορικὴ 1356a

Ὅπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Αριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της.

Ο ρητορικός λόγος λειτουργεί πειστικά με τρεις τρόπους: άλλοτε μέσω του χαρακτήρα του ρήτορα, άλλοτε μέσω της συγκεκριμένης διάθεσης που δημιουργεί στην ψυχή του ακροατή και άλλοτε με τα αποδεικτικά ή φαινομενικά αποδεικτικά επιχειρήματα που περιέχει ο ίδιος. Με τον χαρακτήρα του ο ρήτορας πείθει όταν μιλάει με τέτοιο τρόπο ώστε ο λόγος του να τον κάνει αξιόπιστο· γιατί στους έντιμους ανθρώπους χαρίζουμε σε μεγαλύτερο βαθμό και με περισσότερη προθυμία την εμπιστοσύνη μας για όλα, βέβαια, εν γένει, τα θέματα, κατά τρόπο όμως απόλυτο για τα θέματα στα οποία δεν υπάρχει βεβαιότητα και μας αφήνουν περιθώρια αμφιβολίας. Και αυτό όμως πρέπει να προκύπτει από τον λόγο και όχι να είναι το αποτέλεσμα μιας καλής ιδέας που έχουμε από πριν για τον ρήτορα·

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

- B4.** Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **καθηγητής, παράδειγμα, παρανοϊκός, προϊστάμενος, ανέχεια.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Κατὰ Ἀνδροτίωνος §§51.4-52

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press 1907, ανατ. 1966)

Ο λόγος Κατὰ Ἀνδροτίωνος γράφτηκε το 355 π.Χ. και σ' αυτόν κατηγορείται ο Ἀνδροτίων για «γραφὴ παρανόμων», ὅτι δηλαδή εισήγαγε πρόταση να στεφανωθεί (να επιβραβευθεί) η Βουλή των Πεντακοσίων, ἐνώ αυτή δεν είχε επιτελέσει το ἔργο της. Ο πραγματικός σκοπὸς του Δημοσθένη ἦταν να παραμερίσει πολιτικά τον Ἀνδροτίωνα, που εἶχε γίνει αντιπαθητικός ἀπὸ τις εἰσπράξεις των φόρων.

Καὶ μηδεὶς ὑπολαμβάνετω με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. Χρῆν γάρ. Ἀλλὰ πῶς; Ὡς ὁ νόμος κελεύει τῶν ἄλλων ἕνεκα· τοῦτο γάρ ἐστὶ δημοτικόν. Οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτων χρημάτων τοῦτον τὸν τρόπον εἰσπραχθέντων ὠφέλησθε, ὅσον ἐζημίωσθε τοιούτων ἔθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. Εἰ γὰρ θέλετ' ἐξετάσαι τίνας εἶνεκα μᾶλλον ἂν τις ἔλοιτ' ἐν δημοκρατία ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχία, τοῦτ' ἂν εὔροτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πραότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατία. Ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας οὗτος ἀσελγέστερος γέγονεν, παραλείψω. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πόποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; Ἐπὶ τῶν τριάκοντα, πάντες ἂν εἴποιτε. Τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἶκοι κρύψειεν, ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον.

δημοτικόν: δημοκρατικό

τίνας εἶνεκα (=ἕνεκα): για ποιο λόγο

πόποτε: ἕως τώρα

οἶκοι: στο σπίτι του

ἀπάγω: συλλαμβάνω με τη χρήση βίας

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ μηδεὶς ὑπολαμβάνετω ... πάντα πραότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατία**».
- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

με:	εἶναι	.....	στο	.....
χρημάτων:	εἶναι	.....	στο	.....
μᾶλλον:	εἶναι	.....	στο	.....
πραότερ':	εἶναι	.....	στο	.....
Ἐπὶ τῶν τριάκοντα:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν τριάκοντα:	εἶναι	.....	στο	.....

- β.** «ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της δευτερεύουσας πρότασης, την εἰσαγωγή και την εκφορά της, και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἶ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιόν δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνομαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Με ποιες αναφορές στη δημόσια και την ιδιωτική του ζωή προσπαθεί ο Μαντίθεος να αντιστρέψει τις αρνητικές εντυπώσεις εις βάρος του;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ἀθηναίων Πολιτεία §§55.3-4

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Αριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Μετά το σύντομο προοίμιον, ο φιλόσοφος πραγματεύεται τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των κληρωτών και αιρετών αξιωματούχων και των υπαλλήλων της διοίκησης.

Όταν γίνεται η κρίση, ρωτούν: «Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκεις και ποιος είναι ο πάππος σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;» Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του Πατρώου Απόλλωνα και του Ερκείου Δία και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ὑστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα αν φροντίζει τους γονεῖς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν έχει υπηρετήσει τη θητεία του. Αφού του απευθύνει (ο πρόεδρος) αυτές τις ερωτήσεις, του λέει: «Φώναξε τώρα μάρτυρες για όσα είπες». Και όταν παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν: «Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;» Κι αν υπάρχει κάποιος κατηγορος, το δικαστήριο του δίνει το λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται. Ὑστερα αποφασίζει η βουλή με ανάταση χειρών και στο δικαστήριο με ψήφο. Αν δεν παρουσιαστεί κατηγορος, γίνεται αμέσως η ψηφοφορία.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρηματικού τύπου **φαίνωμαι**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Ο ποδοσφαιρικός αγώνας είχε πολλές ενδιαφέρουσες .....
- Στην Επανάσταση του 1821, εκτός από τους επιφανείς ήρωες, υπήρχε και ένα πλήθος ..... ηρώων.
- Δεν τον βρίσκω πουθενά, είναι ..... εδώ και μέρες.
- Έκανε εντυπωσιακή ..... και τράβηξε αμέσως όλα τα βλέμματα.

- ..... δεν είσαι καλά ενημερωμένος, για αυτό προβάλλεις αυτές τις αντιρρήσεις.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀνδοκίδης, Περὶ τῶν μυστηρίων §§1-2

(έκδ. του Dalmeida, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1930, ανατ. 1966)

Σε αυτήν τη δίκη ο Ἀνδοκίδης επιχειρεί να αντικρούσει την κατηγορία ότι παραβίασε το διάταγμα του Ισοτιμίδη, που απαγόρευε στους ασεβείς να εισέρχονται στα ιερά και να παρευρίσκονται στα Ελευσίνια Μυστήρια.

Τὴν μὲν παρασκευὴν, ὧ ἄνδρες, καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν, ὥστ' ἐμὲ κακῶς ποιεῖν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως, ἐξ ἀρχῆς ἐπειδὴ τάχιστα ἀφικόμεν ἐῖς τὴν πόλιν ταυτηνί, σχεδόν τι πάντες ἐπίστασθε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων πολλοὺς λόγους ποιεῖσθαι: ἐγὼ δέ, ὧ ἄνδρες, δεήσομαι ὑμῶν δίκαια καὶ ὑμῖν τε ῥάδια χαρίζεσθαι καὶ ἐμοὶ ἄξια πολλοῦ τυχεῖν παρ' ὑμῶν. Πρῶτον μὲν ἐνθυμηθῆναι ὅτι νῦν ἐγὼ ἦκω οὐδεμιᾶς μοι ἀνάγκης οὔσης παραμεῖναι, οὔτ' ἐγγυητὰς καταστήσας οὔθ' ὑπὸ δεσμῶν ἀναγκασθεῖς, πιστεύσας δὲ μάλιστα μὲν τῷ δικαίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν, γνῶσεσθαι τὰ δίκαια καὶ μὴ περιόψεσθαι με ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν διαφθαρέντα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον σώσειν δικαίως κατὰ τε τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους καὶ τοὺς ὄρκους οὓς ὑμεῖς ὁμόσαντες μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν.

ταυτηνί: αυτήν εδώ

περιόψεσθαι <περιοράω-ῶ: παραβλέπω, επιτρέπω, ανέχομαι

ὁμόσαντες <ὁμνυμι: ορκίζομαι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τὴν μὲν παρασκευὴν, ... τυχεῖν παρ' ὑμῶν».

Γ4. α. «ποιεῖσθαι», «χαρίζεσθαι», «τυχεῖν»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος και τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας.

β. «οὔσης», «καταστήσας»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος των παραπάνω υπογραμμισμένων μετοχών του κειμένου και να τις χαρακτηρίσετε ως συνημμένες ή απόλυτες αιτιολογώντας τις επιλογές σας.

20. ΘΕΜΑ 23809

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθεοῦ §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειμένος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεσθαι. Ἄξιῳ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὔνοους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι: ἐὰν δὲ φαίνομαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Με ποιες αναφορές στη δημόσια και την ιδιωτική του ζωή προσπαθεί ο Μαντίθεος να αντιστρέψει τις αρνητικές εντυπώσεις εις βάρος του;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§55.3-4

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Αριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Μετά το σύντομο προοίμιον, ο φιλόσοφος πραγματεύεται τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των κληρωτών και αιρετών αξιωματούχων και των υπαλλήλων της διοίκησης.

Όταν γίνεται η κρίση, ρωτούν: «Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκεις και ποιος είναι ο πάππος σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;» Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του Πατρώου Απόλλωνα και του Ερκείου Δία και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ύστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα αν φροντίζει τους γονείς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν έχει υπηρετήσει τη θητεία του. Αφού του απευθύνει (ο πρόεδρος) αυτές τις ερωτήσεις, του λέει: «Φώναξε τώρα μάρτυρες για όσα είπες». Και όταν παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν: «Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;» Κι αν υπάρχει κάποιος κατήγορος, το δικαστήριο του δίνει το λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται. Ύστερα αποφασίζει η βουλή με ανάταση χεριών και στο δικαστήριο με ψήφο. Αν δεν παρουσιαστεί κατήγορος, γίνεται αμέσως η ψηφοφορία.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρηματικού τύπου **φαίνωμαι**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Ο ποδοσφαιρικός αγώνας είχε πολλές ενδιαφέρουσες .....
- Στην Επανάσταση του 1821, εκτός από τους επιφανείς ήρωες, υπήρχε και ένα πλήθος ..... ηρώων.
- Δεν τον βρίσκω πουθενά, είναι ..... εδώ και μέρες.
- Έκανε εντυπωσιακή ..... και τράβηξε αμέσως όλα τα βλέμματα.
- ..... δεν είσαι καλά ενημερωμένος, για αυτό προβάλλεις αυτές τις αντιρρήσεις.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Απολογία Σωκράτους 32c-e

(έκδ. του John Burnet, Oxford University Press, 1903)

Στην απολογία του, ο Σωκράτης, έχοντας επίγνωση του πολιτικού χαρακτήρα των κατηγοριών, εξηγεί πως δεν ασχολήθηκε με την πολιτική, διαχωρίζει τη θέση του από τις θέσεις και τις πολιτικές ενέργειες νεαρών του ακροατηρίου του, όπως του Κριτία και του Αλκιβιάδη, ενώ παράλληλα αποδεικνύει ότι ποτέ δε συμφώνησε σε οτιδήποτε που να μην είναι δίκαιο, ούτε με κανένα άλλον ούτε με αυτούς που οι συκοφάντες ονομάζουν μαθητές του.

Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὐτὸν μεταπεμψάμενοί με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον ἵνα ἀποθάνοι, οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον, βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. Τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ αὐτὸν ἐνεδειξάμην ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὀτιοῦν, **τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει**. Ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν, οὕτως ἰσχυρὰ οὔσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὄχοντο εἰς Σαλαμίνα καὶ ἤγαγον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ὄχοντα ἀπιῶν οἴκαδε. Καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. Καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

ἀναπλῆσαι αἰτιῶν: να εμπλέξουν στα εγκλήματα τους.

εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὀτιοῦν: για να το πω ωμά, ούτε τόσο δα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, ... τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

β.

<u>πέμπτον:</u>	εἶναι	.....	στο	.....
<u>εἰς τὴν θόλον:</u>	εἶναι	.....	στο	.....
<u>ἐκ Σαλαμῖνος:</u>	εἶναι	.....	στο	.....
<u>θανάτου:</u>	εἶναι	.....	στο	.....
<u>ἀπιῶν:</u>	εἶναι	.....	στο	.....
<u>οἴκαδε:</u>	εἶναι	.....	στο	.....

«τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της παραπάνω πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία της.

21. ΘΕΜΑ 34870

ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴ ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεται. Ἄξιόν δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνομαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος δείχνει μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό του ότι θα μεταστρέψει τις αρνητικές σε βάρος του εντυπώσεις.
  2. Ο Μαντίθεος προβάλλει τα δημοκρατικά του φρονήματα και τη συμμετοχή του στις στρατιωτικές δραστηριότητες της πόλης.
  3. Οι αντίπαλοι του Μαντίθεου θεωρούν ότι στη ζωή του ακολούθησε το μέτρο.
  4. Ο Μαντίθεος ζητάει από τους βουλευτές να παραβλέψουν το ήθος των κατηγορών.
  5. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι ζούσε στην Αθήνα κατά την περίοδο της τυραννίας μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§55.3-4

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Αριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Μετά το σύντομο προοίμιον, ο φιλόσοφος πραγματεύεται τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των κληρωτών και αιρετών αξιωματούχων και των υπαλλήλων της διοίκησης.

Όταν γίνεται η κρίση, ρωτούν: «Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκεις και ποιος είναι ο πάππος σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;» Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του Πατρώου Απόλλωνα και του Ερκείου Δία και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ύστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα αν φροντίζει τους γονείς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν έχει υπηρετήσει τη θητεία του. Αφού του απευθύνει (ο πρόεδρος) αυτές τις ερωτήσεις, του λέει: «Φώναξε τώρα μάρτυρες για όσα είπες». Και όταν παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν: «Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;» Κι αν υπάρχει κάποιος κατηγορός, το δικαστήριο του δίνει το λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται. Ύστερα αποφασίζει η βουλή με ανάταση χειρών και στο δικαστήριο με ψήφο. Αν δεν παρουσιαστεί κατηγορός, γίνεται αμέσως η ψηφοφορία.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

- B4.** Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
- **τυγχάνει:** Η ..... των στόχων μας είναι βασική προϋπόθεση για να προοδεύσουμε.
  - **διακείμενος:** Αυτό το δαχτυλίδι είναι οικογενειακό μας .....
  - **πλέον:** Η ..... των κατοίκων της περιοχής είναι αγρότες.
  - **φαίνομαι:** Στην ..... της θάλασσας υπήρχαν πολλά φύκια.
  - **πολιτείας:** Ο Αθηναίος ..... συνδύαζε τη θεωρία με την πράξη, σύμφωνα με τον Περικλή.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου Καταλύσεως Ἀπολογία §§15-17.3

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής στην πίστιν – ἀπόδειξιν του λόγου του υποστήριξε ότι κανείς δεν έρχεται στον κόσμο με διαμορφωμένες πολιτικές απόψεις, αλλά ότι οι πολιτικές επιλογές του καθενός διαμορφώνονται με βάση τα συμφέροντά του. Τόνισε, μάλιστα, ότι όσοι δεν υπέστησαν δεινά κατά την περίοδο του δημοκρατικού πολιτεύματος δεν είχαν λόγους να επιζητούν την ανατροπή του.

Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἄξιον σκέψασθαι. Ἐγὼ γὰρ τοιοῦτον ἑμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾷ χρήσασθαι συμφορᾷ. Ὑπ' ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὔτε ἀπαχθεὶς οὐδεὶς φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς. (Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἕξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν καταδαιτησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγωνὸς συμφορῶν. Καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἠγοῦμαι περὶ ἑμαυτοῦ τῆ δημοκρατία πίστιν δεδωκέναι.

ἑμαυτὸν παρέσχον: αποδείχτηκα

εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέγω: συμπεριλαμβάνω στον κατάλογο των μη Αθηναίων

καταδαιτωμαι δίαιταν: μεσολαβῶ για την τιμωρία κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἔτι τοίνυν... ῥάδιον)».

Γ4. α. «Ὑπ' ἐμοῦ... συμφορῶν»: Να εντοπίσετε στο συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου τις μετοχές με τις οποίες καταδεικνύεται το ήθος του ομιλητή κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα. Να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους.

β. «Καίτοι ... νομίζεσθαι»: Ο ομιλητής, απευθυνόμενος στους δικαστές, διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση αιτιολογώντας την απάντησή σας.

22. ΘΕΜΑ 34937

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεσθαι. Ἄξιῳ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὔνοος εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνομαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος νιώθει αυτοπεποίθηση μπροστά στους βουλευτές.
2. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι είχε ευνοϊκά συναισθήματα για το καθεστώς των Τριάκοντα.
3. Ο Μαντίθεος θα αποδείξει ότι έχει δείξει μέχρι τώρα στη ζωή του εντιμότητα.
4. Ο Μαντίθεος ζητάει από τους βουλευτές να τον αθωώσουν και να μην τον καταδικάσουν σε θάνατο.
5. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι ζούσε στην Αθήνα κατά την περίοδο της τυραννίας μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ρητορική 1356a

Όπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Αριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της.

Ο ρητορικός λόγος λειτουργεί πειστικά με τρεις τρόπους: άλλοτε μέσω του χαρακτήρα του ρήτορα, άλλοτε μέσω της συγκεκριμένης διάθεσης που δημιουργεί στην ψυχή του ακροατή και άλλοτε με τα αποδεικτικά ή φαινομενικά αποδεικτικά επιχειρήματα που περιέχει ο ίδιος. Με τον χαρακτήρα του ο ρήτορας πείθει όταν μιλάει με τέτοιο τρόπο ώστε ο λόγος του να τον κάνει αξιόπιστο· γιατί στους έντιμους ανθρώπους χαρίζουμε σε μεγαλύτερο βαθμό και με περισσότερη προθυμία την εμπιστοσύνη μας για όλα, βέβαια, εν γένει, τα θέματα, κατά τρόπο όμως απόλυτο για τα θέματα στα οποία δεν υπάρχει βεβαιότητα και μας αφήνουν περιθώρια αμφιβολίας. Και αυτό όμως πρέπει να προκύπτει από τον λόγο και όχι να είναι το αποτέλεσμα μιας καλής ιδέας που έχουμε από πριν για τον ρήτορα:

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **χρόνον, μόνον, πράγμασι, πλέον, λόγους.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ανδοκίδης, Περὶ τῶν μυστηρίων §§1-2

(έκδ. του Dalmeyda, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1930, ανατ. 1966)

Σε αυτήν τη δίκη ο Ανδοκίδης επιχειρεί να αντικρούσει την κατηγορία ότι παραβίασε το διάταγμα του Ισοτιμίδη, που απαγόρευε στους ασεβείς να εισέρχονται στα ιερά και να παρευρίσκονται στα Ελευσίνια Μυστήρια.

Τὴν μὲν παρασκευὴν, ὧ ἄνδρες, καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν, ὥστ' ἐμὲ κακῶς ποιεῖν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως, ἐξ ἀρχῆς ἐπειδὴ τάχιστα ἀφικόμην εἰς τὴν πόλιν ταυτηνί, σχεδόν τι πάντες ἐπίστασθε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων πολλοὺς λόγους ποιεῖσθαι· ἐγὼ δέ, ὧ ἄνδρες, δεήσομαι ὑμῶν δίκαια καὶ ὑμῖν τε ῥάδια χαρίζεσθαι καὶ ἐμοὶ ἄξια πολλοῦ τυχεῖν παρ' ὑμῶν. Πρῶτον μὲν ἐνθυμηθῆναι ὅτι νῦν ἐγὼ ἤκω οὐδεμιᾶς

μοι ἀνάγκης οὔσης παραμεῖναι, οὔτ' ἐγγυητὰς καταστήσας οὔθ' ὑπὸ δεσμῶν ἀναγκασθεῖς, πιστεύσας δὲ μάλιστα μὲν τῷ δικαίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν, γνῶσεσθαι τὰ δίκαια καὶ μὴ περιόψεσθαι με ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν διαφθαρέντα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον σώσειν δικαίως κατὰ τε τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους καὶ τοὺς ὅρκους οὓς ὑμεῖς ὁμόσαντες μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν.

ταυτηνί: αυτήν εδώ

περιόψεσθαι <περιοράω-ῶ: παραβλέπω, επιτρέπω, ανέχομαι

ὁμόσαντες <ῥμνυμι: ορκίζομαι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Τὴν μὲν παρασκευήν, ... τυχεῖν παρ' ὑμῶν**».
- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τῶν ἐχθρῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
παντός:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀνάγκης:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑπὸ δεσμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν ἐμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

- β.** «**Τὴν μὲν παρασκευήν, ὃ ἄνδρες, καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν, ὥστ' ἐμὲ κακῶς ποιεῖν ἐκ παντός τρόπου καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως, ἐξ ἀρχῆς ἐπειδὴ τάχιστα ἀφικόμεν ἐἰς τὴν πόλιν ταυτηνί, σχεδὸν τι πάντες ἐπίστασθε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων πολλοὺς λόγους ποιεῖσθαι**»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις και να γράψετε το είδος τους.

23. ΘΕΜΑ 34938

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειμένος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ὃ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετριῶς βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Με ποιες αναφορές στη δημόσια και την ιδιωτική του ζωή προσπαθεί ο Μαντίθεος να αντιστρέψει τις αρνητικές εντυπώσεις εις βάρος του;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία §§1-3

Κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους τὰ ιερά δέντρα περιφράσσονταν με ξύλινο φράχτη, που ονομαζόταν «σηκός» και ἐλέγχονταν τακτικά. Ὅποιοι προξενούσαν βλάβη στα δέντρα ἢ παραβίαζαν τον «σηκό» τιμωροῦνταν σκληρά. Ὁ λόγος του Λυσία «Ἄρεοπαγιτικός» ἢ «Περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία» γράφτηκε περίπου το 394 π.Χ. για να εκφωνηθεῖ ἐνώπιον του Ἀρείου Πάγου ἀπὸ κάποιον Ἀθηναῖο που εἶχε κατηγορηθεῖ ἀπὸ ἓναν συμπολίτη του ὅτι αρχικά ξερίζωσε μια ιερὴ ἐλιά και ἀργότερα κατάστρεψε τον «σηκό» της. Ὁ κατηγορούμενος ἀντιμετώπιζε τον κίνδυνο ἐξορίας και δήμευσης της περιουσίας του.

Στο παρελθόν ἐνόμιζα, μέλη της βουλῆς, ὅτι ὅποιος ἤθελε μπορούσε να κοιτάει τη δουλειά του και να μην ἔχει οὔτε δίκες οὔτε «περιπέτειες». Τώρα ὁμως ἔχω βρεθεῖ τόσο ἀπροσδόκητα ἀντιμέτωπος με κατηγορίες και ἀδίστακτους συκοφάντες, ὥστε πιστεύω ὅτι και αυτοὶ που δεν ἔχουν ἀκόμα γεννηθεῖ πρέπει, αν γίνεται, να φοβούνται ἤδη για ὅσα πρόκειται να τους συμβοῦν. Διότι ἐξαιτίας ἀνθρώπων ὅπως αυτοὶ, οἱ κίνδυνοι ἀφοροῦν ἐξίσου και τους παντελῶς ἀθῶους και ἐκείνους που ἔχουν διαπράξει σφοδεὰ ἀδικημάτων. (...) Και ἐνὸς αὐτός βρῖσκεται ἐδῶ ἔχοντας καταστρώσει ἀπὸ καιρὸ την ἐπίθεσή του, ἐγὼ εἶμαι υποχρεωμένος, ἀκούγοντας για τις κατηγορίες την ἴδια στιγμή με ἐσᾶς που θα ἀποφασίσετε για την υπόθεση, να αγωνιστώ και για την πατρίδα μου και για την περιουσία μου. Παρὰ ταῦτα, θα προσπαθῆσω να σας διαφωτίσω ἀπὸ την ἀρχή.

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

B4. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ἑλληνική, ὅπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιεῖται **με διαφορετικὴ σημασία** ἀπὸ αὐτήν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο: **ἀηδῶς, μετρίως, δοκιμάζειν, ἐπεδήμουν, πολιτείας.** Μπορεῖτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, ἀριθμὸ, γένος, ἐγκλιση, χρόνο).**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Κατὰ Ἀνδροτίωνος §§51.4-52

(ἐκδ. του Butcher, S.H. Ὁξφόρδη: Clarendon Press 1907, ἀνατ. 1966)

Ὁ λόγος Κατὰ Ἀνδροτίωνος γράφτηκε το 355 π.Χ. και σ' αὐτόν κατηγορεῖται ὁ Ἀνδροτίων για «γραφὴ παρανόμων», ὅτι δηλαδὴ εἰσήγαγε πρόταση να στεφανωθεῖ (να ἐπιβραβευθεῖ) η Βουλὴ των Πεντακοσίων, ἐνὸς αὐτὴ δεν εἶχε ἐπιτελέσει το ἔργο της. Ὁ πραγματικὸς σκοπὸς του Δημοσθένη ἦταν να παραμερίσει πολιτικά τον Ἀνδροτίωνα, που εἶχε γίνεῖ ἀντιπαθητικὸς ἀπὸ τις εἰσπράξεις των φόρων.

Και μηδεὶς ὑπολαμβάνετω με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. Χρῆν γάρ. Ἀλλὰ πῶς; Ὡς ὁ νόμος κελεύει τῶν ἄλλων ἕνεκα τοῦτο γάρ ἐστὶ δημοτικόν. Οὐ γάρ τοσοῦτον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτων χρημάτων τοῦτον τὸν τρόπον εἰσπραχθέντων ὠφέλησθε, ὅσον ἐζημίωσθε τοιούτων ἐθνῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. Εἰ γάρ θέλετ' ἐξετάσαι τίνος εἶνεκα μᾶλλον ἂν τις ἔλοιτ' ἐν δημοκρατία ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχία, τοῦτ' ἂν εὖροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πραότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατία. Ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας οὗτος ἀσελγέστερος γέγονεν, παραλείψω. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πόποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; Ἐπὶ τῶν τριάκοντα, πάντες ἂν εἴποιτε. Τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἶκοι κρύψειεν, ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπήγον.

δημοτικόν: δημοκρατικό

τίνος εἵνεκα (=ἔνεκα): για ποιο λόγο

πώποτε: έως τώρα

οἴκοι: στο σπίτι του

ἀπάγω: συλλαμβάνω με τη χρήση βίας

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ μηδεὶς ὑπολαμβάνετο ... πάντα प्राότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατία**».

Γ4. α. «[...] τοῦτ' ἂν εὔροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα प्राότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατία»: Να διακρίνετε τις προτάσεις στο παραπάνω απόσπασμα και να προσδιορίσετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία της δευτερεύουσας πρότασης.

β. Να αναγνωρίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου.

24. ΘΕΜΑ 15910

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἴπευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὕτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὕτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὕτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Ποιες ἦταν οἱ συγκεκριμένες κατηγορίες ἐναντίον τοῦ Μαντίθεου και τις οποίες ο ἴδιος ἀρνείται;

β. Να γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σε καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αὐτὸν τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** τοῦ ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος και ο ἀδελφός του ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Αθήνα και ἐξῆσαν στὴν περιοχή τοῦ Ἑλλησπόντου κατὰ τὴν περίοδο τοῦ τυραννικοῦ καθεστώτος.
2. Ο Μαντίθεος και ο ἀδελφός του δὲν εἶδαν τὴν κατεδάφιση τῶν Μακρῶν τειχῶν τὸ 404 π.Χ. μετὰ τὴν παράδοση τῆς Αθήνας.
3. Σύμφωνα με τοὺς ἰσχυρισμούς τοῦ Μαντίθεου, οἱ Τριάκοντα δὲν ἐμπιστεύονταν οὕτε αὐτοὺς με τοὺς οποίους συνεργάστηκαν για τὴν ἀνατροπὴ τῆς δημοκρατίας.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Βιβλ.2. κεφ.2 §§20-23

Στο κείμενο που ακολουθεί ο ιστορικός αναφέρεται στις εξελίξεις που οδήγησαν στο τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου και στη συνθηκολόγηση της Αθήνας το 404 π.Χ.

Οι Λακεδαιμόνιοι ὅμως δήλωσαν ὅτι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες εἶχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που εἶχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει εἰρήνη με τον ὄρο ὅτι οἱ Αθηναῖοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν ὅλα τους τα πλοία εκτός ἀπὸ δώδεκα, θα φέρουν πίσω τοὺς ἐξόριστους, θα ἔχουν τους ἴδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, ὅπου τους οδηγούν αυτοί. (...) Την ἄλλη μέρα οἱ πρέσβεις ἀνέφεραν τους ὄρους που ἔβαζαν οἱ Λακεδαιμόνιοι για εἰρήνη· στ' ὄνομα ὀλωνῶν μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ὅτι ἔπρεπε να εἰσακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοὶ ἀντιμίλησαν, ἡ μεγάλη πλειοψηφία ὅμως τον ἐπιδοκίμασε κι ἀποφάσισαν να δεχτοῦν την εἰρήνη. Μετά ἀπ' αὐτά ο Λύσανδρος ἀγκυροβόλησε στον Πειραιά, οἱ ἐξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλήν ὄρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ἴχους αὐλοῦ που ἔπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ὅτι ἀπὸ κείνη τη μέρα ἐλευθερωνόταν ἡ Ελλάδα.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις του ἀρχαίου διδαγμένου κειμένου: ἵππευον, ἤλθομεν, ἦν, φαίνονται, ἔχοντες.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Βιβλ.2. κεφ.4. §§1-3.5

(ἐκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ἀνατ. 1968)

Ο Ξενοφῶν ἀναφέρεται στα γεγονότα που ἀκολούθησαν μετὰ την παρωδία δίκης και τη θανάτωση του Θηραμένη και για τα ὁποία κάνει ἐμμεση ἀναφορά ο Μαντίθεος στον λόγο του.

Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν· οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἐξὸν ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ἦγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἴν' αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. Φευγόντων δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὀρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. Οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεως σὺν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἵππευσι καὶ μάλ' εὐημερίας οὔσης. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθύς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. Βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζεῖν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χίων παμπλήθης και τῆ ὑστεραία.

ὡς ἐξόν: ἐπειδὴ ἦταν δυνατόν

ἐκ δὲ τούτου: τότε

τὸ χωρίον: το οχυρό, το φρούριο

ή εὐημερία: η όμορφη, η καλή ημέρα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐκ δὲ τούτου ... καὶ τῆ ὕστεραία».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τοῖς ἔξω:	εἶναι	.....	στο	.....
τούτων:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν νέων:	εἶναι	.....	στο	.....
τραύματα:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν τριάκοντα:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν ... εὐημερίας οὐσης». Ο Ξενοφών στο παραπάνω απόσπασμα χρησιμοποιεί αρκετούς επιρρηματικούς προσδιορισμούς προκειμένου ο αναγνώστης να έχει εποπτεία του χώρου όπου εξελίσσονται τα γεγονότα. Να γράψετε πέντε (5) τέτοιους προσδιορισμούς δηλώνοντας και τον αντίστοιχο ρηματικό τύπο που προσδιορίζουν.

25. ΘΕΜΑ 15944

ΔΙΑΔΗΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἴπευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὕτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὕτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὕτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Ποιες ακριβῶς εἶναι οἱ τρεῖς κατηγορίες τις οποίες ὁ Μαντίθεος δηλώνει ὅτι σκοπεύει νὰ ἀνασκευάσει;
- β. Νὰ γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σὲ καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σὲ αὐτὸν τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** τοῦ ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος καὶ ὁ ἀδελφός του εἶχαν φύγει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ ζούσαν στὴν περιοχή τοῦ Πόντου κατὰ τὴν περίοδο κατεδάφισης τῶν Μακρῶν Τειχῶν.
  2. Ο Μαντίθεος καὶ ὁ ἀδελφός του δὲν ἐπέστρεψαν στὴν Ἀθήνα παρά μόνον ὅταν εἶχε πέσει τὸ καθεστὼς τῶν Τριάκοντα.
  3. Σύμφωνα με τοὺς ἰσχυρισμούς τοῦ Μαντίθεου, οἱ Τριάκοντα ἦταν πρόθυμοι νὰ συνεργαστοῦν με ὅλους ὅσοι συμμετείχαν στὴν κατάλυση τῆς δημοκρατίας.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Ἑλληνικά Βιβλ. 2 κεφ. 3 §§11-14

Ο Ξενοφών αφηγείται εδώ τις πρώτες ενέργειες με τις οποίες το καθεστώς των Τριάκοντα αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών επιχειρεί να εμπεδώσει την κυριαρχία του στην ηττημένη Αθήνα.

Η εκλογή των Τριάντα έγινε αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών και των τειχών του Πειραιά. Ενώ όμως εντολή τους ήταν να συντάξουν ένα σύνταγμα που θα ρύθμιζε τον πολιτικό βίο, όλο ανέβαλλαν τη σύνταξη και τη δημοσίευσή του· στο μεταξύ συγκροτούσαν τη Βουλή και τις άλλες αρχές όπως ήθελαν αυτοί. Έπειτα άρχισαν να συλλαμβάνουν τους γνωστούς καταδότες, που τον καιρό της δημοκρατίας είχαν κάνει τη συκοφαντία επάγγελμα και ταλαιπωρούσαν την αριστοκρατική τάξη, και να τους παραπέμπουν για θανατική καταδίκη. Η Βουλή τους καταδίκασε μ' ευχαρίστηση, και το πράγμα δεν δυσαρεστούσε καθόλου όσους ένιωθαν πως τίποτα κοινό δεν είχαν μ' αυτούς. Αργότερα ωστόσο άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη. (...) Μόλις οι Τριάντα πήραν τη φρουρά, βάλθηκαν να καλοπιάνουν με κάθε τρόπο [τον Σπαρτιάτη αρμοστή] τον Καλλίβιο, για να εγκρίνει όλες τους τις πράξεις· αυτός πάλι τους έδινε στρατιώτες από τη φρουρά, που τους βοηθούσαν να συλλάβουν όποιους ήθελαν — όχι πια «κακά στοιχεία» κι ασήμαντα πρόσωπα, αλλ' από δω και μπρος όποιον τους δημιουργούσε την υποψία ότι δεν θ' ανεχόταν τον παραγκωνισμό του κι ότι, αν δοκίμαζε ν' αντιδράσει, θα 'βρισκε πολλούς συμπαραστάτες.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **πολιτείας, ημέραις, καιρόν, γνώμην, δήμον.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Περὶ τῆς παραπροσβείας §§145-146.5

(έκδ. των Martin, V. & de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αισχίνης (389-314 π.Χ.) υπερασπίζεται εδώ τον εαυτό του απέναντι στις δημόσιες κατηγορίες του Δημοσθένη ότι πρόδωσε τα συμφέροντα της πόλης του κατά τη διάρκεια της δεύτερης πρεσβείας (το 346 π.Χ.) των Αθηναίων προς τον Φίλιππο.

Εὗ δ' ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλεῖστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία. Φήμη μὲν γὰρ οὐ κοινωνεῖ διαβολῆ, διαβολὴ δὲ ἀδελφόν ἐστὶ συκοφαντία. Διοριῶ δ' αὐτῶν ἐκάτερον σαφῶς. Φήμη μὲν ἐστίν, ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγη τινὰ ὡς γεγενημένην πρᾶξιν· συκοφαντία δ' ἐστίν, ὅταν πρὸς τοὺς πολλοὺς εἴς ἀνὴρ αἰτίαν ἐμβαλὼν ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις πρὸς τε τὴν βουλὴν διαβάλλῃ τινά. Καὶ τῇ μὲν φήμῃ δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῶ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα. Μὴ οὖν σύναγε εἰς ταῦτόν τὰ κάλλιστα τοῖς αἰσχίστοις. Ἐπὶ πολλοῖς μὲν οὖν ἔγωγε τῶν κατηγορημένων ἠγανάκτησα, μάλιστα δὲ ἠνίκα ἠτιᾶτό με εἶναι προδότην. Ἄμα γὰρ ταῖς αἰτίαις ταύταις φανῆναί με ἔδει θηριώδη καὶ τὴν ψυχὴν ἄστοργον καὶ πολλοῖς ἑτέροις ἀμαρτήμασι πρότερον ἔνοχον.

διοριῶ: θα καθορίσω

αὐτόματον: από μόνο του

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Εὖ δ' ἴστε, ... διαβάλλη τινά**».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τοῖς αἰσχίστοις:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀδελφόν:	εἶναι	.....	στο	.....
αὐτῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
τινά:	εἶναι	.....	στο	.....
διαβολῆ:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «**Εὖ δ' ἴστε, ὃ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλείστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία**»: Ο ομιλητής διατυπώνει μια εκτίμηση για το τι γνωρίζει το ακροατήριό του. Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς και τη συντακτική της λειτουργία.

26. ΘΕΜΑ 17220

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρό τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος ζούσε στην Αθήνα, όταν συνέβη η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου στον Ελλήσποντο (στους Αιγός Ποταμούς).
  2. Ο Μαντίθεος δεν διέμενε στην Αθήνα, όταν γκρεμίζονταν τα Μακρά Τείχη.
  3. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έζησαν στον Πόντο σε όλη τη διάρκεια της κυριαρχίας των Τριάκοντα.
  4. Ο Μαντίθεος επέστρεψε στην Αθήνα μαζί με αυτούς που είχαν καταλάβει τη Φυλή.
  5. Ο Μαντίθεος επέστρεψε στην Αθήνα για να υποστηρίξει το καθεστώς των Τριάκοντα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §37

Στο ιστορικό μέρος της μελέτης του για το αθηναϊκό πολίτευμα (κεφ. 1-41) ο Αριστοτέλης πραγματεύεται και την περίοδο της τυραννίας των Τριάκοντα. Εδώ η αφήγηση επικεντρώνεται στα γεγονότα πριν και μετά από τη θανάτωση του Θηραμένη.

Είχε πια μπει ο χειμώνας, όταν ο Θρασύβουλος με τους εξόριστους κατέλαβε το φρούριο της Φυλής και οι Τριάκοντα, που είχαν στείλει ένα απόσπασμα εναντίον του και είχαν αποτύχει, αποφάσισαν τους άλλους μεν πολίτες να αποπλίσουν, τον Θηραμένη δε να εξοντώσουν με τον ακόλουθο τρόπο. Πρότειναν δύο νόμους στη βουλή, επιμένοντας να ψηφιστούν με ανάταση χειρών. Με τον πρώτο από αυτούς αναγνωριζόταν στους Τριάκοντα το δικαίωμα να θανατώσουν οποιονδήποτε από τους πολίτες δεν περιλαμβάνονταν στον κατάλογο των τριών χιλιάδων. Με το δεύτερο νόμο αφαιρούσαν τα πολιτικά δικαιώματα από όσους είχαν καταστρέψει το τείχος της Ηετιωνείας ή είχαν εναντιωθεί στους Τετρακόσιους, που είχαν επιβάλει την προηγούμενη ολιγαρχία. Ο Θηραμένης είχε συμμετάσχει και στα δύο και έτσι, όταν επικυρώθηκαν οι νόμοι, βρέθηκε να έχει στερηθεί τα πολιτικά δικαιώματά του και οι Τριάκοντα είχαν εξουσία να τον θανατώσουν. Αφού σκότωσαν τον Θηραμένη και απόπλισαν όλους τους πολίτες εκτός από τους τρεις χιλιάδες, άρχισαν να επιδεικνύουν σε όλα τα ζητήματα ωμότητα και φαυλότητα. Έστειλαν επίσης πρέσβεις στη Λακεδαίμονα για να καταγγείλουν τον Θηραμένη και να ζητήσουν βοήθεια. Οι Λακεδαιμόνιοι τους άκουσαν και έστειλαν αρμοστή τον Καλλίβιο με επτακόσιους περίπου στρατιώτες, που ήρθαν, κατέλαβαν την Ακρόπολη και τη φρουρούσαν.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. έπεδήμουν	α. επίδομα β. δημηγορία
2. διαιτησομένους	α. διαιτησία β. διάταση
3. άφιγμένους	α. αφήγημα β. ικεσία
4. άλλοτριών	α. αλλαντικό β. απαλλοτρίωση
5. ήτιμαζον	α. επίτιμος β. ανέτοιμος

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλούταρχος, Περὶ παίδων ἀγωγῆς 9b.1-9c.7

(έκδ. του Babbitt, F.C. Κέμπριτζ, Μασ.: Harvard University Press, 1927, ανατ. 1969)

Στο συγκεκριμένο έργο, που αποδιδόταν στον Πλούταρχο (περ. 45-125 μ.Χ.), προτείνεται ένα πρόγραμμα σπουδών για τη μόρφωση του νέου ανθρώπου και την επίτευξη της αρετής και της ευδαιμονίας.

Ἦδη δέ τινας ἐγὼ εἶδον πατέρας, οἷς τὸ λίαν φιλεῖν τοῦ μὴ φιλεῖν αἴτιον κατέστη. Τί οὖν ἐστὶν ὁ βούλομαι λέγειν, ἵνα τῷ παραδείγματι φωτεινότερον ποιήσω τὸν λόγον; Σπεύδοντες γὰρ τοὺς παῖδας ἐν πᾶσι τάχιον πρωτεῦσαι πόνους αὐτοῖς ὑπερμέτρους ἐπιβάλλουσιν, οἷς ἀπαυδῶντες ἐκπίπτουσι, καὶ ἄλλως βαρυνόμενοι ταῖς κακοπαθείαις οὐ δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως. Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμετέροις αὖξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται. Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διήρηται. Καὶ διὰ τοῦτ' οὐ μόνον ἐγρήγορσις ἀλλὰ καὶ ὕπνος εὐρέθη, οὐδὲ πόλεμος ἀλλὰ καὶ εἰρήνη, οὐδὲ χειμῶν ἀλλὰ καὶ εὐδία, οὐδ' ἐνεργοὶ πράξεις ἀλλὰ καὶ ἔορταί.

τὸ λίαν φιλεῖν: ἡ υπερβολικὴ ἀγάπη

κατέστη: συνήθως γίνεται

ἐκπίπτουσι: καταβάλλονται ἀπὸ κούραση, εξαντλοῦνται

εὐηνίως: με ευχαρίστηση

βαπτίζεται: καταβυθίζεται, καταποντίζεται

Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν: δεῖ διδόναι (ἡμᾶς) τοῖς παισὶν

ἢ εὐδία: ἡ καλοκαιρία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνικὴ τὸ ἀπόσπασμα: «Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ ... ἀλλὰ καὶ ἔορταί».

Γ4. α. Να γράψετε τὸ ζητούμενο στὴν παρένθεση γιὰ καθέναν ἀπὸ τοὺς υπογραμμισμένους ὅρους τοῦ κειμένου.

- **κατέστη** (υποκείμενο)
- **πρωτεῦσαι** (υποκείμενο)
- **ἐπιβάλλουσιν** (αντικείμενο/ αντικείμενα)
- **τρέφεται** (υποκείμενο)

β. «Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διήρηται». Στὸ παραπάνω ἀπόσπασμα, ἀφοῦ διακρίνετε τὴ δευτερεύουσα πρόταση καὶ ἀναγνωρίσετε τὸ εἶδος καὶ τὴ συντακτικὴ λειτουργία της, νὰ σχολιάσετε τὰ στοιχεῖα τῆς πρότασης ποὺ ἐκφράζουν τὴν αντικειμενικὴ κρίση τοῦ ομιλητή.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὕτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὕτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὕτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** α. Ποιες ἦταν οἱ συγκεκριμένες κατηγορίες ἐναντίον τοῦ Μαντίθεου καὶ τις ὁποῖες ὁ ἴδιος ἀρνεῖται;
- β. Να γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σὲ καθεμία ἀπὸ τῆς παρακάτω περιόδου λόγου καὶ δίπλα σὲ αὐτὸν τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** τοῦ ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν:
1. Ὁ Μαντίθεος καὶ ὁ ἀδελφός του ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Αθήνα καὶ ἐξῆσαν στὴν περιοχὴ τοῦ Ἑλλησπόντου κατὰ τὴν περίοδο τοῦ τυραννικοῦ καθεστώτος.
  2. Ὁ Μαντίθεος καὶ ὁ ἀδελφός του δὲν εἶδαν τὴν κατεδάφιση τῶν Μακρῶν τειχῶν τὸ 404 π.Χ. μετὰ τὴν παράδοση τῆς Αθήνας.
  3. Σύμφωνα με τοὺς ἰσχυρισμούς τοῦ Μαντίθεου, οἱ Τριάκοντα δὲν ἐμπιστεύονταν οὐτε αὐτούς με τοὺς ὁποῖους συνεργάστηκαν γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς δημοκρατίας.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ἀθηναίων Πολιτεία §37

Στὸ ἱστορικό μέρος τῆς μελέτης τοῦ γιὰ τὸ ἀθηναϊκό πολίτευμα (κεφ. 1-41) ὁ Ἀριστοτέλης πραγματεύεται καὶ τὴν περίοδο τῆς τυραννίας τῶν Τριάκοντα. Ἐδῶ ἡ ἀφήγηση ἐπικεντρώνεται στὰ γεγονότα πρὶν καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν θανάτωση τοῦ Θηραμένη.

Εἶχε πια μπεῖ ὁ χειμώνας, ὅταν ὁ Θρασύβουλος με τοὺς ἐξόριστους κατέλαβε τὸ φρούριο τῆς Φυλῆς καὶ οἱ Τριάκοντα, που εἶχαν στείλει ἕνα ἀπόσπασμα ἐναντίον του καὶ εἶχαν ἀποτύχει, ἀποφάσισαν τοὺς ἄλλους μεν πολῖτες νὰ ἀφοπλίσουν, τὸν Θηραμένη δὲ νὰ ἐξοντώσουν με τὸν ἀκόλουθο τρόπο. Πρότειναν δύο νόμους στὴ βουλή, ἐπιμένοντας νὰ ψηφιστοῦν με ἀνάταση χειρῶν. Με τὸν πρῶτο ἀπὸ αὐτοὺς ἀναγνωρίζοταν στους Τριάκοντα τὸ δικαίωμα νὰ θανατώσουν ὁποιοδήποτε ἀπὸ τοὺς πολῖτες δὲν περιλαμβάνονταν στὸν κατάλογο τῶν τριῶν χιλιάδων. Με τὸ δεύτερο νόμο ἀφαιρούσαν τὰ πολιτικά δικαιώματα ἀπὸ ὅσους εἶχαν καταστρέψει τὸ τείχος τῆς Ἡετιωνείας ἢ εἶχαν ἐναντιωθεῖ στους Τετρακόσιους, που εἶχαν ἐπιβάλει τὴν προηγούμενη ὀλιγαρχία. Ὁ Θηραμένης εἶχε συμμετάσχει καὶ στα δύο καὶ ἔτσι, ὅταν ἐπικυρώθηκαν οἱ νόμοι, βρέθηκε νὰ ἔχει στερηθεῖ τὰ πολιτικά δικαιώματά του καὶ οἱ Τριάκοντα εἶχαν ἐξουσία νὰ τὸν θανατώσουν. Ἀφοῦ σκότωσαν τὸν Θηραμένη καὶ ἀπόπλισαν ὅλους τοὺς πολῖτες ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς χιλιάδες, ἄρχισαν νὰ ἐπιδεικνύουν σὲ ὅλα τὰ ζητήματα

ωμότητα και φαυλότητα. Έστειλαν επίσης πρέσβεις στη Λακεδαίμονα για να καταγγείλουν τον Θηραμένη και να ζητήσουν βοήθεια. Οι Λακεδαιμόνιοι τους άκουσαν και έστειλαν αρμοστή τον Καλλίβιο με επτακόσιους περίπου στρατιώτες, που ήρθαν, κατέλαβαν την Ακρόπολη και τη φρουρούσαν.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. συμφορᾶς	α. φόρμα β. φορεσιά
2. μεθισταμένης	α. μετάσταση β. μέθεξη
3. ἐπιθυμείν	α. θύρα β. θυμός
4. φαίνονται	α. διαφάνεια β. φανατικός
5. συγκαταλύσαντας	α. λυχνάρι β. παράλυτος

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Περὶ τῆς παραπρεσβείας §§145-146.5

(έκδ. των Martin, V. & de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αισχίνης (389-314 π.Χ.) υπερασπίζεται εδώ τον εαυτό του απέναντι στις δημόσιες κατηγορίες του Δημοσθένη ότι πρόδωσε τα συμφέροντα της πόλης του κατά τη διάρκεια της δεύτερης πρεσβείας (το 346 π.Χ.) των Αθηναίων προς τον Φίλιππο.

Εὐ δ' ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλεῖστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία. Φήμη μὲν γὰρ οὐ κοινωνεῖ διαβολῇ, διαβολὴ δὲ ἀδελφόν ἐστι συκοφαντία. Διοριῶ δ' αὐτῶν ἐκότερον σαφῶς. Φήμη μὲν ἐστίν, ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγῃ τινὰ ὡς γεγενημένην πρᾶξιν· συκοφαντία δ' ἐστίν, ὅταν πρὸς τοὺς πολλοὺς εἷς ἀνὴρ αἰτίαν ἐμβαλὼν ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις πρὸς τε τὴν βουλὴν διαβάλλῃ τινά. **Καὶ τῇ μὲν φήμῃ δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῷ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα.** Μὴ οὖν σύναγε εἰς ταῦτόν τὰ κάλλιστα τοῖς αισχίστοις. Ἐπὶ πολλοῖς μὲν οὖν ἔγωγε τῶν κατηγορημένων ἠγανάκτησα, μάλιστα δὲ ἠνίκα ἠτιᾶτό με εἶναι προδότην. Ἄμα γὰρ ταῖς αἰτίαις ταύταις φανῆναί με ἔδει θηριώδη καὶ τὴν ψυχὴν ἄστοργον καὶ πολλοῖς ἑτέροις ἀμαρτήμασι πρότερον ἔνοχον.

διοριῶ: θα καθορίσω

αὐτόματον: από μόνο του

προβολὰς ποιούμεθα: καταγγέλλουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Εὖ δ' ἴστε, ... διαβάλλη τινά».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ὧ Ἀθηναῖοι:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐκάτερον:	εἶναι	.....	στο	.....
σαφῶς:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀπάσαις:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν κατηγορημένων:	εἶναι	.....	στο	.....
προδότην:	εἶναι	.....	στο	.....
με (το δεύτερο):	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Καὶ τῇ μὲν φήμῃ δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῷ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα»: Στην παραπάνω περίοδο λόγου, να χωρίσετε τις προτάσεις, να αναγνωρίσετε το είδος τους και το είδος της σύνδεσης (παρατακτική ή υποτακτική).

28. ΘΕΜΑ 18362

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἐλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Ποιες ακριβῶς εἶναι οἱ τρεῖς κατηγορίες τις οποίες ὁ Μαντίθεος δηλώνει ὅτι σκοπεύει νὰ ἀνασκευάσει;

β. Νὰ γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σὲ καθεμία ἀπὸ τὶς παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σὲ αὐτὸν τὴ λέξη «Σωστό», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «Λάθος», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** τοῦ ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν:

1. Ὁ Μαντίθεος καὶ ὁ ἀδελφός του εἶχαν φύγει ἀπὸ τὴν Αθήνα καὶ ζοῦσαν στὴν περιοχή του Πόντου κατὰ τὴν περίοδο κατεδάφισης τῶν Μακρῶν Τειχῶν.
2. Ὁ Μαντίθεος καὶ ὁ ἀδελφός του δὲν ἐπέστρεψαν στὴν Αθήνα παρά μόνον ὅταν εἶχε πέσει τὸ καθεστῶς τῶν Τριάκοντα.
3. Σύμφωνα με τοὺς ἰσχυρισμούς του Μαντίθεου, οἱ Τριάκοντα ἦταν πρόθυμοι νὰ συνεργαστοῦν με ὅλους ὅσοι συμμετείχαν στὴν κατάλυση τῆς δημοκρατίας.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Βιβλ.2. κεφ.2 §§20-23

Στο κείμενο που ακολουθεί ο ιστορικός αναφέρεται στις εξελίξεις που οδήγησαν στο τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου και στη συνθηκολόγηση της Αθήνας το 404 π.Χ.

Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα ἔχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (...) Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος ακυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλή όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα.

Μετφρ. Ρ. Ρούφος

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **έπεδήμουν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Μερικοί πολιτικοί συμπεριφέρονται σαν τους αρχαίους ..... παραπλανούν και παρασύρουν τον λαό με απατηλές υποσχέσεις.
- Ανακοινώθηκαν τα επίσημα αποτελέσματα των ..... εκλογών.
- Τα χελιδόνια είναι ..... πουλιά, γιατί μεταναστεύουν το φθινόπωρο για πιο ζεστές χώρες.
- Έρευνα για τη σχέση των παιδιών με το διαδίκτυο είδε πρόσφατα το φως της .....
- Εργάζεται ως ..... σε εφημερίδα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλούταρχος, Περί παιδων άγωγής 9b.1-9c.7

(έκδ. του Babbitt, F.C. Κέμπριτζ, Μασ.: Harvard University Press, 1927, ανατ. 1969)

Στο συγκεκριμένο έργο, που αποδιδόταν στον Πλούταρχο (περ. 45-125 μ.Χ.), προτείνεται ένα πρόγραμμα σπουδών για τη μόρφωση του νέου ανθρώπου και την επίτευξη της αρετής και της ευδαιμονίας.

Ἦδη δέ τινας ἐγὼ εἶδον πατέρας, οἷς τὸ λίαν φιλεῖν τοῦ μὴ φιλεῖν αἴτιον κατέστη. Τί οὖν ἐστὶν ὁ βούλομαι λέγειν, ἵνα τῷ παραδείγματι φωτεινότερον ποιήσω τὸν λόγον; Σπεύδοντες γὰρ τοὺς παῖδας ἐν πᾶσι τάχιον πρωτεῦσαι πόνου αὐτοῖς ὑπερμέτρους ἐπιβάλλουσιν, οἷς ἀπαυδῶντες ἐκπίπτουσι, καὶ ἄλλως βαρυνόμενοι ταῖς κακοπαθείαις οὐ δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως. Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται. Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν

διήρηται. Καὶ διὰ τοῦτ' οὐ μόνον ἐγρήγορσις ἀλλὰ καὶ ὕπνος εὐρέθη, οὐδὲ πόλεμος ἀλλὰ καὶ εἰρήνη, οὐδὲ χειμὼν ἀλλὰ καὶ εὐδία, οὐδ' ἐνεργοὶ πράξεις ἀλλὰ καὶ ἑορταί.

τὸ λίαν φιλεῖν: ἡ υπερβολικὴ ἀγάπη

κατέστη: συνήθως γίνεται

ἐκπίπτουσι: καταβάλλονται ἀπὸ κούραση, εξαντλοῦνται

εὐηνίως: με ευχαρίστηση

βαπτίζεται: καταβυθίζεται, καταποντίζεται

Δοτέον οὖν τοῖς παισιν: Δεῖ διδόναι (ἡμᾶς) τοῖς παισίν

ἢ εὐδία: ἡ καλοκαιρία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνικὴ τὸ ἀπόσπασμα: «Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ ... ἀλλὰ καὶ ἑορταί».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων λέξεων τοῦ κειμένου:

τινας:	εἶναι	.....	στο	.....
φωτεινότερον:	εἶναι	.....	στο	.....
πόνους:	εἶναι	.....	στο	.....
τὰ φυτὰ:	εἶναι	.....	στο	.....
	καὶ στο	.....		
ὕπνος:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὖξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται»: Στὴν παραπάνω περίοδο λόγου ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ μιὰ ἀναλογία, γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὸ ἐπιχείρημά του. Νὰ διαχωρίσετε τὶς κύριες καὶ τὶς δευτερεύουσες προτάσεις τῆς περιόδου καὶ νὰ ἀναγνωρίσετε τὸ εἶδος τῶν δευτερευουσῶν αἰτιολογώντας τὴν ἀπάντησή σας.

29. ΘΕΜΑ 18363

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵπευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος ζούσε στην Αθήνα, όταν συνέβη η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου στον Ελλήσποντο (στους Αιγός Ποταμούς).
2. Ο Μαντίθεος δεν διέμενε στην Αθήνα, όταν γκρεμίζονταν τα Μακρά Τείχη.
3. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έζησαν στον Πόντο σε όλη τη διάρκεια της κυριαρχίας των Τριάκοντα.
4. Ο Μαντίθεος επέστρεψε στην Αθήνα μαζί με αυτούς που είχαν καταλάβει τη Φυλή.
5. Ο Μαντίθεος επέστρεψε στην Αθήνα για να υποστηρίξει το καθεστώς των Τριάκοντα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ. 2 κεφ. 3 §§11-14

Ο Ξενοφών αφηγείται εδώ τις πρώτες ενέργειες με τις οποίες το καθεστώς των Τριάκοντα αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών επιχειρεί να εμποδώσει την κυριαρχία του στην ηττημένη Αθήνα.

Η εκλογή των Τριάντα έγινε αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών και των τειχών του Πειραιά. Ενώ όμως εντολή τους ήταν να συντάξουν ένα σύνταγμα που θα ρύθμιζε τον πολιτικό βίο, όλο ανέβαλλαν τη σύνταξη και τη δημοσίευσή του· στο μεταξύ συγκροτούσαν τη Βουλή και τις άλλες αρχές όπως ήθελαν αυτοί. Έπειτα άρχισαν να συλλαμβάνουν τους γνωστούς καταδότες, που τον καιρό της δημοκρατίας είχαν κάνει τη συκοφαντία επάγγελμα και ταλαιπωρούσαν την αριστοκρατική τάξη, και να τους παραπέμπουν για θανατική καταδίκη. Η Βουλή τους καταδίκασε μ' ευχαρίστηση, και το πράγμα δεν δυσαρεστούσε καθόλου όσους ένιωθαν πως τίποτα κοινό δεν είχαν μ' αυτούς. Αργότερα ωστόσο άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη. (...) Μόλις οι Τριάντα πήραν τη φρουρά, βάλθηκαν να καλοπιάνουν με κάθε τρόπο [τον Σπαρτιάτη αρμοστή] τον Καλλίβιο, για να εγκρίνει όλες τους τις πράξεις· αυτός πάλι τους έδινε στρατιώτες από τη φρουρά, που τους βοηθούσαν να συλλάβουν όποιους ήθελαν — όχι πια «κακά στοιχεία» κι ασήμαντα πρόσωπα, αλλ' από δω και μπρος όποιον τους δημιουργούσε την υποψία ότι δεν θ' ανεχόταν τον παραγκωνισμό του κι ότι, αν δοκίμαζε ν' αντιδράσει, θα 'βρισκε πολλούς συμπαραστάτες.

Μετφρ. Ρ. Ρούφος

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κατάσχεση, πολιτισμός, παραπομπή, παραστατικότητα, εικόνα.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ.2. κεφ.4. §§1-3.5

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1968)

Ο Ξενοφών αναφέρεται στα γεγονότα που ακολούθησαν μετά την παρωδία δίκης και τη θανάτωση του Θηραμένη και για τα οποία κάνει έμμεση αναφορά ο Μαντίθεος στον λόγο του.

Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν· οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἐξὸν ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ἦγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἴν' αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. Φευγόντων δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὄρμηθεις ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. Οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεως σὺν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ μάλ' εὐημερίας οὔσης. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθύς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. **Βουλομένων** δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως **ἐκπολιορκήσειαν** αὐτοὺς ἀποκλείσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιὼν παμπλήθης καὶ τῆ ὑστεραία.

ὡς ἐξόν: επειδὴ ἦταν δυνατόν

ἐκ δὲ τούτου: τότε

τὸ χωρίον: τὸ οχυρό, τὸ φρούριο

ἡ εὐημερία: ἡ ὁμορφη, ἡ καλὴ ἡμέρα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνικὴ τὸ ἀπόσπασμα: «**Ἐκ δὲ τούτου ... καὶ τῆ ὑστεραία**».
- Γ4. α.** Να γράψετε τὸ/τὰ υποκείμενο/υποκείμενα γιὰ καθέναν ἀπὸ τοὺς υπογραμμισμένους ὀρους τοῦ κειμένου: **προεῖπον, ἔχοιεν, ὄρμηθεις, οὔσης**.
- β.** Να γράψετε τὸ ἀντικείμενο γιὰ καθέναν ἀπὸ τοὺς ὀρους τοῦ κειμένου: **ἄγοντες, ἐποίησαν, λαβόντες, Βουλομένων, ἐκπολιορκήσειαν**.

30. ΘΕΜΑ 23752

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὕτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὐτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὐτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Ποιες ακριβῶς εἶναι οἱ τρεῖς κατηγορίες τις ὁποῖες ὁ Μαντίθεος δηλώνει ὅτι σκοπεύει νὰ ἀνασκευάσει;
- β.** Να γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σε καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸν τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** τοῦ ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του είχαν φύγει από την Αθήνα και ζούσαν στην περιοχή του Πόντου κατά την περίοδο κατεδάφισης των Μακρών Τειχών.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του δεν επέστρεψαν στην Αθήνα παρά μόνον όταν είχε πέσει το καθεστώς των Τριάκοντα.
3. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου, οι Τριάκοντα ήταν πρόθυμοι να συνεργαστούν με όλους όσους συμμετείχαν στην κατάλυση της δημοκρατίας.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ.2. κεφ.2 §§20-23

Στο κείμενο που ακολουθεί ο ιστορικός αναφέρεται στις εξελίξεις που οδήγησαν στο τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου και στη συνθηκολόγηση της Αθήνας το 404 π.Χ.

Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα `χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (...) Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος αγκυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλή όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

- B4.** Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **έπεδήμουν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
- Μερικοί πολιτικοί συμπεριφέρονται σαν τους αρχαίους .....· παραπλανούν και παρασύρουν τον λαό με απατηλές υποσχέσεις.
  - Ανακοινώθηκαν τα επίσημα αποτελέσματα των ..... εκλογών.
  - Τα χελιδόνια είναι ..... πουλιά, γιατί μεταναστεύουν το φθινόπωρο για πιο ζεστές χώρες.
  - Έρευνα για τη σχέση των παιδιών με το διαδίκτυο είδε πρόσφατα το φως της .....
  - Εργάζεται ως ..... σε εφημερίδα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Απομνημονεύματα Βιβλ. 3, κεφ. 9. §§10-11

(έκδ. του Marchant, E.C. Oxford: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Ο Ξενοφώντας στο έργο του Απομνημονεύματα επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του δασκάλου του, του Σωκράτη, και να παραθέσει μία σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του

βίου και του τρόπου σκέψης του. Στις παραγράφους που ακολουθούν παραθέτει τις απόψεις του δασκάλου του για τα χαρακτηριστικά του άρχοντα αλλά και του αρχόμενου.

Βασιλέας δὲ καὶ ἄρχοντας οὐ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας ἔφη εἶναι οὐδὲ τοὺς ὑπὸ τῶν τυχόντων αἰρεθέντας οὐδὲ τοὺς κλήρω λαχόντας οὐδὲ τοὺς βιασαμένους οὐδὲ τοὺς ἐξαπατήσαντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπίσταμένους ἄρχειν. Ὅποτε γὰρ τις ὁμολογήσειε τοῦ μὲν ἄρχοντος εἶναι τὸ προστάττειν ὅ,τι χρῆ ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυεν ἔν τε νηὶ τὸν μὲν ἐπίσταμενον ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας πειθομένους τῷ ἐπίσταμένῳ, καὶ ἐν γεωργίᾳ τοὺς κεκτημένους ἀγρούς, καὶ ἐν νόσῳ τοὺς νοσοῦντας, καὶ ἐν σωμασκήσῃ τοὺς σωμασκοῦντας, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ, τοῖς ἐπίσταμένοις οὐ μόνον παροῦσι πειθομένους, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας μεταπεμπομένους, ὅπως ἐκείνοις πειθόμενοι τὰ δεόντα πράττωσιν· ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρῆ ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι.

λαγχάνω κλήρω: εκλέγομαι με κλήρο, κληρώνομαι

ναύκληρος: ιδιοκτήτης πλοίου

σωμασκέω-ῶ: εξασκώ το σώμα, κάνω σωματικές ασκήσεις

ταλασία: εριουργία (κατεργασία μαλλιών)

ταλασιουργέω-ῶ: επεξεργάζομαι το μαλλί

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὅποτε γάρ τις ... ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

εἶναι:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑπὸ τῶν τυχόντων:	εἶναι	.....	στο	.....
ὅ,τι:	εἶναι	.....	στο	.....
πάντας:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν ἀνδρῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρῆ ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι»: Με ποια δευτερεύουσα πρόταση δηλώνεται αυτό που οι γυναίκες γνωρίζουν καλά; Να την εντοπίσετε, να αναφέρετε το είδος της και τον συντακτικό της ρόλο.

31. ΘΕΜΑ 15922

ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διατησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε

καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐθιγὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος και ο αδερφός του επέστρεψαν από τον Πόντο στην Αθήνα πριν από την κατεδάφιση των τειχών.
  2. Ο Μαντίθεος και ο αδερφός του επέστρεψαν στην Αθήνα πέντε μέρες πριν επιστρέψουν από την εξορία στον Πειραιά οι δημοκρατικοί από τη Φυλή.
  3. Οι διαφωνίες μεταξύ των Τριάκοντα είχαν κορυφωθεί την περίοδο επιστροφής του Μαντίθεου στην Αθήνα.
  4. Ο Μαντίθεος στον λόγο του αμφισβητεί την εγκυρότητα του σανιδίου.
  5. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο, ο κατάλογος των ιπέων που παρέδωσαν οι φύλαρχοι με την αποκατάσταση της δημοκρατίας, δεν είναι η πιο αξιόπιστη απόδειξη.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας Έλληνικά Βιβλ. 2, κεφ. 4, §§13-14

Πριν από τη μάχη που οδήγησε στην ήττα των τριάκοντα και των συμμάχων τους και στη σταδιακή αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Αθήνα, ο Ξενοφώντας παραθέτει τον λόγο του Θρασύβουλου, του αρχηγού των δημοκρατικών.

«Θυμηθήτε, πολίτες —κι όσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το— ότι στο δεξιό εκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αυτοί που εδώ και τέσσερις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο άκρο αριστερό τους πάλι είναι οι ίδιοι οι Τριάντα —αυτοί που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας εξορίζαν από την πόλη, μας έδιωχναν από τα σπίτια μας κ' έκαναν προγραφές των αγαπημένων μας. Να όμως που τώρα τους έλαχε κάτι που αυτοί ποτέ δεν περίμεναν, ενώ εμείς πάντα το ευχόμασταν— τους αντικρύζουμε με τα όπλα στα χέρια! Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εὐνοιά τους.»

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

- B4.** Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **πατήρ, συμφορᾶς, καθαιρουμένων, μεταδιδόναι, ἀναπράξητε.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§5-7

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα πονηροὶ [μὲν] καὶ συκοφάνται ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι, [καὶ] τοιαῦτα λέγοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν ἑμαυτοῦ πρώτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνήσαι πειράσομαι. Θεογονίς γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῆ πολιτεία ἀχθόμενοι καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν πένεσθαι τὴν ἀρχὴν <δὲ> δεῖσθαι χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον· ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἠγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς δέκα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας, ἵνα αὐτοῖς ἦ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῆ πολιτεία γεγένηται, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποικότες.

εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν: κατέλαβαν τὴν ἐξουσία

ἄχθομαι τινι: στενοχωριέμαι, δυσανασχετώ με κάποιον/κάτι

πάντως: τελείως, εντελῶς

ἀποκτινύναι <ἀποκτίννυμι: φονεύω

ὥσπερ (πεποικότες): λες και είχαν κάνει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα ... τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων αντωνυμιῶν τοῦ κειμένου: **τοιαῦτα, τινες, αὐτοῖς, ταῦτα, τῶν ἄλλων.**
- β. «ὡς εἶέν τινες τῆ πολιτεία ἀχθόμενοι»: Να αναγνωρίσετε τὴν παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς καὶ να αιτιολογήσετε τὴν εκφορά τῆς, ερμηνεύοντας καὶ τὸ ἀποτέλεσμα που επιδιώκει ὁ ρήτορας με τὴν ἐπιλογή τῆς συγκεκριμένης ἐγκλίσης.

32. ΘΕΜΑ 17187

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαρμάρτανουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐθὴές ἐστιν· ἐν τούτῳ

γάρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Γιατί ο Μαντίθεος αναφέρεται με έμφαση στην απουσία του από την Αθήνα κατά το χρονικό διάστημα της κυριαρχίας των Τριάκοντα;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§21-23

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Αυτοί εξόρισαν πολλούς από τους συμπολίτες τους στα μέρη των εχθρών σας, πολλούς τους θανάτωσαν άδίκα και τους άφησαν άταφους, πολλούς τους στέρησαν από όλα τα νόμιμα πολιτικά τους δικαιώματα, πολλών τις θυγατέρες, ενώ ήταν έτοιμες για γάμο, τις εμπόδισαν. Και έχουν φτάσει σε τέτοιο βαθμό θράσους, ώστε ήρθαν εδώ να απολογηθούν και ισχυρίζονται ότι δεν έχουν πράξει τίποτε κακό ή ανέντιμο. Θα ήθελα πραγματικά να ήταν αλήθεια αυτό που λένε· γιατί αρκετό μέρος από αυτό το καλό θα ήταν δικό μου. Τώρα όμως δεν μπορούν να διεκδικήσουν μια τέτοια συμπεριφορά ούτε απέναντι στην πόλη ούτε απέναντι σ' εμένα. Τον αδελφό μου, όπως είπα και πιο πάνω, τον θανάτωσε ο Ερατοσθένης, μολονότι ούτε ο ίδιος είχε πάθει κανένα κακό από αυτόν ούτε τον αντιλήφθηκε να διαπράττει καμιά αδικία εναντίον της πόλης· απλούστατα, ήθελε μόνο να ικανοποιήσει τις παράνομες διαθέσεις του.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **πατήρ:** Μετά τον θάνατό του οι γιοι του μοιράστηκαν την ..... περιουσία.
- **δισαιτησομένους:** Χρειάζεται να κάνω ..... για λόγους υγείας.
- **καιρόν:** Η πανδημία, δυστυχώς, συνεχίζει να απασχολεί την ..... στα δελτία ειδήσεων.
- **σκοπεῖν:** Συνελήφθη χθες στη χώρα μας ξένος πράκτορας με την κατηγορία της .....
- **έλεγχος:** Τους άφησε ..... και κάνουν ό,τι θέλουν.

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Περὶ τοῦ ζεύγους §§28-29.5

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο νεότερος Αλκιβιάδης, υπερασπίζεται τον ομώνυμο πατέρα του απέναντι στις κατηγορίες του Τεισία από το Άργος ότι ο διάσημος πολιτικός είχε οικειοποιηθεί το άρμα του τελευταίου, με το οποίο νίκησε στους Ολυμπιακούς αγώνες. Σώζεται το τελευταίο τμήμα του έργου, το οποίο αποτελεί έναν έπαινο για τον χαρακτήρα και τις επιλογές του πρεσβύτερου Αλκιβιάδη.

Τὴν μὲν οὖν φιλίαν τὴν πρὸς τὸν δῆμον οὕτω παλαιὰν καὶ γνησίαν καὶ διὰ τὰς μεγίστας εὐεργεσίας γεγενημένην παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβεν. Αὐτὸς δὲ κατελείφθη μὲν ὀρφανός – ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ μαχόμενος ἐν Κορωνεΐα τοῖς πολεμίοις ἀπέθανεν – ἐπετροπεύθη δ' ὑπὸ Περικλέους, ὃν πάντες ἂν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιοτάτον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν. Ἡγοῦμαι γὰρ καὶ τοῦτ' εἶναι τῶν καλῶν, ἐκ τοιούτων γενόμενον ὑπὸ τοιούτοις ἤθεσιν ἐπιτροπευθῆναι καὶ τραφῆναι καὶ παιδευθῆναι. Δοκιμασθεὶς δ' οὐκ ἐνδεέστερος ἐγένετο τῶν προειρημένων, οὐδ' ἠξίωσεν αὐτὸς μὲν ῥαθύμως ζῆν, σεμνύνεσθαι δ' ἐπὶ ταῖς τῶν προγόνων ἀρεταῖς, ἀλλ' εὐθὺς οὕτω μέγ' ἐφρόνησεν ὥστ' ᾤθη δεῖν δι' αὐτὸν καὶ τάκεινων ἔργα μνημονεύεσθαι.

ἐπιτροπεύω τινα: εἶμαι κηδεμόνας κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Τὴν μὲν οὖν φιλίαν ... παιδευθῆναι**».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παρὰ τῶν προγόνων:	εἶναι	.....	στο	.....
αὐτοῦ:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑπὸ Περικλέους:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν πολιτῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν προειρημένων:	εἶναι	.....	στο	.....
ῥαθύμως:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. Να αναγνωριστεί το εἶδος των προτάσεων που ακολουθούν: «**ὃν πάντες ἂν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιοτάτον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν**», «**ὥστ' ᾤθη δεῖν δι' αὐτὸν καὶ τάκεινων ἔργα μνημονεύεσθαι**».

33. ΘΕΜΑ 18905

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διατησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐθὺς ἐστὶν ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνευσιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος και ο αδερφός του επέστρεψαν από τον Πόντο στην Αθήνα πριν από την κατεδάφιση των τειχών.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδερφός του επέστρεψαν στην Αθήνα πέντε μέρες πριν επιστρέψουν από την εξορία στον Πειραιά οι δημοκρατικοί από τη Φυλή.
3. Οι διαφωνίες μεταξύ των Τριάκοντα είχαν κορυφωθεί την περίοδο επιστροφής του Μαντίθεου στην Αθήνα.
4. Ο Μαντίθεος στον λόγο του αμφισβητεί την εγκυρότητα του σανιδίου.
5. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο, ο κατάλογος των ιππέων που παρέδωσαν οι φύλαρχοι με την αποκατάσταση της δημοκρατίας, δεν είναι η πιο αξιόπιστη απόδειξη.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§34.2-3

Στην πραγματεία αυτή ο Αριστοτέλης πραγματεύεται την πολιτειακή ιστορία της αρχαίας Αθήνας. Το κείμενο αναφέρεται στις πολιτειακές εξελίξεις μετά την ήττα της Αθήνας στον Πελοποννησιακό πόλεμο.

Γιατί το επόμενο έτος (το 404), όταν επώνυμος άρχοντας ήταν ο Αλέξιος, νικήθηκαν στη ναυμαχία των Αιγός Ποταμών, με αποτέλεσμα να κυριεύσει ο Λύσανδρος την Αθήνα και να εγκαταστήσει στην εξουσία τους Τριάκοντα με τον εξής τρόπο: Ενώ είχαν συνάψει ειρήνη με τον όρο να εφαρμόσουν το προγονικό τους πολίτευμα, οι δημοκρατικοί προσπαθούσαν να σώσουν τη δημοκρατία, ενώ όσοι από τους ευγενείς ήταν μέλη των πολιτικών οργανώσεων καθώς και οι φυγάδες που είχαν επιστρέψει μετά την ειρήνη, επιθυμούσαν να εγκατασταθεί ολιγαρχία. Όσοι δεν μετείχαν σε καμιά οργάνωση και ως προς τα άλλα ανήκαν στην τάξη των ευγενών, επιζητούσαν να εφαρμοστεί το προγονικό πολίτευμα. Μεταξύ αυτών ήταν ο Αρχίνος, ο Άνυτος, ο Κλειτοφών, ο Φορμίσιος και πολλοί άλλοι και πρώτος-πρώτος ανάμεσά τους ο Θηραμένης. Όταν, όμως, ο Λύσανδρος πήρε το μέρος των ολιγαρχικών, τρομοκρατημένος ο λαός αναγκάστηκε να σηκώσει το χέρι του υπέρ της ολιγαρχίας. Το σχετικό ψήφισμα το συνέταξε ο Δρακοντίδης από την Αφίδα.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο: **Πόντω, καιρόν, δήμον, σανιδίου, καταστάσεις.** Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Περί τοῦ ζεύγους §§28-29.5

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο νεότερος Αλκιβιάδης υπερασπίζεται τον ομώνυμο πατέρα του απέναντι στις κατηγορίες του Τεισία από τον Άργος ότι ο διάσημος πολιτικός είχε οικειοποιηθεί το άρμα του τελευταίου, με το οποίο νίκησε στους Ολυμπιακούς αγώνες. Σώζεται το τελευταίο τμήμα του έργου, το οποίο αποτελεί έναν έπαινο για τον χαρακτήρα και τις επιλογές του πρεσβύτερου Αλκιβιάδη.

Τὴν μὲν οὖν φιλίαν τὴν πρὸς τὸν δῆμον οὕτω παλαιὰν καὶ γνησίαν καὶ διὰ τὰς μεγίστας εὐεργεσίας γεγενημένην παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβεν. Αὐτὸς δὲ κατελείφθη μὲν ὀρφανός – ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ μαχόμενος ἐν Κορωνεΐα τοῖς πολεμίοις ἀπέθανεν – ἐπετροπεύθη δ' ὑπὸ Περικλέους, ὃν πάντες ἂν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιοτάτον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν. Ἦγοῦμαι γὰρ καὶ τοῦτ' εἶναι τῶν καλῶν, ἐκ τοιούτων γενόμενον ὑπὸ τοιούτοις ἤθεσιν ἐπιτροπευθῆναι καὶ τραφῆναι καὶ παιδευθῆναι. Δοκιμασθεὶς δ' οὐκ ἐνδεέστερος ἐγένετο τῶν προειρημένων, οὐδ' ἠξίωσεν αὐτὸς μὲν ῥαθύμως ζῆν, σεμνύνεσθαι δ' ἐπὶ ταῖς τῶν προγόνων ἀρεταῖς, ἀλλ' εὐθὺς οὕτω μέγ' ἐφρόνησεν ὥστ' ᾤθη δεῖν δι' αὐτὸν καὶ τὰ κείνων ἔργα μνημονεύεσθαι.

ἐπιτροπεύω τινα: εἶμαι κηδεμόνας κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Τὴν μὲν οὖν φιλίαν ... παιδευθῆναι**».
- Γ4. α.** Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου.

- **παρέλαβεν** (αντικείμενο)
- **Ἦγοῦμαι** (αντικείμενο)
- **εἶναι** (υποκείμενο)
- **ἠξίωσεν** (υποκείμενο)
- **δεῖν** (υποκείμενο)
- **μνημονεύεσθαι** (υποκείμενο)

- β.** «(...) **ἐπετροπεύθη δ' ὑπὸ Περικλέους, ὃν πάντες ἂν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιοτάτον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν**»: Στο παραπάνω απόσπασμα του αδίδακτου κειμένου να εντοπίσετε τη λέξη/ τις λέξεις που λειτουργούν συντακτικά ως κατηγορούμενα και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

34. ΘΕΜΑ 18906

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διατησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθὺς ἐστίν· ἐν τούτῳ

γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Γιατί ο Μαντίθεος αναφέρεται με έμφαση στην απουσία του από την Αθήνα κατά το χρονικό διάστημα της κυριαρχίας των Τριάκοντα;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντος Ἑλληνικά Βιβλ. 2, κεφ. 4 §§13-14

Πριν από τη μάχη που οδήγησε στην ήττα των Τριάκοντα και των συμμάχων τους και στη σταδιακή αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Αθήνα, ο Ξενοφώντας παραθέτει τον λόγο του Θρασύβουλου, του αρχηγού των δημοκρατικών.

«Θυμηθήτε, πολίτες —κι όσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το— ότι στο δεξιό εκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αυτοί που εδώ και τέσσερεις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο άκρο αριστερό τους πάλι είναι οι ίδιοι οι Τριάντα —αυτοί που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας εξόριζαν από την πόλη, μας έδιωχναν από τα σπίτια μας κ' έκαναν προγραφές των αγαπημένων μας. Να όμως που τώρα τους έλαχε κάτι που αυτοί ποτέ δεν περίμεναν, ενώ εμείς πάντα το ευχόμασταν— τους αντικρύζουμε με τα όπλα στα χέρια! Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εὐνοιά τους.»

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πατήρ	α. καθημερινός
2. ἐξέπεμψε	β. ένεση
3. μεθισταμένης	γ. παραπομπή
4. ήμέραις	δ. μεθυστικός
5. ἔνεισιν	ε. κατάσταση
	ζ. επουσιώδης
	η. φιλοπατρία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Αγοράτου ἐνδείξεως §§8-10

(ἐκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο κατήγορος υποστηρίζει σε λόγο που εκφωνεί στην Ηλιαία ότι ο Αγοράτος, εξυπηρετώντας τα σχέδια των Τριάκοντα, προκάλεσε τη θανάτωση του εξαδέλφου του, του Διονυσόδωρου, και άλλων δημοκρατικών στρατηγών. Εδώ αναφέρεται στα γεγονότα πριν την τελική παράδοση της Αθήνας και τις διαπραγματεύσεις με τους Σπαρτιάτες.

Ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς εἰρήνης ἐγένετο καὶ οἱ παρὰ Λακεδαιμονίων ἦκοντες ἔλεγον, ἐφ' οἷς ἔτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιῆσθαι Λακεδαιμόνιοι, εἰ κατασκαφεῖ τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν ἐπὶ δέκα στάδια ἑκατέρου, τότε ὑμεῖς τε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἠνέσχεσθε ἀκούσαντες περὶ τῶν τειχῶν τῆς κατασκαφῆς, Κλεοφῶν τε ὑπὲρ ὑμῶν πάντων ἀναστὰς ἀντεῖπεν ὡς οὐδενὶ τρόπῳ οἷόν τε εἶη ποιεῖν ταῦτα. Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης, ἐπιβουλεύων τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, ἀναστὰς λέγει ὅτι, ἐὰν αὐτὸν ἔλησθε περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ποιήσιν ὥστε μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν μήτε ἄλλο τὴν πόλιν ἐλαττώσαι μηδέν· οἷοιτο δὲ καὶ ἄλλο τι ἀγαθὸν παρὰ Λακεδαιμονίων τῇ πόλει εὐρήσασθαι. Πεισθέντες δὲ ὑμεῖς εἴλεσθε ἐκεῖνον πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ὃν τῷ προτέρῳ ἔτει στρατηγὸν χειροτονηθέντα ἀπεδοκιμάσατε, οὐ νομίζοντες εὖνουν εἶναι τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ.

οἷόν τ' ἐστι: εἶναι δυνατόν

τὸ πλήθος τὸ ὑμετέρον: το δημοκρατικό σας πολίτευμα

διελεῖν <διαιρῶ: κατεδαφίζω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης ... τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου: **περὶ τῆς εἰρήνης, ἔτοιμοι, τῶν μακρῶν, ὧ ἄνδρες, ταῦτα, εἶναι**.

β. Να αναγνωριστεί το εἶδος των προτάσεων που ακολουθούν: «**Ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς εἰρήνης ἐγένετο**», «**ὥστε μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν**».

35. ΘΕΜΑ 23757

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθεοῦ §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος

δ' ἔστιν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Γιατί ο Μαντίθεος αναφέρεται με ἔμφαση στην απουσία του ἀπὸ την Αθήνα κατὰ το χρονικό διάστημα της κυριαρχίας των Τριάκοντα;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας Ἑλληνικά Βιβλ. 2, κεφ. 4 §§13-14

Πριν ἀπὸ τη μάχη που οδήγησε στην ἴττα των Τριάκοντα και των συμμάχων τους και στη σταδιακή ἀποκατάσταση της δημοκρατίας στην Αθήνα, ο Ξενοφώντας παραθέτει τον λόγο του Θρασύβουλου, του ἀρχηγοῦ των δημοκρατικῶν.

«Θυμηθῆτε, πολῖτες —κι ὅσοι δὲν το ξέρετε, μάθετέ το— ὅτι στο δεξιό ἐκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αυτοὶ που ἐδῶ και τέσσερεις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο ἄκρο ἀριστερό τους πάλι εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Τριάντα —αυτοὶ που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας ἐξόριζαν ἀπὸ την πόλη, μας ἐδιώχναν ἀπὸ τα σπίτια μας κ' ἔκαναν προγραφές των ἀγαπημένων μας. Νὰ ὁμως που τώρα τους ἔλαχε κάτι που αυτοὶ ποτέ δὲν περίμεναν, ἐνῶ εμεῖς πάντα το ευχόμασταν— τους ἀντικρύζουμε με τα ὅπλα στα χέρια! Κάποτε μας ἐπιαναν την ὥρα που τρώγαμε, την ὥρα που κοιμόμασταν, την ὥρα που ἤμασταν στην Αγορά· ἄλλοι ἐξοριστήκαμε ὄχι μόνο ἀναίτια, ἀλλὰ δίχως νὰ βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αὐτό κ' οἱ θεοὶ παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλοῦνε θύελλα την ὥρα που μας συμφέρει· ὅταν κάνουμε ἐπιχείρηση, λίγοι εμεῖς ἐναντίον πολλῶν ἐχθρῶν, θριαμβεύουμε χάρι στην εὐνοιά τους.»

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

B4. Νὰ ἀντιστοιχίσετε καθεμία ἀρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πατήρ	α. καθημερινός
2. ἐξέπεμψε	β. ἐνεση
3. μεθισταμένης	γ. παραπομπή
4. ἡμέραις	δ. μεθυστικός
5. ἔνεισιν	ε. κατάσταση
	ζ. ἐπουσιώδης
	η. φιλοπατρία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Άπομνημονεύματα Βιβλ. 3, κεφ. 9. §§10-11

(έκδ. του Marchant, E.C. Oxford: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Ο Ξενοφώντας στο έργο του Άπομνημονεύματα επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του δασκάλου του, του Σωκράτη, και να παραθέσει μία σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Στις παραγράφους που ακολουθούν παραθέτει τις απόψεις του δασκάλου του για τα χαρακτηριστικά του άρχοντα αλλά και του αρχόμενου.

Βασιλέας δὲ καὶ ἄρχοντας οὐ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας ἔφη εἶναι οὐδὲ τοὺς ὑπὸ τῶν τυχόντων αἰρεθέντας οὐδὲ τοὺς κλήρω λαχόντας οὐδὲ τοὺς βιασαμένους οὐδὲ τοὺς ἐξαπατήσαντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπισταμένους ἄρχειν. Ὅποτε γάρ τις ὁμολογήσειε τοῦ μὲν ἄρχοντος εἶναι τὸ προστάττειν ὅ,τι χρή ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυεν ἔν τε νηὶ τὸν μὲν ἐπιστάμενον ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας πειθόμενους τῷ ἐπισταμένῳ, καὶ ἐν γεωργίᾳ τοὺς κεκτημένους ἀγρούς, καὶ ἐν νόσῳ τοὺς νοσοῦντας, καὶ ἐν σωμασκήσῃ τοὺς σωμασκοῦντας, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι· εἰ δὲ μή, τοῖς ἐπισταμένοις οὐ μόνον παροῦσι πειθόμενους, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας μεταπεμπομένους, ὅπως ἐκείνοις πειθόμενοι τὰ δέοντα πράττωσιν· ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρή ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι.

λαγχάνω κλήρω: εκλέγομαι με κλήρο, κληρώνομαι

ναύκληρος: ιδιοκτήτης πλοίου

σωμασκέω-ῶ: εξασκώ το σώμα, κάνω σωματικές ασκήσεις

ταλασία: εριουργία (κατεργασία μαλλιών)

ταλασιουργέω-ῶ: επεξεργάζομαι το μαλλί

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὅποτε γάρ τις ... ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

εἶναι:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑπὸ τῶν τυχόντων:	εἶναι	.....	στο	.....
ὅ,τι:	εἶναι	.....	στο	.....
πάντας:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν ἀνδρῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρή ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι»: Με ποια δευτερεύουσα πρόταση δηλώνεται αυτό που οι γυναίκες γνωρίζουν καλά; Να την εντοπίσετε, να αναφέρετε το είδος της και τον συντακτικό της ρόλο.

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διατηρησόμενος ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθὺς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνευσιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Γιατί ο Μαντίθεος αναφέρεται με έμφαση στην απουσία του από την Αθήνα κατά το χρονικό διάστημα της κυριαρχίας των Τριάκοντα;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας Ἑλληνικά Βιβλ. 2, κεφ. 4 §§13-14

Πρὶν ἀπὸ τῆς μάχης ποὺ οδήγησε στὴν ἥττα τῶν Τριάκοντα καὶ τῶν συμμάχων τους καὶ στὴ σταδιακὴ ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατίας στὴν Αθήνα, ὁ Ξενοφώντας παραθέτει τὸν λόγο τοῦ Θρασύβουλου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν δημοκρατικῶν.

«Θυμηθῆτε, πολῖτες —κι ὅσοι δὲν το ξέρετε, μάθετέ το— ὅτι στὸ δεξιὸ ἐκείνων ποὺ πλησιάζουν βρίσκονται αὐτοὶ ποὺ ἐδῶ καὶ τέσσερες μέρες νίκησατε καὶ πήρατε στὸ κυνήγι. Στὸ ἄκρο ἀριστερὸ τους πάλι εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Τριάκοντα —αὐτοὶ ποὺ δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας ἐξόριζαν ἀπὸ τὴν πόλη, μας ἐδίωχναν ἀπὸ τὰ σπίτια μας κ' ἔκαναν προγραφές τῶν ἀγαπημένων μας. Νὰ ὁμως ποὺ τώρα τοὺς ἔλαχε κάτι ποὺ αὐτοὶ ποτέ δὲν περίμεναν, ἐνῶ εμεῖς πάντα το εὐχόμεσταν— τοὺς ἀντικρύζουμε με τὰ ὅπλα στὰ χέρια! Κάποτε μας ἐπιαναν τὴν ὥρα ποὺ τρώγαμε, τὴν ὥρα ποὺ κοιμόμασταν, τὴν ὥρα ποὺ ἤμασταν στὴν Ἀγορά· ἄλλοι ἐξοριστήκαμε ὄχι μόνο ἀναίτια, ἀλλὰ δίχως νὰ βρισκόμαστε καν στὴν πόλη. Γι' αὐτὸ κ' οἱ θεοὶ παίρνουν τώρα φανερά τὸ μέρος μας: μέσα στὴν καλοκαιρία προκαλοῦνε θύελλα τὴν ὥρα ποὺ μας συμφέρει· ὅταν κάνουμε ἐπιχείρηση, λίγοι εμεῖς ἐναντίον πολλῶν ἐχθρῶν, θριαμβεύουμε χάρι στὴν εὐνοιά τους.»

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

- B4.** Νὰ ἀντιστοιχίσετε καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α με τὴν **ετυμολογικὰ συγγενή** νεοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Β. Δύο λέξεις στὴ στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πατήρ	α. καθημερινός
2. ἐξέπεμψε	β. ἐνεση
3. μεθισταμένης	γ. παραπομπή

4. ήμεραις	δ. μεθυστικός
5. ἔνεισιν	ε. κατάσταση
	ζ. επουσιώδης
	η. φιλοπατρία

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, *Απολογία Σωκράτους* 32c-e

(έκδ. του Burnet, J Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1967)

Στην απολογία του, ο Σωκράτης, έχοντας επίγνωση του πολιτικού χαρακτήρα των κατηγοριών, εξηγεί πως δεν ασχολήθηκε με την πολιτική, διαχωρίζει τη θέση του από τις θέσεις και τις πολιτικές ενέργειες νεαρών του ακροατηρίου του, όπως του Κριτία και του Αλκιβιάδη, ενώ παράλληλα αποδεικνύει ότι ποτέ δε συμφώνησε σε οτιδήποτε που να μην είναι δίκαιο, ούτε με κανένα άλλον ούτε με αυτούς που οι συκοφάντες ονομάζουν μαθητές του.

Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὖ μεταπεμψάμενοί με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν_θόλον προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον ἵνα ἀποθάνοι, οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταπτον, βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. Τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγω ἀλλ' ἔργῳ αὖ ἐνεδειξάμην ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν, τοῦ δὲ μὴδὲν ἄδικον μὴδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει. Ἐμὲ γὰρ ἐκεῖνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν, οὕτως ἰσχυρὰ οὔσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὄχοντο εἰς Σαλαμίνα καὶ ἤγαγον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ὠχόμην ἀπιὼν οἴκαδε. Καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. Καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

ἀναπλῆσαι αἰτιῶν: να εμπλέξουν στα εγκλήματα τους.

εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν: για να το πω ωμά, ούτε τόσο δα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ ... οἴκαδε**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἀγαγεῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
τὸν Σαλαμίνιον:	εἶναι	.....	στο	.....
λόγῳ:	εἶναι	.....	στο	.....
τούτου:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐκ τῆς θόλου:	εἶναι	.....	στο	.....
εἰς Σαλαμίνα:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «**ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει ... οὐδ' ὅτιοῦν**»: Να αναγνωρίσετε το είδος της παραπάνω πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία της.

ΔΙΑΔΗΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διατηρησόμενος ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο πατέρας του Μαντίθεου έστειλε τον ένα γιο του στον Ελλήσποντο και τον άλλο (τον Μαντίθεο) στον Πόντο.
  2. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του επέστρεψαν στην Αθήνα πριν την εξόρμηση των δημοκρατικών από το οχυρό της Φυλής στον Πειραιά.
  3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο όσοι είχαν ζήσει εκτός Αθήνας και δεν μετείχαν στις αντιδημοκρατικές ενέργειες των Τριάκοντα αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
- β.** Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:
1. «...**μεθισταμένης τῆς πολιτείας**»: Σε ποια πολιτειακή αλλαγή αναφέρεται με τη συγκεκριμένη φράση ο Μαντίθεος;
  2. «**ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «**τούτῳ**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§34.2-3

Στην πραγματεία αυτή ο Αριστοτέλης πραγματεύεται την πολιτειακή ιστορία της αρχαίας Αθήνας. Το κείμενο αναφέρεται στις πολιτειακές εξελίξεις μετά την ήττα της Αθήνας στον Πελοποννησιακό πόλεμο.

Γιατί το επόμενο έτος (το 404), όταν επώνυμος άρχοντας ήταν ο Αλέξιος, νικήθηκαν στη ναυμαχία των Αιγών Ποταμών, με αποτέλεσμα να κυριεύσει ο Λύσανδρος την Αθήνα και να εγκαταστήσει στην εξουσία τους Τριάκοντα με τον εξής τρόπο: Ενώ είχαν συνάψει ειρήνη με τον όρο να εφαρμόσουν το προγονικό τους πολίτευμα, οι δημοκρατικοί προσπαθούσαν να σώσουν τη δημοκρατία, ενώ όσοι από τους ευγενείς ήταν μέλη των πολιτικών οργανώσεων καθώς και οι φυγάδες που είχαν επιστρέψει μετά την ειρήνη, επιθυμούσαν να εγκατασταθεί ολιγαρχία. Όσοι δεν μετείχαν σε καμιά οργάνωση και ως προς τα άλλα ανήκαν στην τάξη των ευγενών,

επιζητούσαν να εφαρμοστεί το προγονικό πολίτευμα. Μεταξύ αυτών ήταν ο Αρχίνος, ο Άνυτος, ο Κλειτοφών, ο Φορμίσιος και πολλοί άλλοι και πρώτος – πρώτος ανάμεσά τους ο Θηραμένης. Όταν, όμως, ο Λύσανδρος πήρε το μέρος των ολιγαρχικών, τρομοκρατημένος ο λαός αναγκάστηκε να σηκώσει το χέρι του υπέρ της ολιγαρχίας. Το σχετικό ψήφισμα το συνέταξε ο Δρακοντίδης από την Αφίδα.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **φορεσιά, μετάσταση, ικέτης, φαντασία, σκέψη.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου ἐνδείξεως §§8-10

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο κατήγορος υποστηρίζει σε λόγο που εκφωνεί στην Ηλιαία ότι ο Αγόρατος, εξυπηρετώντας τα σχέδια των Τριάκοντα, προκάλεσε τη θανάτωση του εξαδέλφου του, του Διονυσόδωρου, και άλλων δημοκρατικών στρατηγών. Εδώ αναφέρεται στα γεγονότα πριν την τελική παράδοση της Αθήνας και τις διαπραγματεύσεις με τους Σπαρτιάτες.

Ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς εἰρήνης ἐγένετο καὶ οἱ παρὰ Λακεδαιμονίων ἦκοντες ἔλεγον, **ἐφ' οἷς ἔτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιῆσθαι Λακεδαιμόνιοι**, εἰ κατασκαφείη τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν ἐπὶ δέκα στάδια ἐκατέρου, τότε ὑμεῖς τε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἠνέσχεσθε ἀκούσαντες περὶ τῶν τειχῶν τῆς κατασκαφῆς, Κλεοφῶν τε ὑπὲρ ὑμῶν πάντων ἀναστὰς ἀντεῖπεν ὡς οὐδενὶ **τρόπῳ οἷόν τε εἶη ποιεῖν ταῦτα**. Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης, ἐπιβουλεύων τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, ἀναστὰς λέγει ὅτι, ἐὰν αὐτὸν ἔλησθε περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ποιήσιν ὥστε μῆτε τῶν τειχῶν διελεῖν μῆτε ἄλλο τὴν πόλιν ἐλαττώσαι μηδέν· οἷοιτο δὲ καὶ ἄλλο τι ἀγαθὸν παρὰ Λακεδαιμονίων τῇ πόλει εὐρήσεσθαι. Πεισθέντες δὲ ὑμεῖς εἴλεσθε ἐκεῖνον πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ὄν τῷ προτέρῳ ἔτει στρατηγὸν χειροτονηθέντα ἀπεδοκιμάσατε, οὐ νομίζοντες εὖνουν εἶναι τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ.

οἷόν τ' ἐστι: εἶναι δυνατόν

τὸ πλήθος τὸ ὑμετέρον: το δημοκρατικό σας πολίτευμα

διελεῖν <διαιρῶ: κατεδαφίζω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης ... τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ**».

Γ4. α. «**τῶν τειχῶν, πάντων, τῷ πλήθει, τὴν πόλιν, πρεσβευτὴν, εὖνουν**»: Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.

τῶν τειχῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
πάντων:	εἶναι	.....	στο	.....
τῷ πλήθει:	εἶναι	.....	στο	.....
τὴν πόλιν:	εἶναι	.....	στο	.....

εὐνοῦν:	εἶναι	.....	στο	.....
πρεσβευτήν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ἐφ' οἷς ἔτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι Λακεδαιμόνιοι», «ὥς οὐδενὶ τρόπῳ οἶόν τε εἶη ποιεῖν ταῦτα»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος των παραπάνω προτάσεων.

38. ΘΕΜΑ 34940

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο πατέρας του Μαντίθεου ἔστειλε τον ένα γιο του στον Ελλήσποντο και τον άλλο (τον Μαντίθεο) στον Πόντο.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του επέστρεψαν στην Αθήνα πριν την εξόρμηση των δημοκρατικών από το οχυρό της Φυλῆς στον Πειραιά.
3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο όσοι είχαν ζήσει εκτός Αθήνας και δεν μετείχαν στις αντιδημοκρατικές ενέργειες των Τριάκοντα αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.

β. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

1. «...μεθισταμένης τῆς πολιτείας»: Σε ποια πολιτειακή αλλαγή αναφέρεται με τη συγκεκριμένη φράση ο Μαντίθεος;
2. «ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «τούτῳ»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§21-23

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Αυτοί εξόρισαν πολλούς από τους συμπολίτες τους στα μέρη των εχθρών σας, πολλούς τους θανάτωσαν άδικα και τους άφησαν άταφους, πολλούς τους στέρησαν από όλα τα νόμιμα πολιτικά τους δικαιώματα, πολλών τις θυγατέρες, ενώ ήταν έτοιμες για γάμο, τις εμπόδισαν. Και έχουν φτάσει σε τέτοιο βαθμό θράσους, ώστε ήρθαν εδώ να απολογηθούν και ισχυρίζονται ότι δεν έχουν πράξει τίποτε κακό ή ανέντιμο. Θα ήθελα πραγματικά να ήταν αλήθεια αυτό που λένε: γιατί αρκετό μέρος από αυτό το καλό θα ήταν δικό μου. Τώρα όμως δεν μπορούν να διεκδικήσουν μια τέτοια συμπεριφορά ούτε απέναντι στην πόλη ούτε απέναντι σ' εμένα. Τον αδελφό μου, όπως είπα και πιο πάνω, τον θανάτωσε ο Ερατοσθένης, μολονότι ούτε ο ίδιος είχε πάθει κανένα κακό από αυτόν ούτε τον αντιλήφθηκε να διαπράττει καμιά αδικία εναντίον της πόλης: απλούστατα, ήθελε μόνο να ικανοποιήσει τις παράνομες διαθέσεις του.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

B4. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **μεθισταμένης, φαίνονται, έχοντες, σκοπεῖν, ἐψηφίσασθε.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§5-7

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα πονηροὶ [μὲν] καὶ συκοφάνται ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι, [καὶ] τοιαῦτα λέγοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν ἑμαυτοῦ πρώτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνήσαι πειράσομαι. Θέογνις γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι: καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι: πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν πένεσθαι τὴν ἀρχὴν <δὲ> δεῖσθαι χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον: ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς **δέκα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας, ἵνα αὐτοῖς ἦ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται**, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποιηκότες.

εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν: κατέλαβαν τὴν ἐξουσία

ἄχθομαι τινι: στενοχωριέμαι, δυσανασχετῶ με κάποιον/κάτι

πάντως: τελείως, εντελῶς

ἀποκτινύναι <ἀποκτίννυμι: φονεύω

ὥσπερ (πεποιηκότες): λες και είχαν κάνει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα ... τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι».
- Γ4. α. «**χρῆναι, ποιεῖν, ἀναμνήσαι**»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων παρεμφάτων του κειμένου, επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας.
- β. «Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς... **συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται**»: Ο ρήτορας αναφέρει μία συγκεκριμένη απόφαση του καθεστώτος των Τριάκοντα. Ποια δευτερεύουσα πρόταση στο παραπάνω απόσπασμα δηλώνει **τον σκοπό** αυτής της απόφασης; Να την καταγράψετε και να την αναγνωρίσετε ως προς το είδος της.

39. ΘΕΜΑ 20134

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐνηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- B1. Η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο αποτελούσε για τους κατηγορούς του τη μοναδική απόδειξη για τις κατηγορίες εναντίον του. Με ποια επιχειρήματα ο Μαντίθεος προσπαθεί να αμφισβητήσει την εγκυρότητα της συγκεκριμένης απόδειξης;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§21-23

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Αυτοὶ ἐξόρισαν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς συμπολίτες τοὺς στα μέρη των εχθρῶν σας, πολλοὺς τοὺς θανάτωσαν ἀδίκῃ καὶ τοὺς ἀφῆσαν ἀταφούς, πολλοὺς τοὺς στέρησαν ἀπὸ ὅλα τα νόμιμα πολιτικά τους δικαιώματα, πολλῶν τις θυγατέρες, ἐνὼ ἦταν ἐτοιμὲς γιὰ γάμο, τις ἐμπόδισαν. Καὶ ἔχουν φτάσει σε τέτοιο βαθμὸ θράσους, ὥστε ἤρθαν ἐδῶ νὰ ἀπολογηθοῦν καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι δὲν ἔχουν πράξει τίποτε κακὸ ἢ ἀνέντιμο. Θὰ ἠθέλα πραγματικά νὰ ἦταν ἀλήθεια αὐτὸ που λένε· γιὰτί ἀρκετὸ μέρος ἀπὸ αὐτὸ το καλὸ θὰ ἦταν δικό μου. Τώρα ὁμως δὲν μποροῦν νὰ διεκδικήσουν μιὰ τέτοια συμπεριφορὰ οὔτε ἀπέναντι στὴν πόλῃ οὔτε ἀπέναντι σ' ἐμένα. Τον ἀδελφὸ μου, ὅπως

είπα και πιο πάνω, τον θανάτωσε ο Ερατοσθένης, μολονότι ούτε ο ίδιος είχε πάθει κανένα κακό από αυτόν ούτε τον αντιλήφθηκε να διαπράττει καμιά αδικία εναντίον της πόλης· απλούστατα, ήθελε μόνο να ικανοποιήσει τις παράνομες διαθέσεις του.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

- B2.** Τόσο ο Μαντίθεος (πρωτότυπο κείμενο) όσο και ο Λυσίας (μεταφρασμένο κείμενο) αναφέρονται στα τραγικά γεγονότα κατά την περίοδο διακυβέρνησης της Αθήνας από τους Τριάκοντα. Σε ποιες εγκληματικές ενέργειες των Τριάκοντα εστιάζει ο κάθε ρήτορας και με ποιον τρόπο;
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Σύμφωνα με το ομηρικό ιδανικό ο ήρωας έπρεπε να διαπρέπει	α. μόνο με πράξεις γενναιότητας στον πόλεμο.
	β. στην αγορά με τον λόγο και στον πόλεμο με τα ανδραγαθήματα.
2. Στην αποδοκιμασία της ρητορικής από ηθική και παιδαγωγική άποψη κατά τον 4ο αι. π.Χ. σημαντικό ρόλο έπαιξε	α. η κριτική του Πλάτωνα στους διαλόγους του «Γοργίας» και «Φαίδρος».
	β. ο ορισμός του Γοργία για τη ρητορική ότι είναι «πειθοῦς δημιουργός».
3. Οι συμβουλευτικοί είναι λόγοι που εκφωνούνται στις συνελεύσεις του λαού και	α. αφορούν συμβάντα του παρελθόντος.
	β. αφορούν μελλοντικές ενέργειες.
4. Οι λογογράφοι στην αρχαία Αθήνα ήταν έμπειροι δικανικοί ρήτορες που	α. εκφωνούσαν τους λόγους για λογαριασμό των πελατών τους.
	β. που έγραφαν λόγους για να τους απαγγείλουν οι πελάτες τους στο δικαστήριο.
5. Επιδεικτικοί ή πανηγυρικοί λόγοι εκφωνούνταν σε	α. διάφορες εορτές και συγκεντρώσεις.
	β. όλες τις συνεδριάσεις της Εκκλησίας του Δήμου.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§5-7

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα πονηροὶ [μὲν] καὶ συκοφάνται ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι, [καὶ] τοιαῦτα λέγοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν ἑμαυτοῦ πρώτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνήσαι πειράσομαι. Θέογνις γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάντως δὲ τὴν μὲν

πόλιν πένεσθαι τὴν ἀρχὴν <δὲ> δεῖσθαι χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον· ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἠγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς δέκα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας, ἵνα αὐτοῖς ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποιηκότες.

εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν: κατέλαβαν τὴν ἐξουσία

ἄχθομαί τινι: στενοχωριέμαι, δυσανασχετῶ με κάποιον/κάτι

πάντως: τελείως, εντελῶς

ἀποκτινύναι <ἀποκτίννυμι: φονεύω

ὥσπερ (πεποιηκότες): λες και είχαν κάνει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

G2. Ποια ἦταν ἡ πρόφαση γιὰ τὶς διώξεις ἐναντίον τῶν μετοίκων καὶ ποιοὶ ἦταν οἱ πραγματικοὶ λόγοι ποὺ οδήγησαν τοὺς Τριάκοντα σὲ αὐτὴ τὴν ἀπόφαση;

G3. Νὰ γράψετε τοὺς ζητούμενους τύπους γιὰ τὶς παρακάτω λέξεις ποὺ σας δίνονται:

πόλιν: δοτικὴ πληθυντικῆς

πένητας: δοτικὴ ενικῆς

ποιεῖν: τὸν ἴδιο τύπο στὸν ἀόριστο τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

ἔλεγον: τὸ β' ενικὸ πρόσωπο οριστικῆς τοῦ ἀορίστου β' τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

λαμβάνειν: τὸ γ' πληθυντικὸ πρόσωπο οριστικῆς τοῦ παρακειμένου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

40. ΘΕΜΑ 35925

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντίθεου §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διατηρομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μαντίθεου στὸ σανίδιο ἀποτελοῦσε γιὰ τοὺς κατήγοροὺς τοῦ τη μοναδικῆ ἀπόδειξη γιὰ τὶς κατηγορίες ἐναντίον του. Με ποια ἐπιχειρήματα ὁ Μαντίθεος προσπαθεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐγκυρότητα τῆς συγκεκριμένης ἀπόδειξης;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§21-23

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Αυτοί εξόρισαν πολλούς από τους συμπολίτες τους στα μέρη των εχθρών σας, πολλούς τους θανάτωσαν άδικα και τους άφησαν άταφους, πολλούς τους στέρησαν από όλα τα νόμιμα πολιτικά τους δικαιώματα, πολλών τις θυγατέρες, ενώ ήταν έτοιμες για γάμο, τις εμπόδισαν. Και έχουν φτάσει σε τέτοιο βαθμό θράσους, ώστε ήρθαν εδώ να απολογηθούν και ισχυρίζονται ότι δεν έχουν πράξει τίποτε κακό ή ανέντιμο. Θα ήθελα πραγματικά να ήταν αλήθεια αυτό που λένε· γιατί αρκετό μέρος από αυτό το καλό θα ήταν δικό μου. Τώρα όμως δεν μπορούν να διεκδικήσουν μια τέτοια συμπεριφορά ούτε απέναντι στην πόλη ούτε απέναντι σ' εμένα. Τον αδελφό μου, όπως είπα και πιο πάνω, τον θανάτωσε ο Ερατοσθένης, μολονότι ούτε ο ίδιος είχε πάθει κανένα κακό από αυτόν ούτε τον αντιλήφθηκε να διαπράττει καμιά αδικία εναντίον της πόλης· απλούστατα, ήθελε μόνο να ικανοποιήσει τις παράνομες διαθέσεις του.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

- B2.** Τόσο ο Μαντίθεος (πρωτότυπο κείμενο) όσο και ο Λυσίας (μεταφρασμένο κείμενο) αναφέρονται στα τραγικά γεγονότα κατά την περίοδο διακυβέρνησης της Αθήνας από τους Τριάκοντα. Σε ποιες εγκληματικές ενέργειες των Τριάκοντα εστιάζει ο κάθε ρήτορας και με ποιον τρόπο;
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Σύμφωνα με το ομηρικό ιδανικό ο ήρωας έπρεπε να διαπρέπει	α. μόνο με πράξεις γενναιότητας στον πόλεμο.
	β. στην αγορά με τον λόγο και στον πόλεμο με τα ανδραγαθήματα.
2. Στην αποδοκιμασία της ρητορικής από ηθική και παιδαγωγική άποψη κατά τον 4ο αι. π.Χ. σημαντικό ρόλο έπαιξε	α. η κριτική του Πλάτωνα στους διαλόγους του «Γοργίας» και «Φαίδρος».
	β. ο ορισμός του Γοργία για τη ρητορική ότι είναι «πειθοῦς δημιουργός».
3. Οι συμβουλευτικοί είναι λόγοι που εκφωνούνται στις συνελεύσεις του λαού και	α. αφορούν συμβάντα του παρελθόντος.
	β. αφορούν μελλοντικές ενέργειες.
4. Οι λογογράφοι στην αρχαία Αθήνα ήταν έμπειροι δικανικοί ρήτορες που	α. εκφωνούσαν τους λόγους για λογαριασμό των πελατών τους.
	β. που έγραφαν λόγους για να τους απαγγείλουν οι πελάτες τους στο δικαστήριο.
5. Επιδεικτικοί ή πανηγυρικοί λόγοι εκφωνούνταν σε	α. διάφορες εορτές και συγκεντρώσεις.
	β. όλες τις συνεδριάσεις της Εκκλησίας του Δήμου.

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§5-7

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα πονηροὶ [μὲν] καὶ συκοφάνται ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι, [καὶ] τοιαῦτα λέγοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν ἑμαυτοῦ πρώτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνησαι πειράσομαι. Θέογνις γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν πένεσθαι τὴν ἀρχὴν <δὲ> δεῖσθαι χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον· ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς **δέκα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας, ἵνα αὐτοῖς ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται**, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποιηκότες.

εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν: κατέλαβαν τὴν ἐξουσία

ἄχθομαι τινι: στενοχωριέμαι, δυσανασχετῶ με κάποιον/κάτι

πάντως: τελείως, εντελῶς

ἀποκτινύναι <ἀποκτίννυμι>: φονεύω

ὥσπερ (πεποιηκότες): λες και είχαν κάνει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

G2. Ποια ἦταν ἡ πρόφαση γιὰ τὶς διώξεις ἐναντίον τῶν μετοίκων καὶ ποιοὶ ἦταν οἱ πραγματικοὶ λόγοι ποὺ οδήγησαν τοὺς Τριάκοντα σὲ αὐτὴ τὴν ἀπόφαση;

G3. Νὰ γράψετε τοὺς ζητούμενους τύπους γιὰ τὶς παρακάτω λέξεις ποὺ σας δίνονται:

πόλιν: δοτικὴ πληθυντικῆς

πένητας: δοτικὴ ενικού

ποιεῖν: τὸν ἴδιο τύπο στὸν ἀόριστο τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

ἔλεγον: τὸ β' ἐνικό πρόσωπο οριστικῆς τοῦ ἀορίστου β' τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

λαμβάνειν: τὸ γ' πληθυντικὸ πρόσωπο οριστικῆς τοῦ παρακειμένου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

41. ΘΕΜΑ 15908

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς

συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθὺς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Με βάση το αρχαίο κείμενο να επιλέξετε από τις παρακάτω διατυπώσεις εκείνη με την οποία ολοκληρώνεται ορθά το νόημα, και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

Σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει ο Μαντίθεος

- α.** ο Σάτυρος ήταν ο πατέρας τους που τους έστειλε στον Πόντο.
β. ο Σάτυρος ήταν ο βασιλιάς του Πόντου.
  - α.** όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
β. όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα προς το τέλος του τυραννικού καθεστώτος αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
  - α.** η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο ήταν ισχυρή απόδειξη.
β. η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο δεν ήταν έγκυρη απόδειξη.
- β.** «...οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες»:
- Ποιους ακριβώς εννοεί ο Μαντίθεος με τις αντωνυμίες «ἡμᾶς» και «ἐκεῖνοι»;
  - Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «εἰς τοιοῦτον καιρὸν»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§13-14

Ο ομιλητής προσπαθεί κατά τη δοκιμασίαν του να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Γι' αυτό ακριβώς δαπανούσα περισσότερα από όσα μου καθόριζε η πόλη, για να θεωρούμαι δηλαδή από σας και καλύτερος και, αν κάποτε μου συνέβαινε κάποια ατυχία, να την αντιπαλεύω (ενώπιόν σας) καλύτερα. Όλα αυτά τα στερήθηκα στην ολιγαρχία. Γιατί, δεν έκριναν άξιο να αναγνωρίζεται ευγνωμοσύνη σ' αυτούς που είχαν γίνει πρόξενοι κάποιου καλού για τη δημοκρατία, αλλά τιμούσαν όσους είχαν διαπράξει πολλά κακά σε βάρος σας, γιατί αυτό το κριτήριο λάμβαναν υπόψη τους από μας (που είχαμε μείνει στην Αθήνα). Αφού αναλογιστείτε όλα αυτά, δεν πρέπει να θεωρείτε τους λόγους αυτών πιστευτούς αλλά να κρίνετε από τα έργα που έχει κάνει ο καθένας. Γιατί εγώ, άνδρες δικαστές, ούτε με τους τετρακόσιους μπλέχτηκα· Αλλιώς, όποιος θέλει από τους κατηγορούς, ας πάρει το λόγο και ας το αποδείξει· ούτε πάλι, όταν ανέλαβαν οι τριάντα τύραννοι, κανείς θα αποδείξει ότι έγινα βουλευτής ή ανέλαβα κάποια δημόσια θέση. Επομένως, αν, παρόλο που μου ήταν δυνατό να αναλάβω εξουσία, το αρνήθηκα, δικαιούμαι τώρα από σας να τιμηθώ· αν όμως οι τότε ισχυροί με θεώρησαν ανάξιο να με καταστήσουν μέλος της εξουσίας, πώς λοιπόν φανερότερα παρά έτσι θα μπορούσα να αποδείξω ότι οι κατηγοροί ψεύδονται;

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πατρίδα, συνέλευση, εφημερίδα, άσχημος, άγραφος.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§92-94.1

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη ότι ως ένας από τους Τριάκοντα προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Πλησιάζοντας στο τέλος του λόγου του και πριν κατέβει από το βήμα, ο ρήτορας αιτιολογεί την πρότασή του για θανατική καταδίκη του κατηγορουμένου και προσπαθεί να μεταπείσει τους δικαστές που σκόπευαν να ψηφίσουν για την αθώωσή του.

Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἐκατέρους ἀναμνήσας καταβαίνειν, τοὺς τε ἐξ ἄστεως καὶ τοὺς ἐκ Πειραιῶς, ἵνα τὰς ὑμῖν διὰ τούτων γεγενημένας συμφορὰς παραδείγματα ἔχοντες τὴν ψῆφον φέρητε. Καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ ἄστεώς ἐστε, σκέψασθε **ὄτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε**, ὥστε ἀδελφοῖς καὶ ὑέσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ ἠττηθέντες μὲν τοῖς νικήσασι τὸ ἴσον ἔχετε, νικήσαντες δ' ἂν τούτοις ἐδουλεύετε. Καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους οὗτοι μὲν ἂν ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο, ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους ἔχετε· συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἤξιουν, συνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκαζον, εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας ἐλθόντες ὥστε οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινούμενοι πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὄνειδῶν μεταδιδόντες εὖνους ᾤοντο εἶναι.

δουλεύω: είμαι δούλος σε κάποιον, υπηρετώ ως δούλος

τὰ ὄνειδη: οι αισχρές πράξεις, τα αίσχη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

G1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Βούλομαι δὲ ὀλίγα ... ἂν τούτοις ἐδουλεύετε**».

G4. α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παραδείγματα:	είναι	.....	στο	.....
πόλεμον:	είναι	.....	στο	.....
τούτοις:	είναι	.....	στο	.....
τῶν ἀγαθῶν:	είναι	.....	στο	.....
ὑμᾶς:	είναι	.....	στο	.....

β. «**ὄτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε**»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας του ομιλητή.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διατησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έφυγαν από την Αθήνα για τον Πόντο μετά την κατεδάφιση των Μακρών τειχῶν.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του επέστρεψαν στην Αθήνα μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας.
3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο οι Τριάκοντα συνήθως παρείχαν αξιώματα σε εκείνους που δεν είχαν διαπράξει κανένα αδίκημα.
4. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου, η αναγραφή του ονόματός του στο σανίδιο δεν ήταν ισχυρή απόδειξη.
5. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι πολλοί από αυτούς που παραδέχονταν ότι ήταν ἰππεῖς δεν ήταν καταχωρισμένοι στο σανίδιο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§35.2-4

Στο έργο Αθηναίων Πολιτεία ο Αριστοτέλης πραγματεύεται την πολιτειακή ιστορία της αρχαίας Αθήνας. Το κείμενο αναφέρεται στις πολιτειακές εξελίξεις μετά την ανάληψη της εξουσίας από τους Τριάκοντα.

Στην αρχή ἦσαν μετριοπαθεῖς με τοὺς πολίτες καὶ προσποιούνταν ὅτι κυβερνοῦν σύμφωνα με τὸ πάτριον πολίτευμα. Αφαίρεσαν ἀπὸ τὸν Ἄρειο Πάγο τοὺς νόμους τοῦ Εφιάλτη καὶ τοῦ Ἀρχιστράτου περὶ Ἀρεοπαγιτῶν καὶ τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνα ὅσοι ἔδιναν λαβὴν ἐν ἀμφισβητήσεσιν καὶ κατήργησαν τὴν τελεσιδικία ἀπὸ τοὺς δικαστές. Ἰσχυρίζονταν ὅτι διορθώνουν ἐτσι τὸ πολίτευμα ἀφαιρώντας κάθε αἰτία ἀμφισβητήσεως. [...] Στὴν ἀρχή, λοιπόν, αὐτὰ ἔκαναν. Καταδίωξαν τοὺς συκοφάντες καὶ τοὺς κακοὺς ἐκείνους καὶ φαύλους, ὅσοι μίλουσαν στὸν λαὸ ἐναντίον τοῦ συμφέροντός του γιὰ νὰ τὸν κολακέψουν. Ἡ πολιτεία χαιρόταν γιὰ ὅλα αὐτὰ ποὺ γίνονταν ἐπειδὴ νόμιζε ὅτι οἱ Τριάκοντα ἐνεργοὺν γιὰ τὸ καλύτερο. Ὅταν ὅμως στερεώθηκαν στὴν ἐξουσία δὲν σέβονταν κανέναν ἀπὸ τοὺς πολίτες ἀλλὰ σκότωσαν ὅσους ξεχώριζαν ἀπὸ πλοῦτο, καταγωγὴ ἢ αξίωμα θέλοντας νὰ ἐξαφανίσουν τοὺς ἐπιφοβοὺς καὶ, ταυτόχρονα, νὰ ἀρπάξουν τὶς περιουσίες τους. Σὲ μικρὸ χρονικὸ διάστημα σκότωσαν ὅχι λιγότερους ἀπὸ χίλιους πεντακόσιους.

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ικέτης, συνοχή, δωρητής, εκτίμηση, απερίσκεπτος.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Ίερων §§ 2.6-9

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Στο έργο αυτό γίνεται συζήτηση ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών Ιέρωνα και τον ποιητή Σιμωνίδα σχετικά με τις διαφορές του τυραννικού από τον ιδιωτικό βίο.

Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὦ Σιμωνίδη, καὶ λέγω σοὶ ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλείστα κέκτηνται. Αὐτίκα γὰρ εἰ μὲν εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ταύτης ἐλάχιστον τοῖς τυράννοις μέτεστιν· εἰ δὲ πόλεμος μέγα κακόν, τούτου πλείστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσιν. Εὐθὺς γὰρ τοῖς μὲν ἰδιώταις, ἂν μὴ ἡ πόλις αὐτῶν κοινὸν πόλεμον πολεμῆ, ἕξεστιν ὅποι ἂν βούλωνται πορεύεσθαι μηδὲν φοβουμένους μή τις αὐτοὺς ἀποκτείνῃ, οἱ δὲ τύραννοι πάντες πανταχῆ ὡς διὰ πολεμίας πορεύονται. Αὐτοὶ τε γοῦν ὀπλισμένοι οἴονται ἀνάγκην εἶναι διάγειν καὶ ἄλλους ὀπλοφόρους ἀεὶ συμπεριάγεσθαι. Ἐπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἐὰν καὶ στρατεύωνταὶ που εἰς πολεμίαν, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴν γε ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσις ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι ἐπειδὴν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίους ἴσασις ὄντες.

Αὐτίκα γάρ: παραδείγματος χάριν/ χάρη

διὰ πολεμίας: μέσα από εχθρική χώρα

οἴκαδε: στην πατρίδα

συμπεριάγεσθαι <συμπεριάγομαι: περιφέρομαι μαζί με..., συνοδεύομαι από...

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Αὐτίκα γάρ... ἀεὶ συμπεριάγεσθαι**».
- Γ4.** **α.** «**εἶναι, πορεύεσθαι**»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας.
- β.** «**Ἐπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἐὰν καὶ στρατεύωνταὶ που εἰς πολεμίαν, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴν γε ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσις ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι ἐπειδὴν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίους ἴσασις ὄντες**». Στο παραπάνω απόσπασμα να διακρίνετε τις δευτερεύουσες προτάσεις και να γράψετε το είδος τους.

43. ΘΕΜΑ 17275

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ

Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐθιγὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έφυγαν από την Αθήνα για τον Πόντο, όταν οι Τριάκοντα ανέλαβαν την εξουσία.
2. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι οι Τριάκοντα στερούσαν τα πολιτικά δικαιώματα ακόμα και από αυτούς με τους οποίους συνεργάστηκαν για την ανατροπή της δημοκρατίας.
3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο η ξύλινη πινακίδα (τὸ σανίδιον) αποτελεί ισχυρή απόδειξη για αυτούς που υπηρέτησαν στην τάξη των υπέων.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις

1. «**Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε...**». Ποιο ιστορικό γεγονός υπαινίσσεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς**»;
2. «**οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν>**»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**τῶν τειχῶν καθαιρουμένων**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§15-17

Ο ομιλητής προσπαθεί να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Ακόμη, άνδρες δικαστές, αξίζει να προβληματιστείτε και για τις άλλες μου πράξεις· έδειξα δηλαδή τέτοια διαγωγή στις συμφορές της πόλης, ώστε, αν όλοι είχαν τις ίδιες απόψεις με εμένα, κανένας από σας δε θα είχε πάθει τίποτε. Γιατί στην περίοδο της ολιγαρχίας κανείς δε θα φανεί ότι οδηγήθηκε εξαιτίας μου στη φυλακή, ούτε ότι τιμωρήθηκε κανείς από τους εχθρούς, ούτε ότι ευεργετήθηκε κανείς από τους φίλους. Και αυτό δεν είναι άξιο θαυμασμού· γιατί, εκείνη την εποχή ήταν δύσκολο να κάνει κανείς καλό, αλλά ήταν εύκολο, σ' όποιον ήθελε, να κάνει κακό. Ούτε, πάλι, θα φανώ ότι συμπεριέλαβα κανέναν στον κατάλογο των μη Αθηναίων, ούτε ότι ζήτησα την εύνοια κάποιου δικαστή, ούτε ότι έγινα πλουσιότερος εκμεταλλευόμενος τις δικές σας συμφορές. Κι όμως, αν οργίξεσθε εναντίον των υπευθύνων γι' αυτές τις συμφορές, είναι λογικό να θεωρούνται από σας ανώτεροι αυτοί που δεν έχουν διαπράξει κανένα κακό. Νομίζω ασφαλώς, άνδρες δικαστές, ότι έχω δείξει με τη μεγαλύτερη αξιοπιστία τα δημοκρατικά μου φρονήματα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο: **καθαιρουμένων, πολιτείας, καιρόν, δήμον, σανιδίου**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο)**.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδου Ιστορία 1 §§ 94-95

(έκδ. των Jones, H.S., Powell, J.E. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1942, ανατ. 1970)

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Θουκυδίδης αναφέρεται στην εκστρατεία των Ελλήνων κατά των Περσών με επικεφαλής τον Πausanία μετά τους Περσικούς πολέμους. Ο ιστορικός παρουσιάζει τα γεγονότα που οδήγησαν στην ανάληψη της αρχηγίας από τους Αθηναίους.

Πausanίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαιμόνος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος. Καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο, καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῆδε τῇ ἡγεμονίᾳ. Ἦδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ οἱ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο καὶ οὐχ ἦκιστα οἱ Ἴωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἠξίουσαν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γίνεσθαι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ Πausanία μὴ ἐπιτρέπειν, ἣν που βιάζεται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι τᾶλλά τε καταστησόμενοι ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Πausanίαν ἀνακρινούσντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο· καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία.

κατεστρέψαντο: υπέταξαν

βιαίου ὄντος αὐτοῦ ἤχθοντο: δυσανασχετούσαν με τη βίαη συμπεριφορά του

νεωστὶ: προσφάτως, προ ολίγου

ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς: με τον τρόπο που θα τους φαινόταν καλύτερος γι' αυτούς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Πausanίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ... νεωστὶ ἠλευθέρωντο**».
- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων επιρρηματικών προσδιορισμών του κειμένου:

ἀπὸ Πελοποννήσου:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐς Κύπρον:	εἶναι	.....	στο	.....
ὕστερον:	εἶναι	.....	στο	.....
οὐχ ἦκιστα:	εἶναι	.....	στο	.....
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους:	εἶναι	.....	στο	.....
Ἐν τούτῳ:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Ἦδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ οἱ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο καὶ οὐχ ἤκιστα οἱ Ἴωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο.» Να εντοπίσετε το ρήμα της κύριας πρότασης και να καταγράψετε τα υποκείμενα του συγκεκριμένου ρήματος.

44. ΘΕΜΑ 19090

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έφυγαν από την Αθήνα για τον Πόντο μετά την κατεδάφιση των Μακρών τειχών.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του επέστρεψαν στην Αθήνα μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας.
3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο οι Τριάκοντα συνήθως παρείχαν αξιώματα σε εκείνους που δεν είχαν διαπράξει κανένα αδίκημα.
4. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου, η αναγραφή του ονόματός του στο σανίδιο δεν ήταν ισχυρή απόδειξη.
5. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι πολλοί από αυτούς που παραδέχονταν ότι ήταν ιππείς δεν ήταν καταχωρισμένοι στο σανίδιο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§13-14

Ο ομιλητής προσπαθεί κατά τη δοκιμασίαν του να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Γι' αυτό ακριβώς δαπανούσα περισσότερα από όσα μου καθόριζε η πόλη, για να θεωρούμαι δηλαδή από σας και καλύτερος και, αν κάποτε μου συνέβαινε κάποια ατυχία, να την αντιπαλεύω (ενώπιόν σας) καλύτερα. Όλα αυτά τα στερήθηκα στην ολιγαρχία. Γιατί, δεν έκριναν άξιο να αναγνωρίζεται ευγνωμοσύνη σ' αυτούς που είχαν γίνει πρόξενοι κάποιου καλού για τη δημοκρατία, αλλά τιμούσαν όσους είχαν διαπράξει πολλά κακά σε βάρος σας, γιατί αυτό το κριτήριο λάμβαναν υπόψη τους από μας (που είχαμε μείνει στην Αθήνα). Αφού αναλογιστείτε όλα αυτά,

δεν πρέπει να θεωρείτε τους λόγους αυτών πιστευτούς αλλά να κρίνετε από τα έργα που έχει κάνει ο καθένας. Γιατί εγώ, άνδρες δικαστές, ούτε με τους τετρακόσιους μπλέχτηκα· Αλλιώς, όποιος θέλει από τους κατηγορούς, ας πάρει το λόγο και ας το αποδείξει· ούτε πάλι, όταν ανέλαβαν οι τριάντα τύραννοι, κανείς θα αποδείξει ότι έγινα βουλευτής ή ανέλαβα κάποια δημόσια θέση. Επομένως, αν, παρόλο που μου ήταν δυνατό να αναλάβω εξουσία, το αρνήθηκα, δικαιούμαι τώρα από σας να τιμηθώ· αν όμως οι τότε ισχυροί με θεώρησαν ανάξιο να με καταστήσουν μέλος της εξουσίας, πώς λοιπόν φανερότερα παρά έτσι θα μπορούσα να αποδείξω ότι οι κατηγοροί ψεύδονται;

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **μεθισταμένης:** Η Γαλλική ..... είναι ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα της παγκόσμιας ιστορίας.
- **μετέχειν:** Εξασφαλίστηκε η ..... γνωστών καλλιτεχνών στο φεστιβάλ.
- **σκοπεῖν:** Δεν καταλαβαίνω τη ..... αυτής της συζήτησης.
- **εὐηθές:** Αν και δεν διέπραξε ο ίδιος το έγκλημα με τα ίδια του τα χέρια, φαίνεται ωστόσο πως είναι ο ..... αντουργός.
- **ἀποδημούντων:** Το σχολείο, εκτός από γνώσεις, χρειάζεται να καλλιεργεί τη ..... και τη φαντασία του παιδιού.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδου Ἱστορία 1 §§ 94-95

(έκδ. των Jones, H.S., Powell, J.E. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1942, ανατ. 1970)

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Θουκυδίδης αναφέρεται στην εκστρατεία των Ελλήνων κατά των Περσών με επικεφαλής τον Πausanία μετά τους Περσικούς πολέμους. Ο ιστορικός παρουσιάζει τα γεγονότα που οδήγησαν στην ανάληψη της αρχηγίας από τους Αθηναίους.

Πausanίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαιμόνος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος. Καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο, καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῆδε τῇ ἡγεμονίᾳ. Ἦδη δὲ βιαίῳ ὄντος αὐτοῦ οἱ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο καὶ οὐχ ἤκιστα οἱ Ἴωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἠξιοῦν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γίνεσθαι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ Πausanία μὴ ἐπιτρέπειν, ἣν που βιάζεται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι τᾶλλά τε καταστησόμενοι ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Πausanίαν ἀνακρινούσντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο· καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, **καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία.**

κατεστρέψαντο: υπέταξαν

βιαίῳ ὄντος αὐτοῦ ἤχθοντο: δυσανασχετούσαν με τη βίαη συμπεριφορά του

νεωστί: προσφάτως, προ ολίγου

ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς: με τον τρόπο που θα τους φαινόταν καλύτερος γι' αυτούς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ... νεωστὶ ἠλευθέροντο**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

Μήδων:	εἶναι.....	στο.....
ἡγεμόνας:	εἶναι.....	στο.....
γίγνεσθαι:	εἶναι.....	στο.....
Παυσανία:	εἶναι.....	στο.....
τοὺς λόγους:	εἶναι.....	στο.....

β. «**καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία**»: Διατυπώνεται εδώ μια σύγκριση σε σχέση με τον τρόπο που ασκούσε την αρχηγία ο Παυσανίας. Να εντοπίσετε τους δύο όρους της σύγκρισης, καθώς και τη λέξη που δηλώνει την υπεροχή του ενός όρου σε σχέση με τον άλλον.

45. ΘΕΜΑ 19093

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθιγὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔννευσιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έφυγαν από την Αθήνα για τον Πόντο, όταν οι Τριάκοντα ανέλαβαν την εξουσία.
2. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι οι Τριάκοντα στερούσαν τα πολιτικά δικαιώματα ακόμα και από αυτούς με τους οποίους συνεργάστηκαν για την ανατροπή της δημοκρατίας.
3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο η ξύλινη πινακίδα (τὸ σανίδιον) αποτελεί ισχυρή απόδειξη για αυτούς που υπηρέτησαν στην τάξη των ιππέων.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις

1. «**Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε...**». Ποιο ιστορικό γεγονός υπαινίσσεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς**»;
2. «**οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν>**»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**τῶν τειχῶν καθαιρουμένων**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ἀθηναίων Πολιτεία §§35.2-4

Στο έργο Ἀθηναίων Πολιτεία ο Ἀριστοτέλης πραγματεύεται την πολιτειακή ιστορία της αρχαίας Αθήνας. Το κείμενο αναφέρεται στις πολιτειακές εξελίξεις μετά την ανάληψη της εξουσίας από τους Τριάκοντα.

Στην αρχή ήσαν μετριοπαθείς με τους πολίτες και προσποιούνταν ότι κυβερνούν σύμφωνα με το πάτριο πολίτευμα. Αφαίρεσαν από τον Ἄρειο Πάγο τους νόμους του Εφιάλτη και του Αρχιστράτου περί Αρεοπαγιτών και τους νόμους του Σόλωνα ὅσοι ἔδιναν λαβή σε αμφισβητήσεις και κατήγγησαν την τελεσιδικία από τους δικαστές. Ισχυρίζονταν ότι διορθώνουν ἔτσι το πολίτευμα αφαιρώντας κάθε αιτία αμφισβητήσεως. [...] Στην αρχή, λοιπόν, αυτά έκαναν. Καταδίωξαν τους συκοφάντες και τους κακούς εκείνους και φαύλους, ὅσοι μιλούσαν στον λαό εναντίον του συμφέροντός του για να τον κολακέψουν. Η πολιτεία χαιρόταν για ὅλα αυτά που γίνονταν επειδή νόμιζε ότι οι Τριάκοντα ενεργούν για το καλύτερο. Όταν ὁμως στερεώθηκαν στην εξουσία δεν σέβονταν κανέναν από τους πολίτες αλλά σκότωσαν ὄσους ξεχώριζαν από πλούτο, καταγωγή ή αξίωμα θέλοντας να εξαφανίσουν τους ἐπιφοβους και, ταυτόχρονα, να αρπάζουν τις περιουσίες τους. Σε μικρό χρονικό διάστημα σκότωσαν ὄχι λιγότερους από χίλιους πεντακόσιους.

Μτφρ. Α.Σ. Βλάχος

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **πατήρ, πένθ', ήμέραις, καιρόν, δήμον.**

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§92-94.1

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη ότι ως ένας από τους Τριάκοντα προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Πλησιάζοντας στο τέλος του λόγου του και πριν κατέβει από το βήμα, ο ρήτορας αιτιολογεί την πρότασή του για θανατική καταδίκη του κατηγορουμένου και προσπαθεί να μεταπείσει τους δικαστές που σκόπευαν να ψηφίσουν για την αθώωσή του.

Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἐκατέρους ἀναμνήσας καταβαίνειν, τούς τε ἐξ ἄστεως καὶ τούς ἐκ Πειραιῶς, ἵνα τάς ὑμῖν διὰ τούτων γεγενημένας συμφορᾶς παραδείγματα ἔχοντες τὴν ψῆφον φέρητε. Καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ ἄστεῶς ἔστε, σκέψασθε ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε, ὥστε ἀδελφοῖς καὶ ὑέσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ ἠττηθέντες μὲν τοῖς νικήσασι τὸ ἴσον ἔχετε, νικήσαντες δ' ἂν τούτοις ἐδουλεύετε. Καὶ τούς ἰδίους οἴκους οὗτοι μὲν ἂν ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο, ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους ἔχετε· συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἤξιον, συνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκαζον, εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας

ἐλθόντες ὥστε οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινούμενοι πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνειδῶν μεταδιδόντες εὖνους ᾧοντο εἶναι.

δουλεύω: εἶμαι δούλος σε κάποιον, υπηρετῶ ως δούλος

τὰ ὀνειδίη: οἱ αισχρὲς πράξεις, τὰ αἰσχη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Βούλομαι δὲ ὀλίγα ... ἂν τούτοις ἐδουλεύετε**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἐκατέρους:	εἶναι.....	στο.....
καταβαίνειν:	εἶναι.....	στο.....
τὰς ... συμφορὰς:	εἶναι.....	στο.....
συνωφελεῖσθαι:	εἶναι.....	στο.....
ὑπεροψίας:	εἶναι.....	στο.....
εἶναι:	εἶναι.....	στο.....

β. Ο ομιλητής στο παραπάνω απόσπασμα διατυπώνει κάποια συμπεράσματα. Να τα εντοπίσετε και να καταγράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις στις οποίες τα διατυπώνει.

46. ΘΕΜΑ 23808

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειγῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Με βάση το αρχαίο κείμενο να επιλέξετε από τις παρακάτω διατυπώσεις εκείνη με την οποία ολοκληρώνεται ορθά το νόημα, και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

Σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει ο Μαντίθεος

1. α. ο Σάτυρος ήταν ο πατέρας τους που τους έστειλε στον Πόντο.

β. ο Σάτυρος ήταν ο βασιλιάς του Πόντου.

2. α. όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.

- β. όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα προς το τέλος του τυραννικού καθεστώτος αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
3. α. η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο ήταν ισχυρή απόδειξη.
β. η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο δεν ήταν έγκυρη απόδειξη.
- β. «...οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμῆν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες»:
1. Ποιους ακριβώς εννοεί ο Μαντίθεος με τις αντωνυμίες «ἡμᾶς» και «ἐκεῖνοι»;
  2. Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «εἰς τοιοῦτον καιρὸν»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§15-17

Ο ομιλητής προσπαθεί να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Ακόμη, άνδρες δικαστές, αξίζει να προβληματιστείτε και για τις άλλες μου πράξεις· έδειξα δηλαδή τέτοια διαγωγή στις συμφορές της πόλης, ώστε, αν όλοι είχαν τις ίδιες απόψεις με εμένα, κανένας από σας δε θα είχε πάθει τίποτε. Γιατί στην περίοδο της ολιγαρχίας κανείς δε θα φανεί ότι οδηγήθηκε εξαιτίας μου στη φυλακή, ούτε ότι τιμωρήθηκε κανείς από τους εχθρούς, ούτε ότι ευεργετήθηκε κανείς από τους φίλους. Και αυτό δεν είναι άξιο θαυμασμού· γιατί, εκείνη την εποχή ήταν δύσκολο να κάνει κανείς καλό, αλλά ήταν εύκολο, σ' όποιον ήθελε, να κάνει κακό. Ούτε, πάλι, θα φανώ ότι συμπεριέλαβα κανέναν στον κατάλογο των μη Αθηναίων, ούτε ότι ζήτησα την εύνοια κάποιου δικαστή, ούτε ότι έγινα πλουσιότερος εκμεταλλευόμενος τις δικές σας συμφορές. Κι όμως, αν οργίζεσθε εναντίον των υπευθύνων γι' αυτές τις συμφορές, είναι λογικό να θεωρούνται από σας ανώτεροι αυτοί που δεν έχουν διαπράξει κανένα κακό. Νομίζω ασφαλώς, άνδρες δικαστές, ότι έχω δείξει με τη μεγαλύτερη αξιοπιστία τα δημοκρατικά μου φρονήματα.

Μιτρο. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αφηρημένος, άγνωστος, αντίδοτο, απερισκαψία, ηθική.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Απολογία Σωκράτους 32c-e

(έκδ. του John Burnet, Oxford University Press, 1903)

Στην απολογία του, ο Σωκράτης, έχοντας επίγνωση του πολιτικού χαρακτήρα των κατηγοριών, εξηγεί πως δεν ασχολήθηκε με την πολιτική, διαχωρίζει τη θέση του από τις θέσεις και τις πολιτικές ενέργειες νεαρών του ακροατηρίου του, όπως του Κριτία και του Αλκιβιάδη, ενώ παράλληλα αποδεικνύει ότι ποτέ δε συμφώνησε σε οτιδήποτε που να μην είναι δίκαιο, ούτε με κανένα άλλον ούτε με αυτούς που οι συκοφάντες ονομάζουν μαθητές του.

Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὖ μεταπεμνόμενοι με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον ἵνα ἀποθάνοι, οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ

προσέταπτον, βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλήσαι αἰτιῶν. Τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ αὐτῷ ἐνεδειξάμην ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν, **τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει**. Ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν, οὕτως ἰσχυρὰ οὔσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὄχοντο εἰς Σαλαμίνα καὶ ἤγαγον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ὄχόμην ἀπιῶν οἴκαδε. Καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. Καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

ἀναπλήσαι αἰτιῶν: να εμπλέξουν στα εγκλήματα τους.

εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν: για να το πω ωμά, ούτε τόσο δα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, ... τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει**».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτικὴ λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

πέμπτον:	εἶναι	.....	στο	.....
εἰς τὴν θόλον:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐκ Σαλαμίνας:	εἶναι	.....	στο	.....
θανάτου:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀπιῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
οἴκαδε:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «**τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει**»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της παραπάνω πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτικὴ λειτουργία της.

47. ΘΕΜΑ 35057

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Με βάση το αρχαίο κείμενο να επιλέξετε από τις παρακάτω διατυπώσεις εκείνη με την οποία ολοκληρώνεται ορθά το νόημα, και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

Σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει ο Μαντίθεος

1. **α.** ο Σάτυρος ήταν ο πατέρας τους που τους έστειλε στον Πόντο.
β. ο Σάτυρος ήταν ο βασιλιάς του Πόντου.
  2. **α.** όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
β. όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα προς το τέλος του τυραννικού καθεστώτος αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
  3. **α.** η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο ήταν ισχυρή απόδειξη.
β. η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο δεν ήταν έγκυρη απόδειξη.
- β.** «...οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες»:
1. Ποιους ακριβῶς εννοεῖ ο Μαντίθεος με τις αντωνυμίες «ἡμᾶς» και «ἐκεῖνοι»;
  2. Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «εἰς τοιοῦτον καιρὸν»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§15-17

Ο ομιλητής προσπαθεί να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Ακόμη, άνδρες δικαστές, αξίζει να προβληματιστείτε και για τις άλλες μου πράξεις· έδειξα δηλαδή τέτοια διαγωγή στις συμφορές της πόλης, ώστε, αν όλοι είχαν τις ίδιες απόψεις με εμένα, κανένας από σας δε θα είχε πάθει τίποτε. Γιατί στην περίοδο της ολιγαρχίας κανείς δε θα φανεί ότι οδηγήθηκε εξαιτίας μου στη φυλακή, ούτε ότι τιμωρήθηκε κανείς από τους εχθρούς, ούτε ότι ευεργετήθηκε κανείς από τους φίλους. Και αυτό δεν είναι άξιο θαυμασμού· γιατί, εκείνη την εποχή ήταν δύσκολο να κάνει κανείς καλό, αλλά ήταν εύκολο, σ' όποιον ήθελε, να κάνει κακό. Ούτε, πάλι, θα φανώ ότι συμπεριέλαβα κανέναν στον κατάλογο των μη Αθηναίων, ούτε ότι ζήτησα την εύνοια κάποιου δικαστή, ούτε ότι έγινα πλουσιότερος εκμεταλλευόμενος τις δικές σας συμφορές. Κι όμως, αν οργίζεσθε εναντίον των υπευθύνων γι' αυτές τις συμφορές, είναι λογικό να θεωρούνται από σας ανώτεροι αυτοί που δεν έχουν διαπράξει κανένα κακό. Νομίζω ασφαλώς, άνδρες δικαστές, ότι έχω δείξει με τη μεγαλύτερη αξιοπιστία τα δημοκρατικά μου φρονήματα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αφηρημένος, άγνωστος, αντιδοτο, απερισκεψία, ηθική.**

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Ίέρων §§ 2.6-9

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Στο έργο αυτό γίνεται συζήτηση ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών Ιέρωνα και τον ποιητή Σιμωνίδη σχετικά με τις διαφορές του τυραννικού από τον ιδιωτικό βίο.

Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὃ Σιμωνίδη, καὶ λέγω σοι ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλεῖστα κέκτηνται. Αὐτίκα γὰρ εἰ μὲν εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ταύτης ἐλάχιστον τοῖς τυράννοις μέτεστιν· εἰ δὲ πόλεμος μέγα κακόν, τούτου πλεῖστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσιν. Εὐθὺς γὰρ τοῖς μὲν ἰδιώταις, ἂν μὴ ἡ πόλις αὐτῶν κοινὸν πόλεμον πολέμῃ, ἕξεστιν ὅποι ἂν βούλωνται πορεύεσθαι μηδὲν φοβουμένους μὴ τις αὐτοὺς ἀποκτείνῃ, οἱ δὲ τύραννοι πάντες πανταχῇ ὡς διὰ πολεμίας πορεύονται. Αὐτοὶ τε γοῦν ὠπλισμένοι οἴονται ἀνάγκην εἶναι διάγειν καὶ ἄλλους ὀπλοφόρους αἰεὶ συμπεριάγεσθαι. Ἔπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἐὰν καὶ στρατεύωνταί που εἰς πολέμιαν, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴν γε ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσις ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι ἐπειδὴν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολέμοις ἴσασιν ὄντες.

Αὐτίκα γάρ: παραδείγματος χάριν/ χάρη

διὰ πολεμίας: μέσα από εχθρική χώρα

οἴκαδε: στην πατρίδα

συμπεριάγεσθαι <συμπεριάγομαι: περιφέρομαι μαζί με..., συνοδεύομαι από...

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Αὐτίκα γάρ... αἰεὶ συμπεριάγεσθαι**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τῶν ... κακῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀγαθόν:	εἶναι	.....	στο	.....
τούτου:	εἶναι	.....	στο	.....
πόλεμον:	εἶναι	.....	στο	.....
διάγειν:	εἶναι	.....	στο	.....
πλείστοις:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὃ Σιμωνίδη, καὶ λέγω σοι ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλεῖστα κέκτηνται»: Στην παραπάνω περίοδο λόγου, να αναγνωρίσετε το εἶδος των δευτερευουσῶν προτάσεων και τον συντακτικό τους ρόλο.

48. ΘΕΜΑ 15946

ΔΙΑΔΗΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§6-7

Ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνευσιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ράδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον

ἐκεῖνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκεῖνοις δὲ τοῖς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι είναι ασφαλές τεκμήριο να εντοπίσει κάποιος τα ονόματα όσων υπηρέτησαν ως ιππείς την εποχή των Τριάκοντα με βάση το σανίδιο.
  2. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι ονόματα πολιτών που απουσίαζαν από την Αθήνα την εποχή των Τριάκοντα περιλαμβάνονται στο σανίδιο.
  3. Ο Μαντίθεος διαβεβαιώνει ότι επέστρεψε στους φυλάρχους το χρηματικό επίδομα που έλαβε ως ιππέας.
  4. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι, αν οι φύλαρχοι δεν παρουσίαζαν αυτούς που είχαν πάρει το χρηματικό επίδομα, θα πλήρωναν οι ίδιοι το συγκεκριμένο ποσό.
  5. Ο Μαντίθεος καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι κατάλογοι που παραδίδονταν από τους φυλάρχους είναι πιο αξιόπιστο στοιχείο σε σχέση με το σανίδιο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Όμηρος, Ίλιάς Ζ 166-183

Ο Γλαύκος αφηγείται στον Διομήδη την ιστορία του προγόνου του, Βελλεροφόντη, τον οποίο συκοφάντησε η βασίλισσα Άντεια στον σύζυγό της και βασιλιά του Άργους, Προίτο.

Και ο βασιλέας χόλωσε, πλην να φονεύσει ξένον
εντράπη και τον έστειλε να υπάγει στην Λυκίαν·
και μέσα εις κλειστόν πίνακα του έδωκε σημεία,
που χάραξε κακόβουλα με νόημα θανάτου,
του πενθερού του να δειχθούν δια να τον αφανίσει· 170

και με το άγιο των θεών προβόδισμα κινούσε
προς την Λυκίαν κι έφθασεν εκεί που ο Ξάνθος ρέει·
και ο βασιλέας πρόθυμα τον τίμησε κι εννέα
ημέρες τον εξένισε κι έσφαξ' εννέα μόσχους.

Αλλ' ως η αυγή στον ουρανόν ερόδισε η δεκάτη 175
εκείνος τον εξέτασε κι εζήτη να γνωρίσει
ό,τι σημάδι του 'φερεν απ' τον γαμβρόν του Προίτον.

Και ως έλαβε τ' ολέθριο σημάδι του γαμβρού του,
πρώτον την φρικτήν Χίμαιραν τον στέλνει να φονεύσει·
και αυτή γένος ανθρώπινο δεν ήταν, αλλά θεῖον, 180
δράκος οπίσω, λέοντας εμπρός, στην μέσην αίγα,

κι ἦσαν τα σπλάγχνα της φωτιά και φλόγες η πνοή της.

Την φόνευσ' όμως, θαρρετός στα θεϊκά σημεία·

Μτφρ. Ι. Πολυλάς

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. αντίδωρο	α. εϋθές
2. διένεξη	β. ίππεύειν
3. άλογο	γ. έγγεγραμμένοι
4. απενεργοποίηση	δ. άπενεγκείν
5. ανήθικος	ε. παραδοθέντα
6. έφιππος	
7. αντιγραφή	

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Άρεοπαγίτικος §§21-23

(έκδ. του Mathieu,G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1942, ανατ. 1966)

Ο Ίσοκράτης αναφέρεται στην αξιοκρατική επιλογή των αρχόντων της αθηναϊκής πολιτείας, την οποία ο Σόλωνας και ο Κλεισθένης θέσπισαν κατά το παρελθόν.

Μέγιστον δ' αὐτοῖς συνεβάλετο πρὸς τὸ καλῶς οἰκεῖν τὴν πόλιν, ὅτι δυοῖν ἰσοτήτοι νομιζομέναι εἶναι, καὶ τῆς μὲν ταῦτὸν ἅπασιν ἀπονεμούσης, τῆς δὲ τὸ προσῆκον ἐκάστοις, οὐκ ἠγνόουν τὴν χρησιμωτέραν, ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν αὐτῶν ἀξιούσαν τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς ἀπεδοκίμαζον ὡς οὐ δικαίαν οὔσαν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον τιμῶσαν καὶ κολάζουσαν προηροῦντο καὶ διὰ ταύτης ᾧκουν τὴν πόλιν, οὐκ ἐξ ἀπάντων τὰς ἀρχὰς κληροῦντες, ἀλλὰ τοὺς βελτίστους καὶ τοὺς ἰκανωτάτους ἐφ' ἕκαστον τῶν ἔργων προκρίνοντες. Τοιούτους γὰρ ἤλιπον ἔσεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους, οἳοί περ ἂν ᾧσιν οἱ τῶν πραγμάτων ἐπιστατοῦντες. **Ἔπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγγάνειν γιγνομένην·** ἐν μὲν γὰρ τῇ κληρώσει τὴν τύχην βραβεύσειν καὶ πολλάκις λήψεσθαι τὰς ἀρχὰς τοὺς ὀλιγαρχίας ἐπιθυμοῦντας, ἐν δὲ τῷ προκρίνειν τοὺς ἐπιεικεστάτους τὸν δῆμον ἔσεσθαι κύριον ἐλέσθαι τοὺς ἀγαπῶντας μάλιστα τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν.

δυοῖν ἰσοτήτοι νομιζομέναι: ἐπειδὴ αναγνωρίζονταν ὅτι ὑπάρχουν δυο εἶδη ἰσότητας

δημοτικωτέραν: περισσότερο συμφέρουσα/αρεστή στον λαό

ἢ ἀρχή: ἡ θέση ἐξουσίας, τὸ πολιτικό ἀξίωμα

τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν: τὸ υφιστάμενο πολίτευμα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τοιούτους γὰρ ἤλπιζον ... τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

οὔσαν:	εἶναι.....	στο.....
διὰ ταύτης:	εἶναι.....	στο.....
τῶν ἔργων:	εἶναι.....	στο.....
ἔσεσθαι:	εἶναι.....	στο.....
κύριον:	εἶναι.....	στο.....

- β. «Ἐπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγχάνειν γιγνομένην»: Ο ρήτορας κάνει μία σύγκριση μεταξύ δύο τρόπων επιλογής αρχόντων. Να εντοπίσετε τους δύο όρους της σύγκρισης, καθώς και τη λέξη που δηλώνει την ανωτερότητα του ενός σε σχέση με τον άλλον.

49. ΘΕΜΑ 19213

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§6-7

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ρᾶδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκεῖνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ρᾶδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκεῖνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Με βάση το αρχαίο κείμενο να επιλέξετε από τις παρακάτω διατυπώσεις εκείνη με την οποία ολοκληρώνεται ορθά το νόημα, και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου

- α. ὅλοι ὅσοι εἶχαν ζήσει ἐκτὸς Ἀθήνας κατὰ τὴν περίοδο τοῦ τυραννικοῦ καθεστώτος αναγράφονταν στο σανίδιο με τὴν ιδιότητα τοῦ ἰπέα.
β. στο σανίδιο υπήρχαν παραλείψεις, καθὼς δὲν εἶχαν αναγραφεί με ἀκρίβεια ὅλοι ὅσοι εἶχαν παραδεχτεί ὅτι ἦταν ἰπεῖς κατὰ τὴν περίοδο τοῦ τυραννικοῦ καθεστώτος.
- α. ἦταν εὐκόλο να ἀλλοιώσει κανεὶς τὰ ονόματα που εἶχαν αναγραφεί στο σανίδιο.
β. ἦταν δύσκολο να ἀλλοιώσει κανεὶς τὰ ονόματα που εἶχαν αναγραφεί στο σανίδιο.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «έν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «τούτῳ»;
2. «...ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»;
3. «...ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι»: Σε τι αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «ἐκείνοις»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Περὶ τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας §§9-10

Στην Αθήνα το 383 π.Χ. ο Εὐάνδρος κρίνεται για τη θέση του επώνυμου άρχοντα της πόλης. Ο ομιλητής, κατήγορος του Εὐάνδρου, επιτίθεται εναντίον του, καταλογίζοντάς του συνεργασία με τους Τριάκοντα τυράννους και απόπειρα εξαπάτησης των βουλευτών.

Αυτά κυρίως να εξετάσετε: κι εκείνο να αναλογιστείτε, ότι δηλαδή αυτός που θέσπισε το νόμο για τη «δοκιμασία», τον θέσπισε κατεξοχήν για όσους άσκησαν εξουσία κατά τη διάρκεια της ολιγαρχίας, πιστεύοντας πως είναι παρανοϊκό αν εκείνοι, εξαιτίας των οποίων καταλύθηκε η δημοκρατία, θα κυβερνήσουν πάλι στην ίδια την πόλη και θα γίνουν κυρίαρχοι, στους νόμους και στην πόλη, την οποία διοικώντας λίγο νωρίτερα, τόσο αισχρά και βάνουσα την έβλαψαν. Ωστε πρέπει να μην «πάρτε στα αφήφιστα» τη διαδικασία της «δοκιμασίας» κι ούτε να υποβαθμίσετε την υπόθεση θεωρώντας την ασήμαντη, αλλά να έχετε τα μάτια σας ορθάνοιχτα: γιατί, από τη σωστή άσκηση της εξουσίας από τον κάθε άρχοντα χωριστά σώζεται το πολίτευμα και η πόλη. Και αν εξεταζόταν τώρα για να εγκριθεί η εκλογή του ως βουλευτή ή διότι, ανήκοντας αυτός στους υπείς, την εποχή των τριάντα τυράννων είχε συμπεριληφθεί και γραφτεί το όνομά του στις ξύλινες πινακίδες, θα τον αποκλείατε (από το αξίωμα) χωρίς την ανάγκη παράστασης κατηγορού. Τώρα, που αποδεικνύεται αναντίρρητα ότι όχι μόνο υπηρέτησε στην τάξη των υπέων και όχι μόνο ότι χρημάτισε βουλευτής, αλλά ότι ήταν υπονομευτής της δημοκρατίας, δεν θα κάνατε ανοησία, αν δείξετε ότι δεν έχετε την ίδια γνώμη γι' αυτόν;

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. εὐθηθές ἐστίν	α. είναι ηθικό β. είναι ανόητο
2. οὐκ ἔνεισιν	α. δεν περιλαμβάνονται β. δεν ενέχονται
3. ἔνιοι τῶν ἀποδημούντων	α. κάποιοι που είχαν πεθάνει β. κάποιοι που απουσίαζαν
4. ἀναπράξῃτε	α. να εισπράξετε πίσω β. να διαπράξετε

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ἀθηναίων Πολιτεία §§55.4-55.5

(έκδ. του Η. Oppermann, Λειψία: Teubner, 1928, ανατ. 1968)

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Ἀριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Στο κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον τρόπο ανάδειξης και τη δοκιμασία των Ἐννέα αρχόντων.

Ἐπειδὴν δὲ παράσχηται τοὺς μάρτυρας, ἐπερωτᾷ «τούτου βούλεται τις κατηγορεῖν;» κἂν μὲν ἦ τις κατήγορος, δοὺς κατηγορίαν καὶ ἀπολογία, οὕτω δίδωσιν ἐν μὲν τῇ βουλῇ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ τὴν ψῆφον· ἐὰν δὲ μηδεὶς βούληται κατηγορεῖν, εὐθὺς δίδωσι τὴν ψῆφον· καὶ πρότερον μὲν εἷς ἐνέβαλλε τὴν ψῆφον, νῦν δ' ἀνάγκη πάντας ἐστὶ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτῶν, ἵνα ἂν τις πονηρὸς ὧν ἀπαλλάξῃ τοὺς κατηγόρους, ἐπὶ τοῖς δικασταῖς γένηται τοῦτον ἀποδοκιμάσαι. Δοκιμασθέντες δὲ τοῦτον τὸν τρόπον, βαδίζουσι πρὸς τὸν λίθον ἐφ' οὗ τὰ τόμι' ἐστίν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ διαιτηταὶ ὁμόσαντες ἀποφαίνονται τὰς διαίτας, καὶ οἱ μάρτυρες ἐξόμνυνται τὰς μαρτυρίας· ἀναβάντες δ' ἐπὶ τοῦτον ὁμνύουσιν δικαίως ἄρξιν καὶ κατὰ τοὺς νόμους, καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι τῆς ἀρχῆς ἕνεκα, κἂν τι λάβωσι ἀνδριάντα ἀναθήσειν χρυσοῦν.

ἐφ' οὗ τὰ τόμι' ἐστίν: ὅπου εἶναι τοποθετημένα τα κομμάτια (από τα θυσιασμένα ζώα)

ὁμόσαντες <ὄμνυμι: ορκίζομαι

ὁ διαιτητής: ο δικαστής

ἡ δίαιτα: η απόφαση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπειδὴν δὲ παράσχηται ... τοῦτον ἀποδοκιμάσαι.»

Γ4. α. Να γράψετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων του κειμένου: βούλεται, βούληται, ἐνέβαλλε, ἀπαλλάξῃ, ἀποφαίνονται, ἐξόμνυνται.

β. «καὶ πρότερον μὲν εἷς ἐνέβαλλε τὴν ψῆφον, νῦν δ' ἀνάγκη πάντας ἐστὶ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτῶν, ἵνα ἂν τις πονηρὸς ὧν ἀπαλλάξῃ τοὺς κατηγόρους, ἐπὶ τοῖς δικασταῖς γένηται τοῦτον ἀποδοκιμάσαι»: Στην παραπάνω ημιπερίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους.

50. ΘΕΜΑ 19214

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§6-7

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνευσιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος

μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γινῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεῦοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι είναι ασφαλές τεκμήριο να εντοπίσει κάποιος τα ονόματα ὅσων υπηρέτησαν ως ἰπτεῖς την εποχή των Τριάκοντα με βάση το σανίδιο.
2. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι ονόματα πολιτῶν που απουσίαζαν ἀπὸ τὴν Αθήνα τὴν ἐποχὴ τῶν Τριάκοντα περιλαμβάνονται στο σανίδιο.
3. Ο Μαντίθεος διαβεβαιώνει ότι ἐπέστρεψε στους φυλάρχους τὸ χρηματικὸ ἐπίδομα που ἔλαβε ὡς ἰπτεῖας.
4. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι, αν οἱ φύλαρχοι δεν παρουσίαζαν αὐτοὺς που εἶχαν πάρει τὸ χρηματικὸ ἐπίδομα, θα πλήρωναν οἱ ἴδιοι τὸ συγκεκριμένο ποσό.
5. Ο Μαντίθεος καταλήγει στο συμπέρασμα ὅτι οἱ κατάλογοι που παραδίδονταν ἀπὸ τοὺς φυλάρχους εἶναι πῶς ἀξιόπιστο στοιχεῖο σε σχέση με τὸ σανίδιο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὅμηρος, Ἰλιάς Ζ 166-183

Ο Γλαῦκος ἀφηγεῖται στὸν Διομήδη τὴν ἱστορία τοῦ προγόνου του, Βελλεροφόντη, τὸν ὁποῖο συκοφάντησε ἡ βασίλισσα Ἄντεια στὸν σύζυγό της και βασιλιά του Ἄργους, Προῖτο.

Και ὁ βασιλέας χόλωσε, πλὴν να φονεύσει ξένον
 εντράπη και τὸν ἔστειλε να υπάγει στὴν Λυκίαν·
 και μέσα εἰς κλειστόν πίνακα τοῦ ἔδωκε σημεῖα,
 που χάραξε κακόβουλα με νόημα θανάτου,
 τοῦ πενθεροῦ του να δειχθούν δια να τὸν ἀφανίσει· 170
 και με τὸ ἅγιο τῶν θεῶν προβόδισμα κινούσε
 πρὸς τὴν Λυκίαν κι ἔφθασεν ἐκεῖ που ὁ Ξάνθος ῥέει·
 και ὁ βασιλέας πρόθυμα τὸν τίμησε κι ἐννέα
 ἡμέρες τὸν ἐξένισε κι ἔσφαξ' ἐννέα μόσχους.
 Ἀλλ' ὡς ἡ αὐγὴ στὸν οὐρανὸν ἐρόδισε ἡ δεκάτη 175
 ἐκεῖνος τὸν ἐξέτασε κι ἐζήτη να γνωρίσει
 ὅ,τι σημάδι τοῦ ἔφερν ἀπ' τὸν γαμβρόν τοῦ Προῖτον.
 Και ὡς ἔλαβε τ' ὀλέθριο σημάδι τοῦ γαμβροῦ του,
 πρῶτον τὴν φρικτὴν Χίμαιραν τὸν στέλνει να φονεύσει·

και αυτή γένος ανθρώπινο δεν ήταν, αλλά θείον, 180
δράκος οπίσω, λέοντας εμπρός, στην μέσην αίγα,
κι ήσαν τα σπλάχνα της φωτιά και φλόγες η πνοή της.
Την φόνευσ' όμως, θαρρετός στα θεϊκά σημεία·

Μτφρ. Ι. Πολυλάς

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **όμολογούντων, έλεγχος, καταστάσεις, γράμμασιν, ζημιούσθαι**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο)**.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Άρεοπαγитικός §§21-23

(έκδ. του G. Mathieu, Παρίσι: Les Belles Lettres, 1942, ανατ. 1966)

Ο Ίσοκράτης αναφέρεται στην αξιοκρατική επιλογή των αρχόντων της αθηναϊκής πολιτείας, την οποία ο Σόλωνας και ο Κλεισθένης θέσπισαν κατά το παρελθόν.

Μέγιστον δ' αὐτοῖς συνεβάλετο πρὸς τὸ καλῶς οἰκεῖν τὴν πόλιν, ὅτι δυοῖν ἰσοτήτων νομιζομέναι εἶναι, καὶ τῆς μὲν ταῦτὸν ἅπασιν ἀπονεμούσης, τῆς δὲ τὸ προσῆκον ἑκάστοις, οὐκ ἠγνόουν τὴν χρησιμωτέραν, ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσαν τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς ἀπεδοκίμαζον ὡς οὐ δικαίαν οὖσαν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον τιμῶσαν καὶ κολάζουσαν προηροῦντο καὶ διὰ ταύτης ᾤκουν τὴν πόλιν, οὐκ ἐξ ἀπάντων τὰς ἀρχὰς κληροῦντες, ἀλλὰ τοὺς βελτίστους καὶ τοὺς ἰκανωτάτους ἐφ' ἕκαστον τῶν ἔργων προκρίνοντες. Τοιοῦτους γὰρ ἤλιζον ἔσσεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους, οἳοί περ ἂν ᾧσιν οἱ τῶν πραγμάτων ἐπιστατοῦντες. Ἔπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγχάνειν γιγνομένην· ἐν μὲν γὰρ τῇ κληρώσει τὴν τύχην βραβεύσειν καὶ πολλάκις λήψεσθαι τὰς ἀρχὰς τοὺς ὀλιγαρχίας ἐπιθυμοῦντας, ἐν δὲ τῷ προκρίνειν τοὺς ἐπιεικεστάτους τὸν δῆμον ἔσσεσθαι κύριον ἐλέσθαι τοὺς ἀγαπῶντας μάλιστα τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν.

δυοῖν ἰσοτήτων νομιζομέναι: επειδὴ αναγνωρίζονταν ὅτι υπάρχουν δυο εἶδη ἰσότητας

δημοτικωτέραν: περισσότερο συμφέρουσα/αρεστή στον λαό

ἢ ἀρχή: ἡ θέση ἐξουσίας, τὸ πολιτικό ἀξίωμα

τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν: τὸ υφιστάμενο πολίτευμα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τὸ απόσπασμα: «**Τοιοῦτους γὰρ ἤλιζον ... τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τὴν πόλιν:	εἶναι.....	στο.....
τὴν χρησιμωτέραν:	εἶναι.....	στο.....

τοὺς βελτίστους:	εἶναι.....	στο.....
τοιούτους:	εἶναι.....	στο.....
τῶν πραγμάτων:	εἶναι.....	στο.....
τοὺς ἀγαπῶντας:	εἶναι.....	στο.....

β. «Τοιούτους γὰρ ἤλιζον ἔξεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους», «Ἐπειτα καὶ δημοτικώτεραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων παρεμφάτων του κειμένου, επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας.

51. ΘΕΜΑ 23762

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§6-7

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ράδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχους, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ράδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Για ποιους λόγους ο Μαντίθεος θεωρεί την πινακίδα (τὸ σανίδιον) αναξιόπιστο στοιχείο ενοχής;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§32-33

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεῖ τον Ερατοσθένη, ἕναν ἀπὸ τους Τριάκοντα Τυράννους, ὅτι προκάλεσε τον φόνο του ἀδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. ἀπὸ τον ἴδιο τον ρήτορα.

Και εἶχες χρέος, Ερατοσθένη, ἀν πραγματικά ἦσουν ἀκέραιος ἄνθρωπος, νὰ γίνεις πληροφοριοδότης γιὰ χάρη αὐτῶν που ἦταν νὰ θανατωθῶν ἀδίκῃ καὶ ὄχι νὰ συλλαμβάνεις αὐτοὺς που θα ἐξοντώνονταν ἀδίκῃ. Οἱ πράξεις σου ὅμως ἀποκαλύπτουν ἕναν ἄνθρωπο που δε στενοχωριόταν, ἀλλὰ ἀντίθετα χαίροταν με ὅσα γίνονταν. Ἐπομένως, οἱ δικαστές πρέπει νὰ στηρίζουν τὴν ψήφο τους στα ἔργα καὶ ὄχι στα λόγια σου· νὰ χρησιμοποιήσουν ὡς ἀποδείξεις γιὰ τὰ ὅσα τότε ἔλεγες τὰ ὅσα ξέρουν ὅτι ἔκανες, ἀφοῦ δεν εἶναι δυνατό νὰ παρουσιαστοῦν μάρτυρες γιὰ κείνα. Γιατί εμεῖς δεν εἶχαμε δικαίωμα ὄχι μόνο νὰ εἴμαστε παρόντες στις συζητήσεις σας, ἀλλὰ οὔτε καν νὰ βρισκόμαστε στο σπίτι μας. Ἐτσι, εσεῖς ἔχετε τὴ δυνατότητα, μολοντί ἔχετε διαπράξει κάθε κακὸ ἐναντίον τῆς πόλης, νὰ διεκδικήσετε γιὰ τον εαυτό σας κάθε καλὸ.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

- B4.** Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ένεση	α. σκοπεῖν
2. μέγεθος	β. ἔνειςιν
3. σκοπευτής	γ. μέγιστος
4. σκεπή	δ. συνδίκους
5. δικηγόρος	ε. ἀπενεχθῆναι
6. διένεξη	
7. ουσία	

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις Βιβλ. 2, κεφ. 6 §§16-19

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1904, ανατ. 1961)

Η Κύρου Ἀνάβασις περιγράφει τη συμμετοχή σώματος 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων (των Μυρίων), από τη στιγμή που εντάχθηκαν στον στρατό του Κύρου και συμμετείχαν στην εκστρατεία εκείνου κατά του αδελφού του, Αρταξέρξη. Μετά τον θάνατο του Κύρου, το ελληνικό στράτευμα βρέθηκε ακέφαλο εν μέσω εκατοντάδων χιλιάδων εχθρών. Οι Μύριοι κατόρθωσαν μετά από πολλές κακουχίες και περιπέτειες να φτάσουν στα παράλια του Εύξεινου Πόντου. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Ξενοφώντας περιγράφει την προσωπικότητα του Πρόξενου του Βοιωτού.

Πρόξενος δὲ ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μὲν μειράκιον ὣν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἰκανός· καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίῳ. Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἰκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὦν τοῖς πρώτοις μὴ ἠττάσθαι εὐεργετῶν, ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ ᾤετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά· τοσοῦτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦτο εἶχεν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ᾤετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. Ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν δυνατὸς ἦν· οὐ μέντοι οὐτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἰκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἠσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκείνων· καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἦν φανερός τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῳ.

μειράκιον: νεαρός, παλληκαράκι

ἠττάσθαι: να εἶναι κατώτερος

ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις: πήρε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου

ἐμποιῆσαι: να προξενήσει, να εμπνεύσει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ ... δυνατὸς ἦν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

μειράκιον:	είναι.....	στο.....
μέγα:	είναι.....	στο.....
τοσοῦτων:	είναι.....	στο.....
τούτων:	είναι.....	στο.....
τυγχάνειν:	είναι.....	στο.....

β. «οὐ μέντοι οὐτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἰκανὸς ἐμποῖῃσαι, ἀλλὰ καὶ ἡσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκείνων»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο Ξενοφώντας περιγράφοντας την προσωπικότητα του Πρόξενου κάνει μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τη συγκριτική λέξη και να καταγράψετε τον α' και β' ὄρο σύγκρισης.

52. ΘΕΜΑ 35058

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντίθεου §§6-7

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνειςιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ρᾶδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκεῖνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεῦοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ρᾶδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Με βάση το αρχαίο κείμενο να επιλέξετε από τις παρακάτω διατυπώσεις εκείνη με την οποία ολοκληρώνεται ορθά το νόημα, και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου

1. α. ὅλοι ὅσοι εἶχαν ζήσει εκτός Αθήνας κατά την περίοδο του τυραννικού καθεστώτος αναγράφονταν στο σανίδιο με την ιδιότητα του ἰπέα.
- β. στο σανίδιο υπήρχαν παραλείψεις, καθώς δεν είχαν αναγραφεί με ακρίβεια ὅλοι ὅσοι εἶχαν παραδεχτεί ὅτι ἦταν ἰπεῖς κατά την περίοδο του τυραννικού καθεστώτος.
2. α. ἦταν εύκολο να αλλοιώσει κανεὶς τα ονόματα που εἶχαν αναγραφεί στο σανίδιο.
- β. ἦταν δύσκολο να αλλοιώσει κανεὶς τα ονόματα που εἶχαν αναγραφεί στο σανίδιο.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνειςιν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «τούτῳ»;
2. «...ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»;

3. «...ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι»: Σε τι αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «ἐκείνοις»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Περὶ τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας §§9-10

Στην Αθήνα το 383 π.Χ. ο Εὐάνδρος κρίνεται για τη θέση του επώνυμου άρχοντα της πόλης. Ο ομιλητής, κατηγορος του Εὐάνδρου, επιτίθεται εναντίον του, καταλογίζοντάς του συνεργασία με τους Τριάκοντα τυράννους και απόπειρα εξαπάτησης των βουλευτών.

Αυτά κυρίως να εξετάσετε· κι εκείνο να αναλογιστείτε, ότι δηλαδή αυτός που θέσπισε το νόμο για τη «δοκιμασία», τον θέσπισε κατεξοχήν για όσους άσκησαν εξουσία κατά τη διάρκεια της ολιγαρχίας, πιστεύοντας πως είναι παρανοϊκό αν εκείνοι, εξαιτίας των οποίων καταλύθηκε η δημοκρατία, θα κυβερνήσουν πάλι στην ίδια την πόλη και θα γίνουν κυρίαρχοι, στους νόμους και στην πόλη, την οποία διοικώντας λίγο νωρίτερα, τόσο αισχρά και βάνουσα την έβλαψαν. Ωστε πρέπει να μην «πάρτε στα αφήφιστα» τη διαδικασία της «δοκιμασίας» κι ούτε να υποβαθμίσετε την υπόθεση θεωρώντας την ασήμαντη, αλλά να έχετε τα μάτια σας ορθάνοιχτα· γιατί, από τη σωστή άσκηση της εξουσίας από τον κάθε άρχοντα χωριστά σώζεται το πολίτευμα και η πόλη. Και αν εξεταζόταν τώρα για να εγκριθεί η εκλογή του ως βουλευτή ή διότι, ανήκοντας αυτός στους ιππείς, την εποχή των τριάντα τυράννων είχε συμπεριληφθεί και γραφτεί το όνομά του στις ξύλινες πινακίδες, θα τον αποκλείατε (από το αξίωμα) χωρίς την ανάγκη παράστασης κατηγορού. Τώρα, που αποδεικνύεται αναντίρρητα ότι όχι μόνο υπηρέτησε στην τάξη των ιππέων και όχι μόνο ότι χρημάτισε βουλευτής, αλλά ότι ήταν υπονομευτής της δημοκρατίας, δεν θα κάνατε ανοησία, αν δείξετε ότι δεν έχετε την ίδια γνώμη γι' αυτόν;

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **σκοπεῖν, γνῶναι, ἔχοντας, πιστεύοιτε, ἦν.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§55.4-55.5

(έκδ. του Oppermann, Η. Λειψία: Teubner, 1928, ανατ. 1968)

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Αριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Στο κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον τρόπο ανάδειξης και τη δοκιμασία των Εννέα αρχόντων.

Ἐπειδὰν δὲ παράσχηται τοὺς μάρτυρας, ἐπερωτᾷ «τούτου βούλῃται τις κατηγορεῖν;» κἄν μὲν ἦ τις κατηγορος, δούς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν, οὕτω δίδωσιν ἐν μὲν τῇ βουλῇ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ τὴν ψῆφον· ἐὰν δὲ μηδεὶς βούληται **κατηγορεῖν**, εὐθὺς δίδωσι τὴν ψῆφον· καὶ πρότερον μὲν εἷς ἐνέβαλλε τὴν ψῆφον, νῦν δ' ἀνάγκη πάντας ἐστὶ διακηφίζεσθαι περὶ αὐτῶν, ἵνα ἂν τις πονηρὸς ὦν ἀπαλλάξῃ τοὺς κατηγοροὺς, ἐπὶ τοῖς δικασταῖς γένηται τοῦτον ἀποδοκιμάσαι. Δοκιμασθέντες δὲ τοῦτον τὸν τρόπον, βαδίζουσι πρὸς τὸν λίθον ἐφ' οὗ τὰ τόμ' ἐστίν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ διαιτηταὶ **ὁμόσαντες** ἀποφαίνονται τὰς διαίτας, καὶ οἱ μάρτυρες ἐξόμνουνται τὰς

μαρτυρίας· ἀναβάντες δ' ἐπὶ τοῦτον ὀμνύουσιν δικαίως ἄρξιν καὶ κατὰ τοὺς νόμους, καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι τῆς ἀρχῆς ἔνεκα, κἄν τι λάβωσι ἀνδριάντα ἀναθήσειν χρυσοῦν.

ἐφ' οὗ τὰ τόμι' ἐστίν: ὅπου εἶναι τοποθετημένα τα κομμάτια (ἀπὸ τα θυσιασμένα ζῶα)

ὀμόσαντες <ὀμνυμι: ορκίζομαι

ὁ διαιτητής: ὁ δικαστής

ἡ δίαιτα: ἡ ἀπόφαση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπειδὴν δὲ παράσχηται ... τοῦτον ἀποδοκιμάσαι».

Γ4. α. Να γράψετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων του κειμένου: **βούλεται, ἦ, κατηγορεῖν** (το δεύτερο), **ὄν, ὀμόσαντες**.

β. «ἐὰν δὲ μηδεὶς βούληται κατηγορεῖν, εὐθὺς δίδωσι τὴν ψῆφον»: Στον παραπάνω υποθετικό λόγο να διακρίνετε την υπόθεση ἀπὸ την ἀπόδοση αιτιολογώντας την ἀπάντησή σας.

53. ΘΕΜΑ 35059

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§6-7

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὀμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔναισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστίν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Για ποιους λόγους ὁ Μαντίθεος θεωρεῖ τὴν πινακίδα (τὸ σανίδιον) ἀναξιόπιστο στοιχεῖο ενοχῆς;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§32-33

Ὁ ρήτορας Λυσίας κατηγορεῖ τὸν Ἐρατοσθένη, ἕναν ἀπὸ τοὺς Τριάκοντα Τυράννους, ὅτι προκάλεσε τὸν φόνο τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ Πολέμαρχου. Ὁ λόγος ἐκφωνήθηκε τὸ 403 π.Χ. ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ρήτορα.

Καὶ εἶχες χρέος, Ἐρατοσθένη, ἀν πραγματικά ἦσουν ἀκέραιος ἄνθρωπος, νὰ γίνεις πληροφοριοδότης γιὰ χάρη αὐτῶν που ἦταν νὰ θανατωθοῦν ἀδίκῃ καὶ ὄχι νὰ συλλαμβάνεις αὐτοὺς που θα ἐξοντώνονταν ἀδίκῃ. Οἱ πράξεις σου ὁμῶς ἀποκαλύπτουν ἕναν ἄνθρωπο που δε στενοχωριόταν, ἀλλὰ ἀντίθετα χαίροταν με ὅσα γίνονταν. Ἐπομένως, οἱ δικαστές πρέπει νὰ στηρίζουν τὴν ψήφου τους στα ἔργα καὶ ὄχι στα λόγια σου· νὰ χρησιμοποιήσουν ὡς ἀποδείξεις γιὰ τὰ ὅσα τότε ἔλεγε τα ὅσα ξέρουν ὅτι ἔκανες, ἀφοῦ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ παρουσιαστοῦν

μάρτυρες για κείνα. Γιατί εμείς δεν είχαμε δικαίωμα όχι μόνο να είμαστε παρόντες στις συζητήσεις σας, αλλά ούτε καν να βρισκόμαστε στο σπίτι μας. Έτσι, εσείς έχετε τη δυνατότητα, μολονότι έχετε διαπράξει κάθε κακό εναντίον της πόλης, να διεκδικήσετε για τον εαυτό σας κάθε καλό.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **έψηφίσασθαι:** Έθεσε ..... για βουλευτής.
- **ἀναπράξηται:** Μετά το τροχαίο ατύχημα ο ειδικός ..... εξέτασε τα αυτοκίνητα για να διαπιστωθούν οι ζημιές.
- **καταβαλόντα:** Η ..... των εθελοντών στον καθαρισμό των παραλιών της περιοχής ήταν σημαντική.
- **ἀποδείξειαν:** Η Μαρία μάς παρουσίασε ένα αντιπροσωπευτικό ..... της ποιοτικής δουλειάς της.
- **ἐξαλειφθήναι:** Στο τραύμα η μητέρα μου έβαλε .....

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διοδώρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη Βιβλ. XII §§53, 1-2

(έκδ. των Vogel, F., Fischer, K.T. Λειψία: Teubner, 1888, ανατ. 1964)

Η Βιβλιοθήκη του Διοδώρου αποτελεί μία χρονογραφικά (δηλ. κατά χρονολογική σειρά) οργανωμένη παγκόσμια ιστορία, η οποία εκτείνεται από τους μυθικούς χρόνους ως το 60 π.Χ. Στο απόσπασμα γίνεται αναφορά στον γνωστό ρήτορα και δάσκαλο της ρητορικής Γοργία.

Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Λεοντῖνοι, Χαλκιδῆων μὲν ὄντες ἄποικοι, συγγενεῖς δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχον ὑπὸ Συρακοσίων πολεμουμένοι. Πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Συρακοσίων κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος, ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιοῦντες τὸν δῆμον βοηθῆσαι τὴν ταχίστην καὶ τὴν πόλιν ἑαυτῶν ἐκ τῶν κινδύνων ρύσασθαι. Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσβευτῆς Γοργίας ὁ ῥήτωρ, δεινότητι λόγου πολὺ προέχων πάντων τῶν καθ' ἑαυτόν. Οὗτος καὶ τέχνας ρητορικὰς πρῶτος ἐξεύρε καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν τοσοῦτο τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν, ὥστε μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μνᾶς ἑκατόν. Οὗτος οὖν καταντήσας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ παραχθὴς εἰς τὸν δῆμον διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς συμμαχίας, καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναίους ὄντας εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους.

Ἐπὶ δὲ τούτων: Στα χρόνια λοιπόν αυτά

ρύσασθαι <ρύομαι: λυτρώνω, σώζω

τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως: με την ξενική προφορά στην ομιλία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ... ὄντας εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἄποικοι:	είναι.....	στο.....
πολεμούμενοι:	είναι.....	στο.....
πρέσβεις:	είναι.....	στο.....
ὁ ῥήτωρ:	είναι.....	στο.....
πρῶτος:	είναι.....	στο.....
περὶ τῆς συμμαχίας:	είναι.....	στο.....

β. «Ὅττος καὶ τέχνας ῥητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν τοσοῦτο τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν, ὥστε μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μᾶς ἑκατόν.»: Στην παραπάνω περίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους.

54. ΘΕΜΑ 35060

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§6-7

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Για ποιους λόγους ο Μαντίθεος θεωρεί την πινακίδα (τὸ σανίδιον) αναξιόπιστο στοιχείο ενοχής;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§32-33

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεῖ τον Ερατοσθένη, ἕναν ἀπὸ τοὺς Τριάκοντα Τυράννους, ὅτι προκάλεσε τον φόνο του ἀδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος ἐκφωνήθηκε το 403 π.Χ. ἀπὸ τον ἴδιο τον ρήτορα.

Και εἶχες χρέος, Ερατοσθένη, ἀν πραγματικά ἦσουν ἀκέραιος ἄνθρωπος, νὰ γίνεις πληροφοριοδότης γιὰ χάρη αὐτῶν που ἦταν νὰ θανατωθοῦν ἀδίκῃ καὶ ὄχι νὰ συλλαμβάνεις αὐτοὺς που θα ἐξοντώνονταν ἀδίκῃ. Οἱ πράξεις σου ὁμῶς ἀποκαλύπτουν ἕναν ἄνθρωπο που δε στενοχωριόταν, ἀλλὰ ἀντίθετα χαίροταν με ὅσα γίνονταν. Ἐπομένως, οἱ δικαστὲς πρέπει νὰ στηρίζουν τὴν ψήφο τους στα ἔργα καὶ ὄχι στα λόγια σου· νὰ χρησιμοποιήσουν ὡς ἀποδείξεις γιὰ τὰ ὅσα τότε ἔλεγες τὰ ὅσα ξέρουν ὅτι ἔκανες, ἀφοῦ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ παρουσιαστοῦν μάρτυρες γιὰ κείνα. Γιατί εμεῖς δὲν εἶχαμε δικαίωμα ὄχι μόνο νὰ εἴμαστε παρόντες στὶς συζητήσεις σας, ἀλλὰ οὔτε καν νὰ βρισκόμαστε στο σπίτι μας. Ἐτσι, εσεῖς ἔχετε τὴν δυνατότητα, μολονότι ἔχετε διαπράξει κάθε κακὸ ἐναντίον τῆς πόλης, νὰ διεκδικήσετε γιὰ τον εαυτὸ σας κάθε καλὸ.

- B4.** Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ένεση	α. σκοπεῖν
2. μέγεθος	β. ἔνεισιν
3. σκοπευτής	γ. μέγιστος
4. σκεπή	δ. συνδίκους
5. δικηγόρος	ε. ἀπενεχθῆναι
6. διένεξη	
7. ουσία	

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διόδωρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη Βιβλ. XII §§53, 1-2

(έκδ. των F. Vogel, K.T. Fischer, Λειψία: Teubner, 1888, ανατ. 1964)

Η Βιβλιοθήκη του Διοδώρου αποτελεί μία χρονολογικά (δηλ. κατά χρονολογική σειρά) οργανωμένη παγκόσμια ιστορία, η οποία εκτείνεται από τους μυθικούς χρόνους ως το 60 π.Χ. Στο απόσπασμα γίνεται αναφορά στον γνωστό ρήτορα και δάσκαλο της ρητορικής Γοργία.

Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Λεοντῖνοι, Χαλκιδέων μὲν ὄντες ἄποικοι, συγγενεῖς δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχον ὑπὸ Συρακοσίων πολεμουμένοι. Πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Συρακοσίων κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος, ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιοῦντες τὸν δῆμον βοηθῆσαι τὴν ταχίστην καὶ τὴν πόλιν ἑαυτῶν ἐκ τῶν κινδύνων ρύσασθαι. Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσβευτῆς Γοργίας ὁ ρήτωρ, δεινότητι λόγου πολὺ προέχων πάντων τῶν καθ' ἑαυτόν. Οὗτος καὶ τέχνας ρητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν τοσοῦτο τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν, ὥστε μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μᾶς ἑκατόν. Οὗτος οὖν καταντήσας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ παραχθεὶς εἰς τὸν δῆμον διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς συμμαχίας, καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναίους ὄντας εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους.

Ἐπὶ δὲ τούτων: Στα χρόνια λοιπόν αυτά

ρύσασθαι <ρύομαι: λυτρώνω, σώζω

τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως: με την ξενική προφορά στην ομιλία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ... ὄντας εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους.».

- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

<u>Λεοντῖνοι:</u>	εἶναι.....	στο.....
-------------------	------------	----------

τῶν Συρακοσίων:	εἶναι.....	στο.....
ἑαυτῶν:	εἶναι.....	στο.....
τέχνας:	εἶναι.....	στο.....
Οὗτος (το δεύτερο):	εἶναι.....	στο.....
φιλόλογους:	εἶναι.....	στο.....

- β. «ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιούντες τὸν δῆμον βοηθῆσαι»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία του παραπάνω υπογραμμισμένου απαρεμφάτου του κειμένου, επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας.

55. ΘΕΜΑ 15876

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ράδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ράδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὃ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινὸν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταγεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι επέστρεψε ολόκληρο το επίδομα του ιππέα στο δημόσιο.
  2. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του σανιδίου.
  3. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι οι σύνδικοι, ως συνήγοροι του δημοσίου, τον κατηγορήσαν ότι δεν επέστρεψε το επίδομα του ιππέα.
  4. Ο Μαντίθεος αρνείται την κατηγορία, επειδή θεωρεί ότι αποτελεί εμπόδιο στην έγκρισή του ως βουλευτή.
  5. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του είναι ο έλεγχος της ψευδολογίας των κατηγορών του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §18

Στον λόγο του «Δήμου καταλύσεως ἀπολογία», ο ρήτορας προσπαθεί ν' αποδείξει ότι οι κατηγοροί του τον συκοφαντούν άδικα και ότι ο ίδιος την περίοδο των Τριάκοντα έδρασε ως δημοκράτης.

Νομίζω, άνδρες δικαστές, ότι δε θα μισούσατε δίκαια αυτούς που στην περίοδο της ολιγαρχίας δεν είχαν πάθει κανένα κακό, ενώ πρέπει να οργίζεσθε εναντίον εκείνων που βασάνισαν το λαό, ούτε να νομίζετε εχθρούς όσους δεν έφυγαν (από την Αθήνα) αλλά αυτούς που σας εξόρισαν, ούτε αυτούς που επιδίωξαν να σώσουν την περιουσία τους αλλά αυτούς που αφαίρεσαν την περιουσία από άλλους, ούτε αυτούς που έμειναν στην πόλη για να σώσουν τη ζωή τους αλλά αυτούς που συνεργάστηκαν με τους τριάντα τυράννους γιατί ήθελαν να καταστρέψουν άλλους. Αν, πάλι, νομίζετε ότι πρέπει να εξοντώσετε εσείς όσους εκείνοι ξέχασαν να αδικήσουν, δε θα εξαιρεθεί κανένας πολίτης.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με ομόρριζα (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἀποδείξειεν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Μου δίνεις ένα ....., για να καταλάβω τι εννοείς;
- Γνωστή ηθοποιός παρουσίασε την ..... μόδας διάσημου οίκου.
- Επειδή υπήρχαν πολλές ..... φοροδιαφυγής, πραγματοποιήθηκαν σαρωτικοί έλεγχοι στην αγορά.
- Μην ξεχάσεις να πάρεις την .....
- Η συμπεριφορά του ήταν ..... Δεν έχω κανένα παράπονο.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Ίέρων, κεφ. 5, §§ 1-2

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Ο Ίέρωνας, τύραννος των Συρακουσών, στον διάλογό του με τον ποιητή Σιμωνίδη παραθέτει όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι τύραννοι παρουσιάζουν αντιφάσεις στα συναισθήματα και τη συμπεριφορά τους.

Χαλεπὸν δ' ἔρω σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ Σιμωνίδη, τῶν τυράνων. Γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. Τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἔνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσονται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. Ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαίρωνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; Οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἔνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιούσιν ἐλεύθεροι εἶναι. Χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι. Ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφάζεσθαι δύναιτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἢ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν.

ὁ ἄλκιμος: ο γενναῖος, ο δυνατός

ἄγαμαί τι: θαυμάζω, επιδοκιμάζω κάτι

προστατέομαι, -οῦμαι ὑπό τινος: κυβερνώμαι, διοικούμαι από κάποιον

ὑπεξαιροῦμαι: απομακρύνω κάποιον

ὁ ἀνδραποδώδης: ο δουλικός, ο δουλοπρεπής

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Χαλεπὸν δ' ἔρῳ ... ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις;»

Γ4. α. «Τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται ... πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι»: Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε και να καταγράψετε τις προτάσεις που δηλώνουν φόβο και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς τους.

β. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τυράνων:	εἶναι	.....	στο	.....
ἰδιωτῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν:	εἶναι	.....	στο	.....
αὐτῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἑαυτῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

56. ΘΕΜΑ 17177

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ράδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιοτέρον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε: ἐκ μὲν γὰρ τούτων ράδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὧ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποικῶς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἰπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταγεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Στο παραπάνω απόσπασμα ο Μαντίθεος διατυπώνει δύο συγκεκριμένα συμπεράσματα απευθυνόμενος στους βουλευτές. Να τα αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας §§9-11

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίλωνα, ο κατηγορος–βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Επιπλέον, αυτός δεν άλλαξε στάση, όπως (έκαναν) μερικοί πολίτες, όταν είδαν να έχουν επιτυχίες για όσα έκαναν οι προερχόμενοι από τη Φυλή, ούτε έκρινε σκόπιμο να συμμετάσχει σε καμιά από αυτές τις επιτυχίες, επειδή ήθελε να επιστρέψει στη (χώρα του) με την προϋπόθεση ότι (οι δημοκρατικοί) θα είχαν πετύχει το σκοπό τους παρά να επανέλθει μαζί μ' αυτούς, αφού κατορθώσει κάτι από αυτά που συμφέρουν τη δημοκρατία. Ούτε ήρθε στον Πειραιά ούτε μπήκε (εθελοντικά) σε στρατιωτική παράταξη. Και, βέβαια, εκείνος που τολμούσε να σας προδίδει, αν και έβλεπε ότι υπερισχύετε, τι άραγε θα έκανε αν δεν πετυχαίνατε αυτά που θέλαμε; Όσοι λοιπόν λόγω προσωπικής τους συμφοράς δεν πήραν μέρος στους κινδύνους της πόλης είναι άξιοι να τύχουν κάποια συγχώρεση. Γιατί κανείς δε δυστυχεί με τη θέλησή του. Όσοι έκαναν όμως αυτό σκόπιμα (δεν συμμετείχαν), είναι ανάξιοι κάθε συγνώμης. Γιατί αυτό το έκαναν όχι από δυστυχία αλλά από δόλο. Κι έγινε συνήθεια να θεωρείται δίκαιο από όλους τους ανθρώπους για τις ίδιες αδικίες να οργίζονται περισσότερο με εκείνους (που αδικούν), αν και μπορούν να μην το κάνουν, να συγχωρούν δε τους φτωχούς ή τους ανάπηρους, επειδή νομίζουν ότι αυτοί αδικούν ακούσια.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β:

A	B
1. ἀποδείξειεν	α. δέκτης β. δείκτης
2. ἀπενεχθέντα	α. απέχθεια β. αναφορά
3. παραδοθέντα	α. έκδοση β. εκδήλωση
4. καταβαλόντα	α. επιβλαβής β. περιβάλλον
5. ἐξάλειφθῆναι	α. έλλειψη β. επάλειψη

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§25-26

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής προσπαθεί να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο απολογούμενος συνιστά στους δικαστές να μην υποπέσουν στα λάθη που επακολούθησαν με την πτώση των Τετρακοσίων του 411 π.Χ., οι

οποίοι κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου ανέτρεψαν το δημοκρατικό πολίτευμα και εγκαθίδρυσαν τυραννία.

Ἄξιον δὲ μνησθῆναι <καὶ> τῶν μετὰ τοὺς τετρακοσίους πραγμάτων· εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβουλευούσιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἔλυσιτέλησεν, ἃ δ' ἐγὼ παραινῶ, ἀμφοτέραις ἀεὶ ταῖς πολιτείαις συμφέρει. Ἵστε γὰρ Ἐπιγένην καὶ Δημοφάνην καὶ Κλεισθένην ἰδίᾳ μὲν καρπωσαμένους τὰς τῆς πόλεως συμφορὰς, δημοσίᾳ δὲ ὄντας μεγίστων κακῶν αἰτίους. Ἐνίων μὲν γὰρ ἔπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον κατανηφίσασθαι, πολλῶν δὲ ἀδίκως δημεῦσαι τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐξελάσαι καὶ ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν· τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν ὥστε τοὺς μὲν ἡμαρτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι, τοὺς δὲ μηδὲν ἡδίκηκότας εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες ἀπολλύναι. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστησαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο. Ὑμεῖς δὲ οὕτως διετέθητε ὥστε τοὺς μὲν φεύγοντας κατεδέξασθε, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους ἐποιήσατε, τοῖς δ' ἄλλοις περὶ ὁμονοίας ὄρκους ὤμνυτε·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄξιον δὲ μνησθῆναι <καὶ> ... ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ὑμῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
ὄντας:	εἶναι	.....	στο	.....
πολλῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐπιτίμους:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστησαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο.»: Να αναγνωρίσετε τις προτάσεις της περιόδου καθώς και το εἶδος τους αιτιολογώντας την επιλογή σας.

57. ΘΕΜΑ 19162

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ράδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ράδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἐτι δέ, ὧ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκός, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ

ιπάρχους χειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταγεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος εκφράζει την πεποίθηση ότι κανείς δεν μπορεί να αποδείξει την ενοχή του.
  2. Ο Μαντίθεος προτρέπει τους βουλευτές να λάβουν υπόψη τους μόνο τους καταλόγους με τα ονόματα των υπέων από τους οποίους εισπράχθηκαν τα αντίστοιχα επιδόματα.
  3. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι κάποιοι από τους πολίτες υπέφεραν εξαιτίας του.
  4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι πολλοί από τους βουλευτές εκλέχθηκαν σε αυτό το αξίωμα, επειδή δεν είχαν υπηρετήσει στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα.
  5. Ο Μαντίθεος καλεί μάρτυρα, για να επιβεβαιώσει τον χρόνο επιστροφής του στην Αθήνα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας §§9-11

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίωνα, ο κατηγορος–βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Επιπλέον, αυτός δεν άλλαξε στάση, όπως (έκαναν) μερικοί πολίτες, όταν είδαν να έχουν επιτυχίες για όσα έκαναν οι προερχόμενοι από τη Φυλή, ούτε έκρινε σκόπιμο να συμμετάσχει σε καμιά από αυτές τις επιτυχίες, επειδή ήθελε να επιστρέψει στη (χώρα του) με την προϋπόθεση ότι (οι δημοκρατικοί) θα είχαν πετύχει το σκοπό τους παρά να επανέλθει μαζί μ' αυτούς, αφού κατορθώσει κάτι από αυτά που συμφέρουν τη δημοκρατία. Ούτε ήρθε στον Πειραιά ούτε μπήκε (εθελοντικά) σε στρατιωτική παράταξη. Και, βέβαια, εκείνος που τολμούσε να σας προδίδει, αν και έβλεπε ότι υπερισχύετε, τι άραγε θα έκανε αν δεν πετυχαίνατε αυτά που θέλαμε; Όσοι λοιπόν λόγω προσωπικής τους συμφοράς δεν πήραν μέρος στους κινδύνους της πόλης είναι άξιοι να τύχουν κάποια συγχώρεση. Γιατί κανείς δε δυστυχεί με τη θέλησή του. Όσοι έκαναν όμως αυτό σκόπιμα (δεν συμμετείχαν), είναι ανάξιοι κάθε συγνώμης. Γιατί αυτό το έκαναν όχι από δυστυχία αλλά από δόλο. Κι έγινε συνήθεια να θεωρείται δίκαιο από όλους τους ανθρώπους για τις ίδιες αδικίες να οργίζονται περισσότερο με εκείνους (που αδικούν), αν και μπορούν να μην το κάνουν, να συγχωρούν δε τους φτωχούς ή τους ανάπηρους, επειδή νομίζουν ότι αυτοί αδικούν ακούσια.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο κείμενο: **καταβαλόντα, ζημιούσθαι, γράμμασιν, δεινόν, ἀποδείξας.** Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Ίέρων, κεφ. 5 §§ 1-2

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Ο Ίέρωνας, τύραννος των Συρακουσών, στον διάλογό του με τον ποιητή Σιμωνίδα παραθέτει όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι τύραννοι παρουσιάζουν αντιφάσεις στα συναισθήματα και τη συμπεριφορά τους.

Χαλεπὸν δ' ἔρῳ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ Σιμωνίδῃ, τῶν τυράννων. Γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. Τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσονται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. Ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; Οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γινόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. Χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι. Ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σώζεσθαι δύναίτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν.

ὁ ἄλκιμος: ο γενναῖος, ο δυνατός

ἄγαμαί τι: θαυμάζω, επιδοκιμάζω κάτι

προστατέομαι, -οῦμαι ὑπό τινος: κυβερνώμαι, διοικούμαι ἀπό κάποιον

ὑπεξαιροῦμαι: απομακρύνω κάποιον

ὁ ἀνδραποδώδης: ο δουλικός, ο δουλοπρεπής

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Χαλεπὸν δ' ἔρῳ ... ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις;»

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

Τούτους:	εἶναι	.....	στο	.....
διὰ τὸν φόβον:	εἶναι	.....	στο	.....
τὰς πόλεις:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐλεύθεροι:	εἶναι	.....	στο	.....
εἶναι:	εἶναι	.....	στο	.....

58. ΘΕΜΑ 19166

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ρᾶδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις

πιστεύετε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου κατανεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι επέστρεψε ολόκληρο το επίδομα του ιππέα στο δημόσιο.
2. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του σανιδίου.
3. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι οι σύνδικοι, ως συνήγοροι του δημοσίου, τον κατηγορήσαν ότι δεν επέστρεψε το επίδομα του ιππέα.
4. Ο Μαντίθεος αρνείται την κατηγορία, επειδή θεωρεί ότι αποτελεί εμπόδιο στην έγκρισή του ως βουλευτή.
5. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του είναι ο έλεγχος της ψευδολογίας των κατηγορών του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ῥητορική 1396b

Ο φιλόσοφος ορίζει τη ρητορική ως τέχνη της πειθούς, ταξινομεί τους τρόπους πειθούς (επίκληση στη λογική, στο συναίσθημα και στο ήθος του ομιλητή) και προσθέτει ότι ο ρήτορας μεταχειρίζεται τους ρητορικούς συλλογισμούς, τα ένθυμματα και τα παραδείγματα.

Δύο είδη ενθυμημάτων υπάρχουν: μερικά αποδεικνύουν ότι κατιτί είναι ή δεν είναι, κάποια άλλα ελέγχουν· τα δύο αυτά είδη διαφέρουν μεταξύ τους όπως ο έλεγχος και ο συλλογισμός στη διαλεκτική. Στο αποδεικτικό ενθύμημα συνάγεται συμπέρασμα από προτάσεις που το περιεχόμενό τους είναι κοινής αποδοχής, ενώ στο ελεγκτικό ενθύμημα συνάγεται συμπέρασμα που δεν είναι αποδεκτό από τον αντίπαλο.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **σύνθετες ομόρριζες λέξεις** της μετοχής **καταβαλόντα**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Εξαιτίας της πράξης του τιμωρήθηκε από τη διευθύντρια του σχολείου με ημερήσια .....
- Τον ..... και τον σκότωσε.
- Ήταν πολύ ισχυρός χαρακτήρας και ήθελε πάντα να ..... τη γνώμη του.
- Την ερωτεύτηκε με την πρώτη ματιά! Ήταν ένας ..... έρωτας.

- Δεν μπορούσε να ακούσει καθαρά τι του έλεγε, επειδή είχε πολλές ..... στο δίκτυο.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§25-26

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής προσπαθεί να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο απολογούμενος συνιστά στους δικαστές να μην υποπέσουν στα λάθη που επακολούθησαν με την πτώση των Τετρακοσίων του 411 π.Χ., οι οποίοι κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου ανέτρεψαν το δημοκρατικό πολίτευμα και εγκαθίδρυσαν τυραννία.

Ἄξιον δὲ μνησθῆναι <καὶ> τῶν μετὰ τοὺς τετρακοσίους πραγμάτων· εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβουλευούσιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἐλυσιτέλησεν, ἃ δ' ἐγὼ παραινῶ, ἀμφοτέραις ἀεὶ ταῖς πολιτείαις συμφέρει. Ἴστε γὰρ Ἐπιγένην καὶ Δημοφάνην καὶ Κλεισθένην ἰδίᾳ μὲν καρπωσαμένους τὰς τῆς πόλεως συμφοράς, δημοσίᾳ δὲ ὄντας μεγίστων κακῶν αἰτίους. Ἐνίων μὲν γὰρ ἔπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον καταψηφίσασθαι, πολλῶν δὲ ἀδίκως δημεῦσαι τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐξελάσαι καὶ ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν· τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν ὥστε τοὺς μὲν ἡμαρτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι, τοὺς δὲ μηδὲν ἡδίκηκότας εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες ἀπολλύναι. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφοράς κατέστησαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο. Ὑμεῖς δὲ οὕτως διετέθητε ὥστε τοὺς μὲν φεύγοντας κατεδέξασθε, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους ἐποιήσατε, τοῖς δ' ἄλλοις περὶ ὁμονοίας ὄρκους ὤμνυτε·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄξιον δὲ μνησθῆναι <καὶ> ... ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν».
- Γ4. α. μνησθῆναι, καταψηφίσασθαι: Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων παρεμφάτων, να γράψετε τα υποκείμενά τους και να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία.
- β. «εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβουλευούσιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἐλυσιτέλησεν»: Να αναγνωρίσετε τις προτάσεις του αποσπάσματος, το είδος τους και τον συντακτικό τους ρόλο.

59. ΘΕΜΑ 19169

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθεοῦ §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ρᾶδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ρᾶδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὧ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποηκῶς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ

γνώμη χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἱπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταγεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Στο παραπάνω απόσπασμα ο Μαντίθεος διατυπώνει δύο συγκεκριμένα συμπεράσματα απευθυνόμενος στους βουλευτές. Να τα αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §18

Στον λόγο του «Δήμου καταλύσεως ἀπολογία», ο ρήτορας προσπαθεί ν' αποδείξει ότι οι κατηγοροί του τον συκοφαντούν άδίκα και ότι ο ίδιος την περίοδο των Τριάκοντα έδρασε ως δημοκράτης.

Νομίζω, άνδρες δικαστές, ότι δε θα μισούσατε δίκαια αυτούς που στην περίοδο της ολιγαρχίας δεν είχαν πάθει κανένα κακό, ενώ πρέπει να οργίζεσθε εναντίον εκείνων που βασάνισαν το λαό, ούτε να νομίζετε εχθρούς όσους δεν έφυγαν (από την Αθήνα) αλλά αυτούς που σας εξόρισαν, ούτε αυτούς που επιδίωξαν να σώσουν την περιουσία τους αλλά αυτούς που αφαίρεσαν την περιουσία από άλλους, ούτε αυτούς που έμειναν στην πόλη για να σώσουν τη ζωή τους αλλά αυτούς που συνεργάστηκαν με τους τριάντα τυράννους γιατί ήθελαν να καταστρέψουν άλλους. Αν, πάλι, νομίζετε ότι πρέπει να εξοντώσετε εσείς όσους εκείνοι ξέχασαν να αδικήσουν, δε θα εξαιρεθεί κανένας πολίτης.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β:

A	B
1. φυλάρχοις	α. αρχηγός β. φυλλάδιο
2. καταστάσεις	α. καταστολή β. στάσιμο
3. έξαρνος	α. άρνηση β. εξάρθρωση
4. πέπονθε	α. πάθος β. πεπόνι
5. Ἀνάβηθι	α. βυθός β. βήμα

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἀγησίλαος §§1.23-1.25.8

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Στο έργο αυτό ο Ξενοφών εγκωμιάζει τον Σπαρτιάτη βασιλιά Ἀγησίλαο τον Β΄, που βασιλεύσε από το 399 έως το 360 π.Χ. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρεται στην εκστρατεία του στην Μ. Ασία και στην προσπάθειά του να συγκροτήσει ιππικό.

Ἐπεὶ μέντοι ἀνὰ τὰ πεδία οὐδὲ ἐν τῇ Φρυγίᾳ ἐδύνατο στρατεύεσθαι διὰ τὴν Φαρναβάζου ἰπείαν, ἔδοξεν αὐτῷ ἰπικὸν κατασκευαστέον εἶναι, ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμῆν δέοι αὐτόν. Τοὺς μὲν οὖν πλουσιωτάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε. Προεῖπε δέ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον, ὡς **ἐξέσοιτο αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι**· καὶ ἐποίησεν οὕτως ἕκαστον προθύμως ταῦτα πράττειν ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως μαστεύοι. Ἔταξε δὲ καὶ πόλεις ἐξ ὧν δέοι τοὺς ἰπέας παρασκευάζειν, νομίζων ἐκ τῶν ἵπποτρόφων πόλεων εὐθὺς καὶ φρονηματίας μάλιστα ἂν ἐπὶ τῇ ἰπικῇ γενέσθαι. Καὶ τοῦτ' οὖν ἀγαστῶς ἔδοξε πράξαι, ὅτι κατεσκευάστο τὸ ἰπικὸν αὐτῷ καὶ εὐθὺς ἐρρωμένον ἦν καὶ ἐνεργόν. Ἐπειδὴ δὲ ἔαρ ὑπέφαινε, συνήγαγε πᾶν τὸ στράτευμα εἰς Ἔφεσον· ἀσκήσαι δὲ καὶ αὐτὸ βουλόμενος ἄθλα προὔθηκε καὶ ταῖς ἰπικαῖς τάξεσιν, ἧτις κράτιστα ἂν ἵπευοι, καὶ ταῖς ὀπλιτικαῖς, ἧτις ἂν ἄριστα σωμάτων ἔχοι· καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προὔθηκεν, οἵτινες κράτιστοι τὰ προσήκοντα ἔργα φαίνονται.

ἀνὰ τὰ πεδία: στις πεδιάδες

κατέλεξε: στρατολόγησε

μαστεύοι: αναζητά, ψάχνει να βρει

φρονηματίας: με υψηλό φρόνημα, υπερηφάνεια

ὑπέφαινε: άρχιζε να φαίνεται

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Προεῖπε δέ, ... ἦν καὶ ἐνεργόν**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου και να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία:

ἵπποτροφεῖν: Είναι ..... στο .....
Υποκείμενο ρήματος: ..... Υποκείμενο απαρεμφάτου: .....
Έχουμε: .....

πράττειν: Είναι ..... στο .....
Υποκείμενο ρήματος: ..... Υποκείμενο απαρεμφάτου: .....
Έχουμε: .....

παρασκευάζειν: Είναι ..... στο .....
Υποκείμενο ρήματος: ..... Υποκείμενο απαρεμφάτου: .....
Έχουμε: .....

β. «ὡς ἐξέσοιτο αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι»: Να αναγνωριστεί το είδος της πρότασης, η εισαγωγή, η εκφορά και ο συντακτικός ρόλος της.

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γινῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποικώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰπάρχους χειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταγεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Στο παραπάνω απόσπασμα ο Μαντίθεος διατυπώνει δύο συγκεκριμένα συμπεράσματα απευθυνόμενος στους βουλευτές. Να τα αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §18

Στον λόγο του «Δήμου καταλύσεως ἀπολογία», ο ρήτορας προσπαθεῖ ν' ἀποδείξει ὅτι οἱ κατήγοροί του τον συκοφαντοῦν ἀδίκῃ καὶ ὅτι ὁ ἴδιος τὴν περίοδο τῶν Τριάκοντα ἐδρασε ὡς δημοκράτης.

Νομίζω, ἄνδρες δικαστές, ὅτι δε θα μισούσατε δίκαια αὐτοὺς που στὴν περίοδο τῆς ὀλιγαρχίας δὲν εἶχαν πάθει κανένα κακό, ἐνῶ πρέπει νὰ ὀργίζεσθε ἐναντίον ἐκείνων που βασάνισαν τὸ λαό, οὔτε νὰ νομίζετε ἐχθροὺς ὅσους δὲν ἐφυγαν (ἀπὸ τὴν Αθήνα) ἀλλὰ αὐτοὺς που σας ἐξόρισαν, οὔτε αὐτοὺς που ἐπιδίωξαν νὰ σώσουν τὴν περιουσία τους ἀλλὰ αὐτοὺς που ἀφαίρεσαν τὴν περιουσία ἀπὸ ἄλλους, οὔτε αὐτοὺς που ἐμείναν στὴν πόλη γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους ἀλλὰ αὐτοὺς που συνεργάστηκαν με τοὺς τριάντα τυράννους γιὰτί ἠθέλαν νὰ καταστρέψουν ἄλλους. Ἄν, πάλι, νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ ἐξοντώσετε ἐσεῖς ὅσους ἐκεῖνοι ξέχασαν νὰ ἀδικήσουν, δε θα ἐξαιρεθεῖ κανένας πολίτης.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Νὰ ἐπιλέξετε γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ετυμολογικὰ συγγενή** τῆς νεοελληνικῆ λέξη τῆς στήλης Β:

A	B
1. φυλάρχοις	α. αρχηγός β. φυλλάδιο
2. καταστάσεις	α. καταστολή β. στάσιμο
3. ἔξαρνος	α. ἄρνηση

	β. εξάρθρωση
4. πέπονθε	α. πάθος β. πεπόνι
5. Ανάβηθι	α. βυθός β. βήμα

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις Βιβλ. 2, κεφ. 6 §§16-19

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1904, ανατ. 1961)

Η Κύρου Ἀνάβασις περιγράφει τη συμμετοχή σώματος 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων (των Μυρίων), από τη στιγμή που εντάχθηκαν στον στρατό του Κύρου και συμμετείχαν στην εκστρατεία εκείνου κατά του αδελφού του, Αρταξέρξη. Μετά τον θάνατο του Κύρου, το ελληνικό στράτευμα βρέθηκε ακέφαλο εν μέσω εκατοντάδων χιλιάδων εχθρών. Οι Μύριοι κατόρθωσαν μετά από πολλές κακουχίες και περιπέτειες να φτάσουν στα παράλια του Εύξεινου Πόντου. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Ξενοφώντας περιγράφει την προσωπικότητα του Πρόξενου του Βοιωτού.

Πρόξενος δὲ ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μὲν μειράκιον ὦν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἰκανός· καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίῳ. Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκεῖνῳ, ἰκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὦν τοῖς πρώτοις μὴ ἠτᾶσθαι εὐεργετῶν, ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ ᾤετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά· τοσοῦτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὐτῷ καὶ τοῦτο εἶχεν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ᾤετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. Ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν δυνατὸς ἦν· οὐ μέντοι οὐτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἰκανὸς ἐμποῦησαι, ἀλλὰ καὶ ἠσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκεῖνον· καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἦν φανερός τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκεῖνῳ.

μειράκιον: νεαρός, παλληκαράκι

ἠτᾶσθαι: να εἶναι κατώτερος

ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις: πήρε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου

ἐμποῦησαι: να προξενήσει, να εμπνεύσει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκεῖνῳ ... δυνατὸς ἦν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

μειράκιον:	εἶναι	.....	στο	.....
μέγα:	εἶναι	.....	στο	.....
τοσοῦτων:	εἶναι	.....	στο	.....
τούτων:	εἶναι	.....	στο	.....

τυγχάνειν:	είναι	.....	στο	.....
------------	-------	-------	-----	-------

β. «οὐ μέντοι οὐτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἰκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἡσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκείνων»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο Ξενοφώντας περιγράφοντας την προσωπικότητα του Πρόξενου κάνει μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τη συγκριτική λέξη και να καταγράψετε τον α' και β' ὄρο σύγκρισης.

61. ΘΕΜΑ 34888

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ράδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ράδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἐτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵπευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινὸν τι πεποικώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταγεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος εκφράζει την πεποίθηση ότι κανείς δεν μπορεί να αποδείξει την ενοχή του.
2. Ο Μαντίθεος προτρέπει τους βουλευτές να λάβουν υπόψη τους μόνο τους καταλόγους με τα ονόματα των υπέων από τους οποίους εισπράχθηκαν τα αντίστοιχα επιδόματα.
3. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι κάποιοι από τους πολίτες υπέφεραν εξαιτίας του.
4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι πολλοί από τους βουλευτές εκλέχθηκαν σε αυτό το αξίωμα, επειδή δεν είχαν υπηρετήσει στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα.
5. Ο Μαντίθεος καλεί μάρτυρα, για να επιβεβαιώσει τον χρόνο επιστροφής του στην Αθήνα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ῥητορική 1396b

Ο φιλόσοφος ορίζει τη ρητορική ως τέχνη της πειθούς, ταξινομεί τους τρόπους πειθούς (επίκληση στη λογική, στο συναίσθημα και στο ἦθος του ομιλητή) και προσθέτει ότι ο ρήτορας μεταχειρίζεται τους ρητορικούς συλλογισμούς, τα ἐνθυμήματα και τα παραδείγματα.

Δύο είδη ενθύμημάτων υπάρχουν: μερικά αποδεικνύουν ότι κατιτί είναι ή δεν είναι, κάποια άλλα ελέγχουν· τα δύο αυτά είδη διαφέρουν μεταξύ τους όπως ο έλεγχος και ο συλλογισμός στη διαλεκτική. Στο αποδεικτικό ενθύμημα συνάγεται συμπέρασμα από προτάσεις που το περιεχόμενό τους είναι κοινής αποδοχής, ενώ στο ελεγκτικό ενθύμημα συνάγεται συμπέρασμα που δεν είναι αποδεκτό από τον αντίπαλο.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο κείμενο: **κατάστασιν, γράμμασιν, δοκιμάζεσθαι, ήγεισθε, μαρτύρησον.** Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Αγησίλαος §§ 1.23-1.25.8

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Στο έργο αυτό ο Ξενοφών εγκωμιάζει τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο τον Β', που βασιλεύσε από το 399 έως το 360 π.Χ. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρεται στην εκστρατεία του στην Μ. Ασία και στην προσπάθειά του να συγκροτήσει ιππικό.

Ἐπει μέντοι ἀνὰ τὰ πεδία οὐδὲ ἐν τῇ Φρυγίᾳ ἐδύνατο στρατεύεσθαι διὰ τὴν Φαρναβάζου ἰπτεῖαν, ἔδοξεν αὐτῷ ἰππικὸν κατασκευαστέον εἶναι, ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι αὐτόν. Τοὺς μὲν οὖν πλουσιωτάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε. Προεῖπε δέ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον, ὡς ἐξέσοιτο αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι· καὶ ἐποίησεν οὕτως ἕκαστον προθύμως ταῦτα πράττειν ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως μαστεύοι. Ἔταξε δὲ καὶ πόλεις ἐξ ὧν δέοι τοὺς ἰπτεῖας παρασκευάζειν, νομίζων ἐκ τῶν ἵπποτρόφων πόλεων εὐθὺς καὶ φρονηματίας μάλιστα ἂν ἐπὶ τῇ ἰππικῇ γενέσθαι. Καὶ τοῦτ' οὖν ἀγαστῶς ἔδοξε πρᾶξαι, ὅτι κατεσκευάστο τὸ ἰππικὸν αὐτῷ καὶ εὐθὺς ἐρρωμένον ἦν καὶ ἐνεργόν. Ἐπειδὴ δὲ ἕαρ ὑπέφαινε, συνήγαγε πᾶν τὸ στράτευμα εἰς Ἔφεσον· ἀσκήσαι δὲ καὶ αὐτὸ βουλόμενος ἄθλα προῦθηκε καὶ ταῖς ἰππικαῖς τάξεσιν, ἧτις κράτιστα ἂν ἵππευοί, καὶ ταῖς ὀπλιτικαῖς, ἧτις ἂν ἄριστα σωμάτων ἔχοι· καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προῦθηκεν, οἵτινες κράτιστοι τὰ προσήκοντα ἔργα φαίνονται.

ἀνὰ τὰ πεδία: στις πεδιάδες

κατέλεξε: στρατολόγησε

μαστεύοι: αναζητά, ψάχνει να βρει

φρονηματίας: με υψηλό φρόνημα, υπερηφάνεια

υπέφαινε: άρχιζε να φαίνεται

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

G1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Προεῖπε δέ, ... ἦν καὶ ἐνεργόν».

G4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων επιρρηματικών προσδιορισμών του κειμένου:

έν τῇ Φρυγία:	εἶναι	.....	στο	.....
διὰ τὴν ἰππείαν:	εἶναι	.....	στο	.....
προθύμως:	εἶναι	.....	στο	.....
μάλιστα:	εἶναι	.....	στο	.....
εἰς Ἔφεσον:	εἶναι	.....	στο	.....
κράτιστα:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ἔδοξεν αὐτῷ ἰππικὸν κατασκευαστέον εἶναι»: Ο Ξενοφών αναφέρει ότι ο Αγησίλαος πήρε μία συγκεκριμένη απόφαση. Στο χωρίο «Ἐπεὶ μέντοι ... δέοι αὐτόν.» να καταγράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις που δηλώνουν την αιτία και τον σκοπό αυτής της απόφασης.

62. ΘΕΜΑ 20581

ΔΙΑΔΗΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γινῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρκος ὡς δεινόν τι πεποικώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταγεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. «Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον.... πιστεύοιτε»: Με ποια επιχειρήματα καταλήγει ο Μαντίθεος στο συγκεκριμένο συμπέρασμα και με ποια εκφραστικά μέσα ενισχύει την επιχειρηματολογία του;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §18

Στον λόγο του «Δήμου καταλύσεως ἀπολογία», ο ρήτορας προσπαθεῖ ν' ἀποδείξει ὅτι οἱ κατήγοροί του τον συκοφαντοῦν ἀδίκῃ καὶ ὅτι ὁ ἴδιος τὴν περίοδο τῶν Τριάκοντα ἐδρασε ὡς δημοκράτης.

Νομίζω, ἄνδρες δικαστές, ὅτι δε θα μισούσατε δίκαια αὐτοὺς που σὴν περίοδο τῆς ὀλιγαρχίας δὲν εἶχαν πάθει κανένα κακό, ἐνῶ πρέπει νὰ ὀργίζεσθε ἐναντίον ἐκείνων που βασάνισαν τὸ λαό, οὔτε νὰ νομίζετε ἐχθροὺς ὅσους δὲν ἐφυγαν (ἀπὸ τὴν Αθήνα) ἀλλὰ αὐτοὺς που σας ἐξόρισαν, οὔτε αὐτοὺς που ἐπιδίωξαν νὰ σώσουν τὴν περιουσία τους ἀλλὰ αὐτοὺς που ἀφαίρεσαν τὴν περιουσία ἀπὸ ἄλλους, οὔτε αὐτοὺς που ἐμείναν σὴν πόλῃ γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους ἀλλὰ αὐτοὺς που συνεργάστηκαν με τους τριάκοντα τυράννους γιὰτί ἠθέλαν νὰ καταστρέψουν ἄλλους.

Αν, πάλι, νομίζετε ότι πρέπει να εξοντώσετε εσείς όσους εκείνοι ξέχασαν να αδικήσουν, δε θα εξαιρεθεί κανένας πολίτης.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B2.** Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να συγκρίνετε τον τρόπο με τον οποίο και οι δύο κατηγορούμενοι προσπαθούν να αποδείξουν πως δεν υπήρξαν συνεργοί των Τριάκοντα τυράννων.
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Οι δημιουργοί και διδάσκαλοι της συστηματικής ρητορικής	α. δεν έχει καθορισμένο αντικείμενο να διδάξει ούτε αξιόπιστη μέθοδο.
2. Επίκεντρο της συστηματικής ρητορικής εξελίχθηκε η Αθήνα, γιατί	β. το προοίμιον, η διήγησις, η πίστις και ο επίλογος.
3. Ο Πλάτων αρνείται να χαρακτηρίσει επιστήμη ή τέχνη τη ρητορική, γιατί	γ. ήταν ο Συρακόσιος Κόραξ και ο επίσης Συρακόσιος μαθητής του Τ(ε)ισίας.
4. Οι συμβουλευτικοί είναι λόγοι που εκφωνούνταν	δ. η διήγησις, η πίστις και ο επίλογος. ε. στα δικαστήρια.
5. Τα μέρη του ρητορικού λόγου είναι	ζ. την ευνοούσαν η δημοκρατία, οι πολύλογοι Αθηναίοι, το μέγεθος της πόλης και οι σοφιστές που ζούσαν σε αυτή. η. στις συνελεύσεις του λαού.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Ίερων, κεφ. 5, §§ 1-2

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Ο Ίερωνας, τύραννος των Συρακουσών, στον διάλόγο του με τον ποιητή Σιμωνίδη παραθέτει όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι τύραννοι παρουσιάζουν αντιφάσεις στα συναισθήματα και τη συμπεριφορά τους.

Χαλεπὸν δ' ἔρῳ σοὶ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. Γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. Τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμῆσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσονται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. Ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἄλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; Οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μῆποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιούσιν ἐλεύθεροι εἶναι. Χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι. Ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὐτ' ἂν σφῆζεσθαι δύναιτο οὐτ' εὐδαιμονεῖν· ἢ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν.

ὁ ἄλκιμος: ο γενναίος, ο δυνατός

ἄγαμαί τι: θαυμάζω, επιδοκιμάζω κάτι

προστατέομαι, -οῦμαι ὑπό τινος: κυβερνώμαι, διοικούμαι από κάποιον

ὑπεξαιροῦμαι: απομακρύνω κάποιον

ὁ ἀνδραποδώδης: ο δουλικός, ο δουλοπρεπής

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ2. Ποιους ανθρώπους, κατά κύριο λόγο, οι τύραννοι εμπιστεύονται και για ποιους λόγους, σύμφωνα με τον Ιέρωνα;

Γ3. α. σοι: Να γράψετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό και στο τρίτο πρόσωπο.

καταλείπονται: Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική ενεστώτα και αορίστου (στην ίδια φωνή και διάθεση).

β. ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε δύο ουσιαστικά της τρίτης κλίσης και να τα γράψετε στην κλητική πτώση του αριθμού που βρίσκονται.

63. ΘΕΜΑ 15923

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἶπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποια διαπίστωση κάνει ο Μαντίθεος σχετικά με τους βουλευτές και σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα Ἀπολογία §§2-3

Ο Σίμωνας οδήγησε τον ομιλητή στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου, με την κατηγορία ότι ο τελευταίος τον είχε τραυματίσει, αποσιωπώντας, ωστόσο, το γεγονός ότι τη συμπλοκή με τον κατηγορούμενο την είχε προκαλέσει ο ίδιος για λόγους ερωτικής αντιζηλίας. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο.

Εάν, λοιπόν, κάποιος ἄλλος ἐπρόκειτο να αποφασίσουν για μένα, πάρα πολύ θα φοβόμουν τη δίκη, επειδή βλέπω ότι και μαγειρέματα και τυχαία περιστατικά κάποτε γίνονται τέτοια, ὥστε να συμβαίνουν στους δικαζόμενους πολλά ἀντίθετα προς την ὀρθοκρισία. Ὅμως, ἀφού ἦρθα σε σας, ἐλπίζω να πετύχω το δίκαιο. Κυρίως ἀγανακτῶ, κύριοι βουλευτές, γιατί θα ἀναγκαστώ να μιλήσω μπροστά σας για πράγματα, για τα οποία δε μιλούσα επειδή

ντρεπόμενον, και ανέχτηκα τις αδικίες, αφού πολλοί επρόκειτο να γίνουν γνώστες της υπόθεσης μαζί με μένα. Επειδή όμως ο Σίμωνας με έφερε σε τέτοια ανάγκη, θα σας διηγηθώ όλα όσα έγιναν χωρίς να αποκρύψω τίποτα.

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

B4. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της, σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος	α. δεν αρνούμαι β. δεν αρχίζω
2. κακῶς πέπονθε	α. κακοποιούμαι β. πενθώ
3. Ἀνάβηθι	α. αναφέρω β. ανεβαίνω
4. μαρτύρησον	α. καταθέτω μαρτυρία β. βασανίζομαι
5. λόγον διδόναι	α. δίνω τον λόγο μου β. λογοδοτώ

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων, §§1-4

(έκδ. του Warmington, E.H. Harvard University Press, 1955)

Ο Αριστοφάνης έπεισε τους Αθηναίους να εκστρατεύσουν προς βοήθεια του βασιλιά της Κύπρου Ευαγόρα, που πολεμούσε εναντίον των Περσών (390 π.Χ.). Ὑστερα από την αποτυχία της εκστρατείας, θανατώθηκε χωρίς δίκη και προτάθηκε η δήμευση της περιουσίας του. Ο ομιλητής, ο γιος του, θα προσπαθήσει για την υπεράσπιση της οικογένειάς του να αποδείξει ότι οι κατηγοροί του είναι συκοφάντες και ζητά από τους δικαστές να τον ακούσουν με εύνοια.

Πολλήν μοι άπορίαν παρέχει ό άγων ούτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί, όταν ένθυμηθῶ ὅτι, εἰάν ἐγὼ μὲν μὴ νῦν εὖ εἶπω, οὐ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ δόξει ἄδικος εἶναι καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων στερήσομαι. Ἀνάγκη οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἐμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι. Τὴν μὲν οὖν παρασκευὴν καὶ <τὴν> προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν ὀρᾶτε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων λέγειν. τὴν δ' ἐμὴν ἀπειρίαν πάντες ἴσασιν, ὅσοι ἐμὲ γινώσκουσιν. Αἰτήσομαι οὖν ὑμᾶς δίκαια καὶ ῥάδια χαρίσασθαι, ἄνευ ὀργῆς καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, ὡσπερ <καὶ> τῶν κατηγορῶν. Ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀπολογούμενον, κἂν ἐξ ἴσου ἀκροᾷσθε, ἔλαττον ἔχειν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐπιβουλεύοντες, αὐτοὶ ἄνευ κινδύνων ὄντες, τὴν κατηγορίαν ἐποίησαντο, ἡμεῖς δὲ ἀγωνιζόμεθα μετὰ δέους καὶ διαβολῆς καὶ κινδύνου <τοῦ> μεγίστου. Εἰκὸς οὖν ὑμᾶς εὖνοιαν πλείω ἔχειν τοῖς ἀπολογουμένοις.

οὔτοσί: αυτός εδώ

ἔλαττον ἔχω: μειονεκτώ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πολλήν μοι ἀπορίαν ..., ἐμὲ γινώσκουσιν».

Γ4. α. «Πολλήν μοι ἀπορίαν ... ἀπάντων στερήσομαι.»: Στην παραπάνω περίοδο να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων.

β. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου:

βοηθεῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
λέγειν:	εἶναι	.....	στο	.....
χαρίσασθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀκοῦσαι:	εἶναι	.....	στο	.....
ἔχειν:	εἶναι	.....	στο	.....

64. ΘΕΜΑ 17214

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλεύοντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰπάρχους χειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ανάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Κατά τον Μαντίθεο το να έχει υπηρετήσει κανείς στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα δεν αποτελεί αιτία αποκλεισμού από το αξίωμα του βουλευτή.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του δεν είναι η κατηγορία, αλλά ο έλεγχος της συκοφαντίας των κατηγορών του.
3. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις «δοκιμασίες» ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰπάρχους χειροτονημένους»: Σε ποιους ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»;

2. «Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας»: Σε ποια «αἰτία» αναφέρεται ο Μαντίθεος;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας §§33-34

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίλωνα, ο κατήγορος – βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Ο μόνος λοιπόν, κύριοι βουλευτές, που δε θα αγανακτούσε δίκαια, αν δεν πάρει (το βουλευτικό αξίωμα) είναι ο Φίλωνας. Γιατί, δε στερείτε εσείς τώρα την τιμή από αυτόν αλλά ο ίδιος τότε (τη) στέρησε από τον εαυτό του, όταν δεν έκρινε άξιο να ταχθεί στο πλευρό σας, για να υπερασπιστεί αυτήν (την βουλή), όπως ακριβώς τώρα ήρθε με προθυμία για να εκλεγεί (βουλευτής). Νομίζω ότι έχουν ειπωθεί αρκετά, αν και πολλά παρέλειψα βέβαια. Αλλά νομίζω ότι εσείς και χωρίς αυτά (τις παραλείψεις) θα καταλάβετε αυτά που συμφέρουν την πόλη. Γιατί, δεν πρέπει να χρησιμοποιείτε άλλες αποδείξεις για εκείνους που αξίζει να είναι βουλευτές παρά τους εαυτούς σας, τι λογής όντας για την πόλη κριθήκατε άξιοι για βουλευτές. Γιατί, οι πράξεις αυτού αποτελούν καινοφανές παράδειγμα και είναι ξένες με κάθε δημοκρατικό πολίτευμα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. αποδείξας	α. δείγμα β. δώρο
2. πέπονθε	α. πίστη β. πάθος
3. Ὀρῶ	α. όριο β. ενόραση
4. δοκεῖ	α. δεδομένο β. δόγμα
5. Δέομαι	α. δέηση β. δέμα

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις Βιβλ. 5, κεφ. 4 §§3-7

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1904, ανατ. 1961)

Η Κύρου Ἀνάβασις περιγράφει τη συμμετοχή σώματος 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων (των Μυρίων), από τη στιγμή που εντάχθηκαν στον στρατό του Κύρου και συμμετείχαν στην εκστρατεία εκείνου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη. Μετά τον θάνατο του Κύρου, το ελληνικό στράτευμα βρέθηκε ακέφαλο εν μέσω εκατοντάδων χιλιάδων εχθρών. Οι Μύριοι κατόρθωσαν μετά από πολλές κακουχίες και περιπέτειες να φτάσουν στα παράλια του Εύξεινου Πόντου.

Ἐντεῦθεν λέγει ὁ Τιμησίθεος ὅτι πολέμιοι εἰσιν αὐτοῖς οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα. Καὶ ἐδόκει καλέσαι ἐκείνους, εἰ βούλοιντο ξυμμαχίαν ποιήσασθαι· καὶ πεμφθεὶς ὁ Τιμησίθεος ἤκεν ἄγων τοὺς ἄρχοντας. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, συνῆλθον οἱ τε τῶν Μοσσυνοίκων ἄρχοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἔλεξε Ξενοφῶν, ἡρμήνευε δὲ Τιμησίθεος· Ὡ ἄνδρες Μοσσύνοικοι, ἡμεῖς βουλόμεθα διασωθῆναι πρὸς τὴν Ἑλλάδα πεζῇ· πλοῖα γὰρ οὐκ ἔχομεν· κωλύουσι δὲ οὗτοι ἡμᾶς οὓς ἀκούομεν ὑμῖν πολεμίους εἶναι. Εἰ οὖν βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν ξυμμάχους καὶ τιμωρήσασθαι εἰ τί ποτε ὑμᾶς οὗτοι ἠδίκησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ὕμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. Εἰ δὲ ἡμᾶς ἀφήσετε, σκέψασθε πόθεν αὐθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε ξύμμαχον. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων τῶν Μοσσυνοίκων ὅτι καὶ βούλοιντο ταῦτα καὶ δέχοιντο τὴν ξυμμαχίαν.

ἐπέκεινα: σε εκείνη την πλευρά

ἡρμήνευε: μετάφραζε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐντεῦθεν λέγει ... ὑμῖν πολεμίους εἶναι».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

πολέμιοι:	εἶναι	.....	στο	.....
ἄγων:	εἶναι	.....	στο	.....
πρὸς τὴν Ἑλλάδα:	εἶναι	.....	στο	.....
εἶναι:	εἶναι	.....	στο	.....
τιμωρήσασθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
ὕμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

β.

«πόθεν αὐθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε ξύμμαχον»: Να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση ως προς το εἶδος και την εισαγωγή. Να προσδιορίσετε τη συντακτική της λειτουργία.

65. ΘΕΜΑ 18953

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵπευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεπονηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς αὐτὴ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε αὐτὴν ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογία ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και

να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Κατά τον Μαντίθεο το να έχει υπηρετήσει κανείς στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα δεν αποτελεί αιτία αποκλεισμού από το αξίωμα του βουλευτή.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του δεν είναι η κατηγορία, αλλά ο έλεγχος της συκοφαντίας των κατηγορών του.
3. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις «δοκίμασιες» ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
4. Ο Μαντίθεος παρακαλεί τους κατηγορούς του να δείξουν ευνοϊκότερη στάση και να αποσύρουν τις κατηγορίες τους.
5. Ο Μαντίθεος υπόσχεται ότι θα είναι σύντομος στην απολογία του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Φίλωνος δοκίμασίας §§33-34

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκίμασίας του Φίλωνα, ο κατηγορός – βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Ο μόνος λοιπόν, κύριοι βουλευτές, που δε θα αγανακτούσε δίκαια, αν δεν πάρει (το βουλευτικό αξίωμα) είναι ο Φίλωνας. Γιατί, δε στερείτε εσείς τώρα την τιμή από αυτόν αλλά ο ίδιος τότε (τη) στέρησε από τον εαυτό του, όταν δεν έκρινε άξιο να ταχθεί στο πλευρό σας, για να υπερασπιστεί αυτήν (την βουλή), όπως ακριβώς τώρα ήρθε με προθυμία για να εκλεγεί (βουλευτής). Νομίζω ότι έχουν ειπωθεί αρκετά, αν και πολλά παρέλειψα βέβαια. Αλλά νομίζω ότι εσείς και χωρίς αυτά (τις παραλείψεις) θα καταλάβετε αυτά που συμφέρουν την πόλη. Γιατί, δεν πρέπει να χρησιμοποιείτε άλλες αποδείξεις για εκείνους που αξίζει να είναι βουλευτές παρά τους εαυτούς σας, τι λογής όντας για την πόλη κριθήκατε άξιοι για βουλευτές. Γιατί, οι πράξεις αυτού αποτελούν καινοφανές παράδειγμα και είναι ξένες με κάθε δημοκρατικό πολίτευμα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **δεινόν, κακῶς, πολλούς, παντός, λόγον.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων, §§1-4

(έκδ. του Warmington, E.H. Harvard University Press, 1955)

Ο Αριστοφάνης έπεισε τους Αθηναίους να εκστρατεύσουν προς βοήθεια του βασιλιά της Κύπρου Ευαγόρα, που πολεμούσε εναντίον των Περσών (390 π.Χ.). Ὑστερα από την αποτυχία της εκστρατείας, θανατώθηκε χωρίς δίκη και προτάθηκε η δήμευση της περιουσίας του. Ο ομιλητής, ο γιος του, θα προσπαθήσει για την υπεράσπιση της οικογένειάς του να αποδείξει ότι οι κατηγοροί του είναι συκοφάντες και ζητά από τους δικαστές να τον ακούσουν με εύνοια.

Πολλήν μοι ἀπορίαν παρέχει ὁ ἀγὼν οὐτοσί, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι, ἐὰν ἐγὼ μὲν μὴ νῦν εὖ εἴπω, οὐ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ δόξει ἄδικος εἶναι καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων στερήσομαι. **Ἀνάγκη οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἑμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι.** Τὴν μὲν οὖν παρασκευὴν καὶ <τὴν> προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν ὁρᾶτε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων λέγειν· τὴν δ' ἐμὴν ἀπειρίαν πάντες ἴσασι, ὅσοι ἐμὲ γινώσκουσιν. Αἰτήσομαι οὖν ὑμᾶς δίκαια καὶ ῥάδια χαρίσασθαι, ἄνευ ὀργῆς καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, ὥσπερ <καὶ> τῶν κατηγορῶν. Ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀπολογούμενον, κἂν ἐξ ἴσου ἀκροᾷσθε, ἔλαττον ἔχειν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐπιβουλεύοντες, αὐτοὶ ἄνευ κινδύνων ὄντες, τὴν κατηγορίαν ἐποίησαντο, ἡμεῖς δὲ ἀγωνιζόμεθα μετὰ δέους καὶ διαβολῆς καὶ κινδύνου <τοῦ> μεγίστου. Εἰκὸς οὖν ὑμᾶς εὖνοιαν πλείω ἔχειν τοῖς ἀπολογουμένοις.

οὐτοσί: αὐτός εδώ

ἔλαττον ἔχω: μειονεκτώ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πολλήν μοι ἀπορίαν ... ἐμὲ γινώσκουσιν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων ὀρων του κειμένου:

μοι:	εἶναι	.....	στο	.....
ἄδικος:	εἶναι	.....	στο	.....
ἑμαυτῷ:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐμὴν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἡμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑμᾶς:	εἶναι	.....	στο	.....
πλείω:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Ἀνάγκη οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἑμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι.»: Στην παραπάνω περίοδο λόγου να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το εἶδος τους.

66. ΘΕΜΑ 18954

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθεοῦ §§8-9

Ἔτι δέ, ὃ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς αὐτὴ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλεύοντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε αὐτὴν ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὃ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὃ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποια διαπίστωση κάνει ο Μαντίθεος σχετικά με τους βουλευτές και σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§55.2-55.4

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Αριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Στο κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον τρόπο ανάδειξης και τη δοκιμασία των Εννέα αρχόντων.

Παλαιότερα δεν αναλάμβανε εξουσία όποιος αποδοκιμαζόταν από τη βουλή, αλλά τώρα μπορεί να κάνει έφεση στο δικαστήριο, του οποίου η απόφαση είναι τελεσίδικη. Όταν γίνεται η κρίση, ρωτούν: «Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκει και ποιος είναι ο πάππος σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;» Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του Πατρώου Απόλλωνα και του Ερκείου Δία και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ύστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα αν φροντίζει τους γονείς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν έχει υπηρετήσει τη θητεία του. Αφού του απευθύνει (ο πρόεδρος) αυτές τις ερωτήσεις, του λέει: «Φώναξε τώρα μάρτυρες για όσα είπες». Και όταν παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν: «Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;» Κι αν υπάρχει κάποιος κατηγορός, το δικαστήριο του δίνει το λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πανόραμα, συκοφάντης, βαθμός, επιβίωση, προνοητικός.**

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Κύρου Ανάβασις Βιβλ. 5, κεφ. 4 §§3-7

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1904, ανατ. 1961)

Η Κύρου Ανάβασις περιγράφει τη συμμετοχή σώματος 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων (των Μυρίων), από τη στιγμή που εντάχθηκαν στον στρατό του Κύρου και συμμετείχαν στην εκστρατεία εκείνου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη. Μετά τον θάνατο του Κύρου, το ελληνικό στράτευμα βρέθηκε ακέφαλο εν μέσω εκατοντάδων χιλιάδων εχθρών. Οι Μύριοι κατόρθωσαν μετά από πολλές κακουχίες και περιπέτειες να φτάσουν στα παράλια του Εύξεινου Πόντου.

Έντεϋθεν λέγει ὁ Τιμησίθεος ὅτι πολέμοι εἰσιν αὐτοῖς οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα. Καὶ ἐδόκει καλέσαι ἐκείνους, εἰ βούλοιντο ξυμμαχίαν ποιήσασθαι· καὶ πεμφθεῖς ὁ Τιμησίθεος ἦκεν ἄγων τοὺς ἄρχοντας. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, συνῆλθον οἱ τε τῶν Μοσσυνοίκων ἄρχοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἔλεξε Ξενοφῶν, ἡρμήνευε δὲ Τιμησίθεος· Ὡ ἄνδρες Μοσσύνοικοι, ἡμεῖς βουλόμεθα διασωθῆναι πρὸς τὴν Ἑλλάδα πεζῇ· πλοῖα γὰρ οὐκ ἔχομεν· κωλύουσι δὲ οὗτοι ἡμᾶς οὐδ' ἀκούομεν ὑμῖν πολέμιους εἶναι. Εἰ οὖν βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν ξυμμάχους καὶ τιμωρῆσασθαι εἴ τί ποτε ὑμᾶς οὗτοι ἠδίκησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ὑμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. Εἰ δὲ ἡμᾶς ἀφήσετε, σκέψασθε πόθεν αὐθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε ξύμμαχον. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων τῶν Μοσσυνοίκων ὅτι καὶ βούλοιντο ταῦτα καὶ δέχοιντο τὴν ξυμμαχίαν.

ἐπέκεινα: σε εκείνη την πλευρά

ἠρμήνευε: μετάφραζε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἐντεῦθεν λέγει ... ὑμῖν πολεμίους εἶναι**».
- Γ4. **α.** Να γράψετε τα **υποκείμενα** των υπογραμμισμένων ρημάτων/ρηματικών τύπων που σας δίνονται: **ποιήσασθαι, πεμφθεῖς, συνήλθον, διασωθῆναι, εἶναι, λαβεῖν.**
- β.** Να εντοπίσετε στο κείμενο **μία ειδική πρόταση** και στη συνέχεια να αναγνωρίσετε τον συντακτικό της ρόλο και να αιτιολογήσετε την εκφορά της.

67. ΘΕΜΑ 18955

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵπευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεπονηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεις ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δέ και ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμη χρωμένους, και πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς και ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι και μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
- Κατά τον Μαντίθεο το να έχει υπηρετήσει κανείς στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα δεν αποτελεί αιτία αποκλεισμού από το αξίωμα του βουλευτή.
  - Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του δεν είναι η κατηγορία, αλλά ο έλεγχος της συκοφαντίας των κατηγορών του.
  - Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις «δοκιμασίες» ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
- β.** Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
- «**πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς και ἱπάρχους κεχειροτονημένους**»: Σε ποιους ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**αὐτῶν**»;
  - «**Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας**»: Σε ποια «**αἰτία**» αναφέρεται ο Μαντίθεος;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα Ἀπολογία §§2-3

Ο Σίμωνας οδήγησε τον ομιλητή στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου, με την κατηγορία ότι ο τελευταίος τον είχε τραυματίσει, αποσιωπώντας, ωστόσο, το γεγονός ότι τη συμπλοκή με τον κατηγορούμενο την είχε προκαλέσει ο ίδιος για λόγους ερωτικής αντιζηλίας. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο.

Εάν, λοιπόν, κάποιος άλλοι επρόκειτο να αποφασίσουν για μένα, πάρα πολύ θα φοβόμουν τη δίκη, επειδή βλέπω ότι και μαγειρέματα και τυχαία περιστατικά κάποτε γίνονται τέτοια, ώστε να συμβαίνουν στους δικαζόμενους πολλά αντίθετα προς την ορθοκρισία. Όμως, αφού ήρθα σε σας, ελπίζω να πετύχω το δίκαιο. Κυρίως αγανακτώ, κύριοι βουλευτές, γιατί θα αναγκαστώ να μιλήσω μπροστά σας για πράγματα, για τα οποία δε μιλούσα επειδή ντρεπόμουν, και ανέχτηκα τις αδικίες, αφού πολλοί επρόκειτο να γίνουν γνώστες της υπόθεσης μαζί με μένα. Επειδή όμως ο Σίμωνας με έφερε σε τέτοια ανάγκη, θα σας διηγηθώ όλα όσα έγιναν χωρίς να αποκρύψω τίποτα.

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **δεινόν:** Η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία προβλέπει ραγδαία ..... της κακοκαιρίας τις επόμενες ώρες.
- **γνώμη:** Νιώθω ..... για το καλό που μας έκανες!
- **κεχειροτονημένους:** Η ..... των γυναικών άλλαξε τις ισορροπίες της οικογένειας.
- **καταψεύσασθαι:** Αποδείχθηκε πως οι μάρτυρες που κατέθεσαν στο δικαστήριο εναντίον του, ήταν στην πραγματικότητα .....
- **δύνομαι:** Νιώθω μεγάλη ..... ο πυρετός με έχει καταβάλει.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ἱστορία §§ 2.10.3-2.11.2

(έκδ. των Jones, H.S., Powell, J.E. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1942, ανατ. 1970)

Ο Θουκυδίδης αφού έχει αναφερθεί στις προετοιμασίες των Πελοποννησίων και στη συγκέντρωση των δυνάμεών τους στον Ισθμό της Κορίνθου, ενόψει της εισβολής στην Αττική, παραθέτει τον λόγο του Αρχίδαμου.

Καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογωτάτους παρήνει τοιάδε. Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσὶν· ὅμως δὲ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευὴν **ἔχοντες** ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τῆδε τῇ ὀρμῇ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὖνοϊαν **ἔχουσα** διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πράξει ἡμᾶς ἢ ἐπινοοῦμεν.

οὔπω: όχι ακόμα

τῆς δόξης: από τη φήμη

τὸ ἔχθος: το μίσος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄνδρες Πελοποννήσιοι ... πράξει ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν».
- Γ4. α. «Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους.»: Να εντοπίσετε τις λέξεις που δημιουργούν σύγκριση στο παραπάνω χωρίο και να καταγράψετε τον α' και β' ὄρο σύγκρισης.
- β. Να γράψετε το υποκείμενο και το αντικείμενο των υπογραμμισμένων μετοχῶν ἔχοντες και ἔχουσα.

68. ΘΕΜΑ 23759

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποικώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεις ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δέ και ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμη χρωμένους, και πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς και ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι και μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δέ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δέ τὴν ἀπολογία ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αὐτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ἢ τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Κατά τον Μαντίθεο το να έχει υπηρετήσει κανείς στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα δεν αποτελεί αἰτία αποκλεισμού από το αξίωμα του βουλευτή.
  2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ὅτι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του δεν είναι η κατηγορία, αλλά ο έλεγχος της συκοφαντίας των κατηγορῶν του.
  3. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ὅτι στις «δοκιμασίες» ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, ὅπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
- β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς και ἱπάρχους κεχειροτονημένους»: Σε ποιους ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»;
  2. «Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας»: Σε ποια «αἰτία» αναφέρεται ο Μαντίθεος;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα Ἀπολογία §§2-3

Ο Σίμωνας οδήγησε τον ομιλητή στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου, με την κατηγορία ότι ο τελευταίος τον είχε τραυματίσει, αποσιωπώντας, ωστόσο, το γεγονός ότι τη συμπλοκή με τον κατηγορούμενο την είχε προκαλέσει ο ίδιος για λόγους ερωτικής αντιζηλίας. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο.

Εάν, λοιπόν, κάποιος άλλοι επρόκειτο να αποφασίσουν για μένα, πάρα πολύ θα φοβόμουν τη δίκη, επειδή βλέπω ότι και μαγειρέματα και τυχαία περιστατικά κάποτε γίνονται τέτοια, ώστε να συμβαίνουν στους δικαζόμενους πολλά αντίθετα προς την ορθοκρισία. Όμως, αφού ήρθα σε σας, ελπίζω να πετύχω το δίκαιο. Κυρίως αγανακτώ, κύριοι βουλευτές, γιατί θα αναγκαστώ να μιλήσω μπροστά σας για πράγματα, για τα οποία δε μιλούσα επειδή ντρεπόμουν, και ανέχτηκα τις αδικίες, αφού πολλοί επρόκειτο να γίνουν γνώστες της υπόθεσης μαζί με μένα. Επειδή όμως ο Σίμωνας με έφερε σε τέτοια ανάγκη, θα σας διηγηθώ όλα όσα έγιναν χωρίς να αποκρύψω τίποτα.

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **δεινόν:** Η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία προβλέπει ραγδαία ..... της κακοκαιρίας τις επόμενες ώρες.
- **γνώμη:** Νιώθω ..... για το καλό που μας έκανες!
- **κεχειροτονημένους:** Η ..... των γυναικών άλλαξε τις ισορροπίες της οικογένειας.
- **καταψεύσασθαι:** Αποδείχθηκε πως οι μάρτυρες που κατέθεσαν στο δικαστήριο εναντίον του, ήταν στην πραγματικότητα .....
- **δύνωμαι:** Νιώθω μεγάλη ..... ο πυρετός με έχει καταβάλει.

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις Βιβλ. 2, κεφ. 6 §§16-19

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1904, ανατ. 1961)

Η Κύρου Ἀνάβασις περιγράφει τη συμμετοχή σώματος 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων (των Μυρίων), από τη στιγμή που εντάχθηκαν στον στρατό του Κύρου και συμμετείχαν στην εκστρατεία εκείνου κατά του αδελφού του, Αρταξέρξη. Μετά τον θάνατο του Κύρου, το ελληνικό στράτευμα βρέθηκε ακέφαλο εν μέσω εκατοντάδων χιλιάδων εχθρών. Οι Μύριοι κατόρθωσαν μετά από πολλές κακουχίες και περιπέτειες να φτάσουν στα παράλια του Εύξεινου Πόντου. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Ξενοφώντας περιγράφει την προσωπικότητα του Πρόξενου του Βοιωτού.

Πρόξενος δὲ ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μὲν μειράκιον ὧν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἰκανός· καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνῳ. Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἰκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὧν τοῖς πρώτοις μὴ ἠτᾶσθαι εὐεργετῶν, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ ᾤετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύνάμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά· τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα

ἐνδηλον αὖ καὶ τοῦτο εἶχεν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ᾧκειο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. Ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν δυνατὸς ἦν· οὐ μέντοι οὐτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἡσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκείνων· καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἦν φανερός τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῳ.

μειράκιον: νεαρός, παλληκαράκι

ἡττᾶσθαι: να εἶναι κατώτερος

ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις: πήρε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου

ἐμποιῆσαι: να προξενήσει, να εμπνεύσει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ ... δυνατὸς ἦν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

μειράκιον:	εἶναι	.....	στο	.....
μέγα:	εἶναι	.....	στο	.....
τοσοῦτων:	εἶναι	.....	στο	.....
τούτων:	εἶναι	.....	στο	.....
τυγχάνειν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «οὐ μέντοι οὐτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἡσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκείνων»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο Ξενοφώντας περιγράφοντας την προσωπικότητα του Πρόξενου κάνει μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τη συγκριτική λέξη και να καταγράψετε τον α' και β' ὄρο σύγκρισης.

69. ΘΕΜΑ 34889

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἶπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεπονηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς σὺδεῖς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλεύοντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ανάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαί μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογία ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Κατά τον Μαντίθεο το να έχει υπηρετήσει κανείς στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα δεν αποτελεί αιτία αποκλεισμού από το αξίωμα του βουλευτή.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του δεν είναι η κατηγορία, αλλά ο έλεγχος της συκοφαντίας των κατηγορών του.
3. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις «δοκιμασίες» ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
4. Ο Μαντίθεος παρακαλεί τους κατηγορούς του να δείξουν ευνοϊκότερη στάση και να αποσύρουν τις κατηγορίες τους.
5. Ο Μαντίθεος υπόσχεται ότι θα είναι σύντομος στην απολογία του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία §§55.2-55.4

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Αριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Στο κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον τρόπο ανάδειξης και τη δοκιμασία των Εννέα αρχόντων.

Παλαιότερα δεν αναλάμβανε εξουσία όποιος αποδοκιμαζόταν από τη βουλή, αλλά τώρα μπορεί να κάνει έφεση στο δικαστήριο, του οποίου η απόφαση είναι τελεσίδικη. Όταν γίνεται η κρίση, ρωτούν: «Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκεις και ποιος είναι ο πάππος σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;» Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του Πατρώου Απόλλωνα και του Ερκείου Δία και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ύστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα αν φροντίζει τους γονείς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν έχει υπηρετήσει τη θητεία του. Αφού του απευθύνει (ο πρόεδρος) αυτές τις ερωτήσεις, του λέει: «Φώναξε τώρα μάρτυρες για όσα είπες». Και όταν παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν: «Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;» Κι αν υπάρχει κάποιος κατηγορός, το δικαστήριο του δίνει το λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου **η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο)** χρησιμοποιείται με **διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **δοκιμάζεσθαι, μηδέν, μαρτύρησον, αιτίας, λόγον.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ιστορία §§ 2.10.3-2.11.2

(έκδ. των Jones, H.S., Powell, J.E. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1942, ανατ. 1970)

Ο Θουκυδίδης αφού έχει αναφερθεί στις προετοιμασίες των Πελοποννησίων και στη συγκέντρωση των δυνάμεών τους στον Ισθμό της Κορίνθου, ενόψει της εισβολής στην Αττική, παραθέτει τον λόγο του Αρχίδαμου.

Καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Αρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογωτάτους παρῆνει τοιάδε. Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσὶν· ὅμως δὲ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τῆδε τῇ ὀρμῇ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πράξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν.

οὐπω: ὄχι ἀκόμα

τῆς δόξης: ἀπὸ τῆς φήμης

τὸ ἔχθος: τὸ μῖσος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄνδρες Πελοποννήσιοι ... πράξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου που βρίσκονται στη γενική πτώση:

τῶν Λακεδαιμονίων:	εἶναι	.....	στο	.....
τῆς ἐξόδου:	εἶναι	.....	στο	.....
πασῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἡμῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
πολέμων:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν πατέρων:	εἶναι	.....	στο	.....

β. Να αναγνωριστεί το εἶδος των προτάσεων που ακολουθούν: «ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν», «ἃ ἐπινοοῦμεν».

70. ΘΕΜΑ 20838

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθεοῦ §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεπονηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς αὐτῇ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε αὐτὴν ποιῆσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταπεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ

βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύναμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Με ποιους τρόπους ο Μαντίθεος επιδιώκει να εξασφαλίσει την εὐνοία και τη συμπάθεια των βουλευτῶν; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο πρωτότυπο κείμενο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα Ἀπολογία §§2-3

Ο Σίμωνας οδήγησε τον ομιλητή στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου, με την κατηγορία ότι ο τελευταίος τον είχε τραυματίσει, αποσιωπώντας, ωστόσο, το γεγονός ότι τη συμπλοκή με τον κατηγορούμενο την είχε προκαλέσει ο ίδιος για λόγους ερωτικής αντιζηλίας. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο.

Εάν, λοιπόν, κάποιος ἄλλος ἐπρόκειτο να αποφασίσουν για μένα, πάρα πολύ θα φοβόμουν τη δίκη, επειδή βλέπω ότι και μαγειρέματα και τυχαία περιστατικά κάποτε γίνονται τέτοια, ὥστε να συμβαίνουν στους δικαζόμενους πολλά αντίθετα προς την ὀρθοκρίσια. Ὁμως, αφού ἦρθα σε σας, ἐλπίζω να πετύχω το δίκαιο. Κυρίως ἀγανακτῶ, κύριοι βουλευτές, γιατί θα ἀναγκαστῶ να μιλήσω μπροστά σας για πράγματα, για τα οποία δε μιλούσα επειδή ντρεπόμουν, και ἀνέχτηκα τις ἀδικίες, αφού πολλοί ἐπρόκειτο να γίνουν γνώστες της ὑπόθεσης μαζί με μένα. Επειδή ὁμως ο Σίμωνας με ἔφερε σε τέτοια ἀνάγκη, θα σας διηγηθῶ ὅλα ὅσα ἔγιναν χωρίς να ἀποκρύψω τίποτα.

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

- B2.** Ποια κοινά στοιχεία για το ἦθος των αντιπάλων τους παρουσιάζουν οι ομιλητές στα δύο κείμενα (πρωτότυπο - μεταφρασμένο) στο πλαίσιο της προσπάθειάς τους να ἀναιρέσουν τις κατηγορίες εις βάρος τους;
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ὥστε να συμπληρώνεται ὀρθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Την παιδευτική αξία της διδασκαλίας της ρητορικής τονίζει	α. οι δικανικοί, οι επιδεικτικοί και οι επιτάφιοι.
2. Κατά τον Αριστοτέλη υπάρχουν τρία είδη ρητορικών λόγων,	β. ο Πλάτωνας.
3. Επιφανέστερος λογογράφος δικανικών λόγων θεωρείται	γ. αντικειμενικά πειστήρια.
4. Οι άτεχνες αποδείξεις δεν οφείλονται στην τεχνική δεξιότητα του ρήτορα, αλλά είναι	δ. ο Λυσίας.
5. Τα παραδείγματα σε έναν ρητορικό λόγο είναι	ε. πραγματικά ή πλαστά.
	ζ. ο Ισοκράτης.
	η. οι συμβουλευτικοί, οι δικανικοί και οι επιδεικτικοί.
	θ. πάντοτε πραγματικά.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ἱστορίαι §§ 2.10.3-2.11.2

(έκδ. των Jones, H.S., Powell, J.E. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1942, ανατ. 1970)

Ο Θουκυδίδης αφού έχει αναφερθεί στις προετοιμασίες των Πελοποννησίων και στη συγκέντρωση των δυνάμεών τους στον Ισθμό της Κορίνθου, ενόψει της εισβολής στην Αττική, παραθέτει τον λόγο του Αρχίδαμου.

Καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογωτάτους παρήνει τοιάδε. Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσὶν· ὅμως δὲ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλάς πᾶσα τῆδε τῇ ὀρμῇ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔγουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πράξει ἡμᾶς ἢ ἐπινοοῦμεν.

οὐπω: ὄχι ἀκόμα

τῆς δόξης: ἀπὸ τῆς φήμης

τὸ ἔχθος: τὸ μῖσος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ2.** Σε ποιους απευθύνεται ο Αρχίδαμος και πώς παρουσιάζει την Αθήνα στο παραπάνω απόσπασμα της ομιλίας του;
- Γ3. α.** Να εντοπίσετε στο αδίδακτο κείμενο τρία επίθετα υπερθετικού βαθμού και να τα γράψετε στον θετικό βαθμό, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.
- β.** Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής, στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται: εἰσίν, ἐξήλθομεν.

71. ΘΕΜΑ 15877

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὃ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδεωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις δοκιμασίες ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
2. Ο Μαντίθεος παρακαλεί για την εύνοια των βουλευτών.
3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι, επειδή η περιουσία που κληρονόμησε ήταν μεγάλη, παραχώρησε μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία στον αδελφό του.
4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι μοίρασε την πατρική περιουσία έτσι ώστε ο ίδιος να πάρει ίσο μερίδιο με τον αδελφό του.
5. Ο Μαντίθεος διατυπώνει την άποψη ότι δεν έδωσε στους συμπολίτες του ποτέ αφορμή για παράπονα ή για κατηγορίες εναντίον του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Νόμοι 774c-d

Ο διάλογος διαδραματίζεται στην Κρήτη και στη συζήτηση παίρνουν μέρος ένας ανώνυμος Αθηναίος, ο Κρητικός Κλεινίας και ο Σπαρτιάτης Μέγγιλος. Θέμα του διαλόγου είναι η οικοδόμηση ενός φανταστικού πολιτεύματος, η εύρυθμη λειτουργία του οποίου εξαρτάται από μια ιδεατή νομοθεσία.

Για την προίκα μιλήσαμε και πιο μπροστά, αλλά ας επαναλάβουμε ότι ισότητα σημαίνει το να μη παίρνει, ούτε να δίνει κανείς, ούτε όταν παντρεύεται ο ίδιος, ούτε όταν παντρεύει την κόρη του γιατί δεν είναι δίκαιο να μένουν άγαμοι οι φτωχοί επειδή δεν έχουν χρήματα. Γιατί όλοι οι πολίτες έχουν τα απαραίτητα για να ζήσουν, και εκτός αυτού οι γυναίκες που δεν έχουν προίκα φέρνονται με λιγότερη αυθάδεια κι η συμπεριφορά των αντρών που θα τις παντρεύονται, για την προίκα τους, θα ήταν λιγότερο ταπεινωτική και δουλοπρεπής. Κι' όποιος υπακούει σ' αυτά, θα μπορεί να περηφανεύεται ότι έκαμε κάτι ωραίο· αυτός που δεν υπακούει ή παίρνει για προίκα φορέματα που αξίζουν πάνω από πενήντα δραχμές, ή πάνω από μία μνα ή πάνω από μιάμιση μνα ανάλογα με την οικονομική τάξη που ανήκουν – ή πάνω από την αξία δύο μνων όποιος ανήκει στην ανώτατη τάξη, θα γίνεται χρεωφειλέτης του δημοσίου για διπλάσιο ποσό, και το ποσό που έλαβε ή πήρε θα αφιερώνεται στην Ήρα και στο Δία κι ας το εισπράττουν οι ταμίες των δύο αυτών θεών, [...].

Μτφρ. Β. Μοσκόβης

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πλείω	α. ανάληψη
2. άπολογεῖσθαι	β. πλεονεξία
	γ. φόρεμα

3. καταλειφθείσης	δ. διοίκηση
4. συμφοράς	ε. λιποτάκτης
5. διώκηκα	ζ. λεξικό
	η. δίωξη

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Ἐπιστολαί, 324d –325a

(έκδ. του Burnet, J. Oxford University Press, 1903)

Στην έβδομη επιστολή του ο Πλάτων προχωρά στον απολογισμό του για τα τρία ταξίδια που είχε πραγματοποιήσει στη Σικελία. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα διατυπώνει την άποψή του για το καθεστώς των τριάκοντα τυράννων, άποψη που είχε ήδη διαμορφώσει, όταν πραγματοποίησε το πρώτο του ταξίδι στη Σικελία (390 ή 389 π.Χ.).

Τούτων [τῶν τριάκοντα] δὴ τινες οἰκειοὶ τε ὄντες καὶ γνώριμοι ἐτύγχανον ἐμοί, καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν εὐθὺς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με. Καὶ ἐγὼ θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθον ὑπὸ νεότητος· ᾤθηθην γὰρ αὐτοὺς ἕκ τινος ἀδίκου βίου ἐπὶ δίκαιον τρόπον ἄγοντας διοικήσειν δὴ τὴν πόλιν, ὥστε αὐτοῖς σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν, τί πράττειν. Καὶ ὄρων δὴπου τοὺς ἄνδρας ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ χρυσὸν ἀποδείξαντας τὴν ἔμπροσθεν πολιτείαν —τά τε ἄλλα καὶ φίλον ἄνδρα ἐμοὶ πρεσβύτερον Σωκράτη, ὃν ἐγὼ σχεδὸν οὐκ ἂν αἰσχυνοίμην εἰπὼν δικαιοτάτον εἶναι τῶν τότε, ἐπὶ τινα τῶν πολιτῶν μεθ' ἐτέρων ἔεμπον, βία ἄξοντα ὡς ἀποθανούμενον, ἵνα δὴ μετέχοι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς, εἴτε βούλοιο εἴτε μή· ὁ δ' οὐκ ἐπέιθετο, πᾶν δὲ παρεκινδύνευσεν παθεῖν πρὶν ἀνοσίων αὐτοῖς ἔργων γενέσθαι κοινωνός — ᾧ δὴ πάντα καθορῶν καὶ εἴ τιν' ἄλλα τοιαῦτα οὐ σμικρά, ἐδυσχέρανά τε καὶ ἐμαυτὸν ἐπανάγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν.

καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν εὐθὺς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με: με παρακινούσαν, λοιπόν, εξαρχής να συμμετέχω στις ενέργειές τους, με τον ισχυρισμό ότι πρόκειται για πράγματα που μου ταιριάζουν
ἐπανάγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν: αποτραβήχτηκα από κείνα τα κακά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ ὄρων δὴπου... ἀπὸ τῶν τότε κακῶν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ὄντες:	εἶναι	.....	στο	.....
διοικήσειν:	εἶναι	.....	στο	.....
χρυσὸν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀποδείξαντας:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν πραγμάτων:	εἶναι	.....	στο	.....
ᾧ:	εἶναι	.....	στο	.....

β. Να αναγνωριστεί το είδος των προτάσεων που ακολουθούν: «ὥστε αὐτοῖς σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν», «ἵνα δὴ μετέχοι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς».

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὃ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθεῖσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοῦς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διόκηκα·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι δοκιμασίες διαφέρουν από τις άλλες δικαστικές διαμάχες.
  2. Ο Μαντίθεος παρακαλεί για την εὐνοία των βουλευτῶν.
  3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι, επειδή η περιουσία που κληρονόμησε ήταν μεγάλη, πάντρεψε και τις δύο αδελφές του δίνοντας προίκα τριάντα μνες στην καθεμία.
- β.** Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «**δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοῦς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω**»: Σε ποιον αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ἐκατέρω**»;
  2. «**...ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων**»: Σε ποιον αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ἐκεῖνον**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κ.Ε. Μπέης, Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκα, απόσπασμα

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το άρθρο του καθηγητή της Νομικής Σχολής Αθηνών Κ.Ε. Μπέη με τίτλο «Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκα» που πρωτοδημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία στις 29 Ιανουαρίου 1981. Διευκρινίζεται ότι ο θεσμός της προίκας ήταν σε ισχύ κατά την εποχή δημοσίευσης του άρθρου.

Έχει ωριμάσει πια η αντίληψη ότι ο θεσμός της προίκας είναι ταπεινωτικός για τη γυναίκα και επιβεβαιώνει την εξάρτησή της από τον άντρα. Κι αυτό είναι αλήθεια. Γιατί ο αστικός κώδικας, ρυθμίζοντας την προίκα, δεν καθιερώνει απλώς υποχρέωση του πατέρα (κι ύστερα απ' αυτόν, της μητέρας) να εφοδιάσει την κόρη του με τα απαραίτητα περιουσιακά εφόδια, για να μην είναι εξαρτημένη από την (καλή ή κακή) θέληση του άντρα. Προίκα, όπως λέει ο αστικός κώδικας, είναι η περιουσία (κινητά και ακίνητα) που δίνει η γυναίκα ή κάποιος άλλος (συνήθως ο πατέρας της) στον άντρα «προς ανακούφισιν των βαρών του γάμου». Τα βάρη αυτά, σύμφωνα με μια άλλη διάταξη, είναι αποκλειστική υποχρέωση του άντρα. Λοιπόν, αν δε γίνει ιδιαίτερη συμφωνία (και συνήθως δε γίνεται), ο άντρας αποκτάει την κυριότητα των μετρητών χρημάτων και των κινητών που δόθηκαν ως προίκα. Η

γυναίκα δεν έχει κανένα ενεργό δικαίωμα πάνω σ' αυτά. Θα έχει, αν λυθεί ο γάμος της, για να της επιστραφεί. Σ' όλη τη διάρκεια του γάμου η προίκα δεν είναι δική της περιουσία, αλλά περιουσία του άντρα. (...) Με δυο λόγια: Αυτός είναι ο αφέντης. Στη γυναίκα δεν πέφτει λόγος.

Ανακτήθηκε (10/3/2022) από <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=3&mid=1096&mnu=1&id=22819>

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου με την κατάλληλη νεοελληνική λέξη που είναι **ετυμολογικά συγγενής** της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **διδόναι:** Οι σημερινοί τεχνίτες προσπαθούν να συνεχίσουν την παμπάλαια ελληνική ..... στην κατασκευή κοσμημάτων.
  - **Ποιήσομαι:** Η ιστοσελίδα που διαβάζεις, δεν είναι αξιόπιστη, γιατί συχνά ..... την αλήθεια.
  - **καταλειφθείσης:** Το νερό είναι λιγοστό και η πόλη υποφέρει κάθε καλοκαίρι από .....
  - **ένειμάμην:** Ο Δράκων και ο Σόλων ήταν οι μεγαλύτεροι ..... της αρχαίας Αθήνας.
  - **γενέσθαι:** Η Ελληνική Επανάσταση αποτελεί σημαντικό ιστορικό .....

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Συμπόσιον §§4.34-37.1

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Το Συμπόσιον είναι ένα από τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα, ένας διάλογος γραμμένος μεταξύ του 390 και 370 π.Χ. Ο Σωκράτης με μια συντροφιά διασκεδάζει και συζητάει για τον έρωτα. Κατά τη εξέλιξη του συμποσίου ο καθένας από τους συνδαιτυμόνες καλείται να κατονομάσει κάτι για το οποίο νιώθει υπερήφανος. Στο απόσπασμα γίνεται συζήτηση για τον πλούτο.

Ἄλλ' ἄγε δὴ, ἔφη ὁ Σωκράτης, σὺ αὖ λέγε ἡμῖν, ὦ Ἀντίσθενης, πῶς οὕτω βραχέα ἔχων μέγα φρονεῖς ἐπὶ πλούτῳ. Ὅτι νομίζω, ὦ ἄνδρες, τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πενίαν ἔχειν ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς. Ὅρῳ γὰρ πολλοὺς μὲν ιδιώτας, οἱ πάνυ πολλὰ ἔχοντες χρήματα οὕτω πένεσθαι ἡγοῦνται ὥστε πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ὑποδύονται, ἐφ' ᾧ πλείω κτήσονται, οἶδα δὲ καὶ ἀδελφούς, οἱ τὰ ἴσα λαχόντες ὁ μὲν αὐτῶν τάρκουντα ἔχει καὶ περιττεύοντα τῆς δαπάνης, ὁ δὲ τοῦ παντός ἐνδεΐται· αἰσθάνομαι δὲ καὶ τυράννους τινάς, οἱ οὕτω πεινώσι χρημάτων ὥστε ποιῶσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων· δι' ἔνδειαν μὲν γὰρ δήπου οἱ μὲν κλέπτουσιν, οἱ δὲ τοιχωρυχοῦσιν, οἱ δὲ ἀνδραποδίζονται· τύραννοι δ' εἰσὶ τινες οἱ ὅλους μὲν οἴκους ἀναιροῦσιν, ἀθρόους δ' ἀποκτείνουσι, πολλὰκις δὲ καὶ ὅλας πόλεις χρημάτων ἕνεκα ἐξανδραποδίζονται.

Ὅτι: Διότι

περιττεύοντα τῆς δαπάνης: περισσότερα από τα έξοδά του

τοιχωρυχοῦσιν: γίνονται διαρρήκτες

ἀνδραποδίζονται: υποδουλώνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἄλλ' ἄγε δή, ... , ὁ δὲ τοῦ παντός ἐνδεΐται**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἡμῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
τοὺς ἀνθρώπους:	εἶναι	.....	στο	.....
ἔχειν:	εἶναι	.....	στο	.....
πάντα:	εἶναι	.....	στο	.....
τοῦ παντός:	εἶναι	.....	στο	.....
δι' ἐνδεΐαν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. Να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους τις προτάσεις που ακολουθούν: **οἱ οὕτω πεινώσι χρημάτων ὥστε ποιοῦσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων**.

73. ΘΕΜΑ 18377

ΔΙΑΔΗΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὃ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντός τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρώων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις δοκιμασίες ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
2. Ο Μαντίθεος υπόσχεται ότι θα είναι σύντομος στην απολογία του.
3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι του παραχώρησε μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία ο αδελφός του.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «**Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου**»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ὑμῶν**»;

2. «...διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως»: Ποιο ιστορικό γεγονός υπαινίσσεται με τη φράση «διὰ τὰς συμφορὰς τὰς τῆς πόλεως»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κ.Ε. Μπέης, Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκα, απόσπασμα

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το άρθρο του καθηγητή της Νομικής Σχολής Αθηνών Κ.Ε. Μπέη με τίτλο «Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκα» που πρωτοδημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία στις 29 Ιανουαρίου 1981. Διευκρινίζεται ότι ο θεσμός της προίκας ήταν σε ισχύ κατά την εποχή δημοσίευσης του άρθρου.

Έχει ωριμάσει πια η αντίληψη ότι ο θεσμός της προίκας είναι ταπεινωτικός για τη γυναίκα και επιβεβαιώνει την εξάρτησή της από τον άντρα. Κι αυτό είναι αλήθεια. Γιατί ο αστικός κώδικας, ρυθμίζοντας την προίκα, δεν καθιερώνει απλώς υποχρέωση του πατέρα (κι ύστερα απ' αυτόν, της μητέρας) να εφοδιάσει την κόρη του με τα απαραίτητα περιουσιακά εφόδια, για να μην είναι εξαρτημένη από την (καλή ή κακή) θέληση του άντρα. Προίκα, όπως λέει ο αστικός κώδικας, είναι η περιουσία (κινητά και ακίνητα) που δίνει η γυναίκα ή κάποιος άλλος (συνήθως ο πατέρας της) στον άντρα «προς ανακούφισιν των βαρών του γάμου». Τα βάρη αυτά, σύμφωνα με μια άλλη διάταξη, είναι αποκλειστική υποχρέωση του άντρα. Λοιπόν, αν δε γίνει ιδιαίτερη συμφωνία (και συνήθως δε γίνεται), ο άντρας αποκτάει την κυριότητα των μετρητών χρημάτων και των κινητών που δόθηκαν ως προίκα. Η γυναίκα δεν έχει κανένα ενεργό δικαίωμα πάνω σ' αυτά. Θα έχει, αν λυθεί ο γάμος της, για να της επιστραφεί. Σ' όλη τη διάρκεια του γάμου η προίκα δεν είναι δική της περιουσία, αλλά περιουσία του άντρα. (...) Με δυο λόγια: Αυτός είναι ο αφέντης. Στη γυναίκα δεν πέφτει λόγος.

Ανακτήθηκε (10/3/2022) από <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=3&mid=1096&mnu=1&id=22819>

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ένδεια, περιουσία, ανόητος, φιλόπατρις, ενότητα.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Ἐπιστολαί 324d –325a

(έκδ. του Burnet, J. Oxford University Press, 1903)

Στην έβδομη επιστολή του ο Πλάτων προχωρά στον απολογισμό του για τα τρία ταξίδια που είχε πραγματοποιήσει στη Σικελία. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα διατυπώνει την άποψή του για το καθεστώς των τριάκοντα τυράννων, άποψη που είχε ήδη διαμορφώσει, όταν πραγματοποίησε το πρώτο του ταξίδι στη Σικελία (390 ή 389 π.Χ.).

Τούτων [τῶν τριάκοντα] δὴ τινες οἰκεῖοί τε ὄντες καὶ γνῶριμοὶ ἐτύγχανον ἐμοί, καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν ἐϋθὺς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με. Καὶ ἐγὼ θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθον ὑπὸ νεότητος· ᾤθηθην γὰρ αὐτοὺς ἕκ τινος ἀδίκου βίου ἐπὶ δίκαιον τρόπον ἄγοντας διοικήσειν δὴ τὴν πόλιν, ὥστε αὐτοῖς σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν, τί πράξοιεν. Καὶ ὄρων δὴπου τοὺς ἄνδρας ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ χρυσὸν ἀποδείξαντας τὴν ἔμπροσθεν πολιτείαν —τά τε ἄλλα καὶ φίλον ἄνδρα ἐμοὶ πρεσβύτερον Σωκράτη, ὃν ἐγὼ σχεδὸν οὐκ ἂν αἰσχυνοίμην εἰπὼν δικαιοτάτον εἶναι τῶν τότε, ἐπὶ τινα τῶν πολιτῶν μεθ' ἐτέρων ἔπεμπον, βία ἄξοντα ὡς ἀποθανούμενον, ἵνα δὴ μετέχοι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς, εἴτε βούλοιο εἴτε μή· ὁ δ' οὐκ ἐπέιθετο, πᾶν δὲ παρεκινδύνευσεν παθεῖν πρὶν ἀνοσίῳν αὐτοῖς ἔργων γενέσθαι

κοινωνός — ἃ δὴ πάντα καθορῶν καὶ εἴ τιν' ἄλλα τοιαῦτα οὐ σμικρά, ἐδυσχέρανά τε καὶ ἔμαντὸν ἐπανήγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν.

καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν εὐθύς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με: με παρακινούσαν, λοιπόν, εξαρχής να συμμετέχω στις ενέργειές τους, με τον ισχυρισμό ότι πρόκειται για πράγματα που μου ταιριάζουν
ἐπανήγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν: αποτραβήχτηκα ἀπὸ κείνα τα κακά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ ὄρῶν δήπου... ἀπὸ τῶν τότε κακῶν**».
- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

οἰκείοι:	εἶναι	.....	στο	.....
εὐθύς:	εἶναι	.....	στο	.....
θαυμαστόν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐν χρόνῳ:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν πολιτῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν πραγμάτων:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. διοικήσειν, παθεῖν:** Να αναγνωριστούν συντακτικά τα υπογραμμισμένα απαρέμφατα του κειμένου και να δηλωθεῖ το υποκειμένο τους.

74. ΘΕΜΑ 18378

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὃ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδούς τριάκοντα μνᾶς ἑκάτερα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διόκηκα·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸν τη λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τη λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λαθασμένη, με βάση το ἀρχαῖο κείμενο καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις τοῦ ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ὅτι στις δοκιμασίες ο ομιλητὴς πρέπει κυρίως νὰ ἀντικρούει με ἐπιχειρήματα τις κατηγορίες τῶν ἀντιπάλων, ὅπως συμβαίνει καὶ στις ἄλλες δικαστικές διαμάχες.
  2. Ο Μαντίθεος παρακαλεῖ γιὰ τὴν εὐνοία τῶν βουλευτῶν.

3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι, επειδή η περιουσία που κληρονόμησε ήταν μεγάλη, παραχώρησε μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία στον αδελφό του.
4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι μοίρασε την πατρική περιουσία έτσι ώστε ο ίδιος να πάρει ίσο μερίδιο με τον αδελφό του.
5. Ο Μαντίθεος διατυπώνει την άποψη ότι δεν έδωσε στους συμπολίτες του ποτέ αφορμή για παράπονα ή για κατηγορίες εναντίον του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ίστορία §§1.23

Ο αρχαίος ιστορικός συγκρίνει τους Περσικούς πολέμους με τον Πελοποννησιακό πόλεμο με αφορμή τις επιπτώσεις που ο τελευταίος προκάλεσε στον αρχαιοελληνικό κόσμο.

Απ' όλα τα προηγούμενα πολεμικά γεγονότα, το μεγαλύτερο ήταν ο Περσικός πόλεμος, ο οποίος τερματίστηκε με δυο ναυμαχίες και δύο μάχες, ενώ ο σημερινός πόλεμος κράτησε παρά πολλά χρόνια και προκάλεσε τόσες συμφορές στην Ελλάδα, όσες δεν είχε ποτέ πάθει σε ανάλογο χρονικό διάστημα. Ποτέ άλλοτε δεν κυριεύτηκαν και δεν καταστράφηκαν τόσες πολιτείες είτε από βαρβάρους είτε από Έλληνες που πολεμούσαν μεταξύ τους. Σε πολλές, μάλιστα, πολιτείες, αφού καταστράφηκαν, εγκαταστάθηκε καινούργιος πληθυσμός. Ποτέ άλλοτε δεν έγιναν τόσες εξορίες και δεν σκοτώθηκαν τόσο άνθρωποι, είτε στον πόλεμο είτε σ' εμφυλίους σπαραγμούς. Εκτός απ' αυτό, πολλά από τα όσα αναφέρονται σε παλιές διηγήσεις, τα οποία όμως σπάνια επαληθεύονταν, έγιναν πιστευτά. Γιατί έγιναν πολλοί και καταστρεπτικοί σεισμοί και εκλείψεις ηλίου πολύ συχνότερες από όσες μπορούσαν να μνημονευτούν για τις παλιές εποχές. Μεγάλες ξηρασίες σημειώθηκαν σε πολλά μέρη και προκάλεσαν λιμούς και τέλος η φοβερή επιδημία, που προξένησε μεγάλες βλάβες και καταστροφή. Όλα αυτά έγιναν κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Μτφρ. Αγγ. Βλάχος

- B4.** Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **λέγειν, βίου, δύνωμαι, πόλεως, ἴδια.**

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Συμπόσιον §§4.34-37.1

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Το Συμπόσιον είναι ένα από τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα, ένας διάλογος γραμμένος μεταξύ του 390 και 370 π.Χ. Ο Σωκράτης με μια συντροφιά διασκεδάζει και συζητάει για τον έρωτα. Κατά τη εξέλιξη του συμποσίου ο καθένας από τους συνδαιτυμόνες καλείται να κατονομάσει κάτι για το οποίο νιώθει υπερήφανος. Στο απόσπασμα γίνεται συζήτηση για τον πλούτο.

Ἄλλ' ἄγε δὴ, ἔφη ὁ Σωκράτης, σὺ αὖ λέγε ἡμῖν, ὦ Ἄντισθενες, πῶς οὕτω βραχέα ἔχων μέγα φρονεῖς ἐπὶ πλούτῳ. Ὅτι νομίζω, ὦ ἄνδρες, τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πενίαν ἔχειν ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς. Ὅρῳ γὰρ πολλοὺς μὲν ιδιώτας, οἱ πάνυ πολλὰ ἔχοντες χρήματα οὕτω πένεσθαι ἠγοῦνται ὥστε πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ὑποδύονται, ἐφ' ᾧ πλείω κτήσονται, οἶδα δὲ καὶ ἀδελφούς, οἱ τὰ ἴσα λαχόντες ὁ μὲν αὐτῶν τάρκουντα

ἔχει καὶ περιττεύοντα τῆς δαπάνης, ὁ δὲ τοῦ παντὸς ἐνδεΐται· αἰσθάνομαι δὲ καὶ τυράννους τινάς, οἱ οὕτω πεινῶσι χρημάτων ὥστε ποιοῦσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων· δι' ἐνδειαν μὲν γὰρ δήπου οἱ μὲν κλέπτουσιν, οἱ δὲ τοιχωρυχοῦσιν, οἱ δὲ ἀνδραποδίζονται· τύραννοι δ' εἰσὶ τινες οἱ ὅλους μὲν οἴκους ἀναιροῦσιν, ἀθρούς δ' ἀποκτείνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ὅλας πόλεις χρημάτων ἕνεκα ἐξανδραποδίζονται.

ἽΟτι: Διότι

περιττεύοντα τῆς δαπάνης: περισσότερα ἀπὸ τα ἐξοδά του

τοιχωρυχοῦσιν: γίνονται διαρρήκτες

ἀνδραποδίζονται: υποδουλώνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το ἀπόσπασμα: «**Ἄλλ' ἄγε δή, ... , ὁ δὲ τοῦ παντὸς ἐνδεΐται**»

Γ4. α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων τοῦ κειμένου:

ὧ Ἀντίσθενης:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐν τῷ οἴκῳ:	εἶναι	.....	στο	.....
πολλούς:	εἶναι	.....	στο	.....
πένεσθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
πάντα (το πρώτο):	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν ἀπορωτάτων:	εἶναι	.....	στο	.....

β. Να χαρακτηρίσετε ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς τὴν πρόταση που ἀκολουθεῖ καὶ νὰ δηλώσετε τὸν συντακτικὸ τῆς ρόλο «**πῶς οὕτω βραχέα ἔχων μέγα φρονεῖς ἐπὶ πλούτῳ**».

75. ΘΕΜΑ 34892

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ἵπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὧ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδούς τριάκοντα μνᾶς ἑκάτερα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρώων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διόκηκα·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι δοκιμασίες διαφέρουν από τις άλλες δικαστικές διαμάχες.
2. Ο Μαντίθεος παρακαλεί για την εύνοια των βουλευτών.
3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι, επειδή η περιουσία που κληρονόμησε ήταν μεγάλη, πάντρεψε και τις δύο αδελφές του δίνοντας προίκα τριάντα μνες στην καθεμία.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «**δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ**»: Σε ποιον αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ἑκατέρᾳ**»;
2. «**...ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων**»: Σε ποιον αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ἐκεῖνον**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Νόμοι 774c-d

Ο διάλογος διαδραματίζεται στην Κρήτη και στη συζήτηση παίρνουν μέρος ένας ανώνυμος Αθηναίος, ο Κρητικός Κλεινίας και ο Σπαρτιάτης Μέγγιλος. Θέμα του διαλόγου είναι η οικοδόμηση ενός φανταστικού πολιτεύματος, η εύρυθμη λειτουργία του οποίου εξαρτάται από μια ιδεατή νομοθεσία.

Για την προίκα μιλήσαμε και πιο μπροστά, αλλά ας επαναλάβουμε ότι ισότητα σημαίνει το να μη παίρνει, ούτε να δίνει κανείς, ούτε όταν παντρεύεται ο ίδιος, ούτε όταν παντρεύει την κόρη του γιατί δεν είναι δίκαιο να μένουν άγαμοι οι φτωχοί επειδή δεν έχουν χρήματα. Γιατί όλοι οι πολίτες έχουν τα απαραίτητα για να ζήσουν, και εκτός αυτού οι γυναίκες που δεν έχουν προίκα φέρνονται με λιγότερη αυθάδεια κι η συμπεριφορά των αντρών που θα τις παντρεύονται, για την προίκα τους, θα ήταν λιγότερο ταπεινωτική και δουλοπρεπής. Κι' όποιος υπακούει σ' αυτά, θα μπορεί να περηφανεύεται ότι έκαμε κάτι ωραίο: αυτός που δεν υπακούει ή παίρνει για προίκα φορέματα που αξίζουν πάνω από πενήντα δραχμές, ή πάνω από μία μνα ή πάνω από μιάμιση μνα ανάλογα με την οικονομική τάξη που ανήκουν – ή πάνω από την αξία δύο μνων όποιος ανήκει στην ανώτατη τάξη, θα γίνεται χρεωφειλέτης του δημοσίου για διπλάσιο ποσό, και το ποσό που έλαβε ή πήρε θα αφιερώνεται στην Ήρα και στο Δία κι ας το εισπράττουν οι ταμίες των δύο αυτών θεών, [...].

Μτφρ. Β. Μοσκόβης

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμός, γένος, έγκλιση, χρόνος) χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο κείμενο: **αἰτίας, ἀγῶσι, οὐσίας, ἐξέδωκα, ἔγκλημα.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Απολογία Σωκράτους 30a5-30c4

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1967)

Ο Σωκράτης απολογείται στο δικαστήριο της Ηλιαίας. Με την απολογία του, όπως μας την παρουσιάζει ο Πλάτωνας, ο Σωκράτης ανάμεσα στα άλλα θέλει να εξηγήσει στους δικαστές ότι δεν έκανε παρά αυτό που νόμιζε ότι τον πρόσταζε ο θεός, απορρίπτοντας τους ισχυρισμούς του Άνυτου (: ένας από τους κατηγορούς του Σωκράτη).

Ταῦτα γὰρ κελεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε, καὶ ἐγὼ οἶμαι οὐδέν πω ὑμῖν μείζον ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. Οὐδὲν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σωμάτων ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον μηδὲ οὕτω σφόδρα ὡς τῆς ψυχῆς ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, λέγων ὅτι «Οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἰδία καὶ δημοσία». Εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερά· εἰ δὲ τίς μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει. Πρὸς ταῦτα, φαίην ἄν, «ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἄνυτῳ ἢ μή, καὶ ἢ ἀφίετέ με ἢ μή, ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσαντος ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνάναι». Μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν λέγω ἀλλ' ἀκούειν· καὶ γὰρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθε ἀκούοντες.

περιέρχομαι: γυρίζω εδώ κι εκεί

ὀνήσεσθε: θα ωφεληθείτε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ταῦτα γὰρ κελεύει ... καὶ ἰδία καὶ δημοσία**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

εὖ:	εἶναι	.....	στο	.....
γενέσθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐν τῇ πόλει:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀρετὴ:	εἶναι	.....	στο	.....
τὰ ἄλλα:	εἶναι	.....	στο	.....
βλαβερά:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «εἰ δὲ τίς μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει»: Ο Σωκράτης διατυπώνει εδώ έναν υποθετικό συλλογισμό για να αποδείξει την αθωότητά του. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση αιτιολογώντας την απάντησή σας.

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὃ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθεῖσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοῦς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκείνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρώων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διόκηκα·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις δοκιμασίες ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
  2. Ο Μαντίθεος υπόσχεται ότι θα είναι σύντομος στην απολογία του.
  3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι του παραχώρησε μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία ο αδελφός του.
- β.** Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «**Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου.**»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ὑμῶν**»;
  2. «**...διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως**»: Ποιο ιστορικό γεγονός υπαινίσσεται με τη φράση «**διὰ τὰς συμφορὰς τὰς τῆς πόλεως**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ἱστορία §§1.23

Ο αρχαίος ιστορικός συγκρίνει τους Περσικούς πολέμους με τον Πελοποννησιακό πόλεμο με αφορμή τις επιπτώσεις που ο τελευταίος προκάλεσε στον αρχαιοελληνικό κόσμο.

Απ' όλα τα προηγούμενα πολεμικά γεγονότα, το μεγαλύτερο ήταν ο Περσικός πόλεμος, ο οποίος τερματίστηκε με δυο ναυμαχίες και δύο μάχες, ενώ ο σημερινός πόλεμος κράτησε παρά πολλά χρόνια και προκάλεσε τόσες συμφορές στην Ελλάδα, όσες δεν είχε ποτέ πάθει σε ανάλογο χρονικό διάστημα. Ποτέ άλλοτε δεν κυριεύτηκαν και δεν καταστράφηκαν τόσες πολιτείες είτε από βαρβάρους είτε από Έλληνες που πολεμούσαν μεταξύ τους. Σε πολλές, μάλιστα, πολιτείες, αφού καταστράφηκαν, εγκαταστάθηκε καινούργιος πληθυσμός. Ποτέ άλλοτε δεν έγιναν τόσες εξορίες και δεν σκοτώθηκαν τόσοι άνθρωποι, είτε στον πόλεμο είτε σ' εμφυλίους σπαραγμούς. Εκτός απ' αυτό, πολλά από τα όσα αναφέρονται σε παλιές διηγήσεις, τα οποία όμως σπάνια επαληθεύονταν, έγιναν πιστευτά. Γιατί έγιναν πολλοί και καταστρεπτικοί σεισμοί και εκλείψεις ηλίου πολύ συχνότερες από όσες

μπορούσαν να μνημονευτούν για τις παλιές εποχές. Μεγάλες ξηρασίες σημειώθηκαν σε πολλά μέρη και προκάλεσαν λιμούς και τέλος η φοβερή επιδημία, που προξένησε μεγάλες βλάβες και καταστροφή. Όλα αυτά έγιναν κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Μτφρ. Αγγ. Βλάχος

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. οἶδ'(α)	α. δέηση
2. δίκαιον	β. κλητική
3. Δέομαι	γ. δικαστήριο
4. ἐνειμάμην	δ. δικτάτορας
5. ἔγκλημα	ε. νομοθεσία
	ζ. είδηση
	η. εγκλεισμός

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Απολογία Σωκράτους 30a5-30c4

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1967)

Ο Σωκράτης απολογείται στο δικαστήριο της Ηλιαίας. Με την απολογία του, όπως μας την παρουσιάζει ο Πλάτωνας, ο Σωκράτης ανάμεσα στα άλλα θέλει να εξηγήσει στους δικαστές ότι δεν έκανε παρά αυτό που νόμιζε ότι τον πρόσταζε ο θεός, απορρίπτοντας τους ισχυρισμούς του Άνυτου (: ένας από τους κατηγορούς του Σωκράτη).

Ταῦτα γὰρ κελεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε, καὶ ἐγὼ οἶμαι οὐδὲν πω ὑμῖν μείζον ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. Οὐδὲν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σωμάτων ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον μηδὲ οὕτω σφόδρα ὡς τῆς ψυχῆς ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, λέγων ὅτι «Οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεταί, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἰδία καὶ δημοσία». **Εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερὰ:** εἰ δέ τίς μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει. Πρὸς ταῦτα, φαίην ἂν, «ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἀνύτῳ ἢ μή, καὶ ἢ ἀφίετέ με ἢ μή, ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσαντος ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνάναι». Μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν λέγω ἀλλ' ἀκούειν· καὶ γάρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθε ἀκούοντες.

περιέρχομαι: γυρίζω ἐδῶ κι ἐκεῖ

ὀνήσεσθε: θα ωφεληθεῖτε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ταῦτα γὰρ κελεύει ... καὶ ἰδία καὶ δημοσία**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τῷ θεῷ:	εἶναι	.....	στο	.....
σωμάτων:	εἶναι	.....	στο	.....
ἅπαντα:	εἶναι	.....	στο	.....
ταῦτα:	εἶναι	.....	στο	.....
τεθνάναι:	εἶναι	.....	στο	.....
	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερὰ.» Ο Σωκράτης διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο στο πλαίσιο της απολογίας του. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση αιτιολογώντας την απάντησή σας.

77. ΘΕΜΑ 15835

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μναῖς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «...ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων»: Σε ποιον αναφέρεται με την αντωνυμία «ἐκεῖνον» ο Μαντίθεος;
  2. «... εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν»: Σε ποιες συμπεριφορές αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»;
- β. «... μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς»: Ποια είναι κατά τον Μαντίθεο η μεγαλύτερη απόδειξη της τιμιότητάς του και της κόσμιας συμπεριφοράς του;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ανδρέας Λασκαράτος, Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς, απόσπασμα

Στο βιβλίο «Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς» που εκδόθηκε το 1856 ο Α. Λασκαράτος παρουσιάζει τα κοινωνικά ήθη της πατρίδας του, της Κεφαλονιάς, και προτείνει μεταρρυθμίσεις τολμηρές για την εποχή του. Οι σκέψεις του είναι διατυπωμένες σε άρθρα που αναφέρονται στην οικογένεια, τη θρησκεία και την πολιτική.

Επειδή ένας κύκλος φαύλος προλήψεων κάνει το σύστημα των οικογενειών μας. Ο γονής, για να πανδρέψει τη θυγατέρα του, νομίζει ναν του είναι συγχωρημένο* να 'βγάλει το προικιό της έως μέσα από τα σπλάγγνα της. Ενώ το θηλυκό εκείνο το τυραννεμένο, το κακοβλεμμένο, το υβρισμένο, δεν βλέπει άλλο μέσος ελευθερώσεως από τη σκλαβιά του παρά το γάμο!... Έτσι, η τυραννία γίνεται αιτία της απαιτήσεως της υπανδρείας, ενώ η απαίτηση τούτη γίνεται πάλιν αιτία της τυραννίας!... Εγώ πιστεύω ότι, αν μεταχειριζόμεθα τες θυγατέρες μας με περισσότερη αγάπη, το σπίτι μας ήθελε πάψει να είναι ωθηστικό* για δαύτες. Τότες με το πνεύμα τους αναπτυγμένο καλύτερα, ήθελ' έχοννε γνώριση* και πείρα του κόσμου, κι ερχόμενη η ώρα της υπανδρείας τους, ήθελ' έχουν υπομονή και γνώση διά να διαλέξουν το σύντροφό τους. Ήθελε δεχτούν εκείνον, οπού ήθελε κρίνουνε κατάλληλον να κάμει την ευδαιμονίαν τους, και ήθελε απορρίψουνε τον κερδοσκόπο που δεν ήθελε βλέπει σ' εδαύτες παρά το προικιό τους...

Από το σχολικό βιβλίο Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' ΓΕ.Λ.

του είναι συγχωρημένο: του επιτρέπεται

ωθηστικός: αποκρουστικός, μισητός

γνώριση: γνώση

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. καταλειφθείσης	α. κατάληψη β. εγκατάλειψη
2. ἐξέδωκα	α. δοτική β. δωμάτιο
3. ἔγκλημα	α. σύγκληση β. ἐγκλιση
4. διώκηκα	α. επιείκεια β. οικία
5. ὄψεσθε	α. άποψη β. απόψε

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Κύρου Παιδεία §§1.2.6-1.2.6-7

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1910, ανατ. 1970)

Στο έργο αυτό ο Ξενοφών αναφέρεται στην προσωπικότητα και τον βίο του βασιλιά των Περσών Κύρου του Β' του Μεγάλου. Αφού εξέφρασε τον θαυμασμό του στο εισαγωγικό κεφάλαιο, ο Ξενοφών ανέτρεξε στα πρώτα χρόνια της ζωής του Κύρου. Έτσι του δόθηκε η ευκαιρία να περιγράψει το εκπαιδευτικό σύστημα των Περσών.

Οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται ὥσπερ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι. Οἱ δ' ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτοῖς. **Γίνεται** γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἷων δὴ εἰκός. Οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται. Κολάζουσι δὲ καὶ ὄν ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι. Δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος οὗ ἕνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, δικάζονται δὲ ἥκιστα, ἀχαριστίας, καὶ ὄν ἂν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. Οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦ ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γονέας καὶ πατρίδα καὶ φίλους. Ἐπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἢ ἀναισχυντίᾳ· καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχροῦ ἡγεμών.

καὶ ἄλλων οἷων δὴ εἰκός: καὶ ἄλλα που εἶναι φυσικό να συμβαίνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Οἱ μὲν δὴ παῖδες ... ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι**».
- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κυριότερη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.

μανθάνοντες:	εἶναι	.....	στο	.....
δικάζοντες:	εἶναι	.....	στο	.....
τούτων:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀλλήλους:	εἶναι	.....	στο	.....
Ἐπεσθαι:	εἶναι	.....	στο	.....
ἡγεμών:	εἶναι	.....	στο	.....

- β.** Να γράψετε το υποκείμενο του ρήματος «**Γίνεται ...**». Να προσδιορίσετε το είδος της σύνταξης.

78. ΘΕΜΑ 15947

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδουὺς τριάκοντα μναῖς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἐγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφοροὺς ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι

1. κληρονόμησε μεγάλη περιουσία.
2. πάντρεψε τις δύο αδερφές του δίνοντας συνολική προίκα 30 μνες.
3. ευνοήθηκε από τη μοιρασιά της πατρικής περιουσίας έναντι του αδερφού του.
4. στην ιδιωτική του ζωή δεν έδωσε ποτέ αφορμή σε κανέναν για παράπονο εναντίον του.
5. στη δημόσια ζωή του όλοι μιλούν επαινετικά για τον ίδιο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άγγελος Βλάχος, Ο κύριός μου Αλκιβιάδης, απόσπασμα

Ο Άγγελος Βλάχος υπήρξε μελετητής της αρχαίας γραμματείας και μυθιστοριογράφος. Στο έργο του, Ο κύριός μου Αλκιβιάδης, προσφέρει μία πολύπλευρη οπτική για την κατανόηση του 5ου αιώνα π.Χ.

«Μεθαύριο θα ξαναφύγουμε εκστρατεία, φίλοι! Βάλτε, δούλοι, να πιούμε κι ας εξακολουθήσει η διασκέδαση μ' άκρατο το κρασί μας. Τιμάνδρα, τραγούδα! Εύθυμα τραγουδάκια, γελαστά: Η ζωή είναι τόσο όμορφη και τόσο πλούσια! Σιλύκοοοοο! Καταραμένε των θεών! Φώναξε τις αυλητρίδες!»

Από την πλαϊνή κάμαρα, όπου είχα μισογυρίσει γλαρωμένος απ' τη νύστα, αναπήδησα με τη φωνή του Αλκιβιάδη και βγήκα στην αυλή για να ξαναμπώ απ' τη μεγάλη πόρτα. Εκεί είδα τον Σωκράτη που στεκόταν, λες έστηνε ενέδρα, σε μια γωνιά της αυλής. Φαίνεται πως είχε ακούσει κι αυτός τη φωνή του Αλκιβιάδη, γιατί προχώρησε και μπήκε στην αίθουσα του συμποσίου όπου ήταν όλη η παρέα μισομεθυσμένη κιόλας. Καθώς ένιωσαν οι χαροκόποι τον Σωκράτη απλώθηκε μια σιωπή και τα πρόσωπα σοβαρεύτηκαν, σαν φοβισμένα.

Άγγ. Βλάχος. 2008 Ο κύριός μου Αλκιβιάδης. Το Βήμα (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), σ. 258.

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριξη** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **διανομέας, κλήση, κατοικία, άποψη, συμφέρον.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Τιμάρχου §§27-29

(έκδ. του Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο Αισχίνης αναφέρεται στα κριτήρια που θέτει ο νομοθέτης, προκειμένου ένας ρήτορας να αγορεύσει ενώπιον του λαού.

Ἄ συνιδῶν ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξεν οὓς χρή δημηγορεῖν καὶ οὓς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶν ἐστρατηγηκότων υἱός, οὐδέ γε εἰ τέχνην τινὰ ἐργάζεται ἐπικουρῶν τῇ ἀναγκαίᾳ τροφῇ, ἀλλὰ τούτους καὶ μάλιστα ἀσπάζεται, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ τίς ἀγορεύειν βούλεται. Τίνας δ' οὐκ ᾤετο δεῖν λέγειν; τοὺς αἰσχροῶς βεβιωκότας· τούτους οὐκ ἐᾷ δημηγορεῖν. Καὶ

ποῦ τοῦτο δηλοῖ; «δοκιμασία», φησί, «ρήτόρων· ἐάν τις λέγη ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν·» τοῦτον οὐκ ἔῃ λέγειν. Νῆ Δία καλῶς γε, ὡς ἔγωγέ φημι. Διὰ τί; ὅτι εἴ τις, οὐς ἐξ ἴσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τίποτε, φησίν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις ὄλη; Καὶ τίσι δεύτερον ἀπεῖπε μὴ λέγειν; «ἢ τὰς στρατείας», φησί, «μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἂν αὐτῷ προσταχθῶσιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκῶς», δίκαια λέγων.

σύνοιδα: γνωρίζω καλά, προβλέπω

διαρρήδη: ρητά, ξεκάθαρα

τύπτω: χτυπώ

Νῆ Δία: μα τον Δία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος .... τοῦτον οὐκ ἔῃ λέγειν**».

Γ4. α. Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν ἀπὸ τους υπογραμμισμένους ὅρους του κειμένου.

- ἀπέδειξεν (υποκείμενο)
- ἐπερωτᾷ (αντικείμενο)
- δεῖν (υποκείμενο)
- οὐκ ἔῃ (αντικείμενο)
- τύπτων (υποκείμενο)

β. « Ἄ συνιδὼν ὁ νομοθέτης διαρρήδη ἀπέδειξεν οὐς χρή δημηγορεῖν καὶ οὐς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶν ἐστρατηγηκῶτων υἱός...». Να διακρίνετε τις προτάσεις του αποσπάσματος καὶ να τις χαρακτηρίσετε ὡς κύριες καὶ δευτερεύουσες. Στη συνέχεια να αναγνωρίσετε τὸ εἶδος τῆς κάθε δευτερεύουσας πρότασης.

79. ΘΕΜΑ 17276

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοῦς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποιο βασικό ἐπιχείρημα που ἀφορᾶ τὴ δημόσια ζωὴ του διατυπώνει ὁ Μαντίθεος στο παραπάνω ἀπόσπασμα;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ανδρέας Φραγκιάς, Άνθρωποι και σπίτια, απόσπασμα

Ο Αργύρης και η γυναίκα του Γεωργία είναι δύο από τα βασικά πρόσωπα του μυθιστορήματος με τίτλο «Άνθρωποι και σπίτια» του Ανδρέα Φραγκιά. Η υπόθεσή του τοποθετείται στα δύσκολα χρόνια που πέρασε η Ελλάδα μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Η Γεωργία θυμάται όλο νυχτέρια με τη βελόνα. Έραβε κι η μάνα της. Ο πατέρας ήτανε χτίστης, μα απ' το κρασί δεν έβαζε πια ίσια τις πέτρες, τα χέρια του τρέμανε κι ο σπάγκος με το βαρίδι ποτέ δεν ακουμπούσε σ' όλο το ύψος του τοίχου. Γι' αυτό δεν τον παίρνανε πια σε δουλειά. Κι έπρεπε να ράβουνε νύχτα μέρα. (...) Όταν έφυγε η μεγαλύτερη αδερφή της που παντρεύτηκε, η βελόνα της Γεωργίας έπρεπε να θρέψει και τους άλλους. Να τους ντύσει, να στείλει τα μικρά στη δουλειά, στο σκολειό. Η μεγαλύτερη αδερφή της, η Στέλλα, είχε τέσσερα παιδιά κι ο άντρας της μια φιλενάδα. (...) Όταν έφτασε ο καιρός να παντρευτεί η Γεωργία με τον Αργύρη, η μάνα είπε πως θέλει να βγάλει τα δόντια της γιατί την πονούσαν. Είχε μια σειρά χρυσά δόντια, κι η Γεωργία είπε στο γιατρό να της φτιάξει μια κοκάλινη μασέλα, με τα λεφτά που θα 'παιρναν απ' τα χρυσά δόντια. Η μάνα όμως δεν ήθελε. Τα πούλησε κρυφά κι αγόρασε τη ραφτομηχανή της Γεωργίας. Σκέφτηκε πως θα της χρειαζότανε, πως θα 'πρεπε να 'χει κάτι για την καινούρια ζωή. Την φέρανε δω με τ' αυτοκίνητο, απ' το μαγαζί, και κανείς στο σπίτι δεν έμαθε πού βρήκε η Γεωργία τα λεφτά για τη μηχανή του ραψίματος, όταν παντρεύτηκε. Ο Αργύρης δούλευε τότε μάστορης στη φάμπρικα κι η Γεωργία τραγουδούσε κάθε πρωί. Ήταν πολύ νέα, κορίτσι. Σε λίγες μέρες ύστερα, άρχισε ο πόλεμος.

Από το σχολικό βιβλίο Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' ΓΕ.Λ.

- B4.** Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: πόλεως, ένειμάμην, πατρώων, ὄψεσθέ, εἶχον.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Αἰγινήτικὸς §§9-10

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο Αἰγινήτικὸς αναφέρεται σε μία δίκη που έγινε (περ. το 393 π.Χ.) ενώπιον των δικαστηρίων της Αἰγίνας. Υπό διεκδίκηση ήταν η κληρονομιά κάποιου Θρασύλοχου, (γιου του Θράσυλλου), από τη Σίφνο, ο οποίος μετοίκησε στη Μήλο, στην Τροιζήνα και, τέλος, και στην Αἰγίνα, όπου και πέθανε. Την περιουσία του κληρονόμησε κάποιος υιοθετημένος. Την ίδια περιουσία όμως, διεκδικούσε δικαστικά και η ετεροθαλής αδελφή του Θρασύλοχου από την Αθήνα, νόθα κόρη του Θράσυλλου.

Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔγημεν (Θράσυλλος) ἐκ Σερίφου παρ' ἀνθρώπων πολὺ πλείονος ἀξίων ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἐγένετο Σάπολις καὶ Θρασύλοχος καὶ θυγάτηρ ἢ νῦν ἐμοὶ συνοικοῦσα. Θράσυλλος μὲν οὖν τούτους μόνους παῖδας γνησίους καταλιπὼν καὶ κληρονόμους τῶν αὐτοῦ καταστήσας τὸν βίον ἐτελεύτησεν. Ἐγὼ δὲ καὶ Θρασύλοχος τοσαύτην φιλίαν παρὰ τῶν πατέρων παραλαβόντες ὄσσην ὀλίγῳ πρότερον διηγησάμην, ἔτι μείζω τῆς ὑπαρχούσης αὐτὴν ἐποιήσαμεν. Ἔως μὲν γὰρ παῖδες ἦμεν, περὶ πλείονος ἡμᾶς αὐτοὺς ἡγοῦμεθα ἢ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ οὔτε θυσίαν οὔτε θεωρίαν οὔτ' ἄλλην ἐορτὴν οὐδεμίαν χωρὶς ἀλλήλων ἡγομεν· ἐπειδὴ δ' ἄνδρες

ἐγενόμεθα, οὐδὲν πάποτ' ἐναντίον ἡμῖν αὐτοῖς ἐπράξαμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἐκοινωνοῦμεν καὶ πρὸς τὰ τῆς πόλεως ὁμοίως διεκεῖμεθα καὶ φίλοις καὶ ξένοις τοῖς αὐτοῖς ἐχρώμεθα.

ἔγημεν (γυναῖκα): παντρεύτηκε

παρ' ἀνθρώπων πολὺ πλείονος ἀξίων ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν πόλιν: ἀπὸ σοὶ πολὺ πιο αξιόλογο συγκριτικά με τη φήμη της πόλης τους

οὔτε θυσίαν οὔτε θεωρίαν οὔτ' ἄλλην ἑορτὴν ἤγομεν: δεν συμμετείχαμε οὔτε σε θυσία οὔτε σε δημόσια εκδήλωση οὔτε σε ἄλλη γιορτὴ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνικὴ τὸ ἀπόσπασμα: «**Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔγημεν ... αὐτὴν ἐποιήσαμεν**».

Γ4. α. Να γράψετε τὰ ἀντικείμενα τῶν υπογραμμισμένων ρηματικῶν τύπων τοῦ κειμένου: ἢ συνοικοῦσα, παραλαβόντες, ἐποιήσαμεν, ἐκοινωνοῦμεν, ἐχρώμεθα.

β. «περὶ πλείονος ἡμᾶς αὐτοῦς ἠγοῦμεθα ἢ τοὺς ἀδελφοὺς»: Στὸ συγκεκριμένο σημεῖο τοῦ λόγου, ὁ ομιλητὴς επιχειρεῖ μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τὴ λέξη-φράση που δηλώνει σύγκριση καὶ να γράψετε τοὺς δύο ὅρους που συγκρίνονται ἀπὸ τὸν ομιλητή.

80. ΘΕΜΑ 18981

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνεμίμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτέ μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως δῶκεκα: περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να ἀπαντήσετε τὶς παρακάτω ἐρωτήσεις:

1. «**...ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων**»: Σε ποῖον ἀναφέρεται με τὴν ἀντωνυμία «ἐκεῖνον» ὁ Μαντίθεος;

2. «**... εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν**»: Σε ποιες συμπεριφορὰς ἀναφέρεται ὁ Μαντίθεος με τὴν ἀντωνυμία «αὐτῶν»;

β. «**... μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς**»: Ποῖα εἶναι κατὰ τὸν Μαντίθεο ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη τῆς τιμιότητάς του καὶ τῆς κόσμιας συμπεριφορὰς του;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ανδρέας Φραγκιάς, Άνθρωποι και σπίτια, απόσπασμα

Ο Αργύρης και η γυναίκα του Γεωργία είναι δύο από τα βασικά πρόσωπα του μυθιστορήματος με τίτλο «Άνθρωποι και σπίτια» του Ανδρέα Φραγκιά. Η υπόθεσή του τοποθετείται στα δύσκολα χρόνια που πέρασε η Ελλάδα μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Η Γεωργία θυμάται όλο νυχτέρια με τη βελόνα. Έραβε κι η μάνα της. Ο πατέρας ήτανε χτίστης, μα απ' το κρασί δεν έβαζε πια ίσια τις πέτρες, τα χέρια του τρέμανε κι ο σπάγκος με το βαρίδι ποτέ δεν ακουμπούσε σ' όλο το ύψος του τοίχου. Γι' αυτό δεν τον παίρνανε πια σε δουλειά. Κι έπρεπε να ράβουνε νύχτα μέρα. (...) Όταν έφυγε η μεγαλύτερη αδερφή της που παντρεύτηκε, η βελόνα της Γεωργίας έπρεπε να θρέψει και τους άλλους. Να τους ντύσει, να στείλει τα μικρά στη δουλειά, στο σκολειό. Η μεγαλύτερη αδερφή της, η Στέλλα, είχε τέσσερα παιδιά κι ο άντρας της μια φιλενάδα. (...) Όταν έφτασε ο καιρός να παντρευτεί η Γεωργία με τον Αργύρη, η μάνα είπε πως θέλει να βγάλει τα δόντια της γιατί την πονούσαν. Είχε μια σειρά χρυσά δόντια, κι η Γεωργία είπε στο γιατρό να της φτιάξει μια κοκάλινη μασέλα, με τα λεφτά που θα 'παιρναν απ' τα χρυσά δόντια. Η μάνα όμως δεν ήθελε. Τα πούλησε κρυφά κι αγόρασε τη ραφτομηχανή της Γεωργίας. Σκέφτηκε πως θα της χρειαζότανε, πως θα 'πρεπε να 'χει κάτι για την καινούρια ζωή. Την φέρανε δω με τ' αυτοκίνητο, απ' το μαγαζί, και κανείς στο σπίτι δεν έμαθε πού βρήκε η Γεωργία τα λεφτά για τη μηχανή του ραψίματος, όταν παντρεύτηκε. Ο Αργύρης δούλευε τότε μάστορης στη φάμπρικα κι η Γεωργία τραγουδούσε κάθε πρωί. Ήταν πολύ νέα, κορίτσι. Σε λίγες μέρες ύστερα, άρχισε ο πόλεμος.

Από το σχολικό βιβλίο Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' ΓΕ.Λ.

- B4.** Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **ουσίας, έξέδωκα, έγκλημα, έπιεικείας, διατριβάς**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο)**.

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Τιμάρχου §§27-29

(έκδ. του Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο Αισχίνης αναφέρεται στα κριτήρια που θέτει ο νομοθέτης, προκειμένου ένας ρήτορας να αγορεύσει ενώπιον του λαού.

Ἄ συνιδῶν ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξεν οὖς χρή δημηγορεῖν καὶ οὖς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶν ἐστρατηγηκότων υἱός, οὐδέ γε εἰ τέχνην τινὰ ἐργάζεται ἐπικουρῶν τῇ ἀναγκαίᾳ τροφῇ, ἀλλὰ τούτους καὶ μάλιστα ἀσπάζεται, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ τίς ἀγορεύειν βούλεται. Τίνας δ' οὐκ ᾔετο δεῖν λέγειν; τοὺς αἰσχροῦς βεβιωκότας· τούτους οὐκ ἔᾶ δημηγορεῖν. Καὶ ποῦ τοῦτο δηλοῖ; «δοκιμασία», φησί, «ρήτόρων· ἐάν τις λέγῃ ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν·» τοῦτον οὐκ ἔᾶ λέγειν. Νῆ Δία καλῶς γε, ὡς ἐγωγέ φημι. Διὰ τί; ὅτι εἴ τις, οὖς ἐξ ἴσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φραῦλος, τίποτε, φησίν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις

ὄλη; Καὶ τίσι δεύτερον ἀπεῖπε μὴ λέγειν; «ἢ τὰς στρατείας», φησί, «μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἂν αὐτῶ προσταχθῶσιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκῶς», δίκαια λέγων.

σύνοιδα: γνωρίζω καλά, προβλέπω

διαρρήδην: ρητά, ξεκάθαρα

τύπτω: χτυπώ

Νὴ Δία: μα τον Δία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος ... τοῦτον οὐκ ἔῃ λέγειν**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τῇ τροφῇ:	εἶναι	.....	στο	.....
διὰ τοῦτο:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀγορεύειν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἔγωγε:	εἶναι	.....	στο	.....
φαῦλος:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «(...) καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ τίς ἀγορεύειν βούλεται. Τίνας δ' οὐκ ᾔετο δεῖν λέγειν;»: Να διακρίνετε τις κύριες ἀπὸ τις δευτερεύουσες προτάσεις ἐπισημαίνοντας τον συντακτικό ρόλο των τελευταίων.

81. ΘΕΜΑ 18983

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοῦς τριάκοντα μναὶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνεμίμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸν τη λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τη λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση το ἀρχαῖο κείμενο καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν:

Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι

1. κληρονόμησε μεγάλη περιουσία.
2. πάντρεψε τις δύο αδερφές του δίνοντας συνολική προίκα 30 μνες.
3. ευνοήθηκε από τη μοιρασιά της πατρικής περιουσίας έναντι του αδερφού του.
4. στην ιδιωτική του ζωή δεν έδωσε ποτέ αφορμή σε κανέναν για παράπονο εναντίον του.
5. στη δημόσια ζωή του όλοι μιλούν επαινετικά για τον ίδιο.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ανδρέας Λασκαράτος, Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς, απόσπασμα

Στο βιβλίο «Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς» που εκδόθηκε το 1856 ο Α. Λασκαράτος παρουσιάζει τα κοινωνικά ήθη της πατρίδας του, της Κεφαλονιάς, και προτείνει μεταρρυθμίσεις τολμηρές για την εποχή του. Οι σκέψεις του είναι διατυπωμένες σε άρθρα που αναφέρονται στην οικογένεια, τη θρησκεία και την πολιτική.

Επειδή ένας κύκλος φαύλος προλήψεων κάνει το σύστημα των οικογενειών μας. Ο γονής, για να πανδρέψει τη θυγατέρα του, νομίζει ναν του είναι συγχωρημένο* να 'βγάλει το προικιό της έως μέσα από τα σπλάγγνα της. Ενώ το θηλυκό εκείνο το τυραννεμένο, το κακοβλεμμένο, το υβρισμένο, δεν βλέπει άλλο μέσος ελευθερώσεως από τη σκλαβιά του παρά το γάμο!... Έτσι, η τυραννία γίνεται αιτία της απαιτήσεως της υπανδρείας, ενώ η απαίτηση τούτη γίνεται πάλιν αιτία της τυραννίας!... Εγώ πιστεύω ότι, αν εμεταχειριζόμεθα τες θυγατέρες μας με περισσότερη αγάπη, το σπίτι μας ήθελε πάψει να είναι ωθηστικό* για δαύτες. Τότες με το πνεύμα τους αναπτυγμένο καλύτερα, ήθελ' έχουνε γνώριση* και πείρα του κόσμου, κι ερχόμενη η ώρα της υπανδρείας τους, ήθελ' έχουν υπομονή και γνώση διά να διαλέξουν το σύντροφό τους. Ήθελε δεχτούν εκείνον, οπού ήθελε κρίνουνε κατάλληλον να κάμει την ευδαιμονίαν τους, και ήθελε απορρίψουνε τον κερδοσκόπο που δεν ήθελε βλέπει σ' εδαύτες παρά το προικιό τους...

Από το σχολικό βιβλίο Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' ΓΕ.Λ.

του είναι συγχωρημένο: του επιτρέπεται

ωθηστικός: αποκρουστικός, μισητός

γνώριση: γνώση

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **νόμιμος, παράκληση, συνουκισμός, επιτυχία, προσωπικότητα.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Αίγινητικός §§9-10

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο Αίγινητικός αναφέρεται σε μία δίκη που έγινε (περ. το 393 π.Χ.) ενώπιον των δικαστηρίων της Αίγινας. Υπό διεκδίκηση ήταν η κληρονομιά κάποιου Θρασύλοχου, (γιου του Θράσυλλου), από τη Σίφνο, ο οποίος μετόικησε στη Μήλο, στην Τροιζήνα και, τέλος, και στην Αίγινα, όπου και πέθανε. Την περιουσία του κληρονόμησε κάποιος υιοθετημένος. Την ίδια περιουσία όμως, διεκδικούσε δικαστικά και η ετεροθαλής αδελφή του Θρασύλοχου από την Αθήνα, νόθα κόρη του Θράσυλλου.

Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔγημεν (Θράσυλλος) ἐκ Σερίφου παρ' ἀνθρώπων πολὺ πλείονος ἀξίων ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἐγένετο Σάπολις καὶ Θρασύλοχος καὶ θυγάτηρ ἢ νῦν ἐμοὶ συνοικοῦσα. Θράσυλλος μὲν οὖν τούτους μόνους παῖδας γνησίους καταλιπὼν καὶ κληρονόμους τῶν αὐτοῦ καταστήσας τὸν βίον ἐτελεύτησεν. Ἐγὼ δὲ καὶ Θρασύλοχος τοσαύτην φιλίαν παρὰ τῶν πατέρων παραλαβόντες ὅσῃν ὀλίγω πρότερον διηγησάμην, ἔτι μείζω τῆς ὑπαρχούσης αὐτὴν ἐποιήσαμεν. Ἔως μὲν γὰρ παῖδες ἦμεν, περὶ πλείονος ἡμᾶς αὐτοὺς ἡγοῦμεθα ἢ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ οὔτε θυσίαν οὔτε θεωρίαν οὔτ' ἄλλην ἑορτὴν οὐδεμίαν χωρὶς ἀλλήλων ἡγομεν· ἐπειδὴ δ' ἄνδρες ἐγενόμεθα, οὐδὲν πάποτ' ἐναντίον ἡμῖν αὐτοῖς ἐπράξαμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἐκοινωνοῦμεν καὶ πρὸς τὰ τῆς πόλεως ὁμοίως διεκεῖμεθα καὶ φίλοις καὶ ξένοις τοῖς αὐτοῖς ἐχρώμεθα.

ἔγημεν (γυναῖκα): παντρεύτηκε

παρ' ἀνθρώπων πολὺ πλείονος ἀξίων ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν πόλιν: ἀπὸ σοὶ πολὺ πιο ἀξιόλογο συγκριτικά με τὴ φήμη τῆς πόλης τους

οὔτε θυσίαν οὔτε θεωρίαν οὔτ' ἄλλην ἑορτὴν ἡγομεν: δὲν συμμετείχαμε οὔτε σε θυσία οὔτε σε δημόσια ἐκδήλωση οὔτε σε ἄλλη γιορτὴ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Νὰ μεταφράσετε στὴ Νέα Ἑλληνικὴ τὸ ἀπόσπασμα: «**Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔγημεν ... αὐτὴν ἐποιήσαμεν.**».

Γ4. α. Νὰ προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων τοῦ κειμένου.

κληρονόμους:	εἶναι	.....	στο	.....
παρὰ τῶν πατέρων:	εἶναι	.....	στο	.....
τῆς ὑπαρχούσης:	εἶναι	.....	στο	.....
ἡμῖν αὐτοῖς:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν ἰδίων:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «**ἐπειδὴ δ' ἄνδρες ἐγενόμεθα, οὐδὲν πάποτ' ἐναντίον ἡμῖν αὐτοῖς ἐπράξαμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἐκοινωνοῦμεν καὶ πρὸς τὰ τῆς πόλεως ὁμοίως διεκεῖμεθα καὶ φίλοις καὶ ξένοις τοῖς αὐτοῖς ἐχρώμεθα.**»: Στὴν παραπάνω ἡμιπερίοδο νὰ διακρίνετε τὶς ἐπιμέρους προτάσεις καὶ νὰ τὶς χαρακτηρίσετε ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοὺς αιτιολογώντας τὶς ἐπιλογές σας.

82. ΘΕΜΑ 18985

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδουὺς τριάκοντα μναὶς ἑκάτερα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ'

ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιούντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Ποιο βασικό επιχείρημα που αφορά τη δημόσια ζωή του διατυπώνει ο Μαντίθεος στο παραπάνω απόσπασμα;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄγγελος Βλάχος, Ο κύριός μου Αλκιβιάδης, απόσπασμα

Ο Ἄγγελος Βλάχος υπήρξε μελετητής της αρχαίας γραμματείας και μυθιστοριογράφος. Στο έργο του, Ο κύριός μου Αλκιβιάδης, προσφέρει μία πολύπλευρη οπτική για την κατανόηση του 5ου αιώνα π.Χ.

«Μεθαύριο θα ξαναφύγομε εκστρατεία, φίλοι! Βάλτε, δούλοι, να πιούμε κι ας εξακολουθήσει η διασκέδαση μ' άκρατο το κρασί μας. Τιμάνδρα, τραγούδα! Εύθυμα τραγουδάκια, γελαστά: Η ζωή είναι τόσο όμορφη και τόσο πλούσια! Σιλύκοοοοοο! Καταραμένε των θεών! Φώναξε τις αυλητρίδες!»

Από την παινή κάμαρα, όπου είχα μισογυρίσει γλαρωμένος απ' τη νύστα, αναπήδησα με τη φωνή του Αλκιβιάδη και βγήκα στην αυλή για να ξαναμπώ απ' τη μεγάλη πόρτα. Εκεί είδα τον Σωκράτη που στεκόταν, λες έστηνε ενέδρα, σε μια γωνιά της αυλής. Φαίνεται πως είχε ακούσει κι αυτός τη φωνή του Αλκιβιάδη, γιατί προχώρησε και μπήκε στην αίθουσα του συμποσίου όπου ήταν όλη η παρέα μισομεθυσμένη κιόλας. Καθώς ένιωσαν οι χαροκόποι τον Σωκράτη απλώθηκε μια σιωπή και τα πρόσωπα σοβαρεύτηκαν, σαν φοβισμένα.

Αγγ. Βλάχος. 2008 Ο κύριός μου Αλκιβιάδης. Το Βήμα (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), σ. 258.

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **διάλειμμα, προδοσία, παντοδύναμος, συμπόσιο, διάψευση.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Κύρου Παιδεία §§1.2.6-1.2.6-7

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1910, ανατ. 1970)

Στο έργο αυτό ο Ξενοφών αναφέρεται στην προσωπικότητα και τον βίο του βασιλιά των Περσών Κύρου του Β' του Μεγάλου. Αφού εξέφρασε τον θαυμασμό του στο εισαγωγικό κεφάλαιο, ο Ξενοφών ανέτρεξε στα πρώτα χρόνια της ζωής του Κύρου. Έτσι του δόθηκε η ευκαιρία να περιγράψει το εκπαιδευτικό σύστημα των Περσών.

Οί μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται ὥσπερ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι. Οἱ δ' ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτοῖς. Γίγνεται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἷων δὴ εἰκός. Οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται.

Κολάζουσι δὲ καὶ ὄν ἄν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι. Δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος οὗ ἔνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, δικάζονται δὲ ἥκιστα, ἀχαριστίας, καὶ ὄν ἄν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. Οἶοντα γὰρ τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦ ἄν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γονέας καὶ πατρίδα καὶ φίλους. Ἔπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἢ ἀναίσχυντία· καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχρὰ ἡγεμών.

καὶ ἄλλων οἶων δὴ εἰκός: καὶ ἄλλα που εἶναι φυσικό να συμβαίνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν δὴ παῖδες ... ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κυριότερη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου.

τῆς ἡμέρας:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐγκλήματα:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐγκαλοῦντα:	εἶναι	.....	στο	.....
οὗ ἔνεκα:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀχαριστία:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ἀποδιδόναι, Ἔπεσθαι»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος καὶ τὴ συντακτικὴ λειτουργία τῶν παραπάνω υπογραμμισμένων ἀπαρεμφάτων τοῦ κειμένου, ἐπισημαίνοντας ἀντίστοιχα τὸ φαινόμενο τῆς ταυτοπροσωπίας ἢ ἑτεροπροσωπίας.

83. ΘΕΜΑ 20590

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντίθεου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοῦς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἐγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἄν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Πῶς σκιαγραφεῖται τὸ ἦθος τοῦ Μαντίθεου στὴ δημόσια ζωὴ τοῦ καὶ σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ὁ Μαντίθεος με τὴν ἀναφορὰ τοῦ σε αὐτό;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άγγελος Βλάχος, Ο κύριός μου Αλκιβιάδης, απόσπασμα

Ο Άγγελος Βλάχος υπήρξε μελετητής της αρχαίας γραμματείας και μυθιστοριογράφος. Στο έργο του, Ο κύριός μου Αλκιβιάδης, προσφέρει μία πολύπλευρη οπτική για την κατανόηση του 5ου αιώνα π.Χ.

«Μεθαύριο θα ξαναφύγομε εκστρατεία, φίλοι! Βάλτε, δούλοι, να πιούμε κι ας εξακολουθήσει η διασκέδαση μ' άκρατο το κρασί μας. Τιμάνδρα, τραγούδα! Εύθυμα τραγουδάκια, γελαστά: Η ζωή είναι τόσο όμορφη και τόσο πλούσια! Σιλύκοοοοο! Καταραμένε των θεών! Φώναξε τις αυλητρίδες!»

Από την πλαϊνή κάμαρα, όπου είχα μισογυρίσει γλαρωμένος απ' τη νύστα, αναπήδησα με τη φωνή του Αλκιβιάδη και βγήκα στην αυλή για να ξαναμπώ απ' τη μεγάλη πόρτα. Εκεί είδα τον Σωκράτη που στεκόταν, λες έστηνε ενέδρα, σε μια γωνιά της αυλής. Φαίνεται πως είχε ακούσει κι αυτός τη φωνή του Αλκιβιάδη, γιατί προχώρησε και μπήκε στην αίθουσα του συμποσίου όπου ήταν όλη η παρέα μισομεθυσμένη κιόλας. Καθώς ένιωσαν οι χαροκόποι τον Σωκράτη απλώθηκε μια σιωπή και τα πρόσωπα σοβαρεύτηκαν, σαν φοβισμένα.

Άγγ. Βλάχος, 2008 Ο κύριός μου Αλκιβιάδης. Το Βήμα (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), σ. 258.

- B2.** Το παραπάνω κείμενο του Άγγελου Βλάχου αναφέρεται σε μια σκηνή συμποσίου στην Αρχαία Αθήνα. Πώς συσχετίζεται η συγκεκριμένη αφήγηση με τις αναφορές του Μαντίθεου στο ήθος των αντιπάλων του αλλά και του ίδιου;
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο ιδανικός ήρωας στον Όμηρο έπρεπε να διαπρέπει	α. με την ομορφιά και τη σύνεσή του.
	β. με τον δημόσιο λόγο του και τα πολεμικά του ανδραγαθήματα.
2. Η ρητορική ως πειθοῦς δημιουργὸς επιδιώκει	α. να εκθέσει τα εικότα, τα πιθανά και αληθοφανή.
	β. να ανακαλύψει και να διδάξει τα αληθινά και τα δίκαια.
3. Οι δικανικοί λόγοι εκφωνούνταν κυρίως	α. στην Πνύκα ή το θέατρο του Διονύσου.
	β. στη Βουλή ή στην Ηλιαία.
4. Οι διάδικοι σε μια δίκη	α. ήταν υποχρεωμένοι να αγορεύουν αυτοπροσώπως.
	β. υποχρέωναν έναν έμπειρο δικανικό ρήτορα να αγορεύει εκ μέρους τους.
5. Τα ρητορικά ήθη σχετίζονται	α. με την εντύπωση που προκαλεί ο ρήτορας ως προσωπικότητα.
	β. με τον τρόπο που επηρεάζει το συναίσθημα των ακροατών.

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Τιμάρχου §§27-29

(έκδ. του Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο Αισχίνης αναφέρεται στα κριτήρια που θέτει ο νομοθέτης, προκειμένου ένας ρήτορας να αγορεύσει ενώπιον του λαού.

Ἄ συνιδῶν ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξεν οὓς χρή δημηγορεῖν καὶ οὓς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶν ἐστρατηγηκότων υἱός, οὐδὲ γε εἰ τέχνην τινὰ ἐργάζεται ἐπικουρῶν τῇ ἀναγκαίᾳ τροφῇ, ἀλλὰ τούτους καὶ μάλιστα ἀσπάζεται, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ τίς ἀγορεύειν βούλεται. Τίνας δ' οὐκ ᾔετο δεῖν λέγειν; τοὺς αἰσχυρῶς βεβιωκότας· τούτους οὐκ ἐᾷ δημηγορεῖν. Καὶ ποῦ τοῦτο δηλοῖ; «δοκιμασία», φησί, «ρήτόρων· ἐάν τις λέγῃ ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτω ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν» τοῦτον οὐκ ἐᾷ λέγειν. Νῆ Δία καλῶς γε, ὡς ἔγωγέ φημι. Διὰ τί; ὅτι εἴ τις, οὓς ἐξ ἴσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τίποτε, φησίν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις ὄλη; Καὶ τίσι δεύτερον ἀπέιπε μὴ λέγειν; «ἢ τὰς στρατείας», φησί, «μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἂν αὐτῷ προσταχθῶσιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκῶς», δίκαια λέγων.

σύνιδα: γνωρίζω καλά, προβλέπω

διαρρήδην: ρητά, ξεκάθαρα

τύπτω: χτυπώ

Νῆ Δία: μα τον Δία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ2. Για ποιον λόγο, σύμφωνα με τον ομιλητή, δεν επιτρέπεται να αγορεύει ενώπιον του λαού όποιος δεν εκπληρώνει τα καθήκοντά του απέναντι στους γονείς του;

Γ3. α. ὁ νομοθέτης, οἴκησιν: Να γράψετε τη δοτική ενικού.

β. ἀπελαύνει, τιμᾶν, ἀπέιπε: Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο ευκτικής στον χρόνο και τη φωνή που βρίσκονται οι τύποι.

84. ΘΕΜΑ 15902

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διέφηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναίτο οὔτε δίκην αἰσχυρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Στην κοινωνική ζωή του ο Μαντίθεος επέδειξε κόσμια συμπεριφορά.
2. Ο Μαντίθεος ακολουθούσε το παράδειγμα της άσωτης ζωής των νέων της εποχής του.
3. Ο Μαντίθεος υπαινίσσεται ότι έγινε εις βάρος του κάποιου είδους δίκη ή καταγγελία.
4. Κατά τον Μαντίθεο οι Αθηναίοι εμπλέκονταν συχνά σε δικαστικές διαμάχες.
5. Ο Μαντίθεος ζητά από τους βουλευτές να αναλογιστούν τις στρατιωτικές υπηρεσίες του προς την πόλη.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Λυσίας, Δήμου καταλύσεως άπολογία §§2-4**

Ο ομιλητής προσπαθεί κατά τη δοκιμασίαν του να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Αν, λοιπόν, πιστεύουν ότι «φορτώνουν» σ' εμένα όσα δεινά υπόφερε η πόλη από τους τριάντα τυράννους, τους θεωρώ αδύναμους να τα απαριθμήσουν· γιατί, δεν έχουν αναφέρει ούτε το ελάχιστο μέρος από όσα αίσχη έχουνπραχθεί από κείνους· αν όμως μιλούν γι' αυτά, σα να αφορά κάτι και μένα, θα αποδείξω ότι όλοι τους ψεύδονται και ότι εγώ ήμουν τέτοιος, όποιου είδους ακριβώς θα ήταν ο πιο ακραιφνής δημοκράτης που παρέμεινε στην πόλη. Σας παρακαλώ, κύριοι δικαστές, να μη συμπλέετε με τους συκοφάντες. Γιατί, δουλειά τους είναι να κατηγορούν κι αυτούς που είναι εντελώς αθώοι (γιατί από αυτούς θα αποσπούσαν τα μεγαλύτερα χρηματικά ποσά), ενώ δικό σας καθήκον είναι να εξασφαλίζετε ισοπολιτεία σ' αυτούς που δεν αδικούν σε τίποτα. Γιατί, έτσι θα δημιουργούσατε περισσότερους φίλους προς το δημοκρατικό πολίτευμα. Και έχω την αξίωση, άνδρες δικαστές, αν αποδείξω ότι δεν έχω γίνει αίτιος για καμιά συμφορά και ότι έχω κάνει πολλά καλά στην πόλη και με προσωπική μου σωματική δράση και με χρήματα, αυτά να μου αναγνωριστούν από σας, όσα είναι δίκαιο να πετυχαίνουν όχι μόνον αυτοί που ευεργετούν αλλά και αυτοί που δεν έχουν διαπράξει κανένα αδίκημα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. έπιεικείας	α. μετριοπάθεια β. κοσμιότητα
2. κύβους	α. ζάρια β. γεωμετρικά σχήματα
3. λογοποιούντας	α. γράφω ρητορικούς λόγους β. διαδίδω ψευδείς φήμες

4. γραφήν	α. έγγραφη καταγγελία β. παράσταση του λόγου με γραπτά σύμβολα
5. ἀγῶνας	α. αγώνισμα β. δίκη

ΛΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Τιμάρχου §§1.1-2.5

(έκδ.των Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο Αισχίνης επικαλέστηκε τον νόμο για τη δοκιμασίαν των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τίμαρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν τον λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Οὐδένα πώποτε τῶν πολιτῶν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε γραφήν γραψάμενος οὔτ' ἐν εὐθύναις λυπήσας, ἀλλ' ὡς ἔγωγε νομίζω μέτριον ἑμαυτὸν πρὸς ἕκαστα τούτων παρεσχηκῶς, ὁρῶν δὲ τήν τε πόλιν μεγάλη βλαπτομένην ὑπὸ Τιμάρχου τουτουὶ δημηγοροῦντος παρὰ τοὺς νόμους, καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ συκοφαντούμενος – ὄν δὲ τρόπον, προϊόντος ἐπιδείξω τοῦ λόγου – ἐν τι τῶν αισχίστων ἡγήσάμην εἶναι μὴ βοηθῆσαι τῇ τε πόλει πάση καὶ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν καὶ ἑμαυτῷ· εἰδῶς δ' αὐτὸν ἔνοχον ὄντα οἷς ὀλίγω πρότερον ἠκούσατε ἀναγιγνώσκοντος τοῦ γραμματέως, ἐπήγγειλα αὐτῷ τὴν δοκιμασίαν ταυτηνί. Καὶ ὡς ἔουκεν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἱ εἰωθότες λόγοι λέγεσθαι ἐπὶ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν οὐκ εἰσὶ ψευδεῖς. Αἱ γὰρ ἴδιαι ἔχθραι πολλὰ πάνυ τῶν κοινῶν ἐπανορθοῦσι. Τοῦ μὲν οὖν ὅλου ἀγῶνος φανήσεται οὔθ' ἡ πόλις αἰτία οὔσα Τιμάρχῳ οὔθ' οἱ νόμοι οὔθ' ὑμεῖς οὔτ' ἐγώ, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ἑαυτῷ.

γραφήν γραψάμενος: κατηγορήσα για δημόσιο αδίκημα

ἐν εὐθύναις: σε λογοδοσία

τουτουὶ: αυτού εδώ

ἐπήγγειλα: ζήτησα

ταυτηνί: αυτήν εδώ

ἐπανορθοῦσι: διορθώνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οὐδένα ... ἑμαυτῷ».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

γραφήν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἰδίᾳ:	εἶναι	.....	στο	.....
τῇ πόλει:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν κοινῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις (3) κατηγορηματικές μετοχές και να γράψετε το υποκείμενό τους.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διόκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος διατηρούσε φιλικές σχέσεις με άτομα που είχαν άσπλη ζωή.
  2. Κατά τον Μαντίθεο, οι νέοι που επιδίδονταν σε ακολασίες, διέδιδαν ψευδείς φήμες εναντίον του και τον συκοφαντούσαν.
  3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι έχει εμπλακεί τόσο σε ιδιωτική, όσο και σε δημόσια δίκη.
  4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι άλλοι Αθηναίοι ήταν φιλόδοκοι.
- β.** «καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με την οριστική αντωνυμία **τῶν αὐτῶν**;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ σιτοπωλῶν §§13.5-15.1

Ο λόγος Κατὰ σιτοπωλῶν εἶναι ρητορικός δικανικός λόγος του Λυσία που ανήκει στην κατηγορία των καταγγελτικῶν λόγων του. Γράφτηκε για λογαριασμό του κατηγοροῦ περίπου το 386 π.Χ. και εκφωνήθηκε ἐνώπιον της Ηλιαίας ἐναντίον κυρίως των σιτοπωλῶν και λιγότερο των σιτεμπόρων για λαθραία εἰσαγωγή σίτου και αἰσχροκέρδεια.

Ὡστόσο ὅλοι γνωρίζετε ὅτι αυτοὶ εἶναι οἱ τελευταῖοι που δικαιούνται να προβάλλουν παρόμοιους ισχυρισμούς. Γιατί τα συμφέροντά τους εἶναι ἀντίθετα ἀπὸ τα συμφέροντα των ἄλλων. Γιατί τότε κερδίζουν περισσότερα, ὅταν φτάσει στην πόλη ἡ εἶδηση για κάποια συμφορά και πωλῶν ακριβό το σιτάρι. Με τόση χαρά μάλιστα βλέπουν τις δικές σας συμφορές, ὥστε κάποιες τις πληροφοροῦνται πρὶν ἀπὸ τους ἄλλους, και κάποιες τις χαλκεύουν οἱ ἴδιοι διαδίδοντας ἢ ὅτι χάθηκαν τα πλοῖα στον Πόντο, ἢ ὅτι συνελήφθησαν ἀπὸ τους Λακεδαιμόνιους ὅταν ἀπέπλεαν, ἢ ὅτι ἔχουν κλείσει τα λιμάνια, ἢ ὅτι πρόκειται να καταγγελθῶν οἱ συνθήκες. Και ἔχουν φτάσει σε τέτοιο σημεῖο ἐχθρότητας, ὥστε συνωμοτοῦν ἐναντίον σας σε κρίσιμες στιγμές ταυτόχρονα με τους ἐχθρούς.

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **συνουκία, ευτυχώς, παράδειγμα, κατάσταση, επισκέπτης.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Πρὸς Δημόνικον §§5-7

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Στο έργο αυτό παρατίθενται διάφορες πρακτικές διδαχές του Ισοκράτη προς κάποιον Δημόνικο για έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

Διόπερ ήμεϊς οὐ παράκλησιν εύρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρῆ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἥς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστιν. Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανεν, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπρέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῆ ῥαθυμίας παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψεν καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησεν, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις οἷς ἂν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξηθῆ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμότερα δ' εὐγενείας ἐστίν, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστᾶσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἠγουμένη.

πaráκλησις: προτροπή

ὀρέγομαί τινος: επιθυμῶ πολὺ κάτι

ὀμιλῶ τινι: συναναστρέφομαι κάποιον

ἐφικνοῦμαι: πετυχαίνω, φτάνω

ἀναλίσκω: αφανίζω, καταστρέφω

ἀκιβδήλως: με γνήσιο τρόπο, χωρίς νοθεΐα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Διόπερ ήμεϊς ... βεβαιότερόν ἐστιν.**»
Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἀνθρώποις:	είναι	.....	στο	.....
μόνοι:	είναι	.....	στο	.....
ἐφικέσθαι:	είναι	.....	στο	.....
σεμνότερον:	είναι	.....	στο	.....
κακίας:	είναι	.....	στο	.....

εὐγενείας:	εἶναι	.....	στο	.....
------------	-------	-------	-----	-------

- β. Στην αρχή του αποσπάσματος ο Ισοκράτης απευθυνόμενος στον Δημόνικο ισχυρίζεται ότι θα τον συμβουλεύσει για τέσσερα συγκεκριμένα πράγματα, διατυπώνοντας αντίστοιχα τέσσερις δευτερεύουσες προτάσεις. Να τις καταγράψετε και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους.

86. ΘΕΜΑ 19193

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἐτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι σε νεαρότερη ηλικία σύχναζε σε καταγώγια, όπως και άλλοι νέοι της εποχής του.
  2. Κατά τον Μαντίθεο οι συκοφαντικές συμπεριφορές χαρακτηρίζαν πολλούς νέους που σύχναζαν στα καταγώγια.
  3. Ο Μαντίθεος ομολογεί ότι ήταν φιλόδικος, όπως και πολλοί άλλοι Αθηναίοι.
  4. Ο Μαντίθεος καλεί τους βουλευτές να αναλογιστούν τις στρατιωτικές υπηρεσίες του προς την πόλη.
- β.** «... καίτοι ἐτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας»: Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «εἰς τοιούτους ἀγῶνας»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ σιτοπωλῶν §§13.5-15.1

Ο λόγος Κατὰ σιτοπωλῶν είναι ρητορικός δικανικός λόγος του Λυσία που ανήκει στην κατηγορία των καταγγελτικών λόγων του. Γράφτηκε για λογαριασμό του κατηγορούμενου περίπου το 386 π.Χ. και εκφωνήθηκε ενώπιον της Ηλιαίας εναντίον κυρίως των σιτοπωλῶν και λιγότερο των σιτεμπόρων για λαθραία εισαγωγή σίτου και αισχροκέρδεια.

Ωστόσο ὅλοι γνωρίζετε ὅτι αυτοὶ εἶναι οἱ τελευταῖοι που δικαιούνται να προβάλλουν παρόμοιους ισχυρισμούς. Γιατί τα συμφέροντά τους εἶναι ἀντίθετα ἀπὸ τα συμφέροντα των ἄλλων. Γιατί τότε κερδίζουν περισσότερα, ὅταν

φτάσει στην πόλη η είδηση για κάποια συμφορά και πωλούν ακριβό το σιτάρι. Με τόση χαρά μάλιστα βλέπουν τις δικές σας συμφορές, ώστε κάποιες τις πληροφορούνται πριν από τους άλλους, και κάποιες τις χαλκεύουν οι ίδιοι διαδίδοντας ή ότι χάθηκαν τα πλοία στον Πόντο, ή ότι συνελήφθησαν από τους Λακεδαιμόνιους όταν απέπλεαν, ή ότι έχουν κλείσει τα λιμάνια, ή ότι πρόκειται να καταγγεληθούν οι συνθήκες. Και έχουν φτάσει σε τέτοιο σημείο εχθρότητας, ώστε συνωμοτούν εναντίον σας σε κρίσιμες στιγμές ταυτόχρονα με τους εχθρούς.

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

χαλκεύουν: κατασκευάζουν

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: διοίκηση, επίτευξη, εντριβή, κάτοπτρο, εκδήλωση.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Τιμάρχου §§1.1-2.5

(έκδ.των Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο Αισχίνης επικαλέστηκε τον νόμο για τη δοκιμασίαν των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τίμαρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν τον λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Οὐδένα πάποτε τῶν πολιτῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε γραφήν γραψάμενος οὔτ' ἐν εὐθύναις λυπήσας, ἀλλ' ὡς ἔγωγε νομίζω μέτριον ἑμαυτὸν πρὸς ἕκαστα τούτων παρεσχηκῶς, ὄρων δὲ τὴν τε πόλιν μεγάλη βλαπτομένην ὑπὸ Τιμάρχου τουτουὶ δημηγοροῦντος παρὰ τοὺς νόμους, καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ συκοφαντούμενος – ὄν δὲ τρόπον, προϊόντος ἐπιδείξω τοῦ λόγου – ἐν τι τῶν αἰσχίστων ἡγήσάμην εἶναι μὴ βοηθῆσαι τῇ τε πόλει πάσῃ καὶ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν καὶ ἑμαυτῷ· εἰδῶς δ' αὐτὸν ἐνοχον ὄντα οἷς ὀλίγω πρότερον ἠκούσατε ἀναγιγνώσκοντος τοῦ γραμματέως, ἐπήγγειλα αὐτῷ τὴν δοκιμασίαν ταυτηνί. Καὶ ὡς ἔοικεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἱ εἰωθότες λόγοι λέγεσθαι ἐπὶ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν οὐκ εἰσὶ ψευδεῖς. Αἱ γὰρ ἴδιαι ἔχθραι πολλὰ πάνυ τῶν κοινῶν ἐπανορθοῦσι. Τοῦ μὲν οὖν ὅλου ἀγῶνος φανήσεται οὔθ' ἡ πόλις αἰτία οὔσα Τιμάρχῳ οὔθ' οἱ νόμοι οὔθ' ἡμεῖς οὔτ' ἐγώ, ἀλλ' αὐτὸς οὔτος ἑαυτῷ.

γραφήν γραψάμενος: κατηγορήσα για δημόσιο αδίκημα

ἐν εὐθύναις: σε λογοδοσία

τουτουί: αυτού εδώ

ἐπήγγειλα: ζήτησα

ταυτηνί: αυτήν εδώ

ἐπανορθοῦσι: διορθώνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οὐδένα ... ἑμαυτῷ».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κυριότερη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.

μέτριον:	είναι	.....	στο	.....
τοῦ λόγου:	είναι	.....	στο	.....
ἔνοχον:	είναι	.....	στο	.....
ψευδεῖς:	είναι	.....	στο	.....

β. Να προσδιορίσετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου επισημαίνοντας το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας.

87. ΘΕΜΑ 19195

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διόκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναίτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Στην κοινωνική ζωή του ο Μαντίθεος επέδειξε κόσμια συμπεριφορά.
2. Ο Μαντίθεος ακολουθούσε το παράδειγμα της άσωτης ζωής των νέων της εποχής του.
3. Ο Μαντίθεος υπαινίσσεται ότι έγινε εις βάρος του κάποιου είδους δίκη ή καταγγελία.
4. Κατά τον Μαντίθεο οι Αθηναίοι εμπλέκονταν συχνά σε δικαστικές διαμάχες.
5. Ο Μαντίθεος ζητά από τους βουλευτές να αναλογιστούν τις στρατιωτικές υπηρεσίες του προς την πόλη.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἰσοκράτης, Ἀρεοπαγιτικός §§48-50

Στον Ἀρεοπαγιτικό ο Ἰσοκράτης κάνει ἐκκλήση προς τους συμπολίτες του Αθηναίους για αναπροσαρμογή της πολιτικής τους στα εσωτερικά και εξωτερικά θέματα και επιστροφή στις πατροπαράδοτες αρχές διακυβέρνησης της πόλης, όταν ο Ἄρειος Πάγος ἦταν ο θεματοφύλακας της ηθικής διαπαιδαγώγησης των πολιτῶν.

Γι' αυτό δεν σύχναζαν οι νέοι σε μέρη τυχερῶν παιχνιδιῶν, ούτε σε χαμαιτυπεία με αυλητρίδες, ούτε σε συγκεντρώσεις τέτοιου είδους όπου σήμερα περνούν την ημέρα τους, αλλά αφοσιώνονταν στις ασχολίες στις

οποιές είχαν ταχθεί, όπου θαύμαζαν και ζήλευαν όσους πρότευαν σ' αυτά. Τόσο πολύ απέφευγαν την αγορά, ώστε, και αν καμιά φορά αναγκάζονταν να περάσουν μέσα από αυτήν, όλοι έβλεπαν ότι το έκαναν με πολλή συστολή και σωφροσύνη. Το να αντιμιλούν στους μεγαλύτερους ή να τους κοροϊδεύουν το θεωρούσαν φοβερότερο από όσο φοβερό θεωρείται σήμερα η ανάρμοστη συμπεριφορά προς τους γονείς. Κανένας, ούτε καν καλός υπηρέτης, θα τολμούσε να φάει ή να πει ποτό σε καπηλειό· γιατί φρόντιζαν να είναι σεμνοί και να μη βωμολοχούν. Ακόμη, αυτούς που αστειεύονταν και είχαν κάποια ικανότητα να κοροϊδεύουν, όσους σήμερα αποκαλούν ευφρείς, εκείνοι τους θεωρούσαν ανόητους. Κανείς ας μη νομίσει ότι διάκειμαι δυσμενώς προς όσους είναι σε νεαρή ηλικία. Γιατί δεν τους θεωρώ υπεύθυνους για όσα συμβαίνουν· εξάλλου, γνωρίζω καλά ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι ελάχιστα ευχαριστημένοι με αυτή την κατάσταση, η οποία τους επιτρέπει να επιδίδονται σ' αυτές τις ακολασίες. Γι' αυτό δεν θα είχα καμιά δικαιολογία να κατηγορώ αυτούς· πολύ πιο δίκαιο θα ήταν να καταφέρομαι εναντίον εκείνων που κυβέρνησαν την πόλη λίγο πιο μπροστά από μας.

Μτφρ. Α.Ι. Γιαγκόπουλος - Ζ.Ε. Μαλαθούνη

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρηματικού τύπου **είχον**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Τα επιχειρήματά του δεν είχαν καμία ..... με το θέμα.
- Όταν ο καταναλωτής καθυστερεί την εξόφληση του λογαριασμού ύδρευσης, η ..... νερού μπορεί να διακοπεί.
- Το ..... μας συμμετείχε στους μαθητικούς αθλητικούς αγώνες.
- Μπορείς να του εμπιστευτείς το μυστικό σου, είναι .....
- Εκ των υστέρων ένιωθε ..... για τη βάνουση συμπεριφορά του.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Πρὸς Δημόνικον §§5-7

Στο έργο αυτό παρατίθενται διάφορες πρακτικές διδαχές του Ισοκράτη προς κάποιον Δημόνικο για έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρη τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνου τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστιν. Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανεν, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρετῆς ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῆ ῥαθυμίας παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψεν καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησεν, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκόπησεν. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις οἷς ἂν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξηθῆ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δ' εὐγενείας ἐστίν, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστᾶσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη.

πaráκλησις: προτροπή

ὀρέγομαί τινος: επιθυμῶ πολύ κάτι

ὀμιλῶ τινι: συναναστρέφομαι κάποιον

ἐφικνοῦμαι: πετυχαίνω, φτάνω

ἀναλίσκω: αφανίζω, καταστρέφω

ἀκιβδήλως: με γνήσιο τρόπο, χωρίς νοθεία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Διόπερ ἡμεῖς ... βεβαιότερόν ἐστιν».
- Γ4.** «Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνου τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτήμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστιν».
- α.** Στην παραπάνω περίοδο, αφού διακρίνετε τις κύριες από τις δευτερεύουσες προτάσεις, να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων.
- β.** Ο ρήτορας στην παραπάνω περίοδο επισημαίνει την αξία της αρετής με μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τους δύο όρους της σύγκρισης, καθώς και τις λέξεις που δηλώνουν την ανωτερότητα του ενός όρου σε σχέση με τον άλλον.

88. ΘΕΜΑ 34897

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διέκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἐτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος διατηρούσε φιλικές σχέσεις με άτομα που είχαν άσωτη ζωή.
  2. Κατά τον Μαντίθεο, οι νέοι που επιδίδονταν σε ακολασίες, διέδιδαν ψευδείς φήμες εναντίον του και τον συκοφαντούσαν.
  3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι έχει εμπλακεί τόσο σε ιδιωτική, όσο και σε δημόσια δίκη.
  4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι άλλοι Αθηναίοι ήταν φιλόδοκοι.
- β.** «καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με την οριστική αντωνυμία **τῶν αὐτῶν**;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως άπολογία §§2-4

Ο ομιλητής προσπαθεί κατά τη δοκιμασίαν του να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Αν, λοιπόν, πιστεύουν ότι «φορτώνουν» σ' εμένα όσα δεινά υπόφερε η πόλη από τους τριάντα τυράννους, τους θεωρώ αδύναμους να τα απαριθμήσουν· γιατί, δεν έχουν αναφέρει ούτε το ελάχιστο μέρος από όσα αίσχη έχουνπραχθεί από κείνους· αν όμως μιλούν γι' αυτά, σα να αφορά κάτι και μένα, θα αποδείξω ότι όλοι τους ψεύδονται και ότι εγώ ήμουν τέτοιος, όποιου είδους ακριβώς θα ήταν ο πιο ακραιφνής δημοκράτης που παρέμεινε στην πόλη. Σας παρακαλώ, κύριοι δικαστές, να μη συμπλέετε με τους συκοφάντες. Γιατί, δουλειά τους είναι να κατηγορούν κι αυτούς που είναι εντελώς αθώοι (γιατί από αυτούς θα αποσπούσαν τα μεγαλύτερα χρηματικά ποσά), ενώ δικό σας καθήκον είναι να εξασφαλίζετε ισοπολιτεία σ' αυτούς που δεν αδικούν σε τίποτα. Γιατί, έτσι θα δημιουργούσατε περισσότερους φίλους προς το δημοκρατικό πολίτευμα. Και έχω την αξίωση, άνδρες δικαστές, αν αποδείξω ότι δεν έχω γίνει αίτιος για καμιά συμφορά και ότι έχω κάνει πολλά καλά στην πόλη και με προσωπική μου σωματική δράση και με χρήματα, αυτά να μου αναγνωριστούν από σας, όσα είναι δίκαιο να πετυχαίνουν όχι μόνον αυτοί που ευεργετούν αλλά και αυτοί που δεν έχουν διαπράξει κανένα αδίκημα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: ουσία, αόρατος, άσχημος, υπόδειγμα, άγονος

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Πρὸς Δημόνικον §§24-25

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Στον λόγο αυτό παρατίθενται από τον Ίσοκράτη προς τον νεαρό Δημόνικο διάφορες πρακτικές συμβουλές που αφορούν σε έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

Μηδένα φίλον ποιού, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονεν. Βραδέως μὲν φίλος γίνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. Ὅμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. Μῆτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων μῆτ' ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλε. **Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῆ.** Περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινοῦ· μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἕκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς.

μεταλλάττω: αλλάζω, τροποποιῶ

τὸ ἀπόρρητον: το μυστικό (εδώ)

αὐτεπάγγελτος: με τη δική σου θέληση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Μηδένα φίλον ποιού ... τὸ δεῖσθαι προσποιῆ**».
- Γ4. α. Να αναγνωρίσετε το είδος και τον συντακτικό ρόλο των υπογραμμισμένων παρεμφάτων του κειμένου, και στη συνέχεια να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία.
- β. Ο Ισοκράτης δίνει μία συμβουλή στον νεαρό Δημόνικο διατυπώνοντας έναν υποθετικό λόγο: «**Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῆ**». Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση αιτιολογώντας την απάντησή σας.

89. ΘΕΜΑ 35119

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διέκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψασθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὧ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναται οὔτε δίκην αἰσχροῦ οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἐτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἶον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι σε νεαρότερη ηλικία σύχναζε σε καταγώγια, όπως και άλλοι νέοι της εποχής του.
  2. Κατά τον Μαντίθεο οι συκοφαντικές συμπεριφορές χαρακτήριζαν πολλούς νέους που σύχναζαν στα καταγώγια.
  3. Ο Μαντίθεος ομολογεί ότι ήταν φιλόδικος, όπως και πολλοί άλλοι Αθηναίοι.
  4. Ο Μαντίθεος καλεί τους βουλευτές να αναλογιστούν τις στρατιωτικές υπηρεσίες του προς την πόλη.
- β. «... **καίτοι ἐτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας**»: Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἰσοκράτης, Ἄρεοπαγитικός §§48-50

Στον Ἄρεοπαγитικό ο Ἰσοκράτης κάνει ἐκκλήση πρὸς τοὺς συμπολίτες του Αθηναίους για ἀναπροσαρμογὴ τῆς πολιτικῆς τους στα ἐσωτερικά και ἐξωτερικά θέματα και ἐπιστροφή στις πατροπαράδοτες ἀρχές διακυβέρνησης τῆς πόλης, ὅταν ο Ἄρειος Πάγος ἦταν ὁ θεματοφύλακας τῆς ἠθικῆς διαπαιδαγώγησης τῶν πολιτῶν.

Γι' αυτό δεν σύχναζαν οι νέοι σε μέρη τυχερών παιχνιδιών, ούτε σε χαμαιτυπεία με αυλητρίδες, ούτε σε συγκεντρώσεις τέτοιου είδους όπου σήμερα περνούν την ημέρα τους, αλλά αφοσιώνονταν στις ασχολίες στις οποίες είχαν ταχθεί, όπου θαύμαζαν και ζήλευαν όσους πρότευσαν σ' αυτά. Τόσο πολύ απέφευγαν την αγορά, ώστε, και αν καμιά φορά αναγκάζονταν να περάσουν μέσα από αυτήν, όλοι έβλεπαν ότι το έκαναν με πολλή συστολή και σωφροσύνη. Το να αντιμιλούν στους μεγαλύτερους ή να τους κοροϊδεύουν το θεωρούσαν φοβερότερο από όσο φοβερό θεωρείται σήμερα η ανάρμοστη συμπεριφορά προς τους γονείς. Κανένας, ούτε καν καλός υπηρέτης, θα τολμούσε να φάει ή να πει ποτό σε καπηλειό· γιατί φρόντιζαν να είναι σεμνοί και να μη βωμολοχούν. Ακόμη, αυτούς που αστειεύονταν και είχαν κάποιαν ικανότητα να κοροϊδεύουν, όσους σήμερα αποκαλούν ευφυνείς, εκείνοι τους θεωρούσαν ανόητους. Κανείς ας μη νομίσει ότι διάκειμαι δυσμενώς προς όσους είναι σε νεαρή ηλικία. Γιατί δεν τους θεωρώ υπεύθυνους για όσα συμβαίνουν· εξάλλου, γνωρίζω καλά ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι ελάχιστα ευχαριστημένοι με αυτή την κατάσταση, η οποία τους επιτρέπει να επιδίδονται σ' αυτές τις ακολασίες. Γι' αυτό δεν θα είχα καμιά δικαιολογία να κατηγορώ αυτούς· πολύ πιο δίκαιο θα ήταν να καταφέρομαι εναντίον εκείνων που κυβέρνησαν την πόλη λίγο πιο μπροστά από μας.

Μτφρ. Α.Ι. Γιαγκόπουλος - Ζ.Ε. Μαλαθούνη

B4. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. διώκηκα	α. διευθύνω β. κατοικώ
2. τὰς διατριβὰς ποιούμενοι	α. ασχολούμαι β. εκπονώ διδακτορικό
3. διαφόρους	α. διαφορετικός β. εχθρός
4. δίκην	α. δικαιοσύνη β. ιδιωτική δίκη
5. στρατείας	α. στρατός β. εκστρατεία

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Πρὸς Δημόνικον §§24-25

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Στον λόγο αυτό παρατίθενται από τον Ίσοκράτη προς τον νεαρό Δημόνικο διάφορες πρακτικές συμβουλές που αφορούν σε έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

Μηδένα φίλον ποιού, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονεν. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. Ὅμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. Μῆτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων μῆτ' ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλε. Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῆ. Περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων

ἀνακοινοῦ· μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἕκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. **Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς.**

μεταλλάττω: ἀλλάζω, τροποποιῶ

τὸ ἀπόρητον: τὸ μυστικό (εδώ)

αὐτεπάγγελτος: με τὴ δική σου θέληση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τὸ ἀπόσπασμα: «**Μηδένα φίλον ποιῶ ... τὸ δεῖσθαι προσποιῶ**».

Γ4. α. Να γράψετε τὰ ἀντικείμενα τῶν υπογραμμισμένων ρηματικῶν τύπων τοῦ κειμένου: ἐξετάσης, μεταλλάττειν, ποιήσεις, Δοκίμαζε, χρήσει.

β. Ὁ Ἰσοκράτης δίνει μία συμβουλή γιὰ τὸ μέλλον στὸν νεαρό Δημόνικο διατυπώνοντας ἕνα σύνθετο υποθετικό λόγο: «**Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς**». Να διακρίνετε τὴν ὑπόθεση ἀπὸ τὴν ἀπόδοση αἰτιολογώντας τὴν ἀπάντησή σας.

90. ΘΕΜΑ 20589

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διέκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὧ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναται οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. «Ἔτι δ', ὧ βουλή, ... ἀγῶνας καθεστηκότας.»: Ποιο ἐπιχείρημα διατυπώνει ὁ Μαντίθεος; Να το ἀξιολογήσετε ὡς πρὸς τὴν πειστικότητά του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ σιτοπωλῶν §§13.5-15.1

Ὁ λόγος Κατὰ σιτοπωλῶν εἶναι ρητορικός δικανικός λόγος τοῦ Λυσία που ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν καταγγελτικῶν λόγων του. Γράφτηκε γιὰ λογαριασμό τοῦ κατηγοροῦ περίπου τὸ 386 π.Χ. καὶ ἐκφωνήθηκε ἐνώπιον τῆς Ἠλιαίας ἐναντίον κυρίως τῶν σιτοπωλῶν καὶ λιγότερο τῶν σιτεμπόρων γιὰ λαθραία εἰσαγωγή σίτου καὶ αἰσχροκέρδεια.

Ωστόσο όλοι γνωρίζετε ότι αυτοί είναι οι τελευταίοι που δικαιούνται να προβάλλουν παρόμοιους ισχυρισμούς. Γιατί τα συμφέροντά τους είναι αντίθετα από τα συμφέροντα των άλλων. Γιατί τότε κερδίζουν περισσότερα, όταν φτάσει στην πόλη η είδηση για κάποια συμφορά και πωλούν ακριβό το σιτάρι. Με τόση χαρά μάλιστα βλέπουν τις δικές σας συμφορές, ώστε κάποιες τις πληροφορούνται πριν από τους άλλους, και κάποιες τις χαλκεύουν οι ίδιοι διαδίδοντας ή ότι χάθηκαν τα πλοία στον Πόντο, ή ότι συνελήφθησαν από τους Λακεδαιμόνιους όταν απέπλεαν, ή ότι έχουν κλείσει τα λιμάνια, ή ότι πρόκειται να καταγγελθούν οι συνθήκες. Και έχουν φτάσει σε τέτοιο σημείο εχθρότητας, ώστε συνωμοτούν εναντίον σας σε κρίσιμες στιγμές ταυτόχρονα με τους εχθρούς.

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

χαλκεύουν: κατασκευάζουν

- B2.** Σε ποιο φαινόμενο που αποτελούσε πληγή για τη δημόσια ζωή της αρχαίας Αθήνας, αναφέρονται και τα δύο κείμενα (διδαγμένο και παράλληλο);
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο ιδανικός Ομηρικός ήρωας	α. διέπρεπε με τα ανδραγαθήματα στον πόλεμο.
	β. συνδύαζε την πολιτική δράση με τη γενναιότητα στη μάχη.
2. Η συστηματική ρητορεία εμφανίστηκε	α. στην Αθήνα λόγω της ελευθερίας λόγου που παρείχε το δημοκρατικό πολίτευμα.
	β. στη Σικελία, όταν καταλύθηκαν οι τυραννίδες.
3. Η ρητορική η διανθισμένη με πολλά σχήματα λόγου (πάρισα, ομοιοτέλευτα κ.τ.λ.) είναι γνώρισμα της τέχνης	α. του Γοργία από τους Λεοντίνους της Σικελίας.
	β. του Κόρακα από τις Συρακούσες.
4. Την παιδευτική αξία της ρητορικής επεσήμανε	α. ο Ισοκράτης.
	β. ο Πλάτωνας.
5. Λογογράφοι ονομάζονταν	α. οι διάδικοι, όταν αποστήθιζαν και εκφωνούσαν τους λόγους στο δικαστήριο.
	β. έμπειροι ρήτορες που έγραφαν λόγους για λογαριασμό των διαδίκων.

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Πρὸς Δημόνικον §§5-7

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Στο έργο αυτό παρατίθενται διάφορες πρακτικές διδαχές του Ισοκράτη προς κάποιον Δημόνικο για έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρη τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνου τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἥς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστιν. Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανεν, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπέρτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῆ ῥαθυμίας παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαπεν καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησεν, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτήσις οἷς ἂν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξηθῆ, μόνη μὲν συγγρασκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμότερα δ' εὐγενείας ἐστίν, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστᾶσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη.

παράκλησις: προτροπή

ὀρέγομαι τινος: επιθυμῶ πολύ κάτι

ὀμιλῶ τινι: συναναστρέφομαι κάποιον

ἐφικνοῦμαι: πετυχαίνω, φτάνω

ἀναλίσκω: αφανίζω, καταστρέφω

ἀκιβδήλως: με γνήσιο τρόπο, χωρίς νοθεία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

G2. Ποια ἡ αξία τῆς (ἠθικῆς) ἀρετῆς για τὸν ἄνθρωπο, σύμφωνα με τὸν Ἰσοκράτη;

G3. α. βεβαιότερον, πλείω: Για καθένα ἀπὸ τὰ παραπάνω ἐπίθετα νὰ σχηματίσετε τὸν θετικό βαθμό τοῦ ἐπιρρήματος.

β. εὐρόντες, συμβουλεύειν, ἐκόσμησεν: Νὰ γράφει τὸ β' ἐνικό πρόσωπο τῶν παραπάνω ρημάτων/ρηματικῶν τύπων στὴν προστακτική στὸν χρόνο καὶ στὴ φωνή που βρίσκονται.

91. ΘΕΜΑ 15901

ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει ἀπερὶ ἐμοῦ δύναται οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἐτέρους ὀρᾶτε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοῖνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένους ἱπεύειν ἐπειδὴ πάντα ἐώρων τοῖς μὲν ἱπεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλειψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεῦεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Νὰ γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σε καθεμία ἀπὸ τὶς παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸ τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαίον κείμενον καὶ

να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος αρνείται ότι ήταν φιλόδικος όπως οι υπόλοιποι Αθηναίοι.
2. Ο Μαντίθεος αναφέρεται στη συμμαχία Σπαρτιατών και Θηβαίων με αφορμή τη μάχη στην Αλίαρτο.
3. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Μαντίθεος ο Ορθόβουλος, ως φύλαρχος, κρατούσε τον κατάλογο των υπέων.
4. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι Αθηναίοι κατατάχθηκαν στο ιππικό σε αντίθεση με τον σχετικό νόμο.
5. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι θα ήταν πιο ασφαλής εάν υπηρετούσε στο πεζικό και γι' αυτό ζήτησε από τον Ορθόβουλο να τον τοποθετήσει εκεί.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ.3, κεφ.5 §§21-23

Στα Έλληνικά ο ιστορικός Ξενοφών περιγράφει τα γεγονότα της μάχης στην Αλίαρτο (395 π.Χ.), στην οποία αναφέρεται και ο Μαντίθεος.

Εκείνη τη μέρα λοιπόν το ηθικό των Θηβαίων ήταν πεσμένο, γιατί έκριναν πως οι ζημιές που είχαν πάθει δεν ήταν μικρότερες από εκείνες που είχαν προκαλέσει στους αντιπάλους. Την επομένη, μαθαίνοντας ότι οι Φωκείς κι όλοι οι άλλοι (σύμμαχοι των Λακεδαιμονίων) είχαν φύγει νύχτα κι είχαν σκορπίσει ο καθένας στον τόπο του, άρχισαν να νιώθουν πολύ περήφανοι για το κατόρθωμά τους. Όταν όμως φάνηκε ο Πausanίας με τον στρατό από τη Λακεδαιμόνα, νόμισαν ξανά πως διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο, και λένε πως πολλή σιγή και κατήφεια επικρατούσε ανάμεσά τους. Ωστόσο την άλλη μέρα έφτασαν οι Αθηναίοι και παρατάχτηκαν μαζί τους, ενώ ο Πausanίας ούτε προχωρούσε ούτε άρχιζε μάχη· τότε το ηθικό των Θηβαίων αναπτερώθηκε. (...) Ο Πausanίας κι οι άλλοι Λακεδαιμόνιοι αξιωματούχοι συλλογίστηκαν ότι ο Λύσανδρος είχε σκοτωθεί κι ο στρατός του είχε φύγει νικημένος, ότι οι Κορίνθιοι δεν συμμετείχαν στην εκστρατεία κι ότι όσοι έπαιρναν μέρος ήταν απρόθυμοι· συλλογίστηκαν ακόμα και το πρόβλημα του ιππικού, ότι οι αντίπαλοι είχαν ιππικό πολύ κι εκείνοι λίγο — και, το σπουδαιότερο, ότι οι νεκροί κείτονταν κάτω από τα τείχη, έτσι που και να νικούσαν δεν θα τους ήταν εύκολο να τους περιμαζέψουν, εξαιτίας των φρουρών στους πύργους· για όλους αυτούς τους λόγους αποφάσισαν να κάνουν εκεχειρία για την παραλαβή των νεκρών.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **δύναιτο:** Έχεις πυρετό, γι' αυτό νιώθεις .....
- **καθεστηκότας:** Η ..... έχει γίνει δυστυχώς ανυπόφορη!
- **σκέψασθε:** Τι σε προβληματίζει; Δείχνεις .....
- **έώρων:** Ο αετός έχει πολύ δυνατή .....
- **ἔφην:** Απαγορεύονται οι ..... τσιγάρων στην τηλεόραση.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Κτησιφώντος §§5-6

(έκδ. των Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1928, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αισχίνης με τον λόγο του αυτόν αντιτίθεται στην πρόταση του Κτησιφώντα να τιμηθεί ο Δημοσθένης με χρυσό στεφάνι για τις υπηρεσίες του στην πόλη. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο του λόγου.

Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους τινὰς αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἐν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας, εἴ τι καγὼ τυγχάνω γινώσκων, αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. Εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε ἢ τοῖς καταλύουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. **Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω**, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω ὅτι ὅταν εἰσὶ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παρρησίας. Διόπερ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὄρκῳ, «ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους,» ἐκεῖνό γε εὖ εἰδῶς ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σφύζεται καὶ ἡ δημοκρατία.

τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων: σύμφωνα με τις διαθέσεις των κυβερνώντων

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω, ... σφύζεται καὶ ἡ δημοκρατία.**»
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

γινώσκων:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑμῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
αἱ δημοκρατούμεναι:	εἶναι	.....	στο	.....
δικάσων:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν δικαστῶν:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. **Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω:** Με ποια δευτερεύουσα πρόταση επεξηγείται η αντωνυμία **τοῦτ'(ο)**; Να τη γράψετε και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξεια περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὄρθοβούλου κατελιγεμένος ἵππεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὄρθοβούλῳ ἐξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καὶ μοι ἀνάβηθι, Ὄρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Σε τι διαφοροποιούνταν η συμπεριφορά του Μαντίθεου από τους άλλους Αθηναίους στρατιώτες στη μάχη που ἔλαβε χώρα στην Αλίαρτο;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου §§9-11

Ο Αλκιβιάδης, γιος του ομώνυμου γνωστού πολιτικού και της Ιππαρέτης, κατηγορείται στον λόγο αυτό ότι, ἐνὸς κατατάχθηκε το 395/4 π.Χ. για να πολεμήσει ως οπλίτης στην Αλίαρτο της Βοιωτίας, λόγω της δειλίας του μεταπήδησε στο σώμα των ἱπέων, χωρίς να πληροῦνται οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Αυτὸς λοιπὸν (ο Αλκιβιάδης) σε τέτοιο σημείο φαυλότητος ἐφθασε, και τόσο σας περιφρόνησε, και τόσο τους εχθροὺς φοβήθηκε, και τόσο πεθύμησε να καταταχθεῖ στο ἱππικό, και τόσο τους νόμους παρέβλεψε, ὡστε οὐδόλως ἔλαβε ὑπ' ὄψιν του τις συνέπειες της παραβάσεως των νόμων και τις δίκες, ἀλλὰ προτίμησε και τα πολιτικά του δικαιώματα να χάσει, και η περιουσία του να δημευθεῖ, και ἐνοχος να θεωρηθεῖ ὅλων των ὑπὸ των νόμων ἀπειλουμένων τιμωριῶν μάλλον παρά να καταταχθεῖ με τους οπλίτες και να ονομάζεται οπλίτης. Και ἄλλοι μὲν, ἐνὸς οὐδέποτε εἶχαν ὑπηρετήσῃ ως οπλίτες, ἐνὸς ἄλλοτε ὑπηρετούσαν ως ἱππεῖς, και εἶχαν προξενήσῃ μεγάλες βλάβες στους εχθροὺς, δεν τόλμησαν να ἀνέλθουν εἰς τους ἵππους, διότι φοβούνταν σὰς (τους δικαστές) και τον νόμο· διότι σκέπτονταν ὅτι δεν θα καταστραφεῖ η πόλις, ἀλλ' ὅτι θα σωθεῖ, και θα γίνῃ μεγάλη, και θα τιμωρήσει τους ἀδικούντες. Ο Αλκιβιάδης τόλμησε να ἀνέλθῃ στον ἵππο (να καταταχθεῖ στο ἱππικό), ἐνὸς δεν διέκειτο εὐνοϊκῶς προς τον λαό, ἐνὸς δεν εἶχε πρότερον ὑπηρετήσῃ ως ἱππέας, ἐνὸς οὔτε και τώρα γνωρίζει να ἱππεύῃ, ἐνὸς δεν εἶχε ἐξετασθεῖ (ἀπὸ τους ἀρμόδιους ἀρχόντες), σκεπτόμενος ὅτι δεν θα δυνηθεῖ η πόλις να τιμωρήσει τους ἀδικούντες.

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939]. Διασκευή ἀπὸ την καθαρεύουσα στη δημοτική

- B4.** Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις του ἀρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ἑλληνική, ὅπου η ἴδια λέξη, στο ἴδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, ἀριθμὸς, γένος, ἐγκλίση, χρόνος) χρησιμοποιεῖται με διαφορετική σημασία ἀπὸ αὐτὴν που ἔχει στο κείμενο: γραφὴν, εἰσαγγελίαν, ἀγῶνας, ἡγουμένους, ἄδειαν.

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Κατὰ Λοχίτου §§9-11

(έκδ. των Ed. Mathieu & G. Brémond, Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο κατήγορος δέχτηκε επίθεση από έναν νεαρό αριστοκράτη, τον Λοχίτη, και τον οδήγησε σε δίκη. Αρχικά υποστήριξε ότι η σοβαρότητα των αδικημάτων ύβρεως αποδεικνυόταν και από την αυστηρότητα των προβλεπόμενων από την πολιτεία ποινών, για να προσδώσει τελικά στην υπόθεση πολιτική χροιά. Το απόσπασμα είναι από τον Επίλογο.

Ἦγοῦμαι δ' ὑμᾶς οὕτως ἂν ἀξίως ὀργισθῆναι τοῦ πράγματος, εἰ διεξέλθοιτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅσῳ μειζρόν ἐστιν τοῦτο τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων. Εὐρήσετε γὰρ τὰς μὲν ἄλλας ἀδικίας μέρος τι τοῦ βίου βλαπτούσας, τὴν δ' ὕβριν ὅλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην, καὶ πολλοὺς μὲν οἴκους δι' αὐτὴν διαφθαρέντας, πολλὰς δὲ πόλεις ἀναστάτους γεγενημένας. Καὶ τί δεῖ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς λέγοντα διατρίβειν; Αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς δις ἤδη τὴν δημοκρατίαν ἐπέιδομεν καταλυθεῖσαν καὶ δις τῆς ἐλευθερίας ἀπεστερήθημεν οὐχ ὑπὸ τῶν ταῖς ἄλλαις πονηρίαις ἐνόχων ὄντων ἀλλὰ διὰ τοὺς καταφρονούντας τῶν νόμων καὶ βουλομένους τοῖς μὲν πολεμίοις δουλεῦν, τοὺς δὲ πολίτας ὑβρίζειν. Ὡν οὗτος εἷς ὢν τυγχάνει. Καὶ γὰρ εἰ τῶν τότε κατασταθέντων νεώτερός ἐστιν, ἀλλὰ τὸν γε τρόπον ἔχει τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς πολιτείας. Αὐταὶ γὰρ αἱ φύσεις εἰσὶν αἱ παραδοῦσαι μὲν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν τοῖς πολεμίοις, κατασκάψασαι δὲ τὰ τείχη τῆς πατρίδος, πεντακοσίους δὲ καὶ χιλίους ἀκρίτους ἀποκτεῖναι τῶν πολιτῶν.

διεξέρχομαι: διηγούμαι λεπτομερειακά

ὅλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην: να καταστρέφει τα πάντα

ἐπέιδομεν < ἐφοράω-ῶ: παρατηρῶ, βλέπω

δουλεύω: εἶμαι δούλος

καθίσταμαι: εγκαθιστῶ/ιδρύω νέο πολίτευμα

ἀκρίτους: χωρὶς να δικαστῶν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ τί δεῖ ... τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς πολιτείας».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ὑμᾶς:	εἶναι	.....	στο	.....
τοῦτο:	εἶναι	.....	στο	.....
δι' αὐτήν:	εἶναι	.....	στο	.....
Ὡν:	εἶναι	.....	στο	.....
ἡμετέραν:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Ὡν οὗτος εἷς ὢν τυγχάνει»: Να αναγνωρίσετε την παραπάνω πρόταση ως προς το εἶδος της και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλιάρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἵπεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵπεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλειψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος αρνείται ότι ήταν φιλόδικος όπως οι υπόλοιποι Αθηναίοι.
2. Ο Μαντίθεος αναφέρεται στη συμμαχία Σπαρτιατών και Θηβαίων με αφορμή τη μάχη στην Αλιάρτο.
3. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Μαντίθεος ο Ορθόβουλος, ως φύλαρχος, κρατούσε τον κατάλογο των ιππέων.
4. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι Αθηναίοι κατατάχθηκαν στο ιππικό σε αντίθεση με τον σχετικό νόμο.
5. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι θα ήταν πιο ασφαλής εάν υπηρετούσε στο πεζικό και γι' αυτό ζήτησε από τον Ορθόβουλο να τον τοποθετήσει εκεί.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§15-16

Αργότερα, μέλη της βουλής, όταν είχαμε εκστρατεύσει στην Κόρινθο και ὅλοι γνώριζαν εκ των προτέρων ὅτι θα χρειαστεί να κινδυνεύσουν, ἐνῶ ἄλλοι ἀποσκίρτούσαν, ἐγὼ ἐπιδίωξα καὶ πέτυχα να πολεμήσω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοποθετημένος σὴν πρώτη γραμμῇ. Καὶ παρότι ἡ φυλὴ μας εἶχε βαρύτερες ἀπώλειες καὶ πάρα πολλοὶ ἔπεσαν σὴν πεδίο τῆς μάχης, ἀποχώρησα μετὰ τὸν σπουδαῖο Στεριάεα, ὁ ὁποῖος λαιδοροῦσε συλλήβδην τὸς πάντες ὡς δειλοῦς. Ὅχι πολλές ἡμέρες ἀργότερα μετὰ τα γεγονότα αὐτά, ὅταν εἶχαν καταληφθεῖ σὴν Κόρινθο οχυρὲς θέσεις, ὡστε να μὴν μποροῦν να περάσουν οἱ ἐχθροὶ, ἀποφάσισαν οἱ ἐπικεφαλῆς να ἀποσπάσουν κάποια τμήματα που θα ἐσπευδαν να βοηθήσουν, ἐπειδὴ ὁ Ἀγησίλαος εἶχε εἰσβάλει σὴν Βοιωτία. Τότε, ἐνῶ ὅλους τὸς εἶχε καταλάβει πανικός (με τὸ δίκιο τὸς, μέλη τῆς βουλῆς — γιατί ἦταν τρομερὸ να ἔχουν σωθεῖ μόλις καὶ μετὰ βίας πρὶν ἀπὸ λίγο καὶ να ἀντιμετωπίσουν ἄλλο κίνδυνο), ἐγὼ παρουσιάστηκα σὸν ταξίαρχο καὶ τὸς ζήτησα να στείλει χωρὶς κλήρωση τὸ δικὸ μας τμήμα.

Μτφρ. Επιστημονική Ομάδα

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **παράδειγμα, ακαταμάχητος, συλλεκτικός, βαθμός, συσκευή.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτης, Κατὰ Λοχίτου §§9-11

(έκδ. των Mathieu Ed., Brémond G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο κατήγορος δέχτηκε επίθεση από έναν νεαρό αριστοκράτη, τον Λοχίτη, και τον οδήγησε σε δίκη. Αρχικά υποστήριξε ότι η σοβαρότητα των αδικημάτων ύβρεως αποδεικνυόταν και από την αυστηρότητα των προβλεπόμενων από την πολιτεία ποινών, για να προσδώσει τελικά στην υπόθεση πολιτική χροιά. Το απόσπασμα είναι από τον Επίλογο.

Ἦγοῦμαι δ' ὑμᾶς οὕτως ἂν ἀξίως ὀργισθῆναι τοῦ πράγματος, εἰ διεξέλθοιτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅσῳ μείζον ἐστὶν τοῦτο τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων. Εὐρήσετε γὰρ τὰς μὲν ἄλλας ἀδικίας μέρος τι τοῦ βίου βλαπτούσας, τὴν δ' ὕβριν ὅλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην, καὶ πολλοὺς μὲν οἴκους δι' αὐτὴν διαφθαρέντας, πολλὰς δὲ πόλεις ἀναστάτους γεγενημένας. Καὶ τί δεῖ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς λέγοντα διατρίβειν; Αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς δις ἤδη τὴν δημοκρατίαν ἐπέιδομεν καταλυθεῖσαν καὶ δις τῆς ἐλευθερίας ἀπεστερήθημεν οὐχ ὑπὸ τῶν ταῖς ἄλλαις πονηρίας ἐνόχων ὄντων ἀλλὰ διὰ τοὺς καταφρονοῦντας τῶν νόμων καὶ βουλομένους τοῖς μὲν πολεμίοις δουλεύειν, τοὺς δὲ πολίτας ὑβρίζειν. Ὡν οὗτος εἷς ὢν τυγχάνει. Καὶ γὰρ εἰ τῶν τότε κατασταθέντων νεώτερός ἐστίν, ἀλλὰ τὸν γε τρόπον ἔχει τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς πολιτείας. Αὗται γὰρ αἱ φύσεις εἰσὶν αἱ παραδοῦσαι μὲν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν τοῖς πολεμίοις, κατασκάψασαι δὲ τὰ τείχη τῆς πατρίδος, πεντακοσίους δὲ καὶ χιλίους ἀκρίτους ἀποκτεῖναι τῶν πολιτῶν.

διεξέρχομαι: διηγούμαι λεπτομερειακά

ὅλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην: να καταστρέφει τα πάντα

ἐπέιδομεν < ἐφοράω-ῶ: παρατηρῶ, βλέπω

δουλεύω: εἶμαι δούλος

καθίσταμαι: εγκαθιστῶ/ιδρύω νέο πολίτευμα

ἀκρίτους: χωρίς να δικαστούν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ τί δεῖ ... τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς πολιτείας**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τῶν ἀμαρτημάτων:	εἶναι	.....	στο	.....
ὅλοις:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀναστάτους:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑπὸ τῶν ὄντων:	εἶναι	.....	στο	.....
δουλεύειν:	εἶναι	.....	στο	.....
αἱ παραδοῦσαι:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Εύρήσετε γὰρ τὰς μὲν ἄλλας ἀδικίας μέρος τι τοῦ βίου βλαπτούσας, τὴν δ' ὕβριν ὅλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην, καὶ πολλοὺς μὲν οἴκους δι' αὐτὴν διαφθαρέντας, πολλὰς δὲ πόλεις ἀναστάτους γεγενημένας». : Ο ομιλητής για να ενισχύσει την επιχειρηματολογία του διατυπώνει στο απόσπασμα τέσσερις διαπιστώσεις που αποδίδονται με μετοχές. Να βρείτε το είδος των μετοχών και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

94. ΘΕΜΑ 18947

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ὦ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξεια περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοῖνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὄρθοβούλου κατειλεγμένος ἵπεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὄρθοβούλῳ ἐξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὄρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Σε τι διαφοροποιούνταν η συμπεριφορά του Μαντίθεου από τους άλλους Αθηναίους στρατιώτες στη μάχη που έλαβε χώρα στην Αλίαρτο;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Βιβλ.3, κεφ.5 §§21-23

Στα Ἑλληνικά ο ιστορικός Ξενοφὼν περιγράφει τα γεγονότα της μάχης στην Αλίαρτο (395 π.Χ.), στην οποία αναφέρεται και ο Μαντίθεος.

Εκείνη τη μέρα λοιπόν το ηθικό των Θηβαίων ήταν πεσμένο, γιατί έκριναν πως οι ζημιές που είχαν πάθει δεν ήταν μικρότερες από εκείνες που είχαν προκαλέσει στους αντιπάλους. Την επομένη, μαθαίνοντας ότι οι Φωκείς κι όλοι οι άλλοι (σύμμαχοι των Λακεδαιμονίων) είχαν φύγει νύχτα κι είχαν σκορπίσει ο καθένας στον τόπο του, άρχισαν να νιώθουν πολύ περήφανοι για το κατόρθωμά τους. Όταν όμως φάνηκε ο Πausanίας με τον στρατό από τη Λακεδαίμονα, νόμισαν ξανά πως διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο, και λένε πως πολλή σιγή και κατήφεια επικρατούσε ανάμεσά τους. Ωστόσο την άλλη μέρα έφτασαν οι Αθηναίοι και παρατάχτηκαν μαζί τους, ενώ ο Pausanίας ούτε προχωρούσε ούτε άρχιζε μάχη· τότε το ηθικό των Θηβαίων αναπτερώθηκε. (...) Ο Pausanίας κι οι άλλοι Λακεδαιμόνιοι αξιωματούχοι συλλογίστηκαν ότι ο Λύσανδρος είχε σκοτωθεί κι ο στρατός του είχε φύγει νικημένος, ότι οι Κορίνθιοι δεν συμμετείχαν στην εκστρατεία κι ότι όσοι έπαιρναν μέρος ήταν απρόθυμοι· συλλογίστηκαν ακόμα και το πρόβλημα του ιππικού, ότι οι αντίπαλοι είχαν ιππικό πολύ κι εκείνοι λίγο — και, το σπουδαιότερο, ότι οι νεκροί κείτονταν κάτω από τα τείχη, έτσι που και να νικούσαν δεν θα τους ήταν εύκολο να τους περιμαζέψουν, εξαιτίας των φρουρών στους πύργους· για όλους αυτούς τους λόγους αποφάσισαν να κάνουν εκεχειρία για την παραλαβή των νεκρών.

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **σκέψασθε**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Δεν ήταν τυχαία ενέργεια, έγινε .....
- Συνελήφθη από την αστυνομία ως ..... που παρακολουθούσε και φωτογράφιζε τη στρατιωτική βάση.
- Το πρόβλημα αυτό δεν λύνεται εύκολα, θέλει πολλή .....
- Μια ..... ενέργεια παραλίγο να του στοιχίσει τη ζωή.
- Παρακολούθησα μια τηλεοπτική εκπομπή με ..... των γεγονότων της χρονιάς που μας πέρασε.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ.6, κεφ. 4 §§4-6.2

(έκδ. του E.C. Marchant, Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1968)

Η επιμονή των Θηβαίων να μην αφήσουν αυτόνομες τις υπόλοιπες βοιωτικές πόλεις – να μην διαλύσουν, επομένως, το Κοινό των Βοιωτών – οδήγησε σε εκστρατεία του Σπαρτιάτη βασιλιά Κλεόμβροτου στη Βοιωτία. Η προσπάθεια είχε ατυχή κατάληξη για τους Λακεδαιμόνιους και τους συμμάχους τους.

Ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ ἀναβὰς ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Λεύκτροις τῆς Θεσπικῆς. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ ἀπαντικρῷ λόφῳ οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχοντες συμμάχους ἀλλ' ἢ τοὺς Βοιωτοὺς. Ἐνθα δὴ τῷ Κλεομβρότῳ οἱ μὲν φίλοι προσιόντες ἔλεγον· ὦ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν. **Ἀναμνησθήσονται γάρ σου καὶ ὅτε εἰς Κυνὸς κεφαλὰς ἀφικόμενος οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήωσας, καὶ ὅτε ὕστερον στρατεύων ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς, Ἀγησιλάου ἀεὶ ἐμβάλλοντος διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος.** Εἴπερ οὖν ἡ σαυτοῦ κήδη ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυμεῖς, ἀκτέον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Οἱ μὲν φίλοι τοιαῦτα ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντίοι· Νῦν δὴ, ἔφασαν, δηλώσει ὁ ἀνὴρ εἰ τῷ ὄντι κήδεται τῶν Θηβαίων, ὥσπερ λέγεται. Ὁ μὲν δὴ Κλεόμβροτος ταῦτα ἀκούων παρωξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν.

δηόω-ῶ: ερημώνω, καταστρέφω μία περιοχή

ἀκτέον: πρέπει να επιτεθείς (ρηματικό επίθετο από το ἄγω)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ταῦτα δὲ ποιήσας ... διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος.**».

Γ4. α. «**Ταῦτα ποιήσας ... Κιθαιρῶνος.**». Ο Ξενοφών στο παραπάνω απόσπασμα χρησιμοποιεί αρκετούς επιρρηματικούς προσδιορισμούς προκειμένου ο αναγνώστης να έχει εποπτεία του χώρου όπου εξελίσσονται τα γεγονότα. Να γράψετε πέντε τέτοιους προσδιορισμούς δηλώνοντας και τον αντίστοιχο ρηματικό τύπο που προσδιορίζουν.

- β. «**Ἀναμνησθήσονται ... Κιθαιρῶνος**»: Να διακρίνετε ως προς το είδος τους τις προτάσεις της περιόδου (κύριες-δευτερεύουσες, είδος δευτερευουσών).

95. ΘΕΜΑ 18948

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὁρθοβούλου κατευλεγμένος ἵπεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵπεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπλίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὁρθοβούλῳ ἐξαλειψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὁρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο ίδιος ο Μαντίθεος αναγνωρίζει πως ποτέ δεν ενεπλάκη σε δικαστικούς αγώνες.
  2. Οι Αθηναίοι και Βοιωτοί υπεῖς θεωρούσαν το ιππικό των Λακεδαιμονίων στη μάχη στην Αλίαρτο αξιόμαχο.
  3. Όταν οι Αθηναίοι έσπευσαν να βοηθήσουν στην Αλίαρτο με οπλίτες και ιππικό, κάποιοι κατατάχτηκαν στο ιππικό χωρίς όρους και προϋποθέσεις.
- β.** Να απαντήσετε τις ερωτήσεις:
1. «**...καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας**»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**εἰς τοιούτους ἀγῶνας**»;
  2. «**ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον**»: Τι εννοεῖ ο Μαντίθεος με τη χρήση του ὀρου «**ἀδοκιμάστων**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου §§9-11

Ο Αλκιβιάδης, γιος του ομώνυμου γνωστού πολιτικού και της Ἰπαρέτης, κατηγορεῖται στον λόγο αυτό ότι, ἐνώ κατατάχθηκε το 395/4 π.Χ. για να πολεμήσει ως οπλίτης στην Αλίαρτο της Βοιωτίας, λόγω της δειλίας του μεταπήδησε στο σώμα των υπέων, χωρίς να πληροῦνται οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Αυτός λοιπόν (ο Αλκιβιάδης) σε τέτοιο σημείο φαυλότητος ἐφθασε, και τόσο σας περιφρόνησε, και τόσο τους εχθρούς φοβήθηκε, και τόσο πεθύμησε να καταταχθεῖ στο ιππικό, και τόσο τους νόμους παρέβλεψε, ὥστε οὐδόλως ἔλαβε υπ' ὄψιν του τις συνέπειες της παραβάσεως των νόμων και τις δίκες, ἀλλά προτίμησε και τα

πολιτικά του δικαιώματα να χάσει, και η περιουσία του να δημευθεί, και ένοχος να θεωρηθεί όλων των υπό των νόμων απειλούμενων τιμωριών μάλλον παρά να καταταχθεί με τους οπλίτες και να ονομάζεται οπλίτης. Και άλλοι μιν, ενώ ουδέποτε είχαν υπηρετήσει ως οπλίτες, ενώ άλλοτε υπηρετούσαν ως ιππείς, και είχαν προξενήσει μεγάλες βλάβες στους εχθρούς, δεν τόλμησαν να ανέλθουν εις τους ίππους, διότι φοβούνταν σάς (τους δικαστές) και τον νόμο· διότι σκέπτονταν ότι δεν θα καταστραφεί η πόλις, αλλ' ότι θα σωθεί, και θα γίνει μεγάλη, και θα τιμωρήσει τους αδικούντες. Ο Αλκιβιάδης τόλμησε να ανέλθει στον ίππο (να καταταχθεί στο ιππικό), ενώ δεν διέκειτο ευνοϊκώς προς τον λαό, ενώ δεν είχε πρότερον υπηρετήσει ως ιππέας, ενώ ούτε και τώρα γνωρίζει να ιππεύει, ενώ δεν είχε εξετασθεί (από τους αρμόδιους άρχοντες), σκεπτόμενος ότι δεν θα δυνηθεί η πόλις να τιμωρήσει τους αδικούντες.

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939]. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. δύναιτο	α. δείγμα
2. ἔδει	β. βυθός
3. νομίζοντας	γ. διάβημα
4. ἐξαλειψαι	δ. αλοιφή
5. ἀνάβηθι	ε. αδυναμία
	ζ. δέηση
	η. παράνομος

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Κτησιφώντος §§5-6

(έκδ. των Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1928, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αισχίνης με τον λόγο του αυτόν αντιτίθεται στην πρόταση του Κτησιφώντα να τιμηθεί ο Δημοσθένης με χρυσό στεφάνι για τις υπηρεσίες του στην πόλη. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο του λόγου.

Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους τινὰς αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἐν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας, εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γινώσκων, αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. Εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε ἢ τοῖς καταλόουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω ὅτι ὅταν εἰσὶ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παρρησίας. Διόπερ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὄρκῳ, «ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους,» ἐκεῖνό γε εὖ εἰδῶς ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σφύζεται καὶ ἡ δημοκρατία.

τοίς τρόποις τῶν ἐφεσθηκότων: σύμφωνα με τις διαθέσεις των κυβερνώντων

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω, ... σφίζεται καὶ ἡ δημοκρατία».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τοιούτων:	εἶναι	.....	στο	.....
αἱ γραφαί:	εἶναι	.....	στο	.....
τοῖς κειμένοις:	εἶναι	.....	στο	.....
σαφῶς:	εἶναι	.....	στο	.....
εἰς δικαστήριον:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. ἐκεῖνό γε εὖ εἰδώς: Με ποια δευτερεύουσα πρόταση ἐπεξηγείται ἡ αντωνυμία ἐκεῖνό; Να τη γράψετε και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της.

96. ΘΕΜΑ 35122

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ὃ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξαι περὶ ἐμοῦ δύναίτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἐτέρους ὀράτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὁρθοβούλου κατειλεγμένους ἱππεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἱππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπλίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὁρθοβούλῳ ἐξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεῦσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὁρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο ίδιος ο Μαντίθεος αναγνωρίζει πως ποτέ δεν ενεπλάκη σε δικαστικούς αγώνες.
  2. Οι Αθηναίοι και Βοιωτοί ἱππεῖς θεωρούσαν το ἱππικό των Λακεδαιμονίων στη μάχη στην Αλίαρτο ἀξιόμαχο.
  3. Όταν οι Αθηναίοι ἐσπευσαν να βοηθήσουν στην Αλίαρτο με οπλίτες και ἱππικό, κάποιοι κατατάχθηκαν στο ἱππικό χωρίς ὄρους και προϋποθέσεις.
- β. Να απαντήσετε τις ερωτήσεις:

1. «...καίτοι έτέρους όρᾶτε πολλάκις εις τοιούτους ἄγῶνας καθεστηκότας»: Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «εις τοιούτους ἄγῶνας»;
2. «έτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἄδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον»: Τι εννοεί ο Μαντίθεος με τη χρήση του όρου «ἄδοκιμάστων»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§15-16

Αργότερα, μέλη της βουλής, όταν είχαμε εκστρατεύσει στην Κόρινθο και όλοι γνώριζαν εκ των προτέρων ότι θα χρειαστεί να κινδυνεύσουν, ενώ άλλοι αποσκιρτούσαν, εγώ επιδίωξα και πέτυχα να πολεμήσω εναντίον των εχθρών τοποθετημένος στην πρώτη γραμμή. Και παρότι η φυλή μας είχε βαρύτερες απώλειες και πάρα πολλοί έπεσαν στο πεδίο της μάχης, αποχώρησα μετά τον σπουδαίο Στειριάα, ο οποίος λαιδορούσε συλλήβδην τους πάντες ως δειλούς. Όχι πολλές ημέρες αργότερα μετά τα γεγονότα αυτά, όταν είχαν καταληφθεί στην Κόρινθο οχυρές θέσεις, ώστε να μην μπορούν να περάσουν οι εχθροί, αποφάσισαν οι επικεφαλής να αποσπάσουν κάποια τμήματα που θα έσπευδαν να βοηθήσουν, επειδή ο Αγησίλαος είχε εισβάλει στη Βοιωτία. Τότε, ενώ όλους τους είχε καταλάβει πανικός (με το δίκιο τους, μέλη της βουλής — γιατί ήταν τρομερό να έχουν σωθεί μόλις και μετά βίας πριν από λίγο και να αντιμετωπίσουν άλλο κίνδυνο), εγώ παρουσιάστηκα στον ταξίαρχο και του ζήτησα να στείλει χωρίς κλήρωση το δικό μας τμήμα.

Μτφρ. Επιστημονική Ομάδα

- B4.** Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **γραφήν, πόλει, πάντας, ἵππους, νόμον.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Βιβλ.6, κεφ. 4 §§4-6.2

(έκδ. του E.C. Marchant, Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1968)

Η επιμονή των Θηβαίων να μην αφήσουν αυτόνομες τις υπόλοιπες βοιωτικές πόλεις –να μην διαλύσουν, επομένως, το Κοινό των Βοιωτών– οδήγησε σε εκστρατεία του Σπαρτιάτη βασιλιά Κλεόμβροτου στη Βοιωτία. Η προσπάθεια είχε ατυχή κατάληξη για τους Λακεδαιμόνιους και τους συμμάχους τους.

Ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ ἀναβὰς ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Λεύκτροις τῆς Θεσπικῆς. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ ἀπαντικρῷ λόφῳ οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχοντες συμμάχους ἀλλ' ἢ τοὺς Βοιωτοὺς. Ἐνθα δὴ τῷ Κλεομβρότῳ οἱ μὲν φίλοι προσιόντες ἔλεγον· Ὡ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν. Ἀναμνησθήσονται γὰρ σου καὶ ὅτε εἰς Κυνὸς κεφαλὰς ἀφικόμενος οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήωσας, καὶ ὅτε ὕστερον στρατεύων ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς, Ἀγησιλάου ἀεὶ ἐμβάλλοντος διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος. Εἶπερ οὖν ἢ σαυτοῦ κήδη ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυμεῖς, ἀκτέον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Οἱ μὲν φίλοι τοιαῦτα ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντίοι· Νῦν δὴ, ἔφασαν, δηλώσει ὁ ἀνὴρ εἰ τῷ ὄντι κήδεται τῶν Θηβαίων, ὥσπερ λέγεται. Ὁ μὲν δὴ Κλεόμβροτος ταῦτα ἀκούων παρῳξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν.

δηῶ-ῶ: ερημώνω, καταστρέφω μία περιοχή

ἀκτέον: πρέπει να επιτεθείς (ρηματικό επίθετο από το ἄγω)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ταῦτα δὲ ποιήσας ... διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος**».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Ταῦτα:	εἶναι	στο .....
συμμάχους:	εἶναι	στο .....
σου:	εἶναι	στο .....
τῶν Θηβαίων:	εἶναι	στο .....
Ἀγησιλάου:	εἶναι	στο .....

- β. «**ᾧ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν**»: Οι φίλοι του Κλεόμβροτου διατυπώνουν εδώ μια προειδοποίηση με υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση αιτιολογώντας την απάντησή σας.

97. ΘΕΜΑ 20998

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ᾧ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλιάρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἵπεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵπεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπλίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἑτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλειψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Β1. Με αφορμὴ τα γεγονότα στὴν Ἀλιάρτο ὁ Μαντίθεος ἀναδεικνύει τὸ ἦθος τοῦ μέσα ἀπὸ ἀντιθέσεις. Ἀφοῦ τις ἐπισημάνετε ἀξιοποιώντας στοιχεῖα τοῦ κειμένου, νὰ περιγράψετε τὸ ἦθος τοῦ.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου §§9-11

Ὁ Ἀλκιβιάδης, γιὸς τοῦ ομόνυμου γνωστοῦ πολιτικοῦ καὶ τῆς Ἰπαρέτης, κατηγορεῖται στὸν λόγο αὐτὸ ὅτι, ἐνὸς κατατάχθηκε τὸ 395/4 π.Χ. γιὰ νὰ πολεμήσει ὡς ὀπλίτης στὴν Ἀλιάρτο τῆς Βοιωτίας, λόγω τῆς δειλίας τοῦ μεταπήδησε στὸ σῶμα τῶν ἱπέων, χωρὶς νὰ πληροῦνται οἱ νόμιμες προϋποθέσεις.

Αὐτὸς λοιπὸν (ὁ Ἀλκιβιάδης) σὲ τέτοιο σημεῖο φαυλότητος ἐφθάσε, καὶ τόσο σας περιφρόνησε, καὶ τόσο τοὺς εχθροὺς φοβήθηκε, καὶ τόσο πεθύμησε νὰ καταταχθεῖ στὸ ἱππικό, καὶ τόσο τοὺς νόμους παρέβλεψε, ὥστε οὐδόλως ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τοῦ τις συνέπειες τῆς παραβάσεως τῶν νόμων καὶ τις δίκες, ἀλλὰ προτίμησε καὶ τα

πολιτικά του δικαίωμα να χάσει, και η περιουσία του να δημευθεί, και ένοχος να θεωρηθεί όλων των υπό των νόμων απειλούμενων τιμωριών μάλλον παρά να καταταχθεί με τους οπλίτες και να ονομάζεται οπλίτης. Και άλλοι μιν, ενώ ουδέποτε είχαν υπηρετήσει ως οπλίτες, ενώ άλλοτε υπηρετούσαν ως ιππείς, και είχαν προξενήσει μεγάλες βλάβες στους εχθρούς, δεν τόλμησαν να ανέλθουν εις τους ίππους, διότι φοβούνταν σάς (τους δικαστές) και τον νόμο· διότι σκέπτονταν ότι δεν θα καταστραφεί η πόλις, αλλ' ότι θα σωθεί, και θα γίνει μεγάλη, και θα τιμωρήσει τους αδικούντες. Ο Αλκιβιάδης τόλμησε να ανέλθει στον ίππο (να καταταχθεί στο ιππικό), ενώ δεν διέκειτο ευνοϊκώς προς τον λαό, ενώ δεν είχε πρότερον υπηρετήσει ως ιππέας, ενώ ούτε και τώρα γνωρίζει να ιππεύει, ενώ δεν είχε εξετασθεί (από τους αρμόδιους άρχοντες), σκεπτόμενος ότι δεν θα δυνηθεί η πόλις να τιμωρήσει τους αδικούντες.

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939]. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική

- B2.** Αφού διαβάσετε προσεκτικά τα δύο κείμενα (πρωτότυπο – μεταφρασμένο) να συγκρίνετε τη συμπεριφορά του Αλκιβιάδη με εκείνη του Μαντίθεου με αφορμή τα γεγονότα στην Αλίαρτο.
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο ιδανικός ήρωας έπρεπε να διαπρέπει με τον λόγο στην αγορά όπως	α. με τα ανδραγαθήματα στον πόλεμο.
	β. με την πλούσια κοινωνική του ζωή.
2. Η ρητορική ως «πειθοῦς δημιουργός», ως τεχνική δηλαδή που έχει στόχο να πείσει,	α. ενδιαφέρεται να ανακαλύψει και να διδάξει τα αληθινά.
	β. δεν ενδιαφέρεται να ανακαλύψει και να διδάξει τα αληθινά.
3. Ο Ισοκράτης υπερασπίζοντας τη Ρητορική του Σχολή τονίζει	α. τη δικαστική αξία της διδασκαλίας της ρητορικής.
	β. την παιδευτική αξία της διδασκαλίας της ρητορικής.
4. Σημαντικότερος ρήτορας συμβουλευτικών λόγων θεωρείται	α. ο Δημοσθένης.
	β. ο Ισοκράτης.
5. Η πειστικότητα του ρήτορα εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό	α. από την εντύπωση που θα προξενήσει στο ακροατήριο ο ίδιος ως προσωπικότητα.
	β. από την εντύπωση που θα προξενήσει στο ακροατήριο ο ίδιος ως πρότυπο πολιτικού.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνης, Κατὰ Κτησιφώντος §§5-6

(έκδ. των Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1928, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αισχίνης με τον λόγο του αυτόν αντιτίθεται στην πρόταση του Κτησιφώντα να τιμηθεί ο Δημοσθένης με χρυσό στεφάνι για τις υπηρεσίες του στην πόλη. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο του λόγου.

Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους τινὰς αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἐν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας, εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γινώσκων, αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. Εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε ἢ τοῖς καταλόουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω ὅτι ὅταν εἰσὶ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἐαυτοῦ παρρησίας. Διόπερ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὄρκῳ, «ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους,» ἐκεῖνό γε εὖ εἰδῶς ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σφύζεται καὶ ἡ δημοκρατία.

τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων: σύμφωνα με τις διαθέσεις των κυβερνώντων

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ2. Ποια είναι τα είδη των πολιτευμάτων, σύμφωνα με τον ομιλητή, και ποια είναι η βασική διαφορά τους;

Γ3. α. τῶν καιρῶν, τῇ πόλει, τῆς πολιτείας: Να γράψετε τη δοτική πληθυντικού.

β. ὑπολαμβάνετε: Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική ενεστώτα και αορίστου (στην ίδια φωνή και διάθεση).

98. ΘΕΜΑ 15918

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρὴ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι αποχωρούσε πρώτος από τις εκστρατείες.

2. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι το να έχει κάποιος μακριά μαλλιά δεν βλάπτει ούτε τις αρχές της πόλης ούτε τους απλούς πολίτες.

3. Ο Μαντίθεος δικαιολογεί τους βουλευτές που αισθάνονται συμπάθεια ή αντιπάθεια για κάποιον εξαιτίας της εξωτερικής του εμφάνισης.
4. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι για την αξιολόγηση ενός πολίτη πρέπει να εξετάζονται και η εξωτερική του εμφάνιση και η προσφορά του στην πόλη.
5. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι πολίτες, παρόλο που αμελούν την εξωτερική τους εμφάνιση, έχουν ωφελήσει την πόλη.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ιστορία §§2.42.2-4

Πρόκειται για απόσπασμα του Επιταφίου που εκφώνησε ο Περικλής το 431 π.Χ. για τους νεκρούς του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Νομίζω πως ο θάνατός τους και φανέρωσε και απαθανάτισε την ανδρεία τους. Αν σε άλλα φανερωθεί κανείς κάπως κατώτερος, όμως πεθαίνοντας για την πατρίδα αποκτά το δικαίωμα να κρίνεται μόνο για την παλικαριά του. Όλοι μαζί, στην κοινή τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο απ' ό,τι ίσως έβλαψε ο καθένας χωριστά στην ατομική του ζωή. Από τους γενναίους αυτούς κανείς, αν ήταν πλούσιος, δεν εδειλίασε για να σωθεί και να εξακολουθήσει να χαιρείται τον πλούτο του, κανείς, αν ήταν φτωχός, δεν προσπάθησε ν' αποφύγει την συμφορά για να έχει την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής. Λογαριάζοντας πως ανώτερο απ' όλα είναι να τιμωρήσουν τον εχθρό και πως απ' όλους τους κινδύνους αυτός τον οποίο αντίκριζαν ήταν ο ενδοξότερος, τον αντιμετώπισαν για να εκδικηθούν τους πολεμίους. Μη ξέροντας αν θα επιτύχουν, βασίστηκαν στην ελπίδα, στην μάχη, όμως, απάνω δεν στηρίχθηκαν παρά στον εαυτό τους, για να πολεμήσουν. Προτίμησαν ν' αντισταθούν και να πεθάνουν παρά να δειλιάσουν και να ζήσουν κι απόφυγαν έτσι την ντροπή της καταλαλιάς, θυσιάζοντας την ζωή τους για το έργο που είχαν αναλάβει. Η στιγμή που τους βρήκε το χτύπημα της μοίρας δεν ήταν γι' αυτούς στιγμή φόβου, αλλά δόξας.

Μτφρ. Αγγ. Βλάχος

- B4.** Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **χρόνον, πρώτων, κοινόν, ἄξιον, μικρόν.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§45.4-48

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτό ο απολογούμενος ισχυρίζεται ότι σε μία από τις διαμάχες του με τον Σίμωνα για τη διεκδίκηση του Θεοδότου ο Σίμων τραυματίστηκε και γι' αυτό τον έσυρε στο δικαστήριο. Από την πλευρά του ο κατηγορούμενος προσπαθώντας να πείσει τους δικαστές για την αθωότητά του, τους υπενθυμίζει τον πρότερο έντιμο βίο του και ζητά την επιείκειά τους.

Ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμάχετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπεν αὐτόν, καὶ πανστρατιᾷ τῶν πολιτῶν ἐξεληθόντων, δόξας ἀκοσμότατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν στρα-τηγῶν ἐξεκηρύχθη. Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοί εἰσιν οἱ βία εἰς τὴν

ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες, οὗτοι οἱ βία ἐκ τῆς ὁδοῦ συναρπάζοντες ἡμᾶς. Ὡν ὑμεῖς μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μὴ <με> περιύδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λητουργίας λελητούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδεὶς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν· ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθῆιν, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

τύπτω: χτυπώ

ἐκκηρύττομαι: εξορίζω με δημόσια προκήρυξη

περιορῶ: επιτρέπω, ανέχομαι, παραβλέπω

ἐκπίπτω: εξορίζομαι

ἡ λητουργία: η λειτουργία, η οικονομική υποχρέωση των πλουσιότερων Αθηναίων προς την πόλη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡν ὑμεῖς μεμνημένοι ... εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Ἐν Κορίνθῳ:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑπὸ τῶν στρατηγῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
περὶ τούτου:	εἶναι	.....	στο	.....
ἐκ τῆς πατρίδος:	εἶναι	.....	στο	.....
ὑπὲρ ἧς:	εἶναι	.....	στο	.....
εἰς ἀγῶνας:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ὥστε δικαίως ... ἀγῶνας καταστῆναι»: Να διακρίνετε ως προς το εἶδος τους τις προτάσεις της ἡμιπεριόδου (κύριες-δευτερεύουσες, εἶδος δευτερευουσῶν).

99. ΘΕΜΑ 15921

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾷ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἂπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθα ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Ποιες στρατιωτικές υποχρεώσεις εκπλήρωσε ο Μαντίθεος και με ποιον τρόπο;
- β.** «...τούς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν»: Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «ἐκ τῶν τοιούτων»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτική Φιλοσοφία, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της Πρακτικής Φιλοσοφίας περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, όπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «Το Βήμα», που αναφέρονται, άμεσα η έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' ΓΕ.Λ.

- B4.** Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του απαρεμφάτου **σκοπεῖν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
- Πρώτα να ..... και μετά να μιλάς!
  - Καθόταν σε μια γωνιά ..... και δεν μιλούσε.
  - Στον πόλεμο υπηρέτησε ως ελεύθερος .....
  - Η ..... είναι ολυμπιακό άθλημα.
  - ..... να εγκατασταθώ στην Αγγλία μόνιμα.

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Άπομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Στα Άπομνημονεύματα ο Ξενοφών επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του Σωκράτη και να παραθέσει μια σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Ανάμεσα στις συζητήσεις που παρατίθενται, είναι και εκείνη με τον σοφιστή Αντιφώντα.

Ἦ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὄμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίνεσθαι· σὺ δὲ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέσαι. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνειε· σῖτά τε σιτῆ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἰμάτιον ἠμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἄ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἦ Σώκρατες, ... καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

<u>εὐδαιμονεστέρους</u> :	εἶναι	.....	στο	.....
<u>ἀχίτων</u> :	εἶναι	.....	στο	.....
<u>ἄ</u> :	εἶναι	.....	στο	.....
<u>ἑαυτῶν</u> :	εἶναι	.....	στο	.....
<u>μοι</u> :	εἶναι	.....	στο	.....
<u>ἢ ζῆν</u> :	εἶναι	.....	στο	.....

β. «Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι». Ο Αντιφών απευθυνόμενος στον Σωκράτη διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση.

100. ΘΕΜΑ 17211

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὦ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο Μαντίθεος για την εξωτερική εμφάνιση ως κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη; Να το αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§16-17

Ὅχι πολλές ημέρες αργότερα μετά τα γεγονότα αυτά, όταν είχαν καταληφθῆ στην Κόρινθο οχυρές θέσεις, ὥστε να μην μπορούν να περάσουν οι εχθροί, αποφάσισαν οι επικεφαλῆς να αποσπάσουν κάποια τμήματα που θα ἔσπευδαν να βοηθήσουν, επειδή ο Αγησίλαος εἶχε εισβάλει στη Βοιωτία. Τότε, ἐνῶ ὅλους τους εἶχε καταλάβει πανικός (με το δίκιο τους, μέλη της βουλῆς — γιατί ἦταν τρομερό να ἔχουν σωθῆ μόλις και μετά βίας πριν ἀπό λίγο και να αντιμετωπίσουν ἄλλο κίνδυνο), ἐγώ παρουσιάστηκα στον ταξίαρχο και του ζήτησα να στείλει χωρίς κλήρωση το δικό μας τμήμα. Συνεπῶς, ἀν κάποιος ἀπό σας ἐξοργίζεται με αὐτούς που θέλουν να διαχειρίζονται τις τύχες της πόλης, δραπετεύουν ὁμως ἀπό τους ἀγῶνες, δεν θα εἶχαν δικαίως αὐτή τη γνώμη για το πρόσωπό μου. Γιατί ὄχι μόνο ἐκτελούσα με ζήλο τις διαταγές, ἀλλά τολμούσα και να αντιμετωπίζω τους κινδύνους. Και αὐτά τα ἔκανα ὄχι επειδή πιστεύω ὅτι δεν εἶναι τρομερό να πολεμᾷ κανείς με τους Λακεδαιμόνιους, ἀλλά για να ἔχετε εσείς, με βάση αὐτά, θετικότερη γνώμη για μένα, ἀν κάποτε με ἐνέπλεκαν ἀδίκως σε δικαστικό ἀγῶνα, και για να βρω το δίκιο μου. Ἀνεβείτε, παρακαλῶ, στο βήμα οι μάρτυρες γι' αὐτά.

Μτφρ. Επιστημονική Ομάδα

B4. Για καθεμία ἀπό τις παρακάτω λέξεις του ἀρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ἓνα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ἑλληνικῆς, ἀπλό ἢ σύνθετο: **ἀπελείφθην, βλάπτει, ὠφελείσθε, φιλεῖν, εἰργασμένοι.**

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἰσοκράτης, Ἀρχίδαμος §§11.4-13

(ἐκδ. των G. Mathieu & É. Brémond, Παρίσι: Les Belles Lettres, 1938, ἀνατ. 1967)

Το 366 π.Χ. η Σπάρτη ὁδηγήθηκε σε πολιτική ἀπομόνωση, καθὼς οι Πελοποννήσιοι σύμμαχοί της υπέγραψαν συνθήκη εἰρήνης με τους Θηβαίους. Με αὐτὴν ἀναγνωρίζονταν η ἀνεξαρτησία της Μεσσηνίας, γεγονός που ἀποτελοῦσε τεράστιο πλήγμα για τα σπαρτιατικά συμφέροντα. Ο Ἰσοκράτης, που ἐπιδίωκε να μην ἐνισχυθῆ ἀκόμη περισσότερο η Θήβα, παρουσιάζει τον Ἀρχίδαμο να τοποθετεῖται ἀρνητικά ἀπέναντι σε αὐτὴν την ἐξέλιξη και να προσπαθῆ να τονώσει το ἠθικό των συμπατριωτῶν του.

Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας πονηρὰς ἐμβάλοντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαίμονι συμφορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέποτ' ἂν εὑρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καὶ τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν ὥστε, πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσηνίας οὐκ οἶονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρῆσαι, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπαπειλοῦσιν, ὡς εἰ μὴ ταῦτα συγχωρήσομεν ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην κατὰ σφᾶς αὐτούς.

ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας: ἀφού ἀρνήθηκαν τὴ δική μας φιλία

τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν: τόσο μεγάλη δειλία μας ἔχουν καταλογίσει

συγχωρήσομεν: θα συμφωνήσουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ... εὐρεῖν ἠδυνήθησαν**».
- Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τὰς αὐτῶν:	εἶναι	.....	στο	.....
ποιήσοντες:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀνανδρίαν:	εἶναι	.....	στο	.....
κινδυνεύειν:	εἶναι	.....	στο	.....
ταῦτα:	εἶναι	.....	στο	.....
παραχωρήσαι:	εἶναι	.....	στο	.....

- β. «**τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν**». Να διακρίνετε τις προτάσεις στο απόσπασμα που σας δίνεται και να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους.

101. ΘΕΜΑ 18908

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθη πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α. Ποιες στρατιωτικές υποχρεώσεις εκπλήρωσε ο Μαντίθεος και με ποιον τρόπο;
- β. «...**τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν**»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**ἐκ τῶν τοιούτων**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§16-17

Ὅχι πολλές ημέρες αργότερα μετὰ τα γεγονότα αὐτά, ὅταν εἶχαν καταληφθεῖ στην Κόρινθο οχυρές θέσεις, ὥστε να μην μποροῦν να περάσουν οἱ εχθροί, αποφάσισαν οἱ επικεφαλῆς να αποσπάσουν κάποια τμήματα που θα ἐσπευδαν να βοηθήσουν, επειδὴ ο Αγησίλαος εἶχε εἰσβάλει στη Βοιωτία. Τότε, ἐνῶ ὅλους τοὺς εἶχε καταλάβει πανικός (με το δίκιο τοὺς, μέλη της βουλῆς — γιατί ἦταν τρομερὸ να ἔχουν σωθεῖ μόλις και μετὰ βίας πριν ἀπὸ λίγο και να ἀντιμετωπίσουν ἄλλο κίνδυνο), ἐγὼ παρουσιάστηκα στον ταξίαρχο και του ζήτησα να στείλει χωρίς κλήρωση το δικό μας τμήμα. Συνεπῶς, αν κάποιος ἀπὸ σας ἐξοργίζονται με αὐτοὺς που θέλουν να διαχειρίζονται τις τύχες της πόλης, δραπετεύουν ὁμως ἀπὸ τοὺς αγώνες, δεν θα εἶχαν δικαίως αὐτὴ τη γνώμη για το πρόσωπό μου. Γιατί ὄχι

μόνο εκτελούσα με ζήλο τις διαταγές, αλλά τολμούσα και να αντιμετωπίζω τους κινδύνους. Και αυτά τα έκανα όχι επειδή πίστευα ότι δεν είναι τρομερό να πολεμάει κανείς με τους Λακεδαιμόνιους, αλλά για να έχετε εσείς, με βάση αυτά, θετικότερη γνώμη για μένα, αν κάποτε με ενέπλεκαν αδικώς σε δικαστικό αγώνα, και για να βρω το δίκιο μου. Ανεβείτε, παρακαλώ, στο βήμα οι μάρτυρες γι' αυτά.

Μτφρ. Επιστημονική Ομάδα

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **λιποθυμία, χρέος, τηλεσκόπιο, επόπτης, προγονικός.**

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§45.4-48

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτό ο απολογούμενος ισχυρίζεται ότι σε μία από τις διαμάχες του με τον Σίμωνα για τη διεκδίκηση του Θεοδότου ο Σίμων τραυματίστηκε και γι' αυτό τον έσυρε στο δικαστήριο. Από την πλευρά του ο κατηγορούμενος προσπαθώντας να πείσει τους δικαστές για την αθωότητά του, τους υπενθυμίζει τον πρότερο έντιμο βίο του και ζητά την επιείκειά τους.

Ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμάχετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπεν αὐτόν, καὶ πανστρατιᾶ τῶν πολιτῶν ἐξελθόντων, δόξας ἀκοσμότατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη. Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοι εἰσιν οἱ βία εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες, οὗτοι οἱ βία ἐκ τῆς ὁδοῦ συναρπάζοντες ἡμᾶς. Ὡν ὑμεῖς μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μὴ <με> περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λητουργίας λελητούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγέννημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδεὶς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν· ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθείην, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

τύπτω: χτυπώ

ἐκκηρύττομαι: εξορίζω με δημόσια προκήρυξη

περιορῶ: επιτρέπω, ανέχομαι, παραβλέπω

ἐκπίπτω: εξορίζομαι

ἡ λητουργία: η λειτουργία, η οικονομική υποχρέωση των πλουσιότερων Αθηναίων προς την πόλη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡν ὑμεῖς μεμνημένοι ... εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι».

Γ4. α. Να γράψετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων/ρηματικών τύπων του κειμένου: **ἐξελθόντων, εἰπεῖν, νόμιμόν ἐστιν, μεμνημένοι, ἐλεηθείην, βούλεται.**

- β. «Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθουμείσθε»: Στην παραπάνω ημιπερίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους.

102. ΘΕΜΑ 18909

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι αποχωρούσε πρώτος από τις εκστρατείες.
2. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι το να έχει κάποιος μακριά μαλλιά δεν βλάπτει ούτε τις αρχές της πόλης ούτε τους απλούς πολίτες.
3. Ο Μαντίθεος δικαιολογεί τους βουλευτές που αισθάνονται συμπάθεια ή αντιπάθεια για κάποιον εξαιτίας της εξωτερικής του εμφάνισης.
4. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι για την αξιολόγηση ενός πολίτη πρέπει να εξετάζονται και η εξωτερική του εμφάνιση και η προσφορά του στην πόλη.
5. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι πολίτες, παρόλο που αμελούν την εξωτερική τους εμφάνιση, έχουν ωφελήσει την πόλη.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτική Φιλοσοφία, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της Πρακτικής Φιλοσοφίας περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, όπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «Το Βήμα», που αναφέρονται, άμεσα ή έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη

«δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περιβλημά, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' ΓΕ.Λ.

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριξη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **στρατειών, διατετέλεκα, ποιούμενος, κινδυνεύειν, ὄψεως.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἴσοκράτης, Ἀρχίδαμος §§11.4-13

(έκδ. των G. Mathieu & É. Brémond, Παρίσι: Les Belles Lettres, 1938, ανατ. 1967)

Το 366 π.Χ. η Σπάρτη οδηγήθηκε σε πολιτική απομόνωση, καθώς οι Πελοποννήσιοι σύμμαχοί της υπέγραψαν συνθήκη ειρήνης με τους Θηβαίους. Με αυτήν αναγνωριζόταν η ανεξαρτησία της Μεσσήνης, γεγονός που αποτελούσε τεράστιο πλήγμα για τα σπαρτιατικά συμφέροντα. Ο Ἴσοκράτης, που επιδίωκε να μην ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η Θήβα, παρουσιάζει τον Αρχίδαμο να τοποθετείται αρνητικά απέναντι σε αυτήν την εξέλιξη και να προσπαθεί να τονώσει το ηθικό των συμπατριωτών του.

Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπόλεσαν, εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαίμονι συμφορὰν οὔτε δεινοτέραν οὐδέποτ' ἂν εὔρειν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καὶ τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν ὥστε, πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσήνης οὐκ οἶονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας παραχωρῆσαι, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπαπειλοῦσιν, ὡς εἰ μὴ ταῦτα συγχωρήσομεν ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην κατὰ σφᾶς αὐτούς.

ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας: αφού αρνήθηκαν τη δική μας φιλία

τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν: τόσο μεγάλη δειλία μας έχουν καταλογίσει

συγχωρήσομεν: θα συμφωνήσουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ... εὔρειν ἠδυνήθησαν».

Γ4. α. Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου.

- **κατέλιπον** (αντικείμενο/ αντικείμενα)
- **πείθουσιν** (αντικείμενο/ αντικείμενα)

- **πολεμῆν** (υποκείμενο)
- **καρπῶνται** (υποκείμενο)

β. «ὡς χρῆ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρῆσαι»: Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση ως προς το είδος και τη συντακτική της λειτουργία και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής της στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας του ομιλητή.

103. ΘΕΜΑ 18910

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο Μαντίθεος για την εξωτερική εμφάνιση ως κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη; Να το αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ἱστορίαι §§2.42.2-4

Πρόκειται για απόσπασμα του Επιταφίου που εκφώνησε ο Περικλής το 431 π.Χ. για τους νεκρούς του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Νομίζω πως ο θάνατός τους και φανέρωσε και απαθανάτισε την ανδρεία τους. Αν σε άλλα φανερωθεί κανείς κάπως κατώτερος, όμως πεθαίνοντας για την πατρίδα αποκτά το δικαίωμα να κρίνεται μόνο για την παλικαριά του. Όλοι μαζί, στην κοινή τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο απ' ό,τι ίσως έβλαψε ο καθένας χωριστά στην ατομική του ζωή. Από τους γενναίους αυτούς κανείς, αν ήταν πλούσιος, δεν εδειλίασε για να σωθεί και να εξακολουθήσει να χαίρεται τον πλούτο του, κανείς, αν ήταν φτωχός, δεν προσπάθησε ν' αποφύγει την συμφορά για να έχει την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής. Λογαριάζοντας πως ανώτερο απ' όλα είναι να τιμωρήσουν τον εχθρό και πως απ' όλους τους κινδύνους αυτός τον οποίο αντίκριζαν ήταν ο ενδοξότερος, τον αντιμετώπισαν για να εκδικηθούν τους πολεμίους. Μη ξέροντας αν θα επιτύχουν, βασίστηκαν στην ελπίδα, στην μάχη, όμως, απάνω δεν στηρίχθηκαν παρά στον εαυτό τους, για να πολεμήσουν. Προτίμησαν ν' αντισταθούν και να πεθάνουν παρά να δειλιάσουν και να ζήσουν κι απόφυγαν έτσι την ντροπή της καταλαλιάς, θυσιάζοντας την ζωή τους για το έργο που είχαν αναλάβει. Η στιγμή που τους βρήκε το χτύπημα της μοίρας δεν ήταν γι' αυτούς στιγμή φόβου, αλλά δόξας.

Μτφρ. Άγγ. Βλάχος

- B4.** Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἀπελείφθην	α. ελλιπής β. απώλεια
2. σκοπεῖν	α. επισκέπτης β. σκεπάζω
3. μισεῖν	α. μισάνθρωπος β. μισοφέγγαρο
4. βλάπτει	α. βλήμα β. επιβλαβής
5. γεγόνασιν	α. γνωστός β. γνήσιος

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Άπομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Στα Άπομνημονεύματα ο Ξενοφών επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του Σωκράτη και να παραθέσει μία σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Ανάμεσα στις συζητήσεις που παρατίθενται, είναι και εκείνη με τον σοφιστή Αντιφώντα.

ἽΩ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ᾧμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίγνεσθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέναι. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ’ ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνειε· σῖτά τε σιτῆ και ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἰμάτιον ἡμίφεισαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ᾧ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «ἽΩ Σώκρατες, ... καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν».
- Γ4.** α. «γίγνεσθαι, ἀπολελαυκέναι»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος των παραπάνω υπογραμμισμένων παρεμφάτων του κειμένου, τη συντακτική λειτουργία τους, επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας.
- β. «ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν (...): Στο παραπάνω απόσπασμα ο Σωκράτης διατυπώνει μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τη λέξη που δηλώνει τη σύγκριση αυτή και να γράψετε τους δύο ὀρους που συγκρίνονται από τον ομιλητή.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρὴ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθα ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- B1.** «Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν»: Ποιο πρέπει να εἶναι, κατὰ τον Μαντίθεο, το κριτήριο αξιολόγησης ενός πολίτη και με ποιους εκφραστικούς τρόπους αυτό αναδεικνύεται;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτική Φιλοσοφία, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της Πρακτικής Φιλοσοφίας περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, όπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «Το Βήμα», που αναφέρονται, άμεσα η έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «διωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περιβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' ΓΕ.Λ.

- B2.** Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να συγκρίνετε τις θέσεις που διατυπώνονται σε αυτά για την εξωτερική εμφάνιση και τη σημασία της στη ζωή των ανθρώπων.
- B3.** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
- α.** Το αρχαιότερο δικαστήριο της Αθήνας ήταν ο Άρειος Πάγος.

- β. Σημαντικότερος ρήτορας των συμβουλευτικών λόγων θεωρείται ο Λυσίας.
- γ. Άτεχνες πίστεις είναι τα ενθυμήματα.
- δ. Τα πάθη (παθοποιία) υπάρχουν και στην πίστη-απόδειξη και στον επίλογο.
- ε. Η δοκιμασία γινόταν ενώπιον της Εκκλησίας του Δήμου.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Άπομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Στα Άπομνημονεύματα ο Ξενοφών επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του Σωκράτη και να παραθέσει μια σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Ανάμεσα στις συζητήσεις που παρατίθενται, είναι και εκείνη με τον σοφιστή Αντιφώντα.

Ἵ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὄμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίνεσθαι· σὺ δὲ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέσαι. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνειε· σῖτά τε σιτῆ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἠμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρουσ τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀγίτων διατελεῖς. Καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἄ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγὼ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ2. Πώς αντιλαμβάνεται ο Αντιφώντας τη σχέση του Σωκράτη με τους μαθητές του και ποια είναι η απάντηση του Σωκράτη;
- Γ3. α. Να γράψετε τη δοτική ενικού για τις παρακάτω λέξεις: **θέρουσ, τοὺς μαθητὰς.**
β. Να γράψετε το απαρέμφατο αορίστου των παρακάτω ρηματικών τύπων (στην ίδια φωνή και διάθεση): **γίνεσθαι, μείνειε, λαμβάνεις.**

105. ΘΕΜΑ 15914

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

ἽΣτε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὦ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἠσθόμην, ὦ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρη λέγειν) τοὺς τοιούτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς

οὐκ ἂν ἐπαρθεῖ πρᾶττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει την άποψη ότι η εξωτερική εμφάνιση δείχνει και τον χαρακτήρα του ανθρώπου.
  2. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι πολλοί πίσω από την κόσμια εμφάνιση καταφέρνουν να κρύβουν την κακότητα της ψυχής.
  3. Ο Μαντίθεος είναι βέβαιος ότι από τη νεαρή ηλικία του κανένας δεν θα ενοχλούνταν στη Βουλή.
  4. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι είναι η πρώτη φορά που αναγκάστηκε να αγορεύσει ενώπιον κοινού.
  5. Ο Μαντίθεος με την αγόρευσή του δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να ακολουθεί την πατρογονική παράδοση της ενασχόλησης όλων με τα κοινά.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ῥητορική 1417a 16-26

Στο κείμενο που ακολουθεί ο Αριστοτέλης πραγματεύεται το ζήτημα της ηθοποιίας, της ικανότητας του λόγου να δείχνει συγκεκριμένη, αυτή δηλαδή που επιδιώκει ο ρήτορας, μορφή συμπεριφοράς. Για να το πετύχει αυτό ο ρήτορας είναι απαραίτητο να προσέξει δύο ζητήματα, τα κίνητρα και τα γνωρίσματα.

Η διήγηση πρέπει να αποδίδει χαρακτήρες. Αυτό θα γίνει, αν ξέρουμε τί είναι αυτό που κάνει τον χαρακτήρα. Ένα είναι το να δηλώνει την επιλογή και προτίμηση του ατόμου: η ποιότητα του χαρακτήρα προσδιορίζεται από την ποιότητα της επιλογής και προτίμησης, ενώ η ποιότητα της επιλογής και προτίμησης προσδιορίζεται από τον τελικό στόχο: (...) Ένας άλλος τρόπος για να δοθεί τέτοιο χρώμα είναι οι περιγραφές των τρόπων με τους οποίους εκδηλώνονται τα ιδιαίτερα γνωρίσματα του κάθε επιμέρους χαρακτήρα, π.χ. «ενώ μιλούσε, βάδιζε», κάτι που δείχνει βέβαια χαρακτήρα αλαζονικό και χυδαίο. Επίσης: τα λόγια του ρήτορα να μη δίνουν την εντύπωση ότι ξεκινούν από την ψυχρή λογική, όπως συμβαίνει στους σημερινούς ρήτορες, αλλά από τις προσωπικές επιλογές και προτιμήσεις του ρήτορα: «Εγώ αυτό ήθελα· γιατί αυτή ήταν η προσωπική μου επιλογή· μπορεί, βέβαια, να μην κέρδισα τίποτε, και έτσι όμως ήταν καλύτερα»: το ένα δείχνει φρόνηση, το άλλο αρετή.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

- B4.** Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριξη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ὄψεως, ἀμελοῦντες, δοκῶ, πέπαινται, κριταί.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Διογείτονος §§9-11.1

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο συγκεκριμένος λόγος θαυμάζοταν στην αρχαιότητα για το προοίμιο και τη γεμάτη πάθος διήγησή του. Ο Διογείτων είχε οριστεί από τον αδελφό του Διόδοτο επίτροπος της περιουσίας του την οποία από ό,τι φαίνεται καταχράστηκε.

Ὅγδοϋ δ' ἔτει δοκιμασθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μαιρακίῳν, καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας. «Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν. Καὶ ἔως μὲν εἶχον, οὐδέν μοι διέφερεν· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνήρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἔξεις τὰ ἐπιτήδεια». Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι καὶ δακρύοντες ὄχοντο πρὸς τὴν μητέρα, καὶ παραλαβόντες ἐκείνην ἤκον πρὸς ἐμέ, οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ πάθους διακείμενοι καὶ ἀθλίως ἐκπεπτωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιδεῖν αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῶων μηδ' εἰς πτωχείαν καταστάντας, ὑβρισμένους ὑφ' ὧν ἤκιστα ἐχρῆν, ἀλλὰ βοηθησαὶ καὶ τῆς ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν. Πολλὰ ἂν εἶη λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.

τοῖν μαιρακίῳν (= τῶν μαιρακίων): των νεαρῶν αγοριῶν

αὐτός: ο ἴδιος

ὄχοντο: ἔφυγαν και πήγαν

κλάοντες: κλαίοντες

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὅγδοϋ δ' ἔτει δοκιμασθέντος ... τὰ ἐπιτήδεια».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

αὐτοῖς:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀργυρίου:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀπόρως:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀνήρ:	εἶναι	.....	στο	.....
ἀποστερηθέντας:	εἶναι	.....	στο	.....
αὐτοῖς:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «(...) καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας»: Ο κατήγορος αφηγείται ἐδῶ τι ἐπῴθηκε στη συνάντησή του Διογείτονα με τους δύο γιους του Διόδοτου. Να αναγνωρίσετε το εἶδος τῆς δευτερεύουσας πρότασης και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς και τη συντακτικὴ τῆς λειτουργία.

106. ΘΕΜΑ 15924

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἠσθόμην, ὧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων

μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορήσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὄρων (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρη λέγειν) τοὺς τοιοῦτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὄρων ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθεῖη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιοῦτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Ο Μαντίθεος επισημαίνει ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν είναι η εξωτερική του εμφάνιση, αλλά οι πράξεις του.
2. Ο Μαντίθεος αρνείται ότι αγόρευσε σε νεαρή ηλικία στην Εκκλησία του Δήμου.
3. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι σέβεται και ακολουθεί την προγονική παράδοση.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «... **διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι**»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η φράση «**διὰ ταῦτα**»;
2. «Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιοῦτοις ἄχθοισθε;»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**τοιοῦτοις**»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ἱστορίαι §§2.40.2-3

Το κείμενο που ακολουθεί είναι από τον Επιτάφιο λόγο του Περικλή, τον οποίο παραθέτει ο Θουκυδίδης με αφορμή την ταφή των νεκρῶν του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Οι ίδιοι, εμείς, φροντίζουμε και τις ιδιωτικές μας υποθέσεις και τα δημόσια πράγματα κι ενώ ο καθένας μας φροντίζει τις δουλειές του, τούτο δεν μας εμποδίζει να κατέχομε και τα πολιτικά. Μόνο εμείς θεωρούμε πως είναι όχι μόνον αδιάφορος, αλλά και άχρηστος εκείνος που δεν ενδιαφέρεται στα πολιτικά. Εμείς οι ίδιοι κρίνουμε και αποφασίζουμε για τα ζητήματά μας και θεωρούμε πως ο λόγος δεν βλάπτει το έργο. Αντίθετα, πιστεύουμε πως βλαβερό είναι το να αποφασίζει κανείς χωρίς να έχει φωτιστεί.

Μτφρ. Αγγ. Βλάχος

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. απεργία	α. ὄψεως
2. πρόσωπο	β. εἰργασμένοι

3. εργένης	γ. δέοντος
4. δέος	δ. πράττειν
5. διακριτικός	ε. κριταὶ
6. δεοντολογικός	
7. απραγία	

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Μενέξενος 238 c1-238 d8

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1903, ανατ. 1968)

Ο Πλάτων στο διάλογο αυτό δίνει το σχήμα ενός «Επιταφίου λόγου» που άκουσε κάποτε από τον Σωκράτη να τον συντάσσει η Ασπασία ως ρητορική άσκηση με τη μέθοδο του αυτοσχεδιασμού και της αξιοποίησης χωρίων από τον «Επιτάφιο λόγο» του Περικλή.

Πολιτεία γάρ τροφή ανθρώπων ἐστίν, καλή μὲν ἀγαθῶν, ἡ δὲ ἐναντία κακῶν. Ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτείᾳ ἐτρέφθησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν, ἀναγκαῖον δηλῶσαι, δι' ἣν δὴ κάκεῖνοι ἀγαθοὶ καὶ οἱ νῦν εἰσιν, ὧν οἶδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες. Ἡ γὰρ αὐτὴ πολιτεία καὶ τότε ἦν καὶ νῦν, ἀριστοκρατία, ἐν ἣ νῦν τε πολιτευόμεθα καὶ τὸν αἰεὶ χρόνον ἐξ ἐκείνου ὡς τὰ πολλά. Καλεῖ δὲ ὁ μὲν αὐτήν δημοκρατίαν, ὁ δὲ ἄλλο, ᾧ ἂν χαίρη, ἔστι δὲ τῇ ἀληθείᾳ μετ' εὐδοξίας πλήθους ἀριστοκρατία. Βασιλῆς μὲν γὰρ αἰεὶ ἡμῖν εἰσιν· οὗτοι δὲ τοτὲ μὲν ἐκ γένους, τοτὲ δὲ αἰρετοί· ἐγκρατὲς δὲ τῆς πόλεως τὰ πολλά τὸ πλῆθος, τὰς δὲ ἀρχὰς δίδωσι καὶ κράτος τοῖς αἰεὶ δόξασιν ἀρίστοις εἶναι, καὶ οὔτε ἀσθενεία οὔτε πενία οὔτ' ἀγνωσία πατέρων ἀπελήλαται οὐδεὶς οὐδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται, ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἀλλὰ εἷς ὅρος, ὁ δόξας σοφὸς ἢ ἀγαθὸς εἶναι κρατεῖ καὶ ἄρχει.

οἱ τετελευτηκότες: οι νεκροί

ἡ εὐδοξία: η καλή φήμη, η υπόληψη

Βασιλῆς: Βασιλεῖς

τοτὲ μὲν ... τοτὲ δὲ: άλλοτε μὲν ... άλλοτε δε

ἡ ἀγνωσία: η κοινωνική αφάνεια

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πολιτεία γὰρ τροφή ... πλήθους ἀριστοκρατία».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων αντωνυμιῶν του κειμένου: αὐτήν, ᾧ, ἡμῖν, οὗτοι, οὐδεὶς.

β. «Ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτείᾳ ἐτρέφθησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία της.

107. ΘΕΜΑ 17277

ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων

ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθα ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἡσθόμην, ᾧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένοι μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρῆ λέγειν) τοὺς τοιούτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθεῖ πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Πῶς αιτιολογεῖ ο Μαντίθεος την υπέρμετρη πολιτική φιλοδοξία του, η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει τη δυσaráσκεια των βουλευτῶν;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ῥητορικὴ 1419b

Ὅπως φανερώνει καὶ ο τίτλος, στα τρία βιβλία του ἔργου αὐτοῦ ο Ἀριστοτέλης περιγράφει τὴ ρητορικὴ τέχνη, τὰ εἶδη καὶ τὰ μέσα της. Ἐδῶ αναφέρεται στὸν ἐπίλογο τῶν ρητορικῶν λόγων.

Ὁ ἐπίλογος ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσερα στοιχεῖα: πρῶτο στοιχεῖο νὰ διαθέσει τὸν ἀκροατὴ εὐνοϊκὰ πρὸς τὸν ομιλοῦντα καὶ εχθρικὰ πρὸς τὸν ἀντίπαλο· δεῦτερο στοιχεῖο νὰ αὐξήσει ἢ νὰ μειώσει τὴ σημασία τῶν πραγμάτων· τρίτο στοιχεῖο νὰ διεγείρει στὴν ψυχὴ τοῦ ἀκροατῆ τὰ ἐπιθυμητὰ πάθη· τέταρτο στοιχεῖο νὰ υπενθυμίσει. Το φυσικό, πράγματι, γιὰ τὸν ρήτορα εἶναι, ἀφοῦ ἀποδείξει ὅτι ὁ ἴδιος λέει τὴν ἀλήθεια καὶ ὅτι ὁ ἀντίπαλος ψεύδεται, νὰ προχωρήσει ὕστερα στὸν ἐπαινο, στὸν ψόγο, στὸ «τελευταῖο χέρι». Ὁ στόχος του νὰ εἶναι νὰ κάνει φανερό τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο: ἢ ὅτι ὁ ρήτορας εἶναι ἓνας καλὸς ἄνθρωπος ἐν σχέσει με τὸ συγκεκριμένο ἀκροατήριον ἢ ὅτι γενικά εἶναι ἓνας καλὸς ἄνθρωπος, ἢ ὅτι ὁ ἀντίπαλος εἶναι ἓνας κακὸς ἄνθρωπος ἐν σχέσει με τὸ συγκεκριμένο ἀκροατήριον ἢ ὅτι γενικά εἶναι ἓνας κακὸς ἄνθρωπος.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλῆς

B4. Νὰ ἐπιλέξετε γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ετυμολογικὰ συγγενή** νεοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Β.

A	B
1. ἀμπεχόμενοι	α. ἀμπέλι β. ἀνοχή
2. εἰργασμένοι	α. ἐργοστάσιο β. ἐργένης
3. ἡσθόμην	α. ἀσθένεια β. ἀναισθησία
4. πέπαινται	α. πράγμα β. παύλα

5. ἐπαρθείη	α. ἐπαρση β. ἐπάρκεια
--------------------	--

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Μένων 71e-72a

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1903, ανατ. 1968)

Ο Μένων είναι πλατωνικός διάλογος στον οποίο ο Σωκράτης και ο νεαρός αριστοκράτης Μένων αναζητούν τον ορισμό της αρετής και αναλύουν το ερώτημα αν αυτή είναι διδακτή.

{MEN.} Ἄλλ' οὐ χαλεπὸν, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν. Πρῶτον μὲν, εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετὴν, ῥάδιον, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετὴ, ἱκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. Εἰ δὲ βούλει γυναικὸς ἀρετὴν, οὐ χαλεπὸν διελθεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖν, σφίζουσάν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὔσαν τοῦ ἀνδρός. Καὶ ἄλλη ἐστὶν παιδὸς ἀρετὴ, καὶ θηλείας καὶ ἄρρενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός, εἰ μὲν βούλει, ἐλευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δούλου. Καὶ ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταὶ εἰσιν, ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς περὶ **ὅ,τι ἐστίν** καθ' ἐκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιωῶν πρὸς ἕκαστον ἔργον ἐκάστῳ ἡμῶν ἢ ἀρετὴ ἐστίν, ὡσαύτως δὲ οἶμαι, ὦ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία.

{ΣΩ.} Πολλῇ γέ τιτι εὐτυχία ἔοικα κεχρηῆσθαι, ὦ Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετὴν σμῆνός τι ἀνηύρηκα ἀρετῶν παρὰ σοὶ κείμενον.

- εὐλαβεῖσθαι:** εὐλαβέομαι: προσέχω
- διελθεῖν:** διέρχομαι: διηγούμαι με λεπτομέρειες
- κατήκοος:** υπάκουος, πειθήνιος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ1.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Εἰ δὲ βούλει ... ὦ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία**».
- Γ4. α.** Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἀνδρός:	εἶναι	.....	στο	.....
τοὺς φίλους:	εἶναι	.....	στο	.....
μηδέν:	εἶναι	.....	στο	.....
οἰκεῖν:	εἶναι	.....	στο	.....
πρεσβυτέρου:	εἶναι	.....	στο	.....
τῶν πράξεων:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «**ὅ,τι ἐστίν**»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της πρότασης και τη συντακτική της λειτουργία.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθα ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἠσθόμην, ὧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἐμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρῆ λέγειν) τοὺς τοιούτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθεῖ πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1. α.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος επισημαίνει ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν είναι η εξωτερική του εμφάνιση, αλλά οι πράξεις του.
  2. Ο Μαντίθεος αρνείται ότι αγόρευσε σε νεαρή ηλικία στην Εκκλησία του Δήμου.
  3. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι σέβεται και ακολουθεί την προγονική παράδοση.
- β.** Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:
1. «... διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η φράση «διὰ ταῦτα»;
  2. «Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε;»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «τοιούτοις»;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ῥητορική 1419b

Ὅπως φανερόν ἐστι καὶ ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Ἀριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στον επίλογο των ρητορικών λόγων.

Ο επίλογος αποτελείται από τέσσερα στοιχεία: πρώτο στοιχείο να διαθέσει τον ακροατή ευνοϊκά προς τον ομιλούντα και εχθρικά προς τον αντίπαλο· δεύτερο στοιχείο να αυξήσει ή να μειώσει τη σημασία των πραγμάτων· τρίτο στοιχείο να διεγείρει στην ψυχή του ακροατή τα επιθυμητά πάθη· τέταρτο στοιχείο να υπενθυμίσει. Το φυσικό, πράγματι, για τον ρήτορα είναι, αφού αποδείξει ότι ο ίδιος λέει την αλήθεια και ότι ο αντίπαλος ψεύδεται, να προχωρήσει ύστερα στον έπαινο, στον ψόγο, στο «τελευταίο χέρι». Ο στόχος του να είναι να κάνει φανερό το ένα από τα δύο: ή ότι ο ρήτορας είναι ένας καλός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά

είναι ένας καλός άνθρωπος, ή ότι ο αντίπαλος είναι ένας κακός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά είναι ένας κακός άνθρωπος.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ἄξιον, μικρόν, μεγάλων, πρώτον, πόλεως.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Διογείτῃνος §§9-11.1

(έκδ. του Hude, C. Oxford Classical Texts, 1912)

Ο συγκεκριμένος λόγος θαυμάζοταν στην αρχαιότητα για το προοίμιο και τη γεμάτη πάθος διήγησή του. Ο Διογείτων είχε οριστεί από τον αδελφό του Διόδοτο επίτροπος της περιουσίας του την οποία από ό,τι φαίνεται καταχράστηκε.

Ὅγδῶ δ' ἔτει δοκιμασθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μειρακίῳν, καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας. «**Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἑμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν.** Καὶ ἕως μὲν εἶχον, οὐδέν μοι διέφερεν· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. **Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνήρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἕξεις τὰ ἐπιτήδεια.**» Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι καὶ δακρύνοντες ὄχοντο πρὸς τὴν μητέρα, καὶ παραλαβόντες ἐκείνην ἦκον πρὸς ἐμέ, οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ πάθους διακείμενοι καὶ ἀθλίως ἐκπεπωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιδεῖν αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῶων μηδ' εἰς πτωχείαν καταστάνας, ὕβρισμένους ὑφ' ὧν ἦκιστα ἐχρῆν, ἀλλὰ βοηθῆσαι καὶ τῆς ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν. Πολλὰ ἂν εἶη λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.

τοῖν μειρακίῳν (= τῶν μειρακίῳν): των νεαρῶν αγοριῶν

αὐτός: ο ἴδιος

ὄχοντο: ἐφυγαν και πήγαν

κλάοντες: κλαίοντες

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ὅγδῶ δ' ἔτει δοκιμασθέντος ... τὰ ἐπιτήδεια.**».

Γ4. α. «**δοκιμασθέντος, καλέσας, καταστάνας**»: Να γράψετε το είδος των παραπάνω υπογραμμισμένων μετοχῶν του κειμένου και να εντοπίσετε τα υποκείμενά τους.

β. «**Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἑμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν.**», «**Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνήρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἕξεις τὰ ἐπιτήδεια**»: Στα παραπάνω αποσπάσματα του αδίδακτου κειμένου να γράψετε τα αντικείμενα των ρημάτων.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἠσθόμην, ὧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρῆ λέγειν) τοὺς τοιούτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθεῖ πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Πῶς αιτιολογεῖ ο Μαντίθεος την υπέρμετρη πολιτική φιλοδοξία του, η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει τη δυσαρέσκεια των βουλευτών;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ῥητορική 1417a 16-26

Στο κείμενο που ακολουθεῖ ο Ἀριστοτέλης πραγματεύεται το ζήτημα της ηθοποιίας, της ικανότητας του λόγου να δείχνει συγκεκριμένη, αυτή δηλαδή που επιδιώκει ο ρήτορας, μορφή συμπεριφοράς. Για να το πετύχει αυτό ο ρήτορας είναι απαραίτητο να προσέξει δύο ζητήματα, τα κίνητρα και τα γνωρίσματα.

Η διήγηση πρέπει να αποδίδει χαρακτήρες. Αυτό θα γίνει, αν ξέρουμε τί είναι αυτό που κάνει τον χαρακτήρα. Ἐνα είναι το να δηλώνει την επιλογή και προτίμηση του ατόμου: η ποιότητα του χαρακτήρα προσδιορίζεται από την ποιότητα της επιλογής και προτίμησης, ενώ η ποιότητα της επιλογής και προτίμησης προσδιορίζεται από τον τελικό στόχο· (...) Ἐνας ἄλλος τρόπος για να δοθεῖ τέτοιο χρώμα είναι οι περιγραφές των τρόπων με τους οποίους εκδηλώνονται τα ιδιαίτερα γνωρίσματα του κάθε επιμέρους χαρακτήρα, π.χ. «ενώ μιλούσε, βάδιζε», κάτι που δείχνει βέβαια χαρακτήρα αλαζονικό και χυδαίο. Επίσης: τα λόγια του ρήτορα να μη δίνουν την εντύπωση ότι ξεκινούν από την ψυχρή λογική, ὅπως συμβαίνει στους σημερινούς ρήτορες, ἀλλὰ ἀπὸ τις προσωπικές ἐπιλογές καὶ προτιμήσεις τοῦ ρήτορα: «Ἐγὼ αὐτὸ ἠθελα· γιατί αυτή ήταν η προσωπική μου επιλογή· μπορεί, βέβαια, να μην κέρδισα τίποτε, και ἔτσι ὁμως ἦταν καλύτερα»: το ἓνα δείχνει φρόνηση, το ἄλλο ἀρετή·

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **σκοπεῖν, ἠσθόμην, δοκῶ, νομίζοντας, λέγειν.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Μενέξενος 238 c1-238 d8

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1903, ανατ. 1968)

Ο Πλάτων στον διάλογο αυτό δίνει το σχήμα ενός «Επιταφίου λόγου» που άκουσε κάποτε από τον Σωκράτη να τον συντάσσει η Ασπασία ως ρητορική άσκηση με τη μέθοδο του αυτοσχεδιασμού και της αξιοποίησης χωρίων από τον «Επιτάφιο λόγο» του Περικλή.

Πολιτεία γάρ τροφή ἀνθρώπων ἐστίν, καλή μὲν ἀγαθῶν, ἢ δὲ ἐναντία κακῶν. Ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτεία ἐτρέφθησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν, ἀναγκαῖον δηλῶσαι, δι' ἣν δὴ κάκεῖνοι ἀγαθοὶ καὶ οἱ νῦν εἰσιν, ὧν οἶδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες. Ἡ γὰρ αὕτη πολιτεία καὶ τότε ἦν καὶ νῦν, ἀριστοκρατία, ἐν ἣ νῦν τε πολιτευόμεθα καὶ τὸν ἀεὶ χρόνον ἐξ ἐκείνου ὡς τὰ πολλά. Καλεῖ δὲ ὁ μὲν αὐτὴν δημοκρατίαν, ὁ δὲ ἄλλο, ὃ ἂν χαίρη, ἔστι δὲ τῇ ἀληθείᾳ μετ' εὐδοξίας πλήθους ἀριστοκρατία. Βασιλῆς μὲν γὰρ ἀεὶ ἡμῖν εἰσιν· οὗτοι δὲ τοτὲ μὲν ἐκ γένους, τοτὲ δὲ αἰρετοὶ· ἐγκρατῆς δὲ τῆς πόλεως τὰ πολλά τὸ πλῆθος, τὰς δὲ ἀρχὰς δίδωσι καὶ κράτος τοῖς ἀεὶ δόξασιν ἀρίστοις εἶναι, καὶ οὔτε ἀσθενεία οὔτε πενία οὔτ' ἀγνωσία πατέρων ἀπελήλαται οὐδεὶς οὐδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται, ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἀλλὰ εἷς ὅρος, ὁ δόξας σοφὸς ἢ ἀγαθὸς εἶναι κρατεῖ καὶ ἄρχει.

οἱ τετελευτηκότες: οἱ νεκροί

ἡ εὐδοξία: ἡ καλή φήμη, ἡ υπόληψη

Βασιλῆς: Βασιλεῖς

τοτὲ μὲν ... τοτὲ δὲ: ἄλλοτε μὲν ... ἄλλοτε δε

ἡ ἀγνωσία: ἡ κοινωνική αφάνεια

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Πολιτεία γὰρ τροφή ... πλήθους ἀριστοκρατία**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἀνθρώπων:	εἶναι	.....	στο	.....
καλῇ:	εἶναι	.....	στο	.....
ὁ μὲν:	εἶναι	.....	στο	.....
δημοκρατίαν:	εἶναι	.....	στο	.....
σοφός:	εἶναι	.....	στο	.....
εἶναι:	εἶναι	.....	στο	.....

β. «ὧν οἶδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες»: Στο παραπάνω απόσπασμα του αδίδακτου κειμένου να αναγνωρίσετε το είδος της υπογραμμισμένης μετοχής, αιτιολογώντας την απάντησή σας, και να γράψετε το υποκείμενό της.

110. ΘΕΜΑ 35121

ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἠσθόμην, ὃ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων

μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὀρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρη λέγειν) τοὺς τοιοῦτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὀρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιοῦτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας **τις λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:
1. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει την άποψη ότι η εξωτερική εμφάνιση δείχνει και τον χαρακτήρα του ανθρώπου.
  2. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι πολλοί πίσω από την κόσμια εμφάνιση καταφέρνουν να κρύβουν την κακότητα της ψυχής.
  3. Ο Μαντίθεος είναι βέβαιος ότι από τη νεαρή ηλικία του κανένας δεν θα ενοχλούνταν στη Βουλή.
  4. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι είναι η πρώτη φορά που αναγκάστηκε να αγορεύσει ενώπιον κοινού.
  5. Ο Μαντίθεος με την αγόρευσή του δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να ακολουθεί την πατρογονική παράδοση της ενασχόλησης όλων με τα κοινά.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ιστορία §2.40.2-3

Το κείμενο που ακολουθεί είναι από τον Επιτάφιο λόγο του Περικλή, τον οποίο παραθέτει ο Θουκυδίδης με αφορμή την ταφή των νεκρών του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Οι ίδιοι, εμείς, φροντίζουμε και τις ιδιωτικές μας υποθέσεις και τα δημόσια πράγματα κι ενώ ο καθένας μας φροντίζει τις δουλειές του, τούτο δεν μας εμποδίζει να κατέχομε και τα πολιτικά. Μόνο εμείς θεωρούμε πως είναι όχι μόνον αδιάφορος, αλλά και άχρηστος εκείνος που δεν ενδιαφέρεται στα πολιτικά. Εμείς οι ίδιοι κρίνουμε και αποφασίζουμε για τα ζητήματά μας και θεωρούμε πως ο λόγος δεν βλάπτει το έργο. Αντίθετα, πιστεύουμε πως βλαβερό είναι το να αποφασίζει κανείς χωρίς να έχει φωτιστεί.

Μτφρ. Άγγ. Βλάχος

- B4.** Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ευγενής, διαίσθηση, ένδοξος, αντίθεση, συγκριτικός.**

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Μένων 71e-72a

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1903, ανατ. 1968)

Ο Μένων είναι πλατωνικός διάλογος στον οποίο ο Σωκράτης και ο νεαρός αριστοκράτης Μένων αναζητούν τον ορισμό της αρετής και αναλύουν το ερώτημα αν αυτή είναι διδακτή.

{ΜΕΝ.} **Ἄλλ' οὐ χαλεπὸν, ὃ Σώκρατες, εἰπεῖν.** Πρῶτον μὲν, εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετὴν, ῥάδιον, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετὴ, ἱκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. Εἰ δὲ βούλει γυναικὸς ἀρετὴν, οὐ χαλεπὸν διελεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖν, σφῶζουσάν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὔσαν τοῦ ἀνδρός. Καὶ ἄλλη ἐστὶν παιδὸς ἀρετὴ, καὶ θηλείας καὶ ἄρρενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός, εἰ μὲν βούλει, ἐλευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δούλου. Καὶ ἄλλα πάμπολλα ἀρεταὶ εἰσιν, ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς περὶ ὅ,τι ἐστίν· καθ' ἑκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρὸς ἕκαστον ἔργον ἐκάστῳ ἡμῶν ἢ ἀρετὴ ἐστίν, ὡσαύτως δὲ οἶμαι, ὃ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία.

{ΣΩ.} Πολλῇ γέ τι εὐτυχία ἔοικα κεχρηῆσθαι, ὃ Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετὴν σμῆνός τι ἀνήρηκα ἀρετῶν παρὰ σοὶ κείμενον.

εὐλαβεῖσθαι: εὐλαβέομαι: προσέχω

διελεῖν: διέρχομαι: διηγούμαι με λεπτομέρειες

κατήκοος: υπάκουος, πειθήνιος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Εἰ δὲ βούλει ... ὃ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία**».

Γ4. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

γυναικός:	εἶναι	.....	στο	.....
τὴν οἰκίαν:	εἶναι	.....	στο	.....
κατήκοον:	εἶναι	.....	στο	.....
πάμπολλα:	εἶναι	.....	στο	.....
εὐτυχία:	εἶναι	.....	στο	.....
κεχρηῆσθαι:	εἶναι	.....	στο	.....

β. Να αναγνωριστεί το είδος των προτάσεων που ακολουθούν και να επισημανθεί το ρήμα τους: «**Ἄλλ' οὐ χαλεπὸν, ὃ Σώκρατες, εἰπεῖν**» και «**εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετὴν**».

111. ΘΕΜΑ 20079

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιοῦτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἡσθόμην, ὃ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἐμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαυνται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρῆ

λέγειν) τούς τοιούτους μόνους <τινός> άξιους νομίζοντας εΐναι, ὥστε ὀρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθεΐη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταί εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. «Ἵστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως... πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι». Με ποιους εκφραστικούς τρόπους ο Μαντίθεος προβάλλει τη θέση του ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν είναι εξωτερική εμφάνιση του δοκιμαζομένου, αλλά οι πράξεις του;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ῥητορικὴ 1419b

Ὅπως φανερόν ἐστι καὶ ὁ τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Αριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στον επίλογο των ρητορικών λόγων.

A	B
1. Η Αθήνα έγινε το επίκεντρο της ρητορικής κυρίως	α. λόγω του δημοκρατικού πολιτεύματος, των λαϊκών συνελεύσεων, των δικαστηρίων και του χαρακτήρα των Αθηναίων. β. επειδή ήταν ο τόπος που αυτή γεννήθηκε.
2. Οι ρητορικοί λόγοι διακρίνονται σε	α. συμβουλευτικούς, ιστορικούς, επιδεικτικούς. β. δικανικούς, συμβουλευτικούς, επιδεικτικούς.
3. Το αρχαιότερο δικαστήριο στην Αθήνα ήταν	α. η Ηλιαία. β. ο Άρειος Πάγος.
4. Τα βασικά μέρη του ρητορικού λόγου είναι	α. η Πρόθεση, η Διήγηση, η Πίστη, ο Επίλογος. β. το Προοίμιο, η Διήγηση, η Πίστη, ο Επίλογος.
5. Τα πάθη ως έντεχνη πίστη σχετίζονται με την προσπάθεια του ομιλητή	α. να διεγείρει στις ψυχές του ακροατηρίου συναισθήματα. β. να παρουσιάσει τον εαυτό του ως έντιμο άνθρωπο και πολίτη.

Ο επίλογος αποτελείται από τέσσερα στοιχεία: πρώτο στοιχείο να διαθέσει τον ακροατή ευνοϊκά προς τον ομιλούντα και εχθρικά προς τον αντίπαλο· δεύτερο στοιχείο να αυξήσει ή να μειώσει τη σημασία των πραγμάτων· τρίτο στοιχείο να διεγείρει στην ψυχή του ακροατή τα επιθυμητά πάθη· τέταρτο στοιχείο να υπενθυμίσει. Το φυσικό, πράγματι, για τον ρήτορα είναι, αφού αποδείξει ότι ο ίδιος λέει την αλήθεια και ότι ο αντίπαλος ψεύδεται, να προχωρήσει ύστερα στον έπαινο, στον ψόγο, στο «τελευταίο χέρι». Ο στόχος του να είναι να κάνει φανερό το ένα από τα δύο: ή ότι ο ρήτορας είναι ένας καλός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά είναι ένας καλός άνθρωπος, ή ότι ο αντίπαλος είναι ένας κακός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά είναι ένας κακός άνθρωπος.

- B2.** Ποιες από τις παραπάνω επισημάνσεις του Αριστοτέλη επιβεβαιώνονται στον επίλογο του λόγου που εκφωνεί ο Μαντίθεος;
- B3.** Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Κατὰ Διογείτονος §§9-11.1

(έκδ. του Hude, C. Oxford Classical Texts, 1912)

Ο συγκεκριμένος λόγος θαυμάζοταν στην αρχαιότητα για το προοίμιο και τη γεμάτη πάθος διήγησή του. Ο Διογείτων είχε οριστεί από τον αδελφό του Διόδοτο επίτροπος της περιουσίας του την οποία από ό,τι φαίνεται καταχράστηκε.

Ὅγδόω δ' ἔτει δοκιμασθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μειρακίον, καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας. «**Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν.** Καὶ ἕως μὲν εἶχον, οὐδέν μοι διέφερεν· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. **Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνήρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἕξεις τὰ ἐπιτήδεια.**» Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι καὶ δακρύνοντες ὄχοντο πρὸς τὴν μητέρα, καὶ παραλαβόντες ἐκείνην ἦκον πρὸς ἐμέ, οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ πάθους διακαίμενοι καὶ ἀθλίως ἐκπεπωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιδεῖν αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῶων μηδ' εἰς πτωχείαν καταστάντας, ὕβρισμένους ὑφ' ὧν ἦκιστα ἐχρήην, ἀλλὰ βοηθῆσαι καὶ τῆς ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν. Πολλὰ ἂν εἶη λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.

τοῖν μειρακίον (= τῶν μειρακίων): των νεαρῶν αγοριῶν

αὐτός: ο ἴδιος

ὄχοντο: ἔφυγαν και πήγαν

κλάοντες: κλαίοντες

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Γ2.** Πώς αντέδρασαν τα νεαρά αγόρια, όταν άκουσαν τα λόγια του Διογείτονα;
- Γ3. α.** Να γράψετε τη δοτική πληθυντικού των παρακάτω ουσιαστικών: **ὁ πατήρ, τοῦ πάθους.**
- β.** Να γράψετε το απαρέμφατο μέλλοντα των παρακάτω ρηματικών τύπων (στην ίδια φωνή και διάθεση): **εἶπε, ἀκούσαντες, ἀποστερηθέντας.**